

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת וארא

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת וארא | גליון מס' 308 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים... הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר. הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה"...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על חרטומי מצרים, ומדוע צחק ה'חפץ חיים'?

"וינעשו גם הם חרטומי מצרים" (שמות ז', י"א)

במכת שחין רואים את מה שחובתנו לראות ולהכיר, שלקב"ה "הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".
 ל'חפץ חיים' היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך:
 ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט היה בלילה של העיירה, וכבר מבחוץ שמע את ה'חפץ חיים' קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע שה'חפץ חיים' קורא פרשת וארא, למרות שזו לא הייתה פרשת השבוע.
 ה'חפץ חיים' קרא מהחומש את המכות במתיקות, ואחרי כל מכה נעצר ואמר: 'אה! אה!' בקול רווי התפעלות, כמי שחי את האוירה שהייתה במצרים, את מה שראו ונוכחו לדעת. כך דם, צפרדע, כינים. פלאי פלאים! ה'חפץ חיים' נשם את המשמעות ואת הידיעה כי "לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו".
 עד שהגיע לפסוק: "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין". אז החל לצחוק ולצחוק בקול - "צחוק כזה שלא שמעתו מעולם". אחר כך המשיך למכת דבר...
 עד כאן סיפר רבי משה פסח מקוברין. לי יש הסבר גדול למה צחק ה'חפץ חיים':
 רבנו בחיי אומר כדלהלן: "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים" - הקב"ה רצה לשבור את אלהי מצרים, את הכח שלהם. והכח הגדול

ביותר היו החרטומים החוזים בכוכבים. 'קונצן מאכערס' - עושי קסם. הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים, עם בואם של משה ואהרן למצרים, ועד השחין שם היה סופם של "אלהי מצרים", הללו. בתחילה הם ידעו לספר לפרעה כי היום עתיד להיוולד מושיעם של ישראל, אך לא ידעו האם הוא יהודי או גוי [כי משה רבנו ע"ה גדל בבית של פרעה, לכן היה קושי מיוחד להבין במחזה, האם מדובר במצרי או ביהודי]. אחר כך הם ידעו לספר לפרעה כי מושיען

"שאלתי את מרן שליט"א בכמה הזדמנויות, מה הסוד של ההנהגה הזאת, למה הוא טורח להשיב על כל שאלה? הרי אין בעולם דבר יקר יותר לבעליו, ממה שהזמן יקר לרבינו שליט"א. קיבלתי ממרן שליט"א שלוש תשובות שונות לשאלתי, ומכל אחת מהן אפשר ללמוד הרבה..."

הרה"ג ר' אורי טיגר, מספר על השיחות והקשר עם מרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

אליעזר (לייזר) רוט

בשבוע שעבר הבאנו ב'לקראת שבת', את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שערכנו עם הרה"ג רבי אורי טיגר שליט"א, מגדולי המקורבים למרן שר התורה, הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. סיפרנו את הדרך בה זכה הרב טיגר להתקרב כך אל מרן שליט"א, והבאנו כמה עובדות נפלאות שסיפר לנו, מאשר ראו עיניו. בשורות הבאות נביא את חלקה הנוסף של השיחה:

בתוך השיחה מתאר לנו הרב טיגר, את האווירה השוררת בביתו של מרן שליט"א בעת שהוא עובר עמו על הספרים: "מצד אחד, הרב מפגין כלפי חביבות מיוחדת במינה. הספרים שכתב יקרים מאוד ללבו, ולכן העיסוק בהם מסב לו נחת גדולה, והוא מכיר טובה בצורה יוצאת דופן לכל מי שנוגע בעניין הזה.

"מצד שני יש אווירה של אימה ופחד. יש הרגשה שאתה יושב לצדו של מלאך ה' צבקות, אדם קדוש וטהור, שאין לנו שמץ של השגה, במידת המסירות וההתמסרות שלו לתורה באופן מוחלט, עד כדי כך שאין לו שום דבר בעולם הזה חוץ מהתורה. הוא מונח בלימוד כל הזמן, וגם כשהוא מדבר על דברים אחרים לרגע או שניים, כל ההסתכלות שלו על הנושאים האחרים מגיעים דרך התורה הקדושה.

"אם בא מישהו לרב, ושואל אותו אם לקנות דירה בעפולה או בכל ישוב אחר שאינו מוזכר בתנ"ך כחלק מארץ ישראל, מה עושה מרן? הוא פותח 'דרך אמונה', שם יש מפה של גבולות ארץ ישראל, ובודק אם היישוב הזה נמצא בשטחי ארץ ישראל או לא... אבל אם היישוב מוזכר בנביא, התשובה מיידית, הוא יודע שזה יישוב בשטחי ארץ הקודש.

"ולכן, כל השיחה עם מרן היא עניינית ורצינית מאוד. צריך להתכונן מראש מה לומר ואיך לומר, זה סוג אחר לגמרי של שיחה.

"אפילו כשאני רוצה לבקש ממרן שליט"א ברכה על עניין כזה או אחר, או להתייעץ אתו בקצרה בסוגיה שאני צריך לקבל בה החלטה, קודם כל מדברים בלימוד, סוגרים ומסיימים את כל העניינים הנוגעים ללימוד, ורק בשניה האחרונה, כשאני כבר מקפל את הדפים ומרן מעתיק את עיניו מהדפים שלי אל הגמרא שלו, זאת השניה שבה אפשר לתפוס את תשומת לבו ולבקש את עצתו וברכתו..."

שלוש תשובות לשאלה

"הכל יודעים שמרן הגר"ח קנייבסקי הוא גאון הדור", אומר הרב טיגר, "הגאונות שלו היא לשם דבר, כבר עשרות שנים שכולם יודעים שכל רז לא אניס ליה, הוא בקי בכל מכמני התורה, ויודע אותה ישר והפוך בעמקות מיוחדת ובבהירות מופלאה.

"כמו כן גלוי וידוע לכל, שמרן שליט"א הוא צדיק וקדוש, הפרישות שלו מענייני העולם הזה היא לשם דבר, האור המיוחד הנסוך על פניו נראה לעין כל.

"אבל למרן יש עוד נקודה, שגם בה הוא אחד ומיוחד בדור: טוב לב אינסופי! יש לו רחמים על כל נברא, והלב שלו מלא באהבה לכל יהודי באופן שקשה לתאר. זאת הסיבה שלמרות הכמיהה העזה שלו לתורה, הוא מוכן להפסיק מהלימוד ולהשיב לשואליו דבר. מבחינתו מדובר בהקרבה עצומה, הוא לא יכול לוותר על רגע אחד במחיצת הגמרא, אבל כשיהודים רוצים לקבל עצה או ברכה, אין ברירה, הלב הטוב שלו לא נותן לו להשיב את פניהם ריקם..."

"ואכן, מידה מיוחדת היתה בו ברבינו שליט"א, עד השנים האחרונות ממש, ובמשך עשרות שנים, הוא היה משיב תשובה בכתב לכל מי ששלח לו שאלה. ממש לכל אחד, על כל שאלה ושאלה! לפעמים הגיעו אליו מכתבים עם 30 שאלות, הוא היה עובר על הכל ומשיב על כל אחת מהן, וזה היה במשך שנים, עוד כשאביו הסטייפלער

**"פתרת לי פליאה גדולה מאוד",
אמר לי הגר"י צביון, 'מקודם
ראיתי את מורי חמי יורד למטה,
יוצא לרחוב ומחפש מישהו.
זה היה מאוד מוזר, ממתי הרב
מחפש אנשים ברחוב??? עכשיו
אני מבין שהוא פשוט רץ אחר כך
כשראה ששכחת את הבקבוק'..."**

"פתרת לי פליאה גדולה מאוד", אמר לי הגר"י צביון, 'מקודם ראיתי את מורי חמי יורד למטה, יוצא לרחוב ומחפש מישהו. זה היה מאוד מוזר, ממתי הרב מחפש אנשים ברחוב??? עכשיו אני מבין שהוא פשוט רץ אחר כך כשראה ששכחת את הבקבוק'..."

"ואכן" משלים הרב טיגר את המעשה, "כשעליתי לבית הרב הוא מיד קידם את פני ואמר לי: 'איפה היית? חיפשת אותך, רחמנות על הילד שנשאר בלי הבקבוק'..."

"הוא לא דיבר על השבת אבדה, הוא לא נכנס לשאלה אם הוא מחויב בהשבה או לא, ואם יש לזה דין אבדה, זה פשוט עניין של רחמנות לפני הכל. גם מי שהוא 'זקן ואינה לפי כבודו', אינו פטור מהצורך לרחם על הזולת..."

השעון שלהם והשעון שלנו...

"עוד מעשה דומה במקצת, אירע כשפעם אמר לי מרן להגיע אליו בשעה מסוימת, כמדומני שהיה בשעה 3:00 אחה"צ, זאת השעה שבה אמור מרן להיות כבר אחרי מנוחת הצהרים הקצרה שלו, ולקום לעוד שעות ארוכות של עמל ויגיעה בתורה הקדושה. הוא גם אמר לי שאם הדלת תהיה סגורה, שלא אהסס להקיש עליה עד שהרבנית תפתח לי ותכניס אותי פנימה.

"באי ביתו של מרן יודעים שהוא לא מחליף את השעון שלו מחורף לקיץ וכדו'. מבחינתו יש רק שעון אחד, מה שאנחנו מכנים 'שעון

הקדוש היה חי, כבר היה הגר"ח מקבל מכתבי שאלות ומשיב עליהן. "שאלתי את מרן שליט"א בכמה הזדמנויות, מה הסוד של ההנהגה הייחודית הזאת, למה הוא טורח להשיב על כל שאלה? "הרי אין בעולם דבר יקר יותר לבעליו, ממה שהזמן יקר לרבינו שליט"א, ואם כן למה הוא הסכים 'לבזבז' מזמנו על שאלות שכתבו אנשים מכל העולם?"

"קיבלתי ממרן שליט"א שלוש תשובות שונות לשאלתי, ומכל אחת מהן אפשר ללמוד הרבה: פעם אחת השיב לי מרן, שהוא עונה לשאלות כי זה ממריץ אנשים ללמוד ולהתאמץ, ולכן שווה לו לבזבז מעט מזמנו, כדי שאחרים ישקיעו יותר מזמנם בלימוד.

"פעם אחרת השיב לי מרן ביתר פירוט ואמר לי, שמאחר והוא אינו נושא במשרה תורנית, הוא לא מלמד בישיבה או בכלל ובעצם לא עשה פעולות להעמדת תלמידים, לכן הוא מקיים את 'והעמידו תלמידים הרבה' בכתיבת הספרים שלו ובמענה לשואלים, ממילא זה לא בזבז זמן אלא קיום מצוות 'ושננתם', כמו שאב מחויב לבטל מתלמודו כדי ללמד את בנו והרב את תלמידו.

"התשובה השלישית שקיבלתי ממרן, והיא בעצם התשובה הראשונה היתה: רחמנות! אנשים כתבו מכתב ומחכים לתשובה, אי אפשר לאכזב אותם..."

"מעניין לומר שאת שתי התשובות הראשונות שמעתי ממנו רק פעמים בודדות. אבל את התשובה השלישית - 'רחמנות', שמעתי ממנו פעמים רבות, וגם כשהוא אמר לי את הטעמים האחרים הוא הצמיד להם גם את הסיבה של 'רחמנות'... זה מגיע מטוב לב!

"ובאמת רואים את זה לא רק במכתבים אלא בכל דבר, כל מה שקשור לחסד, מרן שליט"א עושה אותו בשמחה ובלי היסוס.

"וכבר היה מעשה, שפעם אחת ירד מרן לחפש אותי ברחוב. היה זה כשהילדים שלי היו קטנים, ולא פעם הייתי מביא אותם איתי לבית מרן, הם היו בעגלה ואני הראיתי לו את ההערות שלי. לא פעם שכחתי שם על השולחן את הבקבוק או המוצץ וכדו'. רבינו אף אמר לי בדרך צחות, שאני כבר יש לי חזקה לשכוח אצלו את הבקבוקים של התינוקות, ולכן אני צריך לשים יותר לב..."

"פעם אחת הייתי אצל מרן עם אחד הילדים, ולאחר מכן יצאתי לעשות כמה סידורים בבני ברק, ובעודי מסתובב בבני ברק, נזכרתי שהשארתי את הבקבוק של הילד בבית הרב. מיהרתי לחזור חזרה, ואני פוגש שם מתחת לבית את חתנו של מרן, הגאון רבי יהושע צביון, ששאל לשם מה הגעתי, וסיפרתי לו ששכחתי את הבקבוק..."

המשך בעמוד 27

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

קצין רוסי אחד, לקח אותי אל אחד הבתים במקום, ששימש כמאפיית לחם ועוגות, ואמר לי להיכנס ולדרוש שיתנו לנו דברי מאפה. נכנסתי אל המאפיה, אבל המנהלים טענו שהכל נגמר... מששמע הרוסי כך, נכנס בעצמו למאפיה, התחיל לחפש, ומצא ארגזים מלאים של לחם טרי ועוגות. הוא הבין שהמנהלים שיקרו...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: עם ישראל - בני המלכים המרוממים משאר בני האדם

"וְשָׁמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ" (שמות ח', י"ט)

הרבי מקלויזנבורג זצ"ל, בהיותו בעיצומם של ימי השואה הנוראים, אמר לסובבים אותו שהתעוררה אצלו שאלה: כיצד אפשר לברך ברכת 'אשר בחר בנו?' האם בעקבות הצרות שהעם היהודי עובר, כשהכל מתעללים בו בצורה השפלה ביותר, אפשר לומר שהקב"ה בחר בנו?

"אבל", המשיך הרבי ואמר, "תרצתי לעצמי את השאלה הזו כמין חומר. כשאני רואה מה הגויים מסוגלים לעשות, ומה אנחנו לא מסוגלים לעשות, פורצת הברכה מפי יותר בכוונה..."

אחת הראיות ל'אשר בחר בנו', היא המעשה הבא שהתרחש עם ר' חיים צבי סלומון בשלהי מלחמת העולם השנייה, וכך הוא מספר:

ביום השחרור האחרון, באחרון של פסח תש"ה, נכנסו קצינים אמריקנים, רוסים ובריטים למחנה שבו הייתי, והודיעו שאנחנו משוחררים. האנשים לא ידעו מה לעשות עם עצמם, אבל הדבר הראשון שהיה צריך לעשות, היה להשיג מעט אוכל.

קצין רוסי אחד לקח אותי אל אחד הבתים במקום, ששימש כמאפיית לחם ועוגות, ואמר לי להיכנס ולדרוש שיתנו לנו דברי מאפה.

נכנסתי אל המאפיה, אבל המנהלים טענו שהכל נגמר... מששמע הרוסי כך, נכנס בעצמו למאפיה, התחיל לחפש, ומצא ארגזים מלאים בלחם טרי ועוגות.

הוא הבין שהמנהלים שיקרו, הוציא את כולם החוצה, העמידם ליד אחד הקירות, מסר את האקדח שלו לחיים צבי, ואמר לו: "הם שיקרו אותך, נכון? אם כן הנה, קח את האקדח שלי ושים לכל אחד יריה בראש!".

אבל היהודי שלנו, בן למלך מלכי המלכים, מסרב. להפתעת הקצין הרוסי, שהיה בטוח שהבחור ימלא את ההוראה באופן מייד, ויירה בשונאיו למוות, אמר תלמיד ישיבת סעקלהיד:

"מעולם לא החזקתי את כלי המשחית הזה בידי, ולמרות שאני בטוח שקרוביהם של האנשים הללו מן המאפיה, שיתפו פעולה עם הנאצים שהרגו את כל קרובי, לא אשלח בהם יד!".

כך נראה יהודי, בן לעם הנבחר: נותנים לו אקדח ביד, מאפשרים לו להרוג את אויביו, והוא טוען: 'אינני מסוגל!...'

כדאי להזכיר כאן את ה'אור החיים' בתחילת פרשת ראה, על הפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך" (דברים יג, יח), שישנם ישמעאלים שיש להם "חשק גדול בשעה שהורגים אדם, ונכרתה מהם שורש הרחמים והיו לאכזר", ואילו אצל היהודים, עד שמשיגים תליין...

עם ישראל בני מלכים הם, מרוממים משאר בני האדם.

'בני מלכים' הוא מושג המכניס את האדם המתעטר בו לעולמות אחרים, שאינם מצויים במושגיו של אדם פשוט. בני מלכים ונימוסיהם, הנהגותיהם ותכונותיהם, נגזרים מעצם היותם בני מלכים.

מעשה שהיה לפני שנים רבות, באחת ממדינות אירופה, במלך גדול שהיה לו בן, וכמי שעתידי היה לעלות על כס אביו, ביקש המלך להכשירו לתפקיד המלוכה.

מה עשה? - פרסם מכרז על רצונו לשכור יועץ לבן המלך, שייעץ לו בכל ענייניו ודרכיו, ויקדם אותו ככל שניתן לתפקיד הרם והנכבד, שהוא עתיד ליטול על עצמו ברבות הימים.

אחד האנשים שהציעו את עצמם לתפקיד היועץ, נשא חן בעיני המלך, במיוחד לאחר שאמר שהוא מתמחה בשלושה תחומים שבהם יהיה באפשרותו לייעץ נכבדות לבן המלך:

התחום הראשון הוא ענף הסוסים, השני - ענף היהלומים, והשלישי - "אני מבין גם בבני אדם ותכונותיהם האישיות", העיד היועץ על עצמו.

הדברים היכו את בן המלך בתדהמה עצומה. הוא חזר אל היועץ, ושאלו מהיכן ידע שהוא אינו בנם של המלך והמלכה, וכי נביא הוא? השיב לו היועץ: "לא נביא ולא בן נביא אנוכי, אבל יש לי אליך שאלה..."

של היועץ. משביקש לחזור שוב על הדברים, אמר לו היועץ כדברים הנ"ל, והודיעו בצורה חד-משמעית שהוא אינו בן מלך, ואם אינו מאמין לו - שילך וישאל את אביו, ויוכח שהדברים אמת. בן-המלך נתקף בסערת נפש גדולה, ולא עמדה בפניו ברירה אחרת, אלא לשאול על כך את אביו פנים בפנים.

והנה, לגודל התדהמה, אישר המלך לבנו את הדברים, והודה בפניו שהוא אכן אסופי, וכיון שהמלך והמלכה לא זכו להוליד ילדים, אספו אותו בהיחבא מן השוק, והביאוהו אל הארמון, על מנת להצמיח ממנו יורש למלוכה.

הדברים היכו את בן המלך בתדהמה עצומה. הוא חזר אל היועץ, ושאלו מהיכן ידע שהוא אינו בנם של המלך והמלכה, וכי נביא הוא? השיב לו היועץ: "לא נביא ולא בן נביא אנוכי, אבל יש לי אליך שאלה קטנה; האם בן מלך ייתן למי שהצילו ממוות לחיים, ואף הציל את ממונו - סכום כסף כה מזערי כמו שטר הכסף הקטן שנתת לי?! האם זוהי תשורה המתאימה לבן מלך?!"

"הרי מי שהצילך ממש ממוות ומנע ממך איבוד ממונו, היה זכאי לקבלת מתנה בסדר גודל הרבה יותר גדול מאשר אותו שטר כסף עלוב!"

"כשראיתי את עליבותך, ואת המתנה הקטנה שנתת לי, הבינותי ונתון אל לבי שתכונות שכאלה אינן מתאימות כלל לבן מלך, ולכן לא יתכן שנולדת בארמון המלוכה, אלא הנך אסופי שהמלך אספו לביתו!" - - -

מוסר ההשכל שיש לנו ללמוד מסיפור זה הוא, שגם לבני מלכים כמונו, לא מתאים להתעסק בזוטות! כי מי שמתעסק בדברים פעוטים וחסרי ערך, לא יוכל להתעטר בתואר הרם והנישא של 'בני מלכים'.

בני מלכים הם אלו המתעסקים בדברים העומדים ברומו של עולם - תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים. רק בכך ניכר עלינו, כי בחר ה' בנו ורוממנו מכל לשון.

(מתוך הגדה של פסח חשוקי חמד)

האיש התקבל למבחן, והחל לכוון ולנווט את דרכו של בן המלך, ששאב ממנו תועלת מרובה.

והנה, יום אחד התקיימה בשוק המרכזי מכירת סוסים אצילים, המתאימים במיוחד לבני מלכים ורוזנים. כיון שגם בן המלך ביקש לרכוש לעצמו סוס שכזה, לקח עמו את היועץ - שהעיד על עצמו כמומחה לענייני סוסים - אל השוק, כדי שיעץ לו איזה סוס לרכוש לעצמו.

אחד המוכרים ניגש לבן המלך, והציע לו סוס שעשה רושם שהוא מגזע מעולה, ועל פניו, התאים מאד להוד מעלתו, שעתיד לירש את המלוכה.

אבל, משביקש בן המלך את חוות הדעת של יועצו, התרה בו זה שלא יעז לקנות את הסוס המדובר, "כי רואה אני בו שהוא קם על רוכביו והורגם!"

הזדעזע בן המלך למשמע הדברים, וביקש לבחון את אמיתותם. הוא ביקש מהמוכר לעלות על הסוס ולהדגים לפניו את ביצועיו. המוכר ממלא אחר הבקשה, עולה על הסוס, ומתחיל לדהור עמו ברחבה שלפני דוכן המכירה. בסיום ה'מסלול', החל הסוס לבצע קפיצות מוזרות ורץ במהירות מטורפת, עד שהרוכב נפל מן הסוס, ונרמס תחת רגליו.

בן המלך התרגש מאד לנוכח המראה, עכשיו הוא כבר ידע בוודאות שהיועץ שלו הינו איש מוכשר, והתמחותו אמיתית. ביקש בן המלך להודות ליועצו על הצלתו ממוות לחיים, הוציא מכיסו שטר כסף קטן ומסר לו.

לאחר כמה ימים התקיימה מכירת יהלומים גדולה, ובן המלך ביקש שוב את עזרת יועצו בבחירת יהלום שיהלום את מעמדו הרם. הם מגיעים למקום שבו התקיימה המכירה, היועץ מעיף מבט ביהלומים הפרוסים על השולחנות, ובו ברגע מזהיר את בן המלך שלא יקנה מכאן ולו יהלום אחד, "כי לא מדובר ביהלומים אמיתיים, אלא ביהלומי זכוכית!"...

משהתבקש להוכיח את אמיתות דבריו, ביצע היועץ כמה בדיקות הידועות באמינותן, ועל אתר התברר שאכן מדובר ביהלומים מזויפים, שערכם אינו עולה על כמה פרוטות, כשוויה של זכוכית.

היתה זו ההזדמנות השניה שניתנה לבן המלך, לעמוד על חכמתו של היועץ. גם הפעם הוא הוציא שטר כסף קטן, ומסרו לידי היועץ. והנה, בשובם לבית המלוכה, פנה בן המלך ליועצו, ואמר לו: "אני רואה שבתחומים שבהם הצהרת מראש שהנך מתמחה בהם, אכן אפשר לראות את מומחיותך הגדולה. ובכן, ברצוני לשאול אותך גם בקשר לתחום השלישי שעליו הצהרת, ואמרת שהנך מכיר היטב בתכונות בני אדם; האם תוכל לומר לי, יועצי הנכבד, כיצד הנך מאבחן אותי, ומה הן תכונותי?"

ויהי כשמוע היועץ את השאלה, הוא מתקרב אל אזניו של בן המלך, ולוחש לו באזניו לאמור:

"אם אתה חושב שהנך בן מלך, אין לי אלא לבשר לך שטעות מרה בידך! הנך אסופי שנולד ברחוב, והמלך אספו לביתו וגידלו!"

לא האמין בן המלך למשמע אזניו, ולא האמין שהדברים יצאו מפיו

השעה התאחרה, ולפתע הבחין על הרצפה בחבל שחור וארוך. בחשיכה ששררה במקום שלא היה מואר באור החשמל, לא הצליח לראות יותר מכך. נטל, אפוא, את החבל, קשר עצמו ועמד להתפלל. כשסיים את תפילתו והוריד את החגורה, הבחין לפתע כי החבל מתפתל בידיו, ועוד רגע התברר לו כי אין זה 'חבל' תמים, אלא נחש שחור שהתפתל במהירות על הרצפה...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על החיות שפוחדות מצלם האלוקים יותר מבני אדם

"והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן" (שמות ח', י"ח)

בשעה שהחיות האימתניות הסתובבו ברחבי מצרים, חרצו את שיניהן כלפי המצרים וטרפום, הן לא נגעו בעם ישראל לרעה, ככתוב: "והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עמד עליה, לבלתי היות שם ערוב" (שמות ח', יח). או אז התגלה לעיני כל, כי לא הערוד ממית אלא החטא ממית, חיה רעה אינה אמורה להרוג מטבעה, אלא רק ממלאת היא את רצון ה' להיפרע מהחוטאים, ומי ששומר מצוה לא ידע רע!

ה'שבט מוסר', הלא הוא רבי אליהו הכהן, שחי לפני למעלה משלוש מאות שנה, היה אדם קדוש וצדיק, והחיד"א מעיד עליו שהצליח להחזיר, באמצעות שיחה אחת שמסר, אדם שהיה בשפל המדרגה מבחינה רוחנית. אחד מן הספרים שחיבר הוא הספר 'אזור אליהו', אשר כולו מיוסד על דברי חז"ל שהורו (שבת י' ע"א), כי יהודי צריך לעשות הכנה רוחנית לפני התפילה, כמו שנאמר: "היכון לקראת אלקיך ישראל", ועליו לחגור בחגורה בעמדו לתפילה. בספר זה, הנקרא על שם מה שכתוב על אליהו הנביא: "ואזור עור אזור במתניו", ישנו ליקוט ממדרשים וממאמרי חז"ל וצדיקים עד דורו של ה'שבט מוסר' בענין חגירה בתפילה.

על הטעם לכך שבחר דוקא בענין זה, מביא רבי חיים פלאגי זצ"ל מעשה מופלא: פעם ארע ל'שבט מוסר' שביקש לעמוד לתפילת מנחה, וחיפש לחגור את חגורתו אך לא מצאה. השעה התאחרה, ולפתע הבחין על הרצפה בחבל שחור וארוך. בחשיכה ששררה במקום, שלא היה מואר באור החשמל, לא הצליח לראות יותר מכך. נטל, אפוא, את החבל, קשר עצמו ועמד להתפלל. כשסיים את תפילתו והוריד את החגורה, הבחין לפתע כי החבל מתפתל בידיו, ועוד רגע התברר לו כי אין זה 'חבל' תמים, אלא נחש שחור שהתפתל במהירות על הרצפה, זחל החוצה ויצא מהבית. ברגע הראשון אחזה ברבי אליהו חרדה עצומה, ולרגל נס זה כתב את ספרו בענין חגירת חגורה בשעת התפילה. בהזדמנות כלשהי סיפר הרבי מקוצק זצ"ל מעשה זה לתלמידיו,

ולאחריו אמר: "עצם העובדה שה'שבט מוסר' לא ניזוק על ידי הנחש אינה פלא כלל, שהרי חז"ל קבעו (חולין ה' ע"ב): 'אדם ובהמה תושיע ה' - אין חיה רעה שולטת על האדם אלא אם כן הוא נדמה לה כבהמה".

כלל קבע הקב"ה בעולמו: "ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (בראשית ט' ב), בכל החיות המזיקות והטורפות, יהיה טבוע פחד סמוי שלא להזיק לאדם, אלא שבכל זאת חיות רעות מזיקות לאדם כאשר הוא נדמה להם כבהמה... והכלל הוא, שיהודי השומר עצמו כפי שהתורה מצוה אותו ומקפיד ללמוד תורה, לקיים את מצוות ה' ולשמור את כל המוטל עליו לשמור - פוחדות החיות מצלם האלוקים שבו יותר מבני אדם! כשהן מבחינות באדם קדוש השומר על עצמו בקדושה ובטהרה, הן מפחדות ממנו אימת מוות! אך ברגע שבו אדם חוטא ר"ל, הוא הופך לבהמה, ומאחר שהארי אינו מפחד מבהמה, ואף הזאב והנחש אינם חוששים ממנה, שולטת באדם החיה הרעה.

ואמנם כך ארע ל'אור החיים' הקדוש. נכספה וגם כלתה נפשו לנסוע לארץ ישראל ולהשתקע בה. לא היו לו אמצעים כספיים, לפיכך עשה את דרכו רגלית ממרוקו לכוון ארץ ישראל במשך ימים ולילות ארוכים.

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

כשרבי אברהם ארלנגר היה לומד, הוא היה צולל אל תוך הסוגיא. בתוך זמן קצר הוא היה מתחיל 'לדלוק' - תבערה פנימית היתה נדלקת בתוכו, והוא היה לומד בקולות וברקים, כשהוא חי את הסוגיא, צועק את הטענות של הצדדים מנהמת לבו. לפתע הוא שומע שמישהו מהשכנים קורא לו מהחלון שיהיה בשקט...

שיחה מרתקת נוספת עם הרה"ג ר' מיכאל גבאי, על רבו הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה' ובעל מחבר ספרי 'ברכת אברהם'

אליעזר (לייזר) רוט

"הוא מִשֶׁה וְאֶהְרֵן" (שמות ו', כ"ז)

וברש"י: "הם בשליחותם ובצדקתם מתחילה ועד סוף" (מגילה יא)

מספרים, שפעם ביקשו מאחד מתלמידי הגאון מווילנא, לספר איזה מעשה או עובדה מרבו הגאון, קדוש ישראל. השיב התלמיד על אתר: "איזה סיפור תרצו לשמוע? את הסיפור הקצר או הסיפור הארוך???"

תמחו האנשים לפשר דבריו, והוא הסביר את עצמו: "אתם יודעים מה? אני אספר לכם את הגרסה הקצרה וגם את הגרסה הארוכה... 'ובכן, הסיפור הקצר הוא כזה: 'הגאון מווילנא ישב ולמד!'"...

ומה הסיפור הארוך???

"... הסיפור הארוך הוא כדלקמן: 'השיב התלמיד. 'הגאון מווילנא ישב ולמד ולמד ולמד ולמד ולמד... וכן על זה הדרך, תוסיפו עוד אלף אלפי פעמים את המילה 'למד', ואז תגיעו לתחילתו של הסיפור...".

את הסיפור הזה אנו שומעים מפיו של הרה"ג ר' מיכאל גבאי, מתלמידיו הקרובים של הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, בעל ה'ברכת אברהם' ומראשי ישיבת 'קול תורה'.

"זה בעצם סיפור חייו של מורינו ורבינו", אומר הרב גבאי, "הוא פשוט היה יושב ולומד יומם ולילה, וכל הסיפורים האחרים שמספרים אודותיו, אירעו רק ברגעים הקצרצרים של בין לבין, אבל עיקר מסכת חייו מורכבת פשוט משיבה על ידי הספרים, ויגיעה בלתי פוסקת בתורה.

"ובכל זאת, פטור בלא כלום אי אפשר, קיבצתי כמה עובדות ששמעתי ושראיתי בעיני, אבל אני רוצה לפתוח בסיפור אחד, שמאוד מאפיין את האישיות המיוחדת של רבינו זצ"ל:

"מעשה שהיה כך היה: בשבת אחת התיישב רבינו זצ"ל ללמוד בבית המדרש 'בריסק', בשעת בוקר מוקדמת מאוד, לפני תפילת שחרית. ישב רבינו ליד חלון פתוח לרווחה, שממנו נכנס אוויר נעים. על השולחן היתה מונחת גמרא גדולה, והוא החל ללמוד.

"כשרבי אברהם ארלנגר היה לומד, הוא היה צולל אל תוך הסוגיא ושוכח עולם ומלואו. בתוך זמן קצר הוא היה מתחיל 'לדלוק', תבערה פנימית היתה נדלקת בתוכו, והוא היה לומד בקולות וברקים, כשהוא

חי את הסוגיא, צועק את הטענות של הצדדים מנהמת לבו. לפתע הוא שומע שמישהו מהשכנים קורא לו מהחלון שיהיה בשקט. כששמע את גערת השכן, מיהר להשתתק, עבר ללמוד בצד פנימי יותר של בית המדרש, והקפיד שלא ללמוד מדי בקול, כדי שלא להיכשל חלילה בגזל שינה.

"אבל בכך לא נגמר הסיפור. בעשרת ימי תשובה של השנה הבאה, כתב רבי אברהם בכתב ידו כמה וכמה מודעות, שאותן הוא תלה בכל הבניינים הסמוכים, שמהם עלולה היתה לבקוע הקריאה הזו, המבקשת ממנו להפסיק את הלימוד בקול.

"במודעה הוא כתב דברי התנצלות, וביקש סליחה מהשכנים שאת מנוחתם הפריע, ואף חתם את שמו המלא, וביקש שאם יודעים על מי שמקפיד עליו, שיודיעו לו כדי שיוכל לפייס אותו...".

תקשור את השרוכים...

"דרכו של רבינו זצ"ל היתה לקרב את תלמידיו בצורה מיוחדת במינה", מוסיף הרב גבאי 'בלחט"א. "זכרני שפעם באתי לבקר אותו בחול המועד סוכות, כדי להקביל פני רבי ברגל. הוא חיך אלי ואמר לי 'חיכיתי לך שתבוא!'... אי אפשר לתאר את ההרגשה הטובה שהמשפט הקצר הזה גרם לי להרגיש.

"פעם אחרת הגעתי לתת לו משלוח מנות ביום הפורים, ועמי באו גם אשתי ובנותיי לבקר את הרבנית, כשנכנסתי החדר היה מלא באנשים, וראש הישיבה קיבל את פני בשמחה גדולה מאוד. אמרתי לו שגם

"שנה אחת ביום הפורים חיליתי את פניו, וביקשתי שאולי לכבוד פורים, יגלה לנו רבינו כיצד זכה שחיבורו הגדול 'ברכת אברהם' התקבל בכזו אהדה בעולם התורה... "ראש הישיבה צחק ואמר לי: 'אתה חושב שבגלל שעכשיו פורים אני אגלה לך את כל הסודות?'

"ומה אתה חושב שעשית???", שאל אותי ראש הישיבה, 'אתה חושב שהסכמת? לא ולא! אם הייתי מסכים ומאט את הקצב, שבוע לאחר מכן הם היו באים ומבקשים להאט עוד יותר... מללמוד ככה בכזה קצב איטי, לא גדלים בתורה!!!'.

"כמו כן עודד מאוד לחזרות, ומאוד שיבח את הלימוד ב'דרשו' וההשתתפות בחזרות, ובאחת הפעמים הוא אמר לי: 'אם אתה רוצה סגולה לזיכרון טוב, אני יכול לתת לך סגולה שלא אני המצאתי, אלא חז"ל הקדושים כתבו אותה בעצמם!

"כמובן שאני הטיתי אוזני כאפרכסת, וביקשתי לשמוע מה הסגולה. אמר לי ראש הישיבה זצ"ל שיש מדרש בשיר השירים, על הפסוק 'לריח שמניך טובים', אומר המדרש למה נמשלו דברי תורה לשמן? כי אם ייתן אדם קורטוב של מים בחבית של שמן, קורטוב שמן יוצא כנגדו, כך מי שהוא מלא בדברי חכמה והכניס דבר בטלה, דבר תורה יוצא כנגדו. כלומר, המים באים על חשבון השמן, ודברי בטלה באים על חשבון דברי תורה. מי שרוצה לזכור את מה שהוא לומד, שיימנע מלהכניס לראש שלו דברי בטלה!

"שנה אחת ביום הפורים חיליתי את פניו, וביקשתי שאולי לכבוד פורים, יגלה לנו רבינו כיצד זכה שחיבורו הגדול 'ברכת אברהם' התקבל בכזו אהדה בעולם התורה...

"ראש הישיבה צחק ואמר לי: 'אתה חושב שבגלל שעכשיו פורים אני אגלה לך את כל הסודות?', ולאחר מכן הפטיר שלוש מילים, שלא היה להן שום הקשר: 'מים אחרונים וואסר'.

"זה לא היה לפני ברכת המזון, והוא לא ביקש שביאו לו מים אחרונים, אני הרגשתי אז שהתשובה לשאלתי טמונה בשלוש המילים הללו. אולי זה בגלל הקפדה על טבילת עזרא שהוא היה מקפיד, וכתוב ב'ארחות יושר' שמי שמקפיד על זה, ספריו מתקבלים בכלל ישראל. אולי הוא התכוון לרמוז משהו אחר, איני יודע, אבל זו היתה התשובה שלו לשאלה ששאלתי..."

אשתי ובנותי נמצאות כאן בחדר השני, ובאו לבקר את הרבנית, הוא מיהר לקום ממקומו, יצא החוצה מהסלון ובירך את רעייתי ובנותי מכל הלב, כדי לתת את היחס המכבד, יחס של רב לתלמידיו אהוביו. 'בשלב כלשהו התחילו האורחים לדבר באידיש, ורק אני ישבתי שם בלי להבין מילה. ראש הישיבה מיד עצר אותם ואמר להם: 'יש כאן תלמיד שלי שאינו דובר את השפה, בואו נדבר בשפה שהוא מבין, כדי שגם הוא יוכל לקחת חלק בשיחה'...

"זכורני בכמה הזדמנויות, שהתלמידים היו ניגשים אליו אחרי השיעור, לשאול שאלות ולברר עניינים שהזכיר בשיעור. הוא השיב לשואלים בשמחה רבה, אבל גם היה שם לב לפרטים שונים. לא פעם הוא אמר לתלמיד שנפתחו שרוכי נעליו: 'תקשור את השרוכים, שלא תיפול חלילה!'

"ביתר שאת היה הדבר נכון בענייני לימוד. פעם סיפר לי ראש הישיבה בעצמו, על תלמיד ששאל אותו שאלה בגמרא, והשאלה היתה שאלה טובה. ראש הישיבה הרהר מעט, והשיב שאין לו תשובה מספקת לשאלה הזאת, זאת באמת קושיא שראוי להקשות...

"עברו ימים אחדים, ואותו תלמיד שב לראש הישיבה ושאל: 'אולי הראש ישיבה כבר מצא תשובה לשאלה שלי?'. ראש הישיבה השיב לו בשלילה, אבל משראה שהתלמיד מצטער מאוד לשמוע, הוא התעמק בעניין, חשב וחשב עד שעלה בלבו פשט נפלא, שהסביר את כל העניין ופתר את השאלה באופן מתקבל על הדעת.

"אמר לי ראש הישיבה, שעל זה נאמר: 'ומתלמידי יותר מכולם', בגלל אותו תלמיד 'מבקש' שכל כך רצה לקבל תשובה לשאלה שלו, 'התאמצתי והתייגעתי וחשבתי על תירוץ נפלא, אלמלא אותו תלמיד לא הייתי זוכה לחדש תירוץ כזה'...

"בהקשר לזה אני נזכר עכשיו, בסיפור ששמעתי מפיו של המוהל המפורסם חכם ששון, שמל את בני, וכשראה שראש הישיבה זצ"ל הוא הסנדק שאל אם אני מתלמידי, השבתי בחיוב ואמר לי חכם ששון שכשהוא עצמו רצה להתקבל לישיבת פוניבז', הגר"א ארלנגר סייע לו בכך, ואף העניק לו במתנה כמה חידושים שחידש על הדפים שעליהם עמד חכם ששון להיבחן, ואמר לו שיאמר אותם בשם עצמו, כדי להרשים את הבוחנים ולשפר את סיכויי להתקבל לישיבה..."

הסודות של פורים

"ראש הישיבה זצ"ל נוהג היה לדרבן את תלמידיו לשני דברים: ללמוד ולחזור. ללמוד ולחזור. הוא היה חסיד גדול של הספקים ושל חזרות.

"באחת ההזדמנויות הוא סיפר לי שלפני שנים רבות, כשהיה מוסר שיעור ב'קול תורה', היתה לבחורים טענה שהוא לומד בקצב מהיר מדי, והם לא מספיקים לעיין בסוגיא ולקנות אותה כראוי לפי דעתם. "התארגנו הבחורים ושלחו משלחת מצומצמת, בראשותו של הבחור החשוב ביותר מביניהם, שכיום הוא ראש ישיבה מפורסם בזכות עצמו, והם ביקשו מראש הישיבה זצ"ל שיאט מעט את הקצב, כדי שהם יספיקו ללמוד בצורה טובה, ושירגישו שהם אכן קנו את הסוגיא כראוי..."

בהיותי צעיר כבן שמונה עשרה, אבי היה חולה לב במצב קשה. הרופאים אמרו שמבחינתם אין מה לעשות. צריכים להחליף לו לב, אבל אי אפשר. נשאר רק להתפלל. מה עושים? אחי לקח אותו לצדיקים לקבל ברכות. נכנס איתו לצדיק אחד, והוא הורה לאבי...

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על "ושמתי פדות", וההבדל בין ישראל לעמים

"ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (שמות ח', י"ט)

ובאר זאת כדרכו במשל: גביר אחד עשה חתונה לבנו, והנחה את משרתיו שליוס הראשון משבעת ימי המשתה, יש להזמין את בני המשפחה בלבד. ביום השני את בעלי המלאכה, בשלישי את בעלי העסקים, ברביעי את תלמידי החכמים וכך הלאה, כך שבשבעת ימי המשתה תזמון כל האוכלוסייה. אבל יש להקפיד שלא יבוא אנשים פעמיים!

ביום הרביעי, רואה אחד המשרתים אדם שכבר בא ביום הראשון. ניגש אליו ואמר לו: "כבר היית ביום הראשון!". ענה לו האורח: "אני הוזמנתי פעמיים". "הכיצד?". "שאל המשרת. "ביום הראשון באתי מצד בני המשפחה, והיום אני מוזמן מצד השנוררים..."

וכך - אומר המגיד מדובנא - היה עם הכינים. במכת הכינים באו הכינים מצד עצמן, ואילו במכת ערוב באו פעם נוספת, בין שאר החיות.

פרעה תמה: "סליחה, מה אתן עושות כאן? הלא כבר הייתן כאן!". עונות הכינים: "אז, באנו מצד עצמנו, ועכשיו אנחנו מחותנים מצד הערוב..."

ושמתי פדות...

לצערנו הרב, בדור האחרון יש אופנה חדשה של 'סגולות', שבגללן מתערערת שמירת המצוות כראוי. עיקר היהדות היא שמירת התורה והמצוות, והאמונה בשכר ועונש.

חז"ל מספרים, שבמכת ערוב כל המצרים הסתתרו בתוך בתיהם מאחורי מנעול ובריח, כי משה רבינו הרי אמר "ומלאו בתי מצרים", והם פחדו. נצייר לעצמנו את פרעה יושב בביתו, רועד מפחד, ולפתע נשמעת דפיקה בדלת. הוא אומר לבנו בלחש: "לך תסתכל מי זה ותאמר לי, אבל אל תפתח את הדלת!".

בנו מסתכל ורואה פיל... כמובן שלא פתח את הדלת. אלא שהקדוש ברוך הוא לא צריך שפרעה יפתח לו דלתות. הקדוש ברוך הוא הוא אדון על כל העולם. ישנה חיה הנקראת 'סילונית' ולה זרועות ארוכות. היא עלתה מהמים ליבשה ובאה למצרים, שברה את גגות הבתים, שלחה את זרועה ופתחה את הדלתות והפיל נכנס... אבל הוא לא בא לבד, הוא הסתיר את כל מי שהיה מאחוריו: נמרים, נחשים, פרות וחמורים, שימפנזות, דובים, חיפושיות, לטאות ועוד ועוד. כולם נכנסו פנימה... (ספר הישר - סיפורים).

אין ספק שפרעה לא הרגיש בנוח בחברתם... כמויות האוכל שצורכת חבורה כזאת במשך שבוע הן עצומות. הם טרפו את כל האוכל שנמצא, וגם השאירו אחריהן כמויות לכלוך אדירות. מיד כשראה פרעה את כל החיות - ברח לתוך הסלון המלכותי, אבל שם כבר המתינו לו הנחשים, מביטים בו בגובה העיניים... [הוא היה כמעט בגובה שלהם...]

פרעה ראה זאת וזינק בבהלה על אדן החלון, והנה לתדהמתו הוא רואה בנות יהודיות משחקות ברחוב בחבל [הוא ידע שהן יהודיות מפני שהיו לבושות בצניעות], סביבן אריות ונמרים והן אינן מפחדות... - "איך זה יתכן?", מתפלץ פרעה, "מה קורה פה?". כך זה כשישנה השגחה פרטית: "ושמתי פדות בין עמי ובין עמך" (שמות ח', י"ט)!

גם הכינים הגיעו במכת ערוב

בין שאר החיות שהגיעו לשם היו גם הכינים. על כתוב בתהילים (קה, לא): "אמר ויבוא ערוב כנים בכל גבולם" הקשה המגיד מדובנא, שהרי בתורה כתוב שהכינים קדמו לערוב ומדוע בתהילים כתוב להיפך?

אבל אם למשל יאמרו לו להביא עין של לטאה מדרום אפריקה, דווקא לטאה שנולדה שלישית, ולערבב את העין במיץ צפרדעים מדרום אמריקה, ולהמתין שלושה חדשים ואחר כך למרוח את התערובת... זה באמת נשמע סגולה שעובדת!

שתשמור", וזו לשונו: "בעושה אותה משום מצוה, רשאי לחשוב שבשכר המצוה ישמרהו ה', אבל העושה רק לכוונת שימור - אין לו שמירה אלא סכין בעיניו".

כשראיתי זאת הזדעזעתי עד עמקי נשמת! אנתנו חשבנו שהמזוזה שומרת ושמנו אותה למראשותיו של אבי החולה, והנה מתברר ששימוש כזה הוא חס ושלום ובבחינת "סכין היא בעיניו!"

ניגשתי לגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל, וסיפרתי לו את הסיפור. הראיתי לו את דברי הש"ך וגליון המהרש"א, ושאלתי מה דעתו בענין.

אמר לי: "ודאי שזה כך, ולא עוד אלא שיסוד זה מצינו כבר באחד מן הראשונים, ה'אור זרוע'."

"כי הנה איתא בגמרא (מגילה כד, ב): 'העושה תפילתו [תפלין שלו] עגולה - סכנה ואין בה מצוה'. ומהי הסכנה שבדבר? פרש רש"י ז"ל: 'סכנה - שלא תכנס בראשו' - אם יקבל מכה, התפלין עלולות לחדור לתוך ראשו, וזו סכנה גדולה."

"אבל ה'אור זרוע' פרש אחרת את ענין הסכנה כאן, שכשאדם משתמש בשמות הקדושים לא במקום מצוה - זו סכנה! וכיון שתפלין עגולות אינן מצוה ויש בהן שמות קדושים - ממילא זוהי סכנה!"

חושבים שאם לא יועיל לא יזיק. בהחלט עלול להזיק, ה' ישמרנו!
(לקט מתוך הגדה של פסח 'ומתוק האור')

כאשר עושים מהיהדות מיסטיקה וסגולות - זו לא היהדות. אין זו דעת התורה כפי שקיבלנו מרבתינו.

סיפר לי אברך שהיה אצל הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל, ואמר לו שהוא רוצה לעשות שילוח הקן כי זו סגולה לבנים למי שחשון ילדים.

הניף הרב את ידיו, ואמר: "סגולה?!... הלא זאת מצוה!". הרב דב יפה זצוק"ל אמר פעם, שהסגולה הכי גדולה והכי יעילה מכל הסגולות שבעולם - היא "והייתם לי סגולה", היינו לקיים את המצוות.

וכיום המצב שונה. אם יש לאדם בעיה כלשהי, ויאמרו לו שכסגולה לפתרון הבעיה עליו לקיים מצוה מסויימת, הוא לא יגלה התלהבות מיוחדת. אבל אם למשל יאמרו לו להביא עין של לטאה מדרום אפריקה, דווקא לטאה שנולדה שלישית, ולערבב את העין במיץ צפרדעים מדרום אמריקה, ולהמתין שלושה חדשים ואחר כך למרוח את התערובת... זה באמת נשמע סגולה שעובדת!

אנו, האמונים על קיום התורה ושמירת מצוותיה, צריכים לדעת שאין לך סגולה גדולה יותר מקיום המצוות כהלכתן!

ישנם כאלו הפונים ל'באבות', 'פועלי ישועות' למיניהם, מתוך מחשבה ש"אם לא יועיל לא יזיק"... וזו טעות!

בהיותי צעיר כבן שמונה עשרה, אבי היה חולה לב במצב קשה. הרופאים אמרו שמבחינתם אין מה לעשות. צריכים להחליף לו לב, אבל אי אפשר. נשאר רק להתפלל.

מה עושים? אחי לקח אותו לצדיקים לקבל ברכות. נכנס איתו לצדיק אחד, והוא הורה לאבי שיקח ספר רזיאל המלאך וישים בכיס, וגם מזוזה כשרה יכניס לכיס, ושני הדברים יחד ישמרו עליו, וכך אבי עשה.

בינתיים החמיר מצבו, וכששכב בשעותיו האחרונות, אנתנו - ילדיו המסורים - לקחנו את אותה מזוזה כשרה והנחנו אותה ליד הכרית שלמראשותיו, שתשמור עליו..

עברו שנים, ויום אחד, בעת שלמדנו ב'כולל' הלכות מזוזה, הגעתי להלכה בשולחן ערוך (יורה דעה רפט, ב) האומרת כי "מקום קביעתה [של המזוזה], תוך חלל של פתח, בטפח הסמוך לחוץ".

וכתב הש"ך שם (סעיף קטן ב) שני טעמים לכך: א. כדי שיפגע במזוזה מייד כשהוא בא מהרחוב. ב. כדי שתשמור המזוזה לכל הבית שבפנים מהמזיקים. כלומר, אם ישים את המזוזה ליד הדלת, הרי שאת עובי הפתח המזוזה לא תשמור.

וב'גליון מהרש"א' לרבי שלמה איגר הוסיף על דברי הש"ך - "כדי

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

פעם ניהלתי שיחה עם יהודי אחד, ממתפללי בית הכנסת שלנו בשבת. אינני יודע כמה היה מקפיד על קיום מצוות, אבל, כיפה חבש לראשו. בין היתר עלתה השאלה, האם יש אדם מושלם בעולם. אמר האיש בביטחון: "יש ויש! אני מכיר אחד כזה! כליל השלמות!". נסתקרנתי עד מאד, אבל האיש לא הניח לי להמתין יותר מדי... "האיש הוא אני!". אמר. "אין בי שום היסרון!". נדהמתי...

רב העיר כרמיאל, הגאון רבי אברהם מרגליות שליט"א, על הדרך לחזרה בתשובה

"ד' הצדיק ואני ועמי הרשעים" (שמות ט', כ"ז)

הפסוק בשיר השירים [ב ז, ג ה] אומר: "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ".

אומר הרמב"ן, כאשר מתעוררים אצל האדם חשק, רצון וערגה לקיום תורה ומצוות, אל ישאיר את התחושות הללו ערטילאיות, כמחשבה טובה גרידא ותו לא. אלא, עליו לנסות לאצור ולשמור את ההתעוררות, לכבול אותה אל תוך כלי המעשה. שאם לא כן, היא תתנדף ותרד אל תהום הנשיה.

כולנו יודעים כמה מחשבות טובות עוברות בראשו של האדם במהלך חייו. מיליונים, ואולי אף יותר. מי מאיתנו אינו רוצה להיות טוב יותר? מי אינו רוצה להיות קרוב יותר לבורא יתברך? אבל, רובן ככולן מתמוססות בחלוף הזמן.

בא שלמה המלך בחכמתו ואומר: "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה", אם התעוררה בקרבך מחשבת אהבת ה' יתברך, אם שמעת את בת הקול "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה" [אבות ו ב], אם משהו זע בנימי הכינור הפנימי שבתוכך, אל תשאיר את הדבר כמות שהוא! קום מיד ועשה מעשה!

גמלה בלבך החלטה להשקיע יותר בלימוד תורה. השעה חמש וחצי אחרי הצהרים. אתה בודק ומוצא שבשעה שבע בערב מתקיים שיעור תורה בבית הכנסת הסמוך למקום מגוריך. טוב, אלך לשיעור בשעה שבע, ויהי מה!.

נפלא, כבר! תכנית מרשימה! אבל, הרי נותרו עד השיעור שעה וחצי. בפרק זמן ארוך זה ההתלהבות יכולה להתמוסס כליל. מה קורה בסוף? פתאום טלפון מחבר... הוא מזמין אותך לשיחת מרעים. יתכן שחשובה, ויתכן שכלל לא. בכל מקרה, ודאי שאין ערכה כערך לימוד תורה. אבל, זה נשמע מעניין ומושך. אתה אומר לעצמך: 'אלך עתה אל ידידי. שיעור יש גם מחר!'

סכנה גדולה אורבת לו לאדם זה. הרי היצר הרע יעשה הכל כדי שתכנית התיקון והשיקום שלו לא תעלה על הפס המעשי. דרכים

רבות ומגוונות לו, ולעולם אינו מתייאש! לכן העצה היעוצה היא: אזור כגבר חלציך. מיד, בו במקום, כאשר סביבך רעש והמולה, קול מצהלות ילדים, גש לארון הספרים. חומש ודאי ברשותך. אולי משניות, ואולי אפילו גמרא. שב ולמד, אפילו חמש דקות, כך שהחלטה הנפלאה לא תישאר דבר מופשט שאין לו אחיזה בכלי המעשה. לאחר מכן יכול אתה לחזור ולהמשיך בשגרת חייך. אם כך תנהג, בשעה שבע אכן תגיע לבית המדרש כרצונך! המחשבה כבר נכנסה לנישה של עולם המעשה!

כל אחד מאינו יודע כמה תכניות מופלאות שהיו לו, לא יצאו לפועל בסופו של דבר. על זה היה דווה ליבנו. אחת הדוגמאות המשעשעות: יהודי מגיע לתפילת שבת בבית כנסת גדול, אלף מתפללים. מתוכם מעלים שבעה לתורה. והנה להפתעתו מכבדים אותו בעליה. איזו תחושת התרוממות. איזו תחושה נפלאה. 'כמה אני חשוב, איך מתייחסים אלי, איך מעריכים אותי, הרי בית הכנסת מלא אנשים מפה לפה, רובם מבני המקום, אני רק אורח, ובכל זאת קראו לי. כנראה שמעו את שמעי, יודעים מי אני באמת!'

לאחר שהיהודי שבע הרצון מסיים את ברכות התורה, מתחיל הגבאי הנמרץ לערוך "מי שברך" עסיסי. הרי, בסופו של דבר, עליו לעשות

זה מה שקורה כאשר אדם אינו 'נועל' את ההחלטה. אינו הופך אותה לדבר מעשי. ברגע שגמלה בליבך החלטה, מתוך הבנה ברורה שכך צריך לעשות, אל תשתהה. עשה מיד את שהחלטת!

וחפץ אני לתקן את כל מה שקלקלתי עלי אדמות. אך אינני יודע כיצד לעשות זאת. רבי, למדני דרך תשובה!"
אמר לו רבי ישראל: "אמור לי בני, וכי איך ידעתי כיצד לעבור עברות, כיצד לחטוא? האם למדת זאת באיזה ספר? ודאי שלא. עשית מבלי ללמוד. על אותו משקל עליך לנהוג בתשובה. ראשית תתחיל במה שנראה נכון בעיניך!"
אולי זה יראה מוגזח, אבל אם נראה לך שזהו האקט הראוי, עשה זאת!

כמוכן, לאחר מכן עליך לפתוח רמב"ם, רבנו יונה ושאר ספרים העוסקים בתשובה. ללמוד את שלושת העיקרים הראשיים של התשובה: חרטה, וידי ועזיבת החטא. אחר כך יש ללמוד את שבעה עשר העיקרים הנוספים של 'שערי תשובה' או את אלו של 'חובות הלבבות'.

אבל, קודם כל - תתחיל. הכנס לשדה התשובה, קפוץ למים והתחל לשחות! אל לנו להשתהות, הבנו שטעינו, לא נאפשר ליצר הרע לצנן את ההתלהבות ולגרום לנו לנסיגה אחורה. אחרי שלמדתי והפנמתי שחטאתי, כל השתהות בעשיית התשובה תקשה עלי את הדרך יותר. כל השתהות עלולה להיות הרסנית.

זהו שאומר הרמב"ן: אם עלה במחשבתך לעשות תשובה, לתקן דרכיך, נקוט מיד בדרך של "עד שתחפץ". קח מיד כלי, אגור בו את המחשבות הטובות וסגור אותו הרמטית. כך אתה יודע שעלית על דרך התשובה. ואז, בסיעתא דשמיא תוכל לצלוח את הדרך בבטחה ולהגיע למחוז חפצך בריא ושלם בנפשך.

כעיקרון, אנו מכירים שתי חזיתות מרכזיות, מולן צריך האדם להתמודד כאשר הוא מגיע לאותה מערכה הנקראת 'תשובה'.

לביטו. "אם אין קמה - אין תורה". "מי שברך" למשפחה המורחבת על כל ענפיה, לכל השכנים, הידידים, השותפים לעסק וכו' וכו'... וכאן באה שורת המחץ: "בעבור שיתן". הגבאי מפנה עיניו כלפי העולה הנכבד ומצפה למוצא פיו.

לפעמים מכריז העולה את הסכום שהוא מתחייב לתרום. על עליה שכזו, על כבוד כה גדול, שווה לתרום חמש מאות שקלים, טבין ותקילין. אם אכן נקב העולה בסכום, יש להניח שבמוקדם או במאוחר יגיע הכסף אל שולחנו של הגבאי המסור. אבל פעמים רבות לא רוצים להתחייב. לפיכך נוקטים בלשון בלתי מחייבת: 'מתנה'. כאשר פנה הגבאי אל היהודי באמירת "בעבור שיתן", אמר האורח בקול שופע בטחון וגאווה "מתנה"...

הבה ננסה להתחקות אודות המחשבות העוברות במוחו של האיש. באותם רגעים בהם הוא נמצא על הבמה המוגבהת, ליד ספר התורה, כאשר העולה לפניו היה רב בית הכנסת, אחריו דיין העיר והוא בתווך, ההרגשה נפלאה ומרוממת. יש לו הכרת הטוב עצומה על היחס שקיבל.

אמנם, יחס זה מגיע לו בדין, אבל לא תמיד מעריכים אותו כפי שהוא באמת. באותו רגע הוא גומר בליבו לתת חמש מאות שקלים חדשים, טבין ותקילין, ללא ספק. ביום ראשון, מיד על הבוקר, יגש אל הגבאי ויגיש לו אחר כבוד, תרתי משמע, את הסכום בשלמותו. לאחר מכן, כאשר היהודי שלנו מגיע לביתו, ומספר לבני הבית אודות הכבוד הרב שנפל בחלקו, ההתלהבות כבר מצטננת מעט. גם אם אתן שלוש מאות, חכך בדעתו, זה יהיה מעל ומעבר. שמעתי כמה נתנו האחרים. זה נתן ח"י שקלים, וזה - פעמיים ח"י. זה היה המקסימום. שלוש מאות שקלים הם פי כמה וכמה, נתינה מכובדת לכל הדעות. הגבאי ודאי יעריך מתנה נדיבה זו.

במוצאי שבת מפשפש היהודי שלנו בארנקו, יש שם רק מאה שקלים חושב היהודי, נו, ומאה זה רע? הרי לא התחייבתי לתת סכום מסויים. גם מאה שקלים חדשים זה הרבה מעל לממוצע. הגבאי 'הרוויח' עלי שלוש ארבע עליות. הוא ודאי ישמח. אני לא אעבור על 'בל תאחר'. מחר בבוקר אגש ואתן את נדבתי.

לא נלאה את הקורא בהמשך הסיפור, אך בסופו של דבר כאשר פגש היהודי שלנו את הגבאי, הגיש לו שטר של עשרים שקלים, וביקש עודף שני שקלים...

זה מה שקורה כאשר אדם אינו 'נועל' את ההחלטה. אינו הופך אותה לדבר מעשי. ברגע שגמלה בליבך החלטה, מתוך הבנה ברורה שכך צריך לעשות, אל תשתהה. עשה מיד את שהחלטת!

כך בענין התשובה. ברגע שנצנץ בך רגש התשובה, אל תתמהמה אפילו שבריר שניה. עשה מעשה מידיתי!
ואם תאמר: איך אוכל לפעול מיד? הרי אינני יודע כיצד לפעול, מה עלי לעשות?

ובכן, פעם ניגש יהודי אחד לרבי מרוזין ותינה בפניו את צערו: "אני מלא עוון ופשע. עברתי בחיי עברות קשות. יש בי רגשי חרטה,

אחרי ההקדמה האמורה, מגיע הרב ליוש אל המעשה עצמו, ומפאת כבוד הבריות וצנעת הפרט, הוא מבקש לספר את הסיפור על נער בשם 'יגאל', למרות שאין זה שמו האמיתי כמובן, והפרטים המלאים שמורים במערכת...

הרב ישראל ליוש, מוותיקי הפעילים ב'אחינו' ור"מ בישיבת 'אהבת אהרן', עם סיפור מדהים שעדיין לא הגיע אל סיומו

אליעזר (לייזר) רוט

"ידועה הקושיא העצומה שמקשה מרן ה'בית הלוי' זיע"א, על מה שכתוב בפרשתנו (פרק ז' פסוק ג'): 'ואני אקשה את לב פרעה'", פותח הרב ליוש את דבריו. "כלומר הקב"ה בכבודו ובעצמו מעיד שהוא מקשה את לב פרעה, מכביד את לבו, לא נותן לו לשחרר את בני ישראל מארץ מצרים, ותוך כדי הקב"ה מעניש אותו בעונשים כבדים מאוד, על כך שהוא לא שולח את בני ישראל מארץ מצרים. "הייתכן???" וכי יעשה הקב"ה דין שלא בצדק ובמשפט חלילה וחס? איך ייתכן שפרעה נענש על חטא שלכאורה הוא לא אשם בביצועו, כי הקב"ה לא נותן לו לבצע אותו.

"הוא מותיב לה והוא מפרק לה: מגיע ה'בית הלוי' עם פשט נפלא, ומסביר שבעצם הלב של פרעה לא נותן לו לשחרר את בני ישראל, אלא מה? המכות הקשות שמכה אותו הקב"ה גורמות לו למחשבה שניה, הסירוב שלו מתחיל להתערער, אולי בכל זאת כן כדאי לשלח אותם? במצב כזה פרעה איבד את הבחירה, הוא כבר לא יכול להימנע מלשלחם, כשמנגד משחרים לפתחו כאלו עונשים כבדים. "לכן בא הקב"ה והכביד את לבו, משקל נגד למכות שהוא קיבל, כך נשאר פרעה בעל בחירה, מצד אחד יש עונשים כבדים, ומצד שני הכבדת הלב, שני הצדדים שקולים זה כנגד זה, ואז בא הרצון האמיתי שלו ומכריע את הכף, לא לשחרר את בני ישראל, להמשיך ולשעבד אותם.

"אומר ה'בית הלוי', שעל זה פרעה נענש, על כך שהרצון האמיתי שלו, הוא להמשיך ולשעבד את בני ישראל.

"אבל התירוץ הזה פותח פתח לקושיא חדשה. אם ייסורים ועונשים נחשבים להטיית הכף, למה כשיהודי שב בתשובה לאחר שבאו עליו ייסורים, תשובתו מתקבלת? הרי הרצון האמיתי שלו לכאורה היה להמשיך לחטוא, רק הייסורים הם אלו שגרמו לו לשוב מדרכו הרעה...

"עונה ה'בית הלוי', שאצל יהודי זה עובד הפוך. הרצון הפנימי של כל יהודי הוא לעשות את רצון ה', כי חלק ה' עמו, יעקב חבל נחלתו... יהודי רוצה לעשות טוב, אלא מה? בא היצר הרע, באים ניסיונות קשים ומטים את לבו לעשות, חלילה, את הרע בעיני ה'! מביא הקב"ה ייסורים כדי לאזן את ההשפעה, מצד אחד יש תאוות, יש יצר הרע, יש פיתויים שמנסים להטותו מדרך הישר, מאידך יש ייסורים שמאזנים את הכף, שני הצדדים שקולים זה כנגד זה, ואז

מגיע הרצון הפנימי והאמיתי של כל יהודי, ומכריע את הכף לטובה. וזה ההבדל בין יהודי לגוי..."

נתק מוחלט

בהקשר זה מבקש הרב ליוש לספר לנו סיפור מדהים, שעדיין ממשיך להתגלגל וטרם הגיע אל סיומו, אבל כבר עכשיו אפשר ללמוד ממנו רבות, על האור הזך והטהור הגנוז בנשמתו של כל יהודי באשר הוא. "כמי שעובד כבר שנים רבות ב"ה עם נערים חוזרים בתשובה, אני יכול להעיד שישנה תופעה מאוד מעניינת, שמחיישה בצורה יוצאת דופן את דברי חז"ל שאומרים 'המאור שבה מחזירו למוטב'. "אנחנו רואים נערים, שבקושי רב שומרים שבת ומצוות אחרות, וגם את זה אני אומר בלשון עדינה. מדובר בנערים שגדלו במקומות מנותקים מכל זיק של יהדות, לא לימדו אותם אפילו לומר 'שמע ישראל', ואין להם שום מושג בסדר החודשים של הלוח העברי. הם לא יודעים מה ההבדל בין חנוכה לשבועות, חוץ מזה שחנוכה זה חג האורים ושבועות זה חג החקלאות כביכול... בורים גמורים בכל מה שקשור לידע יהודי.

"פתאום אתה רואה בחור כזה, יושב ליד הגמרא ולומד בהתלהבות. אתה שואל אותו אם הוא שומר שבת, ומהתשובה אתה מבין שהיה עדיף לא לשאול בכלל... אבל הוא לומד שעה כל יום! אחר כך הוא עולה לשעתיים ושלוש, ופתאום אתה רואה שהוא הופך לבחור חמד, לא רק שהוא שומר על המצוות החמורות כמו שבת ותפילין,

אתה יודע מה? אני גם לא רוצה להיות דתי, זאת לא הסיבה שבאתי לכאן! אני כאן כי אני רוצה ללמוד תורה. זה הדבר היחיד שמעניין אותי! "אני נדהמתי..." מספר הרב ליוש, "מה זאת אומרת ללמוד תורה ולא להיות דתי?"

שלהן בעברית, הוא התעקש להבין את השאלה עד הסוף, ולאחר מכן היה חייב להבין איך התירוץ מתרץ אותה. היה נראה שהוא לוקח את הלימוד מאוד ברצינות... אז למה הוא נראה ככה? למה הוא לא טורח אפילו להביא כיפה מהבית??? התמיהה שלי היתה גדולה מאוד..."

למה לא אוניברסיטה?

"עד שהסתיימה הפעילות במדרשה", ממשיך הרב ליוש את סיפורו המרתק, "כבר החלפתי עם יגאל כמה מילים, עזרתי לו להבין משהו שהוא הסתבך בו בהבנת הגמרא, אחר כך למדתי איתו כמה דקות ביחד, ותהיתי על קנקנו מקרוב.

"סגרנו את הגמרא, הושטתי יד ליגאל ואמרתי לו: 'שלום יגאל, אני ישראל, באתי לכאן כדי לבדוק אם אתה מתאים להיכנס לשיבה'..." "הוא קפץ ממקומו בהתלהבות: 'אתה ראש ישיבה? אני יכול להיכנס לשיבה שלך???'

"אני לא ראש הישיבה!", השבתי על שאלתו הראשונה, 'אבל אני נשלחתי מטעמו כדי לבדוק אם אתה מתאים לשיבה שלנו...'

"באשר לשאלתך השנייה, אני באמת לא יודע מה לומר. האם אתה יכול להיכנס לשיבה, אני שואל אותך. אתה חושב שאתה מתאים ללימודים בישיבה? תראה איך אתה נראה, אפילו כיפה לא הבאת מהבית. אני מניח שאתה גם לא מאוד מהדר בשמירת שבת, למה בכלל אתה רוצה ללמוד בישיבה???"

"יגאל חשב רגע, ראיתי שהוא מהסס אם לשתף אותי בכל האמת, או שהוא רוצה לספר לי רק חצי... לבסוף הוא החליט להמר על כל הקופה..."

"תשמע הרב ישראל! אני אגיד לך את האמת: אני בכלל לא דתי,

הוא גם מתחיל לברך בכוונה, ובתוך זמן קצר הוא מקפיד על קלה כבחמורה. איך זה קרה? כי הוא למד תורה!

"זאת היתה, אגב, הגישה שהנחיל מוריני הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, לכל מי שעוסקים בקירוב. הוא תמיד הורה: לפני שתדברו איתם על שבת, לפני שתלבישו להם ציצית, לפני שתחליפו להם מזוזה ולפני שתשימו להם כיפה על הראש, קודם כל תפתחו איתם גמרא ותתחילו ללמוד איתם!

"כל השאר יבוא מעצמו! קודם כל לימוד תורה. וכל מי שנמצא בשדה הקרב על נשמות ישראל, יודע שהשיטה הזאת עובדת מצוין! המאור שבה מחזירם למוטב!"

סיפורו של יגאל

אחרי ההקדמה האמורה, מגיע הרב ליוש אל המעשה עצמו, ומפאת כבוד הבריות וצנעת הפרט, הוא מבקש לספר את הסיפור על נער בשם יגאל, למרות שאין זה שמו האמיתי כמובן, והפרטים המלאים שמורים במערכת.

"לפני מספר חודשים, קיבלתי שיחת טלפון מראש מדרשה באחת מערי גוש דן. יהודי יקר מאוד, שעובד בצמוד עם ארגון 'אחינו', ומכיר היטב את הפעילות של זרוע החיזוק של 'דרשו'. הוא גם ידע שאני משמש כר"מ בישיבת 'אהבת אהרן', שכבר זכתה לעמיד כמה וכמה תלמידים שבאו מהמדרשה שלו, ולכן הוא התקשר אלי, כי יש לו במדרשה בחור שמאוד רוצה ללמוד בישיבה, אבל לעת עתה נראה שהוא עדיין לא מתאים ללימוד בישיבה..."

"החלטתי לבוא למדרשה ולשבת שם כצופה מהצד, לראות את הבחור הזה בלי שהוא ידע שאני בודק אם הוא מתאים לשיבה. 'ישבתי שם ועקבתי. כשהבחור המדובר נכנס, סימן לי ראש המדרשה שהוא הבחור המיועד... כדי שאשימה עיני עליו.

"אני לא חדש בתחום, כבר הכרתי בעלי תשובה רבים, אבל הבחור הזה הפתיע אותי. הוא היה בחור שגילו קצת יותר מ-21, הוא נראה אחרי צבא, הלבוש שלו מאוד מאלוהי ואינו הולם לבוש של מי שכבר לומד כמה חודשים במדרשה, אבל מילא, לא זה מה שהיה הכי מוזר.

"הבחור נכנס למדרשה בלי לחבוש כיפה! בדרך כלל בעלי תשובה שבאים למדרשה, מתחילים לחבוש כיפה בשלב מוקדם יחסית. בחורים צעירים, אין להם עדיין משפחה משלהם אין להם מקום עבודה שהם מתביישים לחבוש שם כיפה, הם עושים כל מה שעולה על רוחם, ובכלל זה גם חבישת כיפה.

"אבל לא הוא. יגאל הגיע בלי כיפה, הוא ניגש לארון הוציא גמרא, התיישב על הספסל ואני כבר כמעט ניגשתי להעיר לו שזה לא מוכבד ללמוד תורה בלי כיפה, אבל אז הוא ניגש לארגו שליד הדלת, הוציא כיפה, הידק אותה על ראשו והתיישב במקומו כשהוא פותח את הגמרא..."

"ההפתעה שלי היתה כפולה: הבחור שקע בתוך רגע בלימוד, וראיתי שהוא חי את הלימוד. הוא שאל התעניין, ביקש להבין כל מילה, רשם לעצמו מילים חדשות שלמד בארמית ולצדן התרגום

דתי, אני פשוט אדם שאוהב ללמוד תורה, ורוצה להבין איך אפשר להעתיק את השיטה הזאת ללימוד אחרים'..."

תם ולא נשלם

"התייעצתי קצת בעניין", מספר הרב ליוש, "ולאחר ימים אחדים עניתי לו תשובה: 'אתה מוזמן לבוא לישיבה שלנו, בבקשה, השערים פתוחים. בוא לשבועיים ואם תרצה תוכל להישאר עוד ככל שתאוהו נפשך, אבל אל תשכח להביא אתך כיפה'..."

"יגאל אכן הגיע, הוא ישב שבועיים, ובמהלך השבועיים האלו ראיתי שהוא מתחיל גם לשמור מצוות. הוא התפלל, הניח תפילין, שמר שבת עד כמה שהוא ידע את ההלכות, הוא עדיין ממשיך לטעון בתוקף שהוא בכלל לא דתי, זה לא בשבילו לקיים את המצוות, הוא רק רוצה ללמוד תורה, אבל בפועל המהפך הזה כבר מתחולל בלבו... "השבועיים הגיעו לסיומם, יגאל עמד בדיבורו ועזב את הישיבה. הוא חזר לעבודה, ובערב הוא מגיע למדרשיה. אותו ראש מדרשיה מספר לי, שעכשיו הוא כבר מגיע כשכיפה גדולה לראשו, הוא לובש ציצית, ולא מזמן גם הביא את התפילין שקיבל לבר מצווה לבדיקה, אם הן עדיין כשרות.

"כל ערב הוא לומד בהתלהבות, ובסיום הלימוד הוא מצהיר: 'אין עוד טעם מתוק בעולם כטעמו של לימוד התורה! כמה שניסיתי ללמוד את ה'טריק' ולהעתיק אותו ללימודים ותחומים אחרים, לא הצלחתי! במקום או במאוחר אני אשוב לישיבה, כי אני יודע שאם לא אעשה זאת, אני חוטא לעצמי ולנפש שלי, ומונע ממנה את האושר העילאי שהרגשתי באותם שבועיים שלמדתי בישיבה'..."

כמו שניחשת. אתה יודע מה? אני גם לא רוצה להיות דתי, זאת לא הסיבה שבאתי לכאן! אני כאן כי אני רוצה ללמוד תורה. זה הדבר היחיד שמעניין אותי!"

"אני נדהמת..." מספר הרב ליוש, "מה זאת אומרת ללמוד תורה ולא להיות דתי? לך לאוניברסיטה, תשלם שכר לימוד בהתאם, ותלמוד בפקולטה לתלמוד, אולי תצא פרופסור, למה אתה חושב שאנחנו צריכים להחזיק בחור כמוך בישיבה, שנועדה לחוזרים בתשובה???"

"יגאל התבלבל לרגע, אבל מהר מאוד הוא התעשת והשיב לי: 'כן, אתה צודק, אתם באמת לא חייבים לי כלום, אני בהחלט אבין אותך אם תחליט לא לקבל אותי. אני רק מסביר לך את הצד שלי, אני בא ממשפחה אמידה, קיבלתי חינוך איכותי, עשיתי צבא וסיימתי את שירות החובה בהצלחה רבה, ובכל זאת אני לא מרגיש טוב עם עצמי.

"יצא לי פעם אחת לשמוע שיעור תורה, והרגשתי שזה מביא לי אושר. סיפוק פנימי שאני לא מצליח להבין מאיפה הוא נובע. ניסיתי לשחזר את ההנאה הזאת בכל מיני סוגים של הנאות, מוזיקה, עיון פילוסופי, פיתוח חידות ותשבצים, שום דבר לא התקרב לסיפוק שהרגשתי כששמעתי שיעור תורה. החלטתי לנסות שוב, והנה, פעם נוספת הרגשתי שתחושה נעימה וערבה מתפשטת בלבי.

"באתי למדרשה ומאז אני נהנה מכל רגע. אני נהנה ללמוד תורה, ולכן אני רוצה ללכת לישיבה, אבל רק לשבועיים, אני רוצה להבין את ה'טריק' שלכם, מה הסוד הזה שהלימוד שלכם כל כך נעים ונחמד לי, ולמה אני לא מגיע לזה בלימודים אחרים. אני לא אדם

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפתח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקיאות ובעיון

'הפוחח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

הוא סיפר, כי פעם השתתף הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל בארוע נכבד שקיימה חסידות קרלין, בו נטלו חלק אלפי חסידים מכל רחבי הארץ. ממרומי המזרח זיהה רבי צבי אדם מסוים שהכיר כעלוב נפש ואומלל, המנסה בקושי רב להשתחל אל שורות השמחה, ולטעום מעט ממעדניה. רבי צבי ביקש מאחד האחראים להכניס את האיש

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כישראל, ולזה אם היה אומר 'את צבאות עמי' וגו', היה מקום לומר כי ה' יש לו הרבה צבאי צבאות, וזה אחד מהם. "לזה אמר 'את צבאות' סתם, לומר הרשומים, ואין צורך לומר צבא פלוני, כי באומרו צבאות ה' אחד הוא המיוחד, ואחר כך אמר מיהו זה ואיזהו - את עמי בני ישראל. ויתבאר הכתוב על דרך כלל ופרט, אין בכלל 'צבאות' אלא הפרט שהם בני ישראל, ומעתה לא יקרא בכינוי 'צבאות ה' אלא ישראל, המרוממים והמעולים". מבואר בדברי האור החיים הקדוש, כי התייחד שמם של ישראל כצבאות השם, מתוך כל צבאות מעלה, כי הם הצבא המיוחד! פחד פחדים! והנה הראשונה שקראה לקדוש ברוך הוא בתואר 'צבאות', היתה זאת חנה בתפילתה, כשעמדה בפתח ההיכל. כך מובא בגמרא בברכות (לא, ב): "אמר רבי אלעזר: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שקראו לקדוש ברוך הוא 'צבאות', עד שבאתה חנה וקראתו 'צבאות'. אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבוננו של עולם! מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך, קשה בעיניך שתתן לי בן אחד?'" והמשיכה חנה לומר לפני הקדוש ברוך הוא: "משל למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, בא עני אחד ועמד על הפתח, אמר להם: תנו לי פרוסה אחת! ולא השגיחו עליו. דחק

בפרשה שלנו טמונה תובנה נוספת, עמוקה ונפלאה במושג של כבוד שמים, שאת עיקרה שמעתי מפה מפיק מרגליות, הגאון רבי ישראל דוד שלינגר שליט"א, רב קהל 'שערי תפילה' במונסי, מתלמידיו המובהקים של הגאון הישיש רבי יצחק דוב קופלמאן זצ"ל, ראש ישיבת לוצרן:

הנה הפעם הראשונה בתורה שהוזכר בה התואר 'צבאות' היא בפרשתנו. נאמר: "והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל". כן בפרשה הבאה, פרשת בא, הוזכר שוב תואר זה: "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (יב, מא). עלינו להבין מהו 'צבאות'? על מי נאמר שם תואר זה, האם על ישראל או האם על הקדוש ברוך הוא? ומה העומק הטמון בשם נשגב זה?

בגמרא במסכת שבועות (לה, ב) ישנה מחלוקת אם מותר למחוק את השם 'צבאות': רבי יוסי אומר 'צבאות' כולו נמחק, שלא נקרא 'צבאות' אלא על שם ישראל, שנאמר 'והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים'. שמואל אומר שאין הלכה כרבי יוסי, ואסור למחוק את השם 'צבאות', לפי שהוא אחד משמותיו של הקדוש ברוך הוא, ודין שמות הקודש שאינם נמחקים.

ומצינו כמה דעות במפרשים. לפי דעתו של רבי יוסי הסבור ששם 'צבאות' נמחק, משום שאינו משמותיו של הקדוש ברוך הוא, אם כן, מי נקראו 'צבאות' בתורה? ועל שום מה?

ה'ספורנו' כתב שמלאכי השרת נקראו צבאות, ולכך נאמר "את צבאותי, את עמי בני ישראל", שבשעה שעלו בני ישראל למצרים, עלו יחד עמהם מלאכי השרת. אותה כת מלאכים שירדה עם השם יתברך ברדתו עם ישראל למצרים, וגם בצאתם עלו עמהם ונקראו 'צבאות השם'.

אולם האור החיים מפרש בדרך אחרת, מרעישה ומפליאה, כי כוונת הפסוק 'צבאותי', הכונה היא גם אל המלאכים וגם אל ישראל יחדו. זו לשונו:

"צריך לדעת מי הם הצבאות? אם הם ישראל היה לו לומר 'את צבאות עמי בני ישראל' [ולא כלשון הכתוב 'את צבאותי את עמי בני ישראל', מהו 'את' הנוסף אחר המלה 'צבאותי']. ואולי כי יכוון השם לרשום בתורה הפלגת מעלתנו אצלו, כי אין לו צבאות מיוחדים לו

"וכן שמעתי דוגמת עבודה זו, על אדם גדול ומפורסם רבי משה איווער ז"ל, כששמע שנולד בן זכר בעירו היה שמח שמחה גדולה, ואמר: 'נולד עבד לבורא יתברך שמו!'"

שמאגד מטרה אחת ואחידה - ריבוי כבוד שמים בעולם והסבת נחת רוח לבורא יתברך!

ברוח הדברים הללו, שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, כאשר נכנסתי לבקרו בחוליו. רבי אליהו היה איש חסיד, מרום מדורות קודמים, איש אמונו וסודו של הרבי הקדוש, מופת הדור, רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל. באמצע הביקור נכנס יהודי וביקש ברכה עבור בניו שיגדלו לתורה ויראת שמים, נענה רבי אליהו בנועם: "אם כבר אתה מבקש ברכה עבור בניך, תבקש ברכה עבור כל ילדי ישראל... הלא כולנו בני אב אחד אנחנו! מטרה משותפת יש לכולנו - לעבוד את השם! ברכה לכולם כוללת בתוכה ברכה לכל יחיד ויחיד..."

זה היה סוד הקסם, שהועיל לתפילתה של חנה להתקבל במרומים ברחמים וברצון. בכח השם 'צבאות' ובמשמעות העמוקה והעצומה הגלומה בו, הצליחה לפעול למעלה מדרך הטבע. בהזכרת שם זה הראתה, שהיא מכירה במלכותו יתברך ובעוצמתו, שאין לו שום מניעה מלהושיעה, למרות היותה 'עניה' מבחינת מעשים. ובנוסף נימקה שכל בקשתה נובעת רק כדי להרבות כבוד שמים עם זרעה, ורק לשם כך היא מפצירה ומבקשת, לכך נושעה! כיון שבחכמתה ידעה איך לרצות את קונה בתפילה.

בדומה לתפילתה המחוכמת של חנה, שמעתי מעשה מופלא מפי הגאון רבי הלל זקס זצ"ל, ראש ישיבת 'כנסת הגדולה', אודות סבו מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל:

לאזניו של ה'חפץ חיים' הגיעה פעם שמועה, על תקלה רוחנית חמורה שאירעה בעיירה מסוימת הסמוכה לראדין. כדרכו בכל ענין, חש ה'חפץ חיים' אחריות על בני דורו, כמי שמוטל עליו לגדור גדר ולעמוד בפרץ. גם כאן אזור כגיבור חלציו, ובשארית כוחותיו נסע לאותה עיירה לטכס עצה עם רב העיירה, כיצד לתקן את התקלה ולדאוג שהיא לא תקרה שוב.

ונכנס אצל המלך. אמר לו: 'אדוני המלך, מכל סעודה שעשית, קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת?'..."

לשון תפילתה של חנה בלשון זה: "מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת", מזכיר לי מעשה ששמעתי מהגאון רבי אברהם אויערבאך זצ"ל, ראש ישיבת קרלין-סטולין, בהספדו על קודמו בראשות הישיבה, הגאון רבי צבי מרקוביץ זצ"ל.

הוא סיפר, כי פעם השתתף רבי צבי באירוע נכבד שקיימה חסידות קרלין, בו נטלו חלק אלפי חסידים מכל רחבי הארץ. ממרומי המזרח זיהה רבי צבי אדם מסוים שהכיר כעלוב נפש ואומלל, המנסה בקושי רב להשתחל אל שורות השמחה, ולטעום מעט ממעדניה.

רבי צבי ביקש מאחד האחראים להכניס את האיש, לפנות לו מקום לשבת, ולהגיש לפניו אוכל בדרך כבוד. רבי צבי הטעים את פשר הבקשה כך: "אין ספק כי נחת הרוח שיגרם לקדוש ברוך הוא, בכך שישביעו את האיש האומלל הזה, גדול יותר מנחת הרוח שתגרם לו מכל הסעודה כולה!"

חנה התחננה לקדוש ברוך הוא במכוון בנוסח זה: "רבונו של עולם, מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך, קשה בעיניך שתתן לי בן אחד?...". היא השתמשה דווקא בתאר 'צבאות' כלפי הקדוש ברוך הוא, כי שם זה מורה כאמור על איגוד של קהל, שמטרה אחת משתפת מאגדת אותם, ובכח טענה זו ביקשה כי רצונה להפקד בזרע של קימא, כי הרי כל יהודי שנולד, מוסיף עוד נדבך של כבוד שמים בעולם, וגם היא חפצה שבניה יהיו חלק מצבא השם, חלק מאותו איגוד של כבוד שמים.

זו גם הסיבה שנדרה להקדיש אותו עם לידתו קודש להשם, כמו שנאמר: "ותדור נדר ותאמר ה' צבאות, אם ראה תראה בעני אמתך, וזכרתני ולא תשכח את אמתך, ונתתה לאמתך זרע אנשים, ונתתני לה' כל ימי חייו". משום שכל בקשתה נבעה אך ורק מהכח של השם 'צבאות', מדוע היא כה השתוקקה לבנים, רק בשביל שייצטרף לצבא השם, כחלק בלתי נפרד מהאיגוד של הבריאה, שמטרתה היא ריבוי כבוד שמים.

אחד מגדולי הדור שחיו לפני כשלוש מאות שנה, היה הגאון הקדוש, איש האלוקים, רבי משה מאוויא זצ"ל. הוא כונה בהערצה 'רבי משה איווער'. אגדות רבות מופלאות ועלאיות נכרכו סביב שמו הנערץ והנקדש. הגאון רבי יעקב ליפשיץ זצ"ל, ששימש כמזכירו הנאמן של מרן הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל בקובנא, כותב בספרו 'זכרון יעקב' - כי הגאון מוילנא היה חרד בהזכרת שמו של רבי משה איווער! נורא!

ואודותיו מובאת עדות מופלאה בספר הקדוש 'יסוד ושרש העבודה' (שער א, פרק ה), כך: "וכן שמעתי דוגמת עבודה זו, על אדם גדול ומפורסם רבי משה איווער ז"ל, כששמע שנולד בן זכר בעירו היה שמח שמחה גדולה, ואמר: 'נולד עבד לבורא יתברך שמו! כי מן הסתם יבוא מן הילד כשיגדל נחת רוח להבורא יתברך, שרוב עמנו עם קדוש, רובם כשרים ועובדי ה' המה!'".

רבי משה איווער שש ושמח בלידתו של כל ילד יהודי, כי הוא ראה בכל יחיד ויחיד מישראל חלק בלתי נפרד מצבא השם, האיגוד הכללי

כשה'חפץ חיים' ורבי חיים מבריסק לא ישנו על מיטותיהם • על מה נשבע ה'בית הלוי' בציציותיו לאמו? • כיצד שכנע הרב מבריסק את עורך הדין לחדור לארכיון בית המשפט, ולגנוז את תיק התביעה?

גדולי הדורות צרים בצרתם של זולתם

הרב ישראל ליוש

"אלה ראשי בית אבותם בני ראובן... חנוך ופלוא... ואלה שמות בני לוי לתלדתם גרשון וקהת ומררי..." (שמות ו', י"ד, ט"ז)

השל"ה הקדוש עומד על שינוי הלשון: אצל בני לוי מציינת התורה כי אלו הם שמותם "ואלה שמות", ואילו אצל ראובן התורה לא מציינת שאלו שמותם, אלא מיד מפרטת את השמות "חנוך ופלוא". אלא מבאר השל"ה, שהתורה רצתה להדגיש את מעלתו של לוי, שאף שלא נשתעבד בשעבוד מצרים ולא סבל מצרותם, מכל מקום היה דואג ומצר בצרתם של אחיו, בני ישראל שנאנקו תחת עול מצרים. ולא זו בלבד, אלא אף קרא את שמות בניו ע"ש הגלות: גרשון, על כי גרים היו בארץ לא להם. קהת, ע"ש ששיניהם קהות, ומררי, ע"ש "וימררו את חייהם בעבודה קשה".

יסוד נעלה זה רצתה התורה להעביר, בהדגשתה כי אלו הם שמות בני לוי - חובתו של כל יהודי ויהודי לצור בצרת אחיו ולהרגיש בחסרונו, אף כי ה' היטיב עמו והוא אינו נכלל בצרה זו.

מידותיו אלו של רבי חיים לא צמחו מן ההפקר, הוא למד אותן בבית אביו הגדול, מרן ה'בית הלוי' ז"ע, והוא ניחן בהן כבר כאשר היה ילד צעיר: לא אחת היה נותן רבי יוסף דב את הלחם שאמו הכינה לו לארוחת צהריים, לילד אחר בן עניים, שאמו לא שלחה לו אוכל. ברחמיו הגדולים, היה נותן להם הרגשה כאילו הם עושים עמו חסד שאוכלים את ארוחתו, כי אם הם לא יאכלו והוא יחזיר את הלחם לבית, אמו תכעס עליו והיא תנזוף בו על שלא גמר את הארוחה. כך אכלו בני העניים את ארוחתו בהרגשה טובה ונעימה.

פעם ראתה אמו איך הוא נותן את לחמו שהכינה עבורו לילד אחר, והיא שאלה אותו על פשר הדבר, והוא השיב לה: "אמא, בבוקר אכלתי לשובע, והרי גם בערב תתני לי לאכול, בעזרת השם, ארוחה דשנה ומשביעה, ועוד תגערי בי שאיני גומר אותה... הילד שקיבל ממני את ארוחת הצהריים שלי - לא אכל בבוקר ואף בערב לא יאכל, כל מאכלו הוא חצי פרוסת לחם וחצי מלפפון שאמא שלו נתנה לו..."

האם התעקשה: "אבל אם תתן לו את ארוחת הצהריים שלו, הרי תהיה רעב עד הערב...!"

נטל רבי ישע בער את ציציותיו בידו, ואמר בהתרגשות: "אני נשבע בציצית שלי, שאם אני רואה ילד רעב אוכל את ארוחתי, אני שבע כאילו אכלתי בעצמי..."

אשתו של מרן ה'חפץ חיים' ז"ע סיפרה, שבזמן מלחמת העולם הראשונה, ראתה באחד הלילות שבעלה מרן ה'חפץ חיים' אינו ישן במיטתו, היא חיפשה אותו ומצאה שהוא ישן על ספסל קשה כשידיו תחת לראשו. "מדוע אינך ישן במיטתך?" - שאלה אותו רעייתו - "למה אתה ישן על מצע קשה?"

ה'חפץ חיים' השיב לה בפליאה: "אחיי היהודים נמקים במלחמה, חלקם שוכבים בחפירות מול קו האויב, ואני אשן במיטתי?! איך אוכל לישון על מצע רך וענוג כשאחיי כה סובלים!?"

כך גם סופר על הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל: היה זה אחרי השריפה הגדולה ב'בריסק', כאשר חלק גדול מתושבי העיירה איבדו את קורת ביתם. רבי חיים לא ישן על מיטתו, אלא על הרצפה בפרוזדור המשופע של בית הכנסת, וכל הפצרותיהם של בני משפחתו שיבוא לישון על מיטתו בביתו, לא הועילו. הוא הסביר: "איך אוכל לישון על מיטה נוחה וטובה, כאשר לחלק מאחיי, תושבי בריסק, אין קורת גג להניח את ראשם?"

כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק...

כיצד משקפיים הביאו הון עתק ללא מאמץ?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

שובו בנים שובבים!

כל יהודי באשר הוא, נושא על כתפיו את ה'חבילה' האישית שלו, בעיות שמלוות אותו, רצונות שאינו מצליח לממש, הישגים רוחניים נשאפים, התמודדויות בבריאות, אתגרים בחינוך הילדים, קשיי פרנסה, חוסר שלוה, ועוד. כל אחד מתמודד עם הקשיים שלו בדרכו, אבל את כולם מלווה שאיפה אחת: לצאת מכל זה, להיגאל מזה, לשכוח מכל הקשיים הללו.

בחלומנו, אנו רואים עולם זך וקסום, בו הבעיה שמלווה אותנו זה שנים - מתאדה ואיננה. מי שמתקשה לקום בבוקר, לקבוע עתים לתורה, לחייך או להיות שליו - מדמיין את הרגע בו הקושי הזה נעלם, והוא מצליח לעשות את הפעולות הללו בקלות. גם מי שחווה קשיי בריאות או בעיות בחינוך ילדיו, רואה בעיני רוחו רגע נפלא בלתי מושג, בו הבעיות האלה חולפות כלא היו. מי שחווה קשיי פרנסה, בוודאי אינו חדל מלחלום על חשבון בנק עמוס לעיפה... השאלה הבערת היא, האם יש זמן, עיתוי, תקופה או מועד, שבו אפשר לממש את החלום הזה. האם יש משהו שניתן לעשות, כלי שניתן להפעיל, כדי שהחלום הזה יהפוך למציאות, כדי שהשאיפות הללו ייהפכו לחיים עצמם?!

התשובה היא שכן, והבשורה היא - שזה קורה עכשיו!

בשבועות הללו, עוסקת התורה בסיפור יציאת בני ישראל משעבוד מצרים. השעבוד במצרים, עול הגלות במהלכו - היה הקושי החמור ביותר אותו חווינו כעם, קשה שבעתים מכל קושי המלווה אותנו היום. גאולת מצרים היתה נס על טבעי מלווה באותות ומופתים שמימיים עד כדי גילוי שכינה ממש - ברמה שאנחנו לא מסוגלים אפילו להעריך.

ולכן, גילו המקובלים והאריכו בספה"ק, השבועות הללו, המסע האדיר בו בני ישראל עוברים ממצב כה נמוך, שפל, אומלל ואפוף צרות כמשועבדים למצרים, למעמד כה מרומם, נשגב, נעלה וטהור כמקבלי התורה, השבועות הללו מסוגלים לכל יהודי באשר הוא, להיגאל מהקשיים והמצרים שלו, ולהציב את עצמו במקום חדש, בעולם זך וטהור, נקי ונעלה יותר. שבועות אלו מכונים בראשי התיבות 'שובבים', ראשי תיבות של הפרשיות 'שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים'.

עכשיו, בימי השובבי"ם, יכול כל יהודי להצטרף להיגאל בעצמו, מעומק השאול של קשייו האישיים, אל הגאולה האישית שלו. אלו שבועות המסוגלים לזינוק מהיר, לתפנית חדה, לגאולה נשגבה מפיר הבור ועומק הכאב - היישר אל פסגת ההר ועוצמת האושר. כל מה שצריך לעשות כדי לזכות בכך, הוא להעתיק את מה שבני ישראל עשו אז כדי להיגאל, ולפעול באותה הדרך.

ומהי אותה דרך? מגלה התרגום 'יונתן בן עוזיאל' בפרשת השבוע שעבר: בעומק גלות מצרים, בני ישראל עשו תשובה בדרך, בדברים הכי אישיים שלהם, בנסיגות הכי סמויים שהם חווים. הם שמרו את החושים שלהם, נזהרו בזהירות כפולה לשמר את קדושת עיניהם, התחזקו בלשמור את האישון והעפעף, המבט וההסתכלות. אלו דברים שאדם עלול להיכשל בהם בלי שמישהו ישים לב לכך, הוא רק מציץ לכאן או מביט לשם, ורק בוחן כליות ולב יודע...

כאשר בני ישראל שמרו את עיניהם, טיהרו את המבט שלהם, בדקו בשבע עיניים תרתי משמע לאן מופנה מבטם וכח ראייתם - בכך הם פתחו לעצמם את השער לגאולה, העניקו לעצמם את ההזדמנות לצאת מהמצר המצרי, הפכו ראויים לקבלת התורה!

אם אנחנו רוצים גאולה אישית משלנו, זו הדרך, זה המתכון. העיניים שלנו רואות כל כך הרבה פרטים בהינד עפעף, קולטות אלפי תמונות בכל רגע נתון. הנסיון גדול, איש לא באמת יכול לשמור עלינו, רק אנחנו בעצמנו. הבה נזכור ונדע שכל הסתכלות אסורה

מותירה אותנו בעומק הגלות האישית שלנו חליה, ומנגד - כל עמידה בנסיון, כל סיבוב ראש, כל עצימת עיניים, כל מבט שמנענו מעצמנו וכל תמונה שעינינו לא שזפו - גואלים אותנו צעד נוסף, נושאים אותנו אל על.

כדי להשתחרר מכבלי ההתמודדויות שלנו, כדי לצלוח את כל הקשיים שלנו, כדי לחוות גאולה אישית מפעימה מקושי רוחני או בריאות, חינוכי או כלכלי, אישי או משפחתי - כל מה שכדאי כל כך לעשות הוא לשמור על העיניים. לדעת שכל מבט לא מחושב הוא מסוכן, שכל הסתכלות אסורה היא פיגוע רוחני, כל ראייה לא נכונה היא אסון.

ככל שנתאמץ - גם אם זה כרוך בשינוי הרגלים, לפעמים באי נעימות, אולי גם בשינוי הדרך בה אנו הולכים, אולי בהסרת המשקפיים במקומות מועדים לפורענות ראייתית, אולי בהימנעות משימוש במכשירים ואביזרים טכנולוגיים מסוכנים רוחנית, כך נזכה לחוש באמת כי שמירת העיניים מזככת ומקדשת אותנו, גואלת אותנו מהקשיים שלנו, ומובילה אותנו בדרך הבטוחה אל השגת כל שאיפותינו ורצונותינו, רוחניות כגשמיות!

טחב אפלולי מועדף...

חודש מרחשוון תרח"צ. קול ששון וקול שמחה בביהמ"ד של חסידי קארלין בירושלים, בהיוודע הבשורה המרנינה כי הרבי - הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין ז"ע הי"ד, מחתן את בתו בעוד כחודש, ב"ט בכסלו. בימים ההם נסיעה לחתונה בחו"ל היתה כרוכה במסע ארוך ומטלטל באוניה, ולפיכך מינו בני החבורה שני שליחים, אשר יסעו לחתונה בשם הקהילה כולה.

שליחי הקהל שנבחרו היו המובחרים שבחבורה, הלא המה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ז"ע - שבשבוע החולף, יום כ"ד בטבת - חל יום ההילולא שלו, וידידו הגה"ח רבי זלמן בריזל זצוק"ל, מנקיי הדעת שבירושלים. לפני צאתם ערכו להם מעמד פרידה מרגש, כל בני הקהילה ליוו אותם אל הספינה שיצאה מנמל יפו, ועקבו אחר הספינה עד שנעלמה מן האופק...

הספינה יצאה לדרכה, עמוסה נוסעים מכל הסוגים, יהודים ושאינם, גברים ונשים, כולם כאחד, כאשר לכל נוסע הוקצה תא מרווח, נוח ומאוורר, בו ישהה בימי ההפלגה הארוכים. אולם רבי משה מרדכי, מיד עם כניסתו אל הספינה, נמלט אל ירכתייה, חיפש מחסן במרתפיה, והתיישב בין חביות שמן מכונות המשמש לשימון מנועי הספינה...

עוברים יומיים, הספינה מיטלטלת מצד לצד, אל המחסן הטחוב שבקרקעית האוניה מגיע רק מעט אור ואוויר, המחנק הופך למעיק. אפילו מיטה נורמלית אין במחסן האפלולי הזה, שאינו מיועד למגורי בן אנוש כלל. בעוד נוסעי האוניה עוברים מתא הלינה אל חדר האוכל שעל הספינה, ממשיכים לסיפון לשאוף אוויר צח ומבליים בטוב ובנעימים, הרי ששני השליחים שוהים עמוק בבטן האוניה, יושבים במחסן החנוק ולא יוצאים ממנו ולו לרגע קט...

התנאים במחסן היו תת אנושיים ממש, ובתום כמה ימי הפלגה,

כאשר רבי זלמן חש צורך לשאוף אוויר ולחלץ עצמות, פנה אל שותפו למסע ושאל: 'הרי שילמנו במיטב כספנו, יש לנו תא מרווח על האוניה למעלה, יש בו מיטה נוחה, כסא ושולחן, מיטב התנאים ומירב הנוחות. למה שלא נעלה למעלה, נסתובב קצת על הסיפון, נשאף אוויר, נעבור לתאים הנוחים שהוכנו עבורנו? למה שנמשיך לשבת כאן, במחסן טחוב ומחניק, נטולי אור ומשוועים לאוויר צח?!

רבי משה מרדכי חיך, והשיב תשובה מופלאה: 'ההגיון בצד שלך, ר' זלמן. אולם קיימת סכנה בעליה למעלה...'

'סכנה?!' - תמה ר' זלמן, 'איזו סכנה יש שם? והרי מאות מסתובבים שם מחוייכים ומאושרים?'

'נו, הלא זו בדיוק הסכנה!' - השיב רבי משה מרדכי, 'הלא מה שמתרחש שם הוא סכנה עצומה לעיניים! מסתובבים שם אנשים, גם כאלה שאינם יהודים או אינם מקפידים, יש שם מראות ששורפים עין יהודית קדושה, מחזות שאסור לאישונים טהורים להיתקל בהם! כיצד אני יכול לעלות אל הסיפון ולסכן את עיניי?! ניחא, אשאר כאן עד סיום ההפלגה, אסבול בשקט שהות במחסן טחוב ומחניק, אבל את עיניי לא אסכן, עליהן אשמור טהורות!'

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'משה איש האלוקים' מתולדות חייו, מחדד לעברנו: אם גדולי עולם, קדושים וטהורים, צדיקים שמורים בעלי מעלה נשגבה, חששו כך מכל ניסיון בשמירת העיניים, מה נאמר אנחנו, אזובי הקיר מוכי יצר, איך אנחנו יכולים להיכנס לנסיונות בשמירת העיניים, כיצד אנו יכולים ליטול סיכונים בכל הקשור לשמירת עינינו?!

בכל עת ניסיון, נזכור כמה התאמץ אותו צדיק, כמה סבל ממחנק וחוסר תנאים, כדי להבטיח את טהרת עיניו. וככל שנאמץ את הדרך הזו, ככל שנפעל בכל הכלים כדי להבטיח את קדושת עינינו, ככל שנתמסר לשמר את עינינו כראוי - כך נזכה שבורא עולם יאיר את עינינו בתורתו, ויאיר את חייונו בישועתו!

משקפיים ומזומנים - בעומק התיק...

ביום שנקלע ר' אפרים למונסי שבניו יורק לצורך שמחה משפחתית, עלה בו ההרור שהפך לזבוב טורדני. הוא אמנם נסע לארה"ב לצרכים אחרים, ואמנם מעודו לא פשט יד לבקש עזרה מאיש, והוא אפילו מתבייש לעשות כן. אולם הרי הוא כבר כאן, ומי כמוהו מכיר את הררי החובות המעיקים עליו, אולי זו הזדמנות טובה לפנות ליהודים נדיבי לב ולבקש את עזרתם...

ממחשבה למעשה: ראשית, הוא מעדיף לפנות לשכונת בורו פארק שבברוקלין, המשופעת בנדיבים שאינם מכירים אותו. כדי להצליח, הוא פונה לחבר המתגורר בבורו פארק, ומבקש ממנו להתלוות אליו לגיוס הכספים, לא לפני שהוא מוודא שאינו מתבזה בחינם, וצפי ההכנסות עומד על כ-5,000\$. כשהחבר מביע הסכמה, הם מסכמים כי ביום ראשון יסע ר' אפרים ממונסי לבורו פארק, ויחדיו יתחילו בגיוס הכספים.

בשבת שלפני, נקלע לידיו של ר' אפרים גיליון בנושא 'שמירת

על העיניים היתה המפתח שהוביל לאוצר הכלכלי הענק הזה! סיפור זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מחדד לעינינו עד כמה מקור השפע תלוי בשמירת העיניים, וכי לא יתכן שהגדלת הכנסות תהיה כרוכה בירידה בשמירת העיניים חלילה. אם חשבנו שכדי לשפר את הפרנסה נצטרך להתפשר על שמירת העיניים, לצעוד במקומות מסוכנים לקדושת העיניים, להביט במכשירים שמחוללים נזקים בטהרת העיניים, לנסוע למקומות שיש בהם משום פגיעה בשמירת העיניים - מתברר שההיפך הוא הנכון:

אדרבה, השמירה על קדושת העיניים היא המפתח לשפע, הצינור המוביל אותו. ככל שנתחזק בשמירת העיניים, ככל שנילחם על קדושתן וטהרתן - כך נזכה לראות ולחוש את ההשפעה של שמירת העיניים, בשפע אושר ופרנסה!

נסיעה ארוכה בעשרים שקל!

כשגב' כהן הוצרכה לקחת את בנה לרופא ב'משגב לדרך' שבירושלים, יותר מכל הטרידה אותה השאלה איך תשמור על עיני הילד בטהרתן, ב'טיול' שנגזר עליהם משכונת גאולה ל'קטמון'. נסיעה במונית היא יקרה מדי, נסיעה באוטובוס - עם כל המראות והשכונות שעוברים במהלך נסיעה כזו - הרי היא מסוכנת מדי לבנה היקר, בעל העיניים השמורות והזכות...

לבסוף, את הדרך הלך עשתה באוטובוס, כשהיא מעסיקה את בנה, שומרת על עיניו ממוקדות אליה, בלי שיציץ ימין ושמאל. זה לא היה קל, ולכן החליטה שאת הדרך חזור תעשה במונית, ויהי מה. אולם באמתחתה רק 20 שקלים, לא סכום המספיק לנסיעה כה ארוכה משכונת קטמון לשכונת גאולה...

גב' כהן בטוחה בבורא עולם, וברצונה שבנה ישמור את עיניו. היא עוצרת מונית מזדמנת, מספרת לנהג כי בכיסה רק 20 שקלים, ושואלת אם יוכל להסיעה במחיר הזה לרחוב יחזקאל פינת הושע - טבורה של שכונת 'גאולה'. הנהג מצטחק לעברה, הרי זה פחות ממחצית הסכום שנסיעה כזו עולה!

רגע לפני שהוא ממשיך בדרכו, אוזרת גב' כהן אומץ, ומציעה לנהג: 'ראה נא, זה מה שיש לי, הבה נצא לדרך. כשהמונה יגיע לעשרים שקלים - תוריד אותנו. נתקרב לאזור בינתיים' - היא מבקשת, מייחלת לנס למען טהרת עיני בנה...

כשהמונה הגיע לעשרים שקלים, גב' כהן הציעה לרדת מהמונית, אולם הנהג סירב. 'שוטרי התנועה פוזרים בכל פינה ברחוב זה. אמשיך קצת, עד שנעבור את החלק האסור בהורדת נוסעים' - אמר הנהג, והמשיך לנסוע חינם אין כסף...

עכשיו המונית כבר ברחוב הנביאים בעיר, הנהג עוצר בצד, וגב' כהן כמעט יורדת, כשלפתע בוקע קול ממכשיר הקשר של המונית: 'מונית ליחזקאל פינת הושע, מי פנוי?'

נהג המונית ממהר לתפוס את הנסיעה, ואומר לגב' כהן: 'טוב, תישארו. בדיוק קיבלתי את הכתובת שלכם, אני נוסע בדיוק לשם!' - גב' כהן שבה ומתיישבת, ונהג המונית שועט היישר לרחוב יחזקאל

העיניים'. ר' אפרים קורא בו, ונפעם לגלות אוצר ציטוטים מרוממים מספרים שונים, שכולם מבהירים מסר אחד והוא, שיתכן שמיועד לאדם שפע גדול של פרנסה משמים, ממתין לו אוצר של ברכה בהמשך החיים, ובעקבות כך שאינו שומר את עיניו כראוי, בשל העובדה שהוא נכשל בפגם הראיה, הוא מאבד במו ידיו - או במו עיניו במקרה זה - את כל הטובה המיועדת לו, את כל השפע שהבורא הכין עבורו!

ר' אפרים חש כי הדברים מכוונים אליו. בורא עולם הוביל את הגיליון הזה לידיו - כדי שיקבל החלטה בתחום שמירת העיניים. על אתר הוא מקבל על עצמו לשמור על העיניים בשמירה מעולה ומדקדקת, כמו שני יהלומים הזקוקים להגנה רבתי. מעתה לא יביט אנה ואנה ולא יסתכל לכל כיוון, אלא ישמור את עיניו ומבטו טהורים וזכים...

ביום שלמחרת החלטתו זו, יום ראשון, הוא עולה לאוטובוס העושה את דרכו ממונסי לבורו פארק - כמתוכנן, נזכר בקבלה הטובה שקיבל אמש, לשמור על העיניים מכל משמר, וחולף בו הרהור: 'הרי האוטובוס הזה עובר בדרכו דרך מנהטן, עיר גדולה וסואנת, מסוכנת מאוד לעיניים קדושות. איך זה משתלב עם הקבלה שקיבלתי על עצמי? האם אצליח לשמור את עיניי כראוי למרות המעבר במנהטן עמוסת השילוט הצבעוני וההמונים הססגוניים?'

על אתר הוא מקבל החלטה אמיצה ונחושה, מסיר את משקפיו מאפו, מוריד אותם מעיניו, תוחב אותם עמוק בכיסו. 'בלי משקפיים הרבה יותר קל, ממילא הכל מטושטש לחלוטין' - הוא מהרהר, שמח על התחבולה שנקט, שתבטיח את שלום עיניו וטהרתן. נכון, כתייר מארץ ישראל לא יוכל לצפות בנופי הדרך ממונסי בואכה בורו פארק, גם את העיר מנהטן שהכל שחים בגודלה ועוצמתה לא יזכה לראות, ועדיין - המחיר הזה כדאי, כדי לשמור על קדושת עיניו!

ואכן, המחיר היה כדאי: בבואו לבורו פארק, בתום נסיעה ארוכה נטולת משקפיים, חברו יוצא לקבל את פניו, ואומר לו בפשטות: 'האמת, שמיד אחרי שיצאת לדרך, חשבתי שפשוט מיותר שאתה בא. אם עוד לא היית עולה לאוטובוס - הייתי משאיר אותך במונסי... הרי אתה חף מניסיון, גיוס כסף עבורך גורם לך להתבייש, למה לך להסתובב ולפשוט יד? אני יכול לעשות זאת עבורך, אסתובב בשבילך, אתרים נדיבי עם למענך, אשתדל לגייס לך לא פחות ממאה אלף ש"ח!'

ר' אפרים מופתע והמום, ולפתע קולט: בשעה שקיבל החלטה להסיר את המשקפיים - באותה שעה ממש החליט חברו כי לא נאה שיסתובב ויפשוט יד, וגמר אומר לעשות את העבודה במקומו! עתה הוא יכול לשוב על עקבותיו, חברו דואג לגיוס כסף, בסכום עתק שלא עלה על דעתו, בלי להתאמץ, בלי להתבייש, בלי לפשוט יד - רק בזכות השמירה על העיניים!

ואכן כך קרה: כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו. וכשיקבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק, כי ר' אפרים כבר יודע שהשמירה

שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף הרמן לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!"...

התגובה - כולה הפסד! ההבלגה - כולה רווח!

הרב בנימין בירנצוויג

"ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (שמות ח', ב')

כבר תחריר במרכז עיר הבירה קהיר. צפרדע ענקית מימדים התמקמה לה במרכז הכיכר, כשרבים מתושבי העיר באים לחזות בתופעה יוצאת הדופן הזו.

כל זה היה מיד לאחר הכרזת משה רבנו כי הקב"ה מביא מכת צפרדע על מצרים, המצרים התכוננו אבל לא ידעו למה?! והנה הצפרדע הראשונה ענקית המימדים למול עיניהם הנדהמות.

ואז, כפי שמבאר רש"י, היו המצרים מכים אותה ברצונם להכחידה מיידית, ו... כל מכה שהיא קבלת היתה מנתזת נחילים נחילים של צפרדעים, המחזה היה מדהים ומפחיד. המוני מצרים מתנפלים בחמת זעם על הצפרדע... ובכל מכה עוד ועוד - המוני צפרדעים מנתזים לכל כיוון, והמצרים ממשיכים בחמת זעם....

מעשה זה של המצרים הוא תמוה לכל שומע, אחרי שראו שככל שהם חוזרים ומכים את הצפרדע, יוצאים עוד ועוד צפרדעים, מדוע לא הפסיקו? מדוע המשיכו להכות ולהכות אף שראו שמעשיהם אלו מביאים עליהם חורבן יותר גדול?

קושיא זו מביא מרן הסטייפלער זצ"ל בספרו 'ברכת פרץ', ותרץ, שבאמת השכל האנושי אומר שצריך להפסיק להכות, כשכל הכאה רק עושה ההיפך מרצונם וכוונתם, אלא שאצל המצרים זה עבד אחרת, שכיון שראו שהצפרדע מוסיפה להתזי נחילים עוד ועוד והם לא מצליחים להורגה, גבר כעסם עליה וכל רצונם מעתה היה רק להתנקם בה ולהכותה ככל האפשר, ואף שראו שממשיכה להתזי נחילי צפרדעים, זה כבר לא מנע מהם לעצור, כי בערה בהם חמת הנקמה והכעס, וככל שהוסיפה להתזי הוסיפו לכעוס, וחמתם בערה בם, וכך בכל הכאה גברה בערת חמתם עליה, והם הוסיפו להכותה ולהתנקם בה, והיא הוסיפה להתזי נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

מוסר השכל גדול וחשוב לחיים אנו למדים מכך, כותב הסטייפלר. האדם בשעת כעסו - אם ישמע חרפתו וישתוק ולא ישיב - ירגע לאט לאט ויעלמו חמתו וכעסו, אבל כשמשיב לשכנגדו הרי חברו מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה, כל כמה שיוסיף להתנקם

חברו - יוסיף להקניטו, והאש תגדל ותבער בין שניהם עד שתשרוף כל חלקה טובה. וא"כ הדעת נותנת, שטוב לאדם לשתוק בשעת מריבה, אבל מדת הכעס אומרת איך אנכי אשתוק? מדוע שאעבור על פגיעה בכבודי? ומתחיל להשיב וחברו כנגדו וחוזר חלילה.

מכאן נלמד כמה גרועה ומזקת מדת הכעס, ועד כמה מעולה וגדולה מידת ההתגברות והשתיקה בעת כעס.

רק נזק - מאי התגברות בעת כעס! רק רווח - מהתגברות בעת כעס!!

מעשה מפליא שמחזק מאד יסוד זה, הובא בספר הכל בו (סי' מ"א): שנהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת תיכף ששמעו "ברכו", שמצינו באגדה שבארה של מרים נמצא בימה של טבריה, וכל מוצאי שבת מחזרת על כל בארות ועל כל מעיינות, וכל מי שהוא חולה ויזדמן לו מים וישתה - אפילו כל גופו מוכה שחין - מיד נרפא. וממשיך הכל בו: ומעשה באדם אחד שהיה מוכה שחין, והלכה אשתו במוצאי שבת לשאוב מים ונתעכבה יותר מדי ונזדמנה לה בארה של מרים, ומלאה כדה מאותם המים. כיון שבאה אצל בעלה כעס עליה שאחרה לבוא, ומרוב כעסה נפל כדה משכמה ונשבר, ונפלו נטיפי המים על בשרו, ובכל מקום שנתזו המים נרפא השחין,

קפידה וטינה. חיוך של חסד וסליחה ריחף על שפתיו מבלי גערה אחת. אכן כן, מהבלגה תמיד מרוויחים, ומנמחרות יש הפסדים גדולים, הנה מרוב תאוות הנקם והכעס לא חשבו לבדוק מי היא הדמות הנכנסת... ולא שיערו את גודל רוע מעשיהם שלא ישכח מהם.

כשלושים איש היו מסובים מידי שבת בשבתו על שולחנו של רבי יעקב הרמן זצ"ל, מבוני היהדות באמריקה, הוא נהג לשרתם בעצמו ולהגיש את הסירים והצלחות במו ידיו, לראות שלא חסר דבר. שבת אחת ישב רבי יעקב יוסף לסעודה עם אורחיו, כשהוא לבוש ב'קפוטה' חדשה נאה ויקרה מאוד. הוא ניגש כדרכו לחלק את הטשולנט לאורחים, והנה תפס אחד האורחים את הצלחת הגדולה ושפך בחרי אף את כל תכולתה, על ה'קפוטה' החדשה של הרב הרמן, כשהוא צועק: "אינני אוהב זאת!"... הכל היו המומים למראה עיניהם, האורח שנחרד בעצמו ממה שעולל, קפץ וברח מהבית מבלי לנסות אף לקנח את הטשולנט החם והסמיך מעל ה'קפוטה'. הרב יעקב הרמן פתח ברדיפה אחריו, ובתוך מספר דקות חזר, כשהוא מחזיק בחביבות את ידו של האורח הלז ומרגיע אותו: "במטותא ממך! אתן לך צלחת אחרת של טשולנט ואותה בוודאי תאהב!"... רק כאשר קינח הרב את ה'קפוטה' במידת האפשר, פנה אליו בנו ר' נחום דוד, שנכח אף הוא באירוע ואמר: "אבא! איך יש לך כל כך הרבה סבלנות??". "לאו דווקא", ענה לו אביו, "אם יש בלבך רחמים ואהבה לזולת, אינך זקוק לסבלנות". (הכל לאדון הכל) וכך במקום להפוך את האירוע למדורת אש שלא יגמרו לדבר עליה, על ידי סבלנות והתגברות - העניין הפך להמשך סעודת שבת רגועה ושמחה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

אבל שאר גופו נשאר מוכה שחין, והבין וכאב את תוצאת רגזנותו, שהפסיד כמו רגזנותו את מי בארה של מרים המרפאים, ומה היה רב שכרו וגדולה רפואתו, אם היה מבליג ושותק! ועל זה אמרו חכמים (קדושין מא): "רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו", מלבד זה הוא רק מפסיד!

הרוחות בבית מדרשו של גאון ישראל, מרנא רבי עקיבא אייגר זיע"א בעיר. בני הישיבה לא היו מסוגלים לעבור לסדר היום... נושא הדין היה: מאיר. בחור נרגן, מהיר חמה ובעל תגובות פוגעות, שהטיל חיתתו על כל סביבותיו. הבחורים גמרו אומר ללמדו לקח, אבל כיצד ומתי יעשו זאת?! הרי אם יוכיחוהו בגלוי - תשלח לשוננו השנונה לעברם כחץ מורעל! "הפעם נעשה משהו של ממש", החליטו שלושה בחורים נועמים. הם התלחשו ביניהם כמה רגעים עד שהתקבלה תוכנית פעולה. היה זה לילה נטול ירח. חשכה אפפה את בית המדרש, בפרוזדור המוביל לאולם הגדול עמדו השלושה חבויים, עוד מעט ומאיר יגיע, כהרגלו בשעות אלו. והנה קול צעדים קרב ובא לעברם, הם לחצו בחזקה איש את ידי רעהו, זה היה האות המוסכם להתחלת הפעולה, שלושתם זינקו בבת אחת ממחבואם, כיתרו את הדמות המתקרבת באפלה, והפליאו בה את מכותיהם. למרבית הפלא מאיר המוכה לא הוציא הגה מפיו, גם כשתכפו המלקות וגברו - לא הוציא המוכה אף אנחה קלה. משהו נדלק במוחם נצבט בלבבם והם חדלו. "הדליקו את הפנס", אמר משהו, ואז פניהם חורו כסיד וברכיהם פקו... ... אוי לאותה כלימה ולאותה בוש! במקום מאיר השחצן, עמד למולם רבם ומורם האהוב, גדול הדור רבי עקיבא אייגר... הבחורים חפצו כי האדמה תבלעם חיים! בו במקום נפלו ארצה, וביקשו סליחה בדמעות שלישי, ואילו רבי עקיבא עצמו נותר ללא שמץ

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לעמוד לפני משה מפני השחין", כי אפילו את עצמם לא יכלו להציל, ונראו מול משה רבנו ע"ה כשפלים ובזויים. זה הצחוק הגדול.

החרטומים

סיפר לי רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל, שהוא הגיע לאיזשהו מקום, וראה אדם לבוש גלימה לבנה, ועטוי לבן מכף רגל ועד ראש. סוג של מקובל 'עושה נפלאות'...

שאל אותו: "למה אתה לבוש בבגדים הללו?"

השיב לו: "כתוב בספרים, שיש ענין ללבוש לבן, זה מטהרה".

אמר הרב: "אני אגיד לך משהו, לא עליך, חלילה. הייתי לפני זמן קצר באמריקה, והיה שם בלאגן גדול. על מה? על פרסומת למברשת שיניים. הראו בפרסומת פח אשפה, ועל ידו מברשת שיניים, כאילו אפשר לנקות את פח האשפה עם מברשת השיניים. אדם אחד תמים בא וניסה לנקות את הפח עם המברשת, וראה שלא מיניה ולא מקצתיה. אי אפשר.

"הלך והגיש תביעה בבית משפט על הונאה. הגיעו למשפט, והנתבע אמר כך: 'הטענה שלך היא שהונית את הציבור, כשאמרתי כביכול שאפשר עם מברשת השיניים לנקות את פח האשפה. תגיד לי, בתמונות שראית - איזה פח היה? זה היה פח חדש, נקי ומצוחצח. אם יש בפח חדש כתם קטן, המברשת מנקה אותו. אתה לקחת פח אשפה מלא זבל, וניסית לנקות אותו. מה אתה רוצה ממני?'..."

והנמשל: לאדם צדיק ובעל מעלה - מתאימים בגדי לבן!

בנתיבות היה צדיק גדול, הבבא סאלי זי"ע שהיה קדוש ועובד ה' באמת, ולבש בגדי לבן, כי היה ראוי לזה.

אבל פח אשפה שילבש בגדי לבן, זה יעזור לו משהו?

שמא תאמרו: למי אכפת בגדי לבן או לא? אם לא יועיל לא יזיק, מה כבר יכול להיות..."

אבל חז"ל אומרים: למה היתה רבקה עקרה? רבקה קיבלה מלבן הרשע ברכה - "אחותנו את היי לאלפי רבבה". בכדי שלא יאמרו שתפילתו של לבן עושה פירות, היתה רבקה עקרה.

אם כן, לא מדוייק לומר בענין זה שאם לא יועיל לא יזיק.

אמרו פעם לסאטמאר רבי' זצ"ל על אדם אחד, שהוא מגיד עתידות.

שאל הרבי: "מה דרגתו בתורה?"

אמרו לו: "דוקא בזה הוא חלש מאד"...

אמר הרבי: "לפני שהתינוק נולד, הוא יודע את כל התורה כולה, נר מאיר מעל ראשו והוא רואה מסוף העולם עד סופו. בא מלאך וסוטר על פיו. לאחר שהמלאך סוטר על פיו של התינוק, הוא כבר לא רואה מסוף העולם ועד סופו. למה? והרי לא כתוב שבא מלאך ומכבה לו את הנר! רואים מכאן, שאם הוא שוכח את התורה - הוא כבר לא רואה שום דבר. בשביל לראות צריכים תורה!"

חז"ל אומרים, שאת האור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית, הוא גנז לעתיד לבוא. היכן גנזו? בתורה. מי שזוכה לתורה בטהרתה, בשלמות, זוכה לראות באור הגנוז!

(מתוך הגדה של פסח 'יחי ראובן')

כבר נולד. היכן הוא? מתחת לאדמה [כתוב שיוכבד החביאה אותו במערה]. חי או מת? אינם יודעים. חיפשו בכל המערות... וכאשר הכניסה אותו ליאור אמרו לפרעה בשמחה ובששון: "הוא כבר במים, גמרנו!". זו ישועתם של החרטומים...

משה רבינו ואהרן יוצאים ונכנסים לפרעה.

פרעה היה בתדהמה, נכנסים אליו שני זקנים. שעצם הכניסה היתה דבר שלא שייך בעולם. היה עליהם לעבור חיות טרף, אריות, דובים ונמרים. זרקו מטה ונהיה לנחש.

מה עושה פרעה בכאלו מצבים?

אחרי שהם זרקו מקל ונהיה לנחש, הוא שלח לקרוא למושיעים, שימהרו ויבואו. מי אלו המושיעים? הוא הזעיק 'עזרה ראשונה': "חרטומי מצרים"... נכנסו לכאן שני זקנים ללא תאום מראש, ויש נחש נורא על הארץ.

החרטומים היו השכבה העליונה ביותר, הסמעטנע [-השמנת], הם היו גם חוזים בכוכבים - יודעי עתידות. כביכול אנשים גבוהים, רוחניים. התורה לא מכנה אותם חרטומים, אלא כמו שכינו אותם הגויים "חרטומי מצרים" כפי שהג'וליקעס אומרים 'מכבי תל אביב'... לא סתם מכבי, אלא - מכבי תל אביב... לא חרטומים סתם, אלא 'חרטומי מצרים' המוצלחים ביותר, הפאר...

החרטומים באו, והביאו הרבה שקצים קטנים בני ארבע-חמש שנים, וגם הם עשו קונץ של נחשים. נהיו שם ערמות של נחשים. 'ויבלע מטה אהרן את מטותם'. מטה בולע נחשים?! נס בתוך נס! פרעה נתקף בפחד, שמא המטה יבלע גם אותו עם כסאו. ביקש בתחנונים לשלוח אותם מהארמון.

הגיעה מכת דם. מכה כואבת, כפשוטה. אין מים, כל היאור דם. חרטומי מצרים נקראו שוב לעצה. פרעה הזעיק אותם שוב. געוואלד, צריך להציל את המצב. מה קרה? האם שיתם קפה כבר היום? אין מים! דם! תעשו משהו, אתם התקווה שלנו!

הם הגיבו ביוהרה: "מה, הוא עשה דם? גם אנחנו יכולים לעשות דם"...

"אבל אני רוצה כוס קפה, ביקשו מכם שתעשו מים, לא דם!", אבל מים הם לא יכלו לעשות.

אך כיון שיכלו לעשות דם - כיבדו אותם. היתה תחושה שהם בכל זאת 'שווים' משהו.

במכת צפרדע הם נקראו שוב בשלישית, אבל כאן התורה מזכירה אותם 'החרטומים'. כבר אינם 'חרטומי מצרים', איבדו את מעלתם - שוב אינם הפאר של האומה המצרית, "אויס חרטומי מצרים". כבר לא צריך אתכם, אתם יכולים ללכת לאוגנדה...

בכינים הם עצמם הודו: "אצבע אלוקים היא" - וירדו דרגה נוספת. ה"כוחי ועוצם ידי" קיבל מכה עזה, ובמכות ערוב ודבר כבר לא שמעו מהם.

מגיעה מכת שחין - הם מוזכרים, ועתה שמם וזכרם "חרטומים", לא "חרטומי מצרים". ירדו לחלוטין מדרגתם.

ה'חפץ חיים' צחק - איך הקב"ה משפיל גאים "ולא יכלו החרטומים

ולחקלית ולא חייבים מבחינה הלכתית להודיע מצולם על כך. "כל אדם אחר, בוודאי היה מרגיש מיד שמצלמים ומקליטים, אבל מרן שליט"א מידה אחרת יש לו. הוא אינו מודע בכלל למה שקורה מסביבו. טווח הראיה שלו מתחיל בגמרא ונגמר שם, בגמרא. בשנים קודמות הוא היה רואה למרחק של שני מטרים בערך בראיה בעלמא, כל מה שהיה מעבר למרחק הזה, לא נכנס בכלל לשדה הראיה שלו, וגם מה שכן היה בתוך הטווח הזה לא עניין אותו כמעט, אלא אם כן זה נוגע ללימוד התורה.

"בשנים הראשונות לא צילמתי ולא הקלטתי. הגעתי למרן לשיחות קצרות, הייתי בא, מראה לו כמה תיקונים והערות, הוא היה עובר עליהם, מסתכל ומעיר את הערותיו והייתי חוזר הביתה. "בהמשך זה הפך להיות יותר רשמי. בכל פעם שהגעתי מרן הורה לי להתיישב על ידו, והיה מעיין יחד איתי בדפים ובספרים, והפגין כלפי חביבות מיוחדת במינה, וכשהבנתי כמה שזה נדיר החלטתי לצלם, כדי לתעד את הדברים החשובים של מרן שליט"א, כפי שיצאו ישירות מפיו, ובנוסף כי אם לא אצלם ואקליט, הנכדים שלי לא יאמינו לי כשאספר להם על כך לעת זקנותי..."

"הנחתי את המצלמה על צדו האחר של השולחן, ומרן בכלל לא היה שם לב. בהמשך זה כבר נהיה יותר ממוסד, והבאתי צלם שסידר מצלמה מקצועית עם חצובה, מרן בכלל לא הרגיש בזה, וגם אם ראה שיש שם משהו, הוא אף פעם לא טרח לשאול מה זה המכשיר הזה ומה הוא עושה כאן... זאת עוד הזדמנות לראות איך הגוף של האדם משועבד לנשמה שלו, וכשאדם באמת באמת לא רוצה לראות שום דבר חוץ מתורה, ולא מעניין אותו שום דבר חוץ מתורה, הוא אכן לא רואה כלום ולא שם לב לכלום, שום דבר לא מעניין אותו ולא מסיח את דעתו, כי מבחינתו זה כאילו לא קרה בכלל, ואפשר לומר שזה לבד ספר מוסר שלם, שאפשר ללמוד ממנו רבות לעבודת ה'".

חורף'. שעון הקיץ זאת המצאה מיותרת, שהוא לא מצא טעם להתחשב בה, ולכן השעון שלו נשאר על שעון חורף כל ימות השנה. "משום מה באותה פעם נשמט הדבר מזיכרוני, ומאחר ומרן הורה לי להגיע בשעה 3:00, הגעתי בשעה היעודה, וכמו שאמר לי מרן מראש, הדלת אכן היתה סגורה. נקשתי על הדלת פעם ופעמיים, אין קול ואין עונה. ניסיתי עוד קצת, ומשראיתי שלא עונים סבתי על עקבי והלכתי לסדר כמה עניינים. אחרי שעה וחצי או יותר חזרתי לבית הרב, והפעם היתה הדלת פתוחה ואנשים יצאו ובאו. "כשראה אותי מרן מיד שאל אותי: 'איפה היית? למה לא הגעת בשעה 3:00 כמו שסיכמנו???' השבתי שעשיתי כפי שצוית, הגעתי בשעה המיועדת בדיוק רב, נקשתי על הדלת שוב ושוב, וכשראיתי שלא עונים, נאלצתי ללכת ולנסות את מזלי בפעם אחרת..."

"הרב שומע את דברי ומתפלא מאוד: 'איך יכול להיות? אם דפקת בשלוש, הרבנית בוודאי היתה פותחת לך. זה לא הגיוני!'. ואז עלה חיוך על פניו של מרן: 'מה השעה אצלך???' הוא שאל אותי, הסתכלתי על השעון ואמרת: 'אצלי השעה 4:30...'. מרן צחק חיך ואמר לי: 'עכשיו השעה שלוש וחצי!!! אתה יש לך את השעון של המשוגעים!...'".

הוכחה מצולמת

בתקופה האחרונה התפרסמו כמה וכמה מהשיחות הללו, של מרן הגר"ח שליט"א עם הרב אורי טיגר, כשהן מוקלטות ומצולמות, מה שהעלה את השאלה האם מרן התייחס לעצם העניין שמצלמים אותו ומקליטים אותו כל כך הרבה.

"האמת שאני עצמי לא אמרתי לרב מעולם שאני מקליט ומצלם", אומר הרב טיגר, "אבל כן שאלתי אותו באופן כללי דבר הלכה: האם מותר להקליט ולצלם אדם ללא ידיעתו. השיב לי מרן בקצרה: 'קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה', כלומר, אכן אפשר לצלם

ומיד ברח כדי שלא יינזק. "נמצא אפוא" - המשך הרבי מקוצק - "שהעובדה שה'שבת מוסר' לא ניזוק מן הנחש אין בה כל חידוש, שהרי היה אדם קדוש, שבצדקותו ובריאת השמים שלו היה שמור ומשומר מכל פגם, אולם קשה, איך יתכן שהנחש לא נשרף מן הקדושה שאפפה את הצדיק?" שתקו התלמידים ואחד מהם, רבי העניך מאלכסנדר, שאל אם מותר לו להשיב.

"ודאי" - אמר הרבי - "הלא שאלה שאלתיכם!"

נענה רבי העניך ואמר: "אילו היה הנחש נשרף מן הקדושה של ה'שבת מוסר', לא היה עם ישראל זוכה לספר 'אזור אליהו', שאותו חיבר ה'שבת מוסר' על הצלתו מהנחש".

לשמע דבריו חייכו כולם, ואף הרבי עצמו היה נראה שבע רצון ואמר: "העניך, ידעתי שאתה חכם, אבל לא ידעתי שהנך חכם מופלג כל כך!"...

(מתוך 'דורש טוב' - הגדה של פסח)

באחד מן המדבריות שעבר בלוויית תלמידו, זינק לפתע אריה מולם. שאגותיו של האריה הרעידו את הסביבה כולה, והעידו כאלף עדים שהוא רעב עד מאד, ושני האנשים שהזדמנו מולו מתאימים ביותר למילוי תאוותו...

זעק התלמיד בבהלה: "רבי, האריה רעב!", אך ה'אור החיים' נותר שלו ורגוע והורה לו שלא ידאג. כשנעמד האריה מולו פנים אל פנים, הרים ה'אור החיים' את התרבוש שחבש על ראשו כמנהג רבני מרוקו, ובין רגע הסתובב האריה אחורנית והתחיל לרוץ כל עוד נשמטו בו.

כשראה ה'אור החיים' את מבט הפליאה על פני תלמידו אמר: "על פי דרך הטבע לא ראיתי דרך להינצל מן האריה הרעב, לו היה בידי כלי נשק או כלי משחית אחר, יתכן והייתי משתמש בזה, אך כעת השתמשתי במאמר חז"ל, והרמתי את התרבוש כדי להראות לאריה שמעולם לא פגמתי בדבר, וכי צלם האלוקים שלי שלם לחלוטין ללא שום פגם או רבב. כשראה זאת האריה הוא פחד פחד מוות,

נדהמתי. אדם שבקושי קרא ושנה, אם בכלל. פוקד את בית הכנסת רק בשבתות, לא ידוע כמקפיד על קלה כבחמורה, ובכזה בטחון קובע לעצמו שהוא מושלם!

לאחר ששבה רוחי אלי שאלתי: "אמור נא לי ידידי, האם אתה מתפלל כל יום?" אמר: "ודאי, הרי אמרתי לכם שאני אדם מושלם!". המשכתי ושאלתי: "האם אתה מתפלל גם תפילת עמידה כל יום?", נעלב האיש: "מה זאת אומרת אם אני מתפלל, אני גם אומר תפילת עמידה". "אם כן", אמרתי בתרועת ניצחון, "גם לשיטתך אינך מושלם שכן אתה מוציא דבר שקר מפיו שלוש פעמים ביום! בתפילה אנו אומרים: 'השיבנו אבינו לתורתך וכו' והחזירנו בתשובה שלמה לפניך', 'סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו'. אתה הרי מושלם ומתוקן בתכלית התיקון, כליל המעשים הטובים והמעלות המעולות, על מה אתה מבקש שהקב"ה יסייע בידך לשוב בתשובה שלמה?..."

אך האיש, החכם להרע, נצחני!

"כבוד הרב!", אמר: "אל תחשבו שאינני מאזין לשיחות שלך בלילות שבת. פעם אמרת שכאשר אדם מתפלל, אל לו להתפלל רק עבור עצמו, צריך לחשוב גם על אחרים. יכול אדם להיות בריא, כך גם כל משפחתו, ובכל זאת הוא מבקש 'רפאנו ה' ונרפא'. לא על עצמו, אלא על זולתו, על כלל ישראל..."

"כאשר אני מבקש 'השיבנו', 'והחזירנו' ו'סלח לנו', אני מבקש על הציבור, וגם עליך, שיחזיר אתכם הקב"ה בתשובה שלמה!..."

אין אנו צריכים לדבר בגנותו של אדם. אבל: "אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" [קהלת ז כ]. מי שחש שהוא האיש המושלם עלי אדמות, אינו מצוי כלל ב'פרשת התשובה'.

(מתוך 'מפיק מרגליות' - ימים נוראים)

בראש ובראשונה, צריך האדם להכיר בעובדה שחטא. מרבית בני האדם אינם שבים בתשובה, משום שהם סבורים שלא חטאו. הם לא עשו דבר עוול מעולם, וממילא אין להם מה לתקן. כדברי הנביא ירמיהו [ירמיהו ב לה]: "הנני נשפט אותך על אמריך לא חטאתי".

הקב"ה יבוא אלינו בתביעה על כך שאמרנו שלא חטאנו.

כאן היצר הרע מגייס את כל כוחותיו. הוא מנסה לשכנע את האדם שהוא מצוי במצב הטוב ביותר בעולם. אין מושלם ממנו. יכול הוא להיות חוטא גדול, אפילו גנב נתעב או רוצח שפל. תמיד תהיה ליצר מערכת הסברים משכנעת, המסבירה בטוב טעם ודעת מדוע הוא צודק.

היצר נלחם בכל כוחו להוכיח לאדם, גם המושחת ביותר, שהוא חף מפשע. "אין איש נחם על רעתו לאמר מה עשיתי, פְּלֵה שב במרוצתם כסוס שוטף במלחמה" [ירמיהו ח ו]. הכל נראה מצוין, אין על מה לשוב בתשובה, אין על מה להתחרט, אין מה לתקן.

מי שחש שהוא מושלם

פעם ניהלתי שיחה עם יהודי אחד, ממתפללי בית הכנסת שלנו בשבת. אינני יודע כמה היה מקפיד על קיום מצוות, אבל, כיפה חבש לראשו, ובשבתות היה פוקד את בית הכנסת בקביעות.

בין היתר עלתה לדיון השאלה, האם יש אדם מושלם בעולם. האם קיים מושג כזה. אמר האיש בביטחון: "יש ויש! אני מכיר אחד כזה, כליל השלמות!".

נסתקרנתי עד מאד. חשבתי לעצמי: מי זה כבר יכול להיות? אולי דמות תורנית חשובה, אולי בעל חסד עצום ששמו יצא לתהילה? אבל האיש לא הניח לי להמתין יותר מדי... תוך שבריר שניה נפתרה התעלומה "האיש הוא אני!", אמר. "אין בי שום חיסרון!".

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

גבולך, היש בית של יהודי שאינו נהפך בערב פסח מתחילתו עד סופו? כל ארון, כל חפץ, כל פינה נבדקת...

"ציווית בתורתך: 'בסוכת תשבו שבעת ימים', כמה הוצאות כספיות מוציאה כל משפחה יהודית בערב סוכות, על בניית סוכה ורכישת ארבעת המינים... האם תמצא אומה כלשהי שיהדרו כך במצוות, אפילו עשירית מכפי שמהדרים עם ישראל!?"

בשלב זה פרצה האשה בבכי סוער ואמרה: "ריבוננו של עולם! אם כך, ששני הצדדים כל כך מרוצים מהעיסקה, מדוע אנו כה הרבה סובלים?..."

ה'חפץ חיים' התפעל עד מאד מתפילתה הנרגשת, וציין לשבח כי היא אישה היודעת לרצות את הקדוש ברוך הוא בתפילתה, בכך שהחלה בלשון ריזיו ורק אחר כך הזכירה את בקשותיה.

מאוחר יותר סיפר זאת לחתנו, הגאון רבי מנדל זקס זצ"ל בהתרגשות רבה, כשהוא מוסיף להתבטא: "זי איז נישט קיין נארישע פרוי!" ["היא איננה אשה טיפשה כלל!"]...

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

כאשר הגיע ה'חפץ חיים' לעיירה, שם פעמיו אל עבר בית הרב, אך משנקש בדלת נודע לו כי הרב פרש למנוחה קצרה. בינתיים נפנה לבית הכנסת הסמוך, שם המתין בסבלנות ובפשטות עד שעת קבלת הקהל אצל הרב.

בזמן שהמתין בבית הכנסת, שמע לפתע קול בכי מכיוון עזרת הנשים. לאחר כמה רגעי דומיה הבחין שזהו קולה של אישה, המתפללת בצורה נרגשת ביותר לבורא עולם. ה'חפץ חיים' שם את אזניו כאפרכסת להאזין לדבריה, והחכמה והפיקחות שנכרו מהם הפעימו את רוחו של ה'חפץ חיים', והלהיבו את ישותו.

כה היו דבריה המרגשים:

"ריבוננו של עולם! לפני אלפי שנים עשינו איתך עיסקה. אתה לקחת אותנו לעם, ואנו קיבלנו עלינו את עול מלכותך. אנו בוודאי לא מתחרטים על העיסקה, הרי אתה מרעיף עלינו טובות ללא סוף וגבול, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו..."

"אבל, סבורה אני שגם אתה אינך מתחרט על העיסקה שעשית אתנו. הרי ציווית בתורתך במלים ספורות: 'לא יראה לך שאר בכל

לקראת שבת

הספר
שנכתב
את העולם
היהודי

**עכשיו בחזרה על מדפי הספרים בחנויות
המובחרות ובמשרדי 'דרשו'**

**סט 5 כרכים מרהיב
עם אלפי סיפורים ופנינים מרתקים
מחייהם של רבותינו הקדושים
לפי סדר פרשיות השנה
מעורר לבבות לאהבת השם יתברך
ותורתינו הקדושה**

ניתן להשיג בחנויות הספרים או במוקד 'דרשו' 02-5609000

עתה, גילה לו הרב שלא הוא העומד לדין, אלא אדם אחר מהעיר, והתיר לעצמו לשנות בסיפור כדי שעורך הדין יתאמץ למצוא עצה טובה למצוקתו של היהודי.

כמובן, כאשר שמע עורך הדין שלא מדובר בכבוד הרב, סירב מיד לסכן את עצמו כל כך, אך הבריסקער-רב לא הניח לו, ובמשך שעה ארוכה שכנע אותו כי צרתו של היהודי ההוא היא צרתו הפרטית, כי כך טבעו לצור את צרתו של כל יהודי, והצלתו של הנידון היא הצלתו הפרטית ממש.

הדברים שיצאו מלבו הרחום של הרב, נכנסו אל לב עורך הדין, והוא הסכים לבצע את הפעולה המסוכנת, אך התנה שהרב יברך אותו, ויבטיח לו שחלילה לא ייתפס ולא יאונה לו כל רע. הבריסקער-רב הבטיח, ועורך הדין יצא אל הפעולה הנועזת, שבסופה התיק נגנז והמשפט כלל לא התקיים.

המידות הללו, והנשיאה בעול עם הזולת, עברו מדור לדור, אף למרן הגרי"ז זצ"ל: היה זה כאשר ישב על כס הרבנות בברסק. יהודי מתושבי העיר, סוחר בדים, נתפס בעוון העלמת מס. העונש שהיה צפוי להיגזר עליו היה גלות בת שנים רבות בסיביר.

מיד כאשר שמע על כך הבריסקער-רב, הוא קרא אליו עורך דין, וסיפר לו כי הוא עצמו נתפס בעוון חמור של העלמת מס, וכי צפוי לו עונש חמור מאוד.

עורך הדין, אף שלא נמנה על שומרי המצוות, נחרד מאוד, והוא לחש באזני הרב כי העצה היחידה היא, שהוא ינצל את האמון הרב שרוחשים לו במסדרונות בית המשפט, יכנס לארכיון ויעלים את התיק, אף שסכנה גדולה היא, אבל לכבוד הרב ולהצלתו מוכן הוא להסתכן ולמסור את נפשו.

מקור כח הברכות!

הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל, נמנה עם מקורביו של המקובל הנודע סידנא בבא סאלי זי"ע, שבשבוע הקרוב - ביום ד' בשבט יחול יום ההילולא שלו, עד כדי שלפעמים שוחח עמו בידידות רבה. באחת הפעמים, פנה אל הבבא סאלי, ושאל:

'מנין לכבודו הכוחות לברך ולפעול ישועות ומופתים? אם זה זכות אבות - גם לי יש זכות אבות. אם מכח התורה - גם אני זוכה לעסוק בתורה. ואם בזכות טבילה במקווה - הלא גם אני טובל במקווה... מהו אפוא הכח העילאי שיש רק לכבודו, עד שככל היוצא מפיו יעשה, והוא פוקד עקרות, מרפא חולים ומשפיע פרנסה בהבל פיו?!' חייך הבבא סאלי והשיב משפט קצר וחד: 'שמירת העיניים. מעודי לא ראיתי דבר שאינו ראוי, המבט שלי לא בחן מעולם מחזה אסור. זה מקור הכח!'

הגילוי הזה, כדאי שיהדהד באוזנינו: המפתח לצמיחה רוחנית, ליראת שמים, להצלחה ולהתעלות - נמצא בעיניים, בשמירתן, בקדושתן. הבה נשמור את עינינו כיאות, ונזכה להתעלות באמת ולקירבת אלוקים!

פינת הושע, בדיוק לכתובת אליו רצתה להגיע, כשהיא משלמת רק 20 שקלים על הנסיעה עד היעד...

כשגב' כהן יורת מהמונית, הנהג לא הצליח לכבוש את רגשותיו: 'אין ספק שבורא עולם היה איתכם!' - הוא אומר בהתרגשות, 'רציתם לנסוע בעשרים שקל מקטמון לגאולה - קיבלתם!' - הוא מוסיף בהתפעלות. מה שהוא לא ידע, שאת הנס הזה סידר בורא עולם, כדי לסייע לגב' כהן למומש את שאיפתה לשמור על טהרת עיני בנה! סיפור נפלא זה, אשר פורסם בגיליון 'השגחה פרטית', מאיר וקורא: לפעמים, נראה כי המאמץ לשמור על העיניים ידרוש מאיתנו הקרבה שלא נוכל לעמוד בה, מאמץ שאיננו מסוגלים לבצע. אולם האמת היא, שכל זאת הוא נסיון של היצר, ואמנם שמירת העיניים דורשת מאמץ ועמידה בנסיונות - אבל בורא עולם מסייע לנו לעמוד במשימה הזו!

אז גם אם נראה שאנחנו חייבים לעבור במקום פלוני, להסתכל בגיליון כזה או אחר, להשתמש בטכנולוגיה שיש בה סיכון - הבה נזכור שאלו רק נסיונות בשמירת העיניים, בעוד אנו מסוגלים, צריכים ויכולים לעמוד בו. הבה נתגבר ונשמור את העיניים היטב, ונזכה לראות כי בורא עולם מסייע בעדנו לשמר את עינינו בקדושה עילאית!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

*4992 או 077-2222-666

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מי שהתחיל להדליק את נרות החנוכה ונזכר שלא בירך - האם יכול לברך באמצע ההדלקה?
- ◆ מהו סדר ההדלקה של נרות החנוכה?
- ◆ בחורי ישיבה - האם ידליקו נרות חנוכה בישיבה או יסמכו על ההדלקה שבביתם?

הברכות על הדלקת נרות חנוכה

• בשעת הדלקת נרות החנוכה, צריך שהנרות יהיו ראויים למצוותם, והיינו, שיוכלו לדלוק עד לתום הזמן הנדרש לקיום המצוה.

• לדעת השולחן ערוך, מותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר. ולדעת הרמ"א - אין להדליק את הנרות הנוספים מהנר הראשון שהודלק. ונחלקו הפוסקים, אם לדבריו יש להימנע גם מהדלקת הנרות הנוספים זה מזה.

• אסור להדליק נר של חול מנר חנוכה, משום שזהו זלזול בנר החנוכה. וכך הדין בכל נר של מצוה, כגון נרות שבת, או נרות שהודלקו לכבוד בית הכנסת.

• נשים חייבות במצוות הדלקת נרות חנוכה, משום שהיא נתקנה לזכר נס פך השמן, וגם לזכר ניסי המלחמה, ואף הנשים נושעו בניסים אלו.

הנמצא מחוץ לביתו בימי החנוכה

• הנמצא מחוץ לביתו באחד מימי החנוכה, יוצא ידי חובתו בכך שאחד מבני הבית מדליק עבורו. ועל המדליק לכוון שהדלקתו היא גם עבור השוהה מחוץ לבית.

• המתארח אצל חבירו בימי החנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו, עליו לתת למארח סכום כלשהו, כדי שיקנה לו תמורתו חלק מהשמן. ואם יש באפשרותו להדליק נרות משל עצמו, עדיף שיעשה כן.

• בחורי ישיבה הנמצאים מחוץ לביתם, ואינם סמוכים על שולחן אביהם - יש אומרים, שאינם יוצאים ידי חובה בהדלקה שבביתם, ועליהם להדליק בישיבה; ונחלקו הפוסקים אם כך הדין גם בנוגע לבחורים מבני ספרד.

• יוצא אדם ידי חובתו בהדלקת נרות חנוכה על ידי שליח; ואין השליח רשאי לברך על ההדלקה אלא כאשר המשלח שומע את הברכות ויוצא בהן ידי חובתו.

• נוסח ברכת המצוה בהדלקת נרות החנוכה המובא בשולחן ערוך, הוא: "להדליק נר חנוכה". והנוסח בגמרא ובראשונים הוא: "להדליק נר של חנוכה". ויש שכתבו, שצריך לומר "שלחנכה", במילה אחת.

• מי שהתחיל להדליק נרות חנוכה ללא ברכה, ונזכר לפני שסיים את הדלקת כל הנרות, יברך את כל הברכות. ואם סיים להדליק את כל הנרות - יברך 'שעשה נסים', וכן 'שהחיינו' ביום הראשון.

• הנמצא מחוץ לביתו, ואינו מדליק נר חנוכה, ולא מדליקים עבורו בביתו - כאשר הוא רואה נר חנוכה שהדליק אחר, מברך ברכת 'שעשה נסים', וביום הראשון מברך גם 'שהחיינו'.

סדר ההדלקה של נרות החנוכה

• לדעת השולחן ערוך, בלילה הראשון של חנוכה יעמיד את הנר האחד בצד ימין, ובכל לילה יוסיף נר אחד משמאל, ויתחיל להדליק בנר הנוסף, ואז יפנה לימין, להדלקת שאר הנרות.

• לדעת המהרש"ל והגר"א, יש להתחיל תמיד את הדלקת נרות החנוכה בנר המוצב בתוך הטפח הסמוך לפתח. וראוי להניח את כל הנרות בתוך חלל הפתח, כך שכולם יהיו שווים בסמיכותם לפתח.

• לדעת הלבוש והט"ז יש להתחיל את הדלקת נרות חנוכה בצד ימין של המדליק, ולפנות לשמאל. ויש לסדר את הנרות באופן שהנר הנוסף בכל לילה יהיה בצד ימין, ומתחיל בנר זה, ופונה לשמאל.

מהלכות נרות חנוכה

• את נרות החנוכה, יש להדליק לאחר שהם מוצבים במקום הראוי לקיום מצוות נר חנוכה, וכגון בפתח הבית, או בחלון. ואף לאחר הדלקתם, יש להחמיר שלא לטלטלם ממקומם.

אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים, אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח...

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב

זה 'התעללתי' חינוכי, שמטרתו ברורה, וכל כוונתו היא עבור טובת התלמיד.

שעת יציאתו של פרעה המיימה, חייבת היתה להיות הסוד הכמוס ביותר במדינת מצרים, שכן גילוי הענין היה גורם לערער על אלוהותו של פרעה. מהסתרת הענין אנו למדים, כי פרעה ידע יפה שאלוהים לא נזקק המיימה, והוא היה תלוי באי הידיעה של בני עמו. אין ספק כי פרעה סבל ייסורים לא פשוטים, ובכל אופן הכל היה שוה בעיניו, על מנת ליצור לעצמו תדמית של אלוהים. והנה, דווקא בשעה הסודית הזו, כשהוא יוצא המיימה, נשלח אליו משה רבנו ומתחיל לומר לו את דבר ה'...

עומד, אפוא, משה רבינו ועוצר את פרעה במרוצתו, ופרעה נותר, בלית ברירה, עומד על עמדו, מתגבר על ייסוריו - ובלבד שלא ייווצר, חלילה, סדק כלשהו בדמות האלוהים שלו...

האין בכך לעג נורא? האין בכך התעללות?

אלא, שההתעללות כוונתה לעניין חינוכי, ומטרתה היה להביא את פרעה לישרות כלשהי, ובכל זאת, נותר פרעה במריו ובמרדו ולא נכנע!

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

מדי שבוע אתם, הקוראים היקרים, מחזיקים בידיכם את 'לקראת שבת' ועלונים אחרים, ומקווים שמקבלים תועלת מהקריאה. אחת מהעבודות הקשות בעריכת העלונים, היא למצוא כל הזמן חומר מעניין ומתאים לאותו שבוע. בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלה, אנו קוראים על המכות שהקב"ה היכה את מצרים. אז מצאתי את עצמי מחפש חומר בהגדות של פסח... בעודי מעלעל מצאתי משהו מעניין, מהגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א והרי הוא לפניכם:

דרך ההנהגה אשר בה בחר הקב"ה לנהוג במצרים, מתוארת בפסוקים כהתעללות, כמו שנאמר: (בפרשת בא) "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים" ורש"י מפרש: "התעללתי - שיחקתי..."

ועלינו להבין, במה התבטא השחוק והלעג שנעשה מן המצרים, ומה היתה המטרה בו?

שמעתי מספרים אודות משגיח אחד, שהרבה להעיר על תופעה מגונה שרווחה בין בני ישיבתו: ליקוק שלגונים בראש חוצות. הוא הסביר את גנות הענין, הזהיר מפני התוצאות המרות העלולות לבוא על בחור שייתפס בקלוננו, אך אף על פי כן, לא שמעו לו.

באחד הימים כשצעד המשגיח ברחוב, הבחין בתלמיד פלוני המחזיק בידו שלגון, ומקרב אותו אל לשונו. באותו רגע שבו הבחין במשגיח המתקרב, הוא חיפש נואשות פתרון לשלגון הפתוח, ובאין מוצא אחר דחפו לתוך הכיס. הוא לא הצליח לראות שגם המשגיח קלט את התנועה...

המשגיח התקרב אט אט, ובאדיבות מופגנת החל להתעניין בשלום הבחור ובשלום משפחתו. הוא התעניין לפרטי פרטים, כאילו כל הזמן שבעולם עומד לרשותו. עד מהרה החל הנער לחוש בתוצאות הרטובות... רק אחרי זמן ניכר פטרו המשגיח לשלום. המשגיח לא היה צריך להזכיר לו את השלגון, לא את הליקוק ולא את ההסתרה, כדי שאותו מעשה ייחרט בנפש התלמיד, כך ששוב לא יחזור על ליקוק ברחובה של עיר.

גליח 502
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

צביים עם קרניים מצופים כסף

מלך אחד ששמו דיקליטיאנוס היה מציק לתושבי העיר פנייס, באו שלוחי העיר אל המלך ואמרו לו, אם אתה ממשיך לייסר אותנו, נעזוב את העיר ונלך למדינה אחרת. קרא המלך ליועציו וסיפר להם את דבריהם, אמר לו יועץ אחד, אל תדאג, האנשים לא יעזבו את מקומם, וגם אם ילכו, סופם שישובו חזרה, שכן כל אחד רגיל למקומו, כמו חיה שרגילה למקום שבו נולדה, ואין היא יכולה להתעכב זמן רב במקום אחר, ואם אינך מאמין לי, יכול אתה לנסות אם אמת הדבר, הוסיף היועץ ואמר, צווה להביא לך צביים, ושלח אותם לארץ רחוקה, תראה שיחזרו משם, ואם תאמר צביים אחרים הם אלה שחזרו, זאת עשה, סמן את קרניהם בכסף, ותראה שהחוזרים הם אותם צביים ששלחת. עשה המלך כדבר יועצו, שלח צביים למדינת אפריקה הרחוקה, וכעבור שלושים שנה חזרו למקום ששם נולדו.

(ירושלמי תרומות פ"ו)

פרשת השבוע

ממש? והרי אמרו (ברכות דף נ"ח) "הרואה אוכלוסי ישראל אומר, 'ברוך חכם הרזים', שכשם שאין פרצופיהם שווין, כך אין דעותיהן שוות". הסביר להם ה'חווה', במה דברים אמורים, כשבני אדם מחזיקים עצמם ליש', דעתו דעה, ממילא אינה יכולה להשתוות עם דעה אחרת, משה ואהרן אמרו שניהם יחד "ונחננו מה", ולא תפסו מקום כל עיקר, ובעיני עצמם חשובים היו פחות מעפר ואפר, לכן יכולים הם להיות שקולים ושווים בדעתם ממש.

בצאתי את העיר אפרש כפי אל ה' (ט' - ב"ט)

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שמתנגדיו גירשו אותו ממקום כהונתו ברבנות בעיר זליחוב, בערב שבת קודש בעירום וחוסר כל. כשהגיע אל מחוץ לעיר, נשא ידיו לשמים ועמד בתפלת הודיה להשי"ת, על תמדהו של בני ביתו לפשר מעשיו, אמר להם הצדיק: כך נאמר גם אצל משה, 'בצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה'.

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה (ו' - ט') מסופר על הרה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, שישב פעם במסיבת מקורביו והתאונן על יהודי הדור, שהם קטני אמונה וכו'. אמר הג"ר נפתלי הר"מ בשיבת ראדין, מה הפלא? כשהיהודים היו במצרים ועוד זכרו באבות הקדושים, וידעו שהגלות לא תארך יותר מארבע מאות שנה, בכל זאת קושי השעבוד סתם את לבותיהם של ישראל, ונשתקעו במ"ט שערי טומאה. אנו הרחוקים מהאבות, ולגלותנו איננו רואים קץ וסוף, מה הפלא שהאמונה חלשה? נד ה"חפץ חיים" בראשו ואמר, יפה דרשת, אתה מליץ יושר טוב לישראל, דבריך יעלו לפני כסא הכבוד.

הוא אהרן ומשה (ו' - כ"ו)

לומר לך ששקולין כאחד (רש"י) מספרים על תלמידיו של ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, ששאלו את רבם, איך זה יתכן שיהיו שני בני אדם שקולים ושווים בכל

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:26 ת"א: 5:27 ר"ת: 6:00

פרשת וארא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:10 ת"א: 4:24

פדיון שבויים מופלא ביותר

מסופר: הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א (יומא דהילולא ד' שבט) היה פעם בדרך והגיע לכפר אחד, שם ביקש להיכנס לפונדק שהיה חכור בידי יהודי, הוא מצא את הפונדק סגור, ולשאלתו ותמיהתו, ספרו לו השכנים, כי בעל הפונדק פיגר בתשלום דמי החכירה, ומשום כך כלא אותו הפריץ בעל האחוזה בבית הסוהר, ואילו את אשתו וילדיו גירש מהמקום, הם הוסיפו וסיפרו כי שמעו מפי הפריץ הרשע, כי מנוי וגמור עמו לא לשחרר את מושקה היהודי מבית כלאו, כל עוד לא תביא לו אשתו את כל הכסף המגיע לו.

הצדיק רבי משה לייב נחרד לשמע האסון שפקד משפחה יהודית, הוא התאכסן פעם בפונדק זה והכיר היטב את החוכר כיהודי ישר וירא שמים. הלך איפוא רבי משה לייב אל הפריץ ללא שהיות, וניסה לדבר עמו ולרכך את לבו הקשה כאבן, שעה ארוכה ניסה לשוחח עמו ולבקש שירחם על החוכר היהודי, שלא אשם בכך, שאין לו מספיק הכנסות מהפונדק. שירחם על משפחה יהודית מסכנה, על אשה וילדים שנזרקו לרחוב.

אולם כל זה היה ללא הועיל, הפריץ אמר כי החוכר חייב לו את כספי החכירה זה זמן רב, וכי הוא לא ישחרר אותו, ולא איכפת לו שיירקב בכלא, כל זמן שלא יקבל את הסכום המלא שמגיע לו ממנו. "ואם הוא יוסיף לשבת בכלא יש לכבודו סיכוי לקבל את הכסף?" ניסה רבי משה לייב לשכנע את הרשע. אדרבה אם יינתן לו לפתוח את הפונדק ולהרוויח כסף, יש תקווה שיוכל לסלק את חובו, אולי בתשלומים טיפין טיפין, אבל אם הוא יוחזק בכלא הרי אין שום סיכוי לכך.

בראותו כי הפריץ איתן בדעתו להמשיך ולהחזיק את החוכר בבית הסוהר בכל מחיר, אמר רבי משה לייב כי יש לו הצעה, קח אותי במקומו לכלא, ושחרר את היהודי כדי שיוכל לנהל את הפונדק, אם ישמעו היהודים כי אני יושב בכלא, יאספו את הכסף הדרוש לשחרורי, וכך תקבל את החוב שלך במהרה. הצעה זו מצא חן בעיני

הפריץ, הוא הורה לשחרר את החוכר מאזיקיו, ובמקומו כלא את הרב הקדוש רבי משה לייב מסאסוב, בתור משכונ חי תמורת חוב דמי החכירה.

ישב איפוא רבי משה לייב בכלא החשוך, כבול באזיקים, כשהוא שמח על כי עלה בידו לקיים מצוות פדיון שבויים, אולם כאשר הגיעה שעת תפילת מנחה והוא התבונן במצבו וראה היכן הוא נמצא, חרה לו היטב יחסו של הפריץ המרושע ליהודי אומלל ובני משפחתו, מסירות נפשו של רבי משה לייב עשה רעש גדול בשמים: כיצד אפשר להשאיר צדיק כזה אסור בנחשתיים, לאחר שהוא קיים בגופו מצווה כה חשובה כמצוות פדיון שבויים.

לפתע חלה הפריץ בצורה רצינית למדי, הוא שלח לקרוא לכומר שלו, כדי להתוודות באוזניו על חטאיו לפני שיסתלק מן העולם הזה, בין שאר חטאיו הוא גם הזכיר את המעשה בחוכר היהודי שנכלא, וכיצד בא יהודי ומסר את עצמו לשבת במקומו. עכשיו אני מבין מדוע חלית לפתע פתאום, אמר לו הכומר והמשיך ואמר בקול תקיף: אם החיים יקרים בעיניך שחרר מיד את היהודי ההוא, ובקש ממנו סליחה ומחילה, עם יהודי אסור להתחיל, ובמיוחד עם יהודי כזה שהוא צדיק וקדוש.

מיד שלח הפריץ את משרתו לשחרר את רבי משה לייב ולהביאו אליו, אולם המשרת חזר בידיים ריקות ואמר כי היהודי מסרב להשתחרר מאזיקיו, מדוע הוא מסרב? כזה דבר עוד לא שמעתי שאדם יסרב להשתחרר מבית הסוהר, תמה הפריץ שהתפתל בכאביו, הוא טוען, השיב המשרת, כי על ידי שחרורו לא יושע בעל הפונדק, לכן הוא תובע איפוא, כי הפריץ ימחול ליהודי החוכר את כל החוב, תמורת הצער שגרם לבעל הפונדק במעצרו הממושך. טוב, אמר הפריץ, לך ואמור לו בשמי, כי אני מוותר על החוב, שחרר אותו והביאו מייד לכאן, שוב חזר המשרת והודיע, כי היהודי עדיין מסרב להוריד את אזיקיו, הוויתור על החוב עדיין לא מספק אותו, כי מאין יחיה בעל הפונדק אם כל הכנסותיו ילכו לכיסוי החוב שהוא חייב מן הסתם, והוא ישקע שוב בחובות ולא יהיה לדבר סוף.

משל ונמשל

העולם מתנהל בתבונה ובסדר

משל לאורח אחד שבא פעם לשבות בעיר, והוא ראה בבית הכנסת בשעת קריאת התורה, שהגבאי שעומד על יד הספר, מכבד בעליות לתורה, פעם מתפלל שיושב במזרח, ופעם מתפלל במערב, ופעם יהודי שעומד בדרום, ופעם יהודי שנמצא בצפון. התפלא האורח ואמר ליהודי שיושב לידו, סליחה, אבל אין כל סדר בבית כנסת זה, לא זו הדרך, היה יותר רצוי לכבד בעליות לתורה לפי הסדר, את כל המתפללים שיושבים במזרח, ואחריהם לפי הסדר היהודים שיושבים בדרום, בצפון וכו'. השיב לו יהודי פיקח אחד, ר' יהודי באת לבקר בבית כנסת שלנו לשבת אחת בלבד, ואתה רוצה כבר לדעת את כל הסדר, איך הגבאי שלנו מחלק את העליות בין המתפללים? אם היית מתפלל איתנו במשך כל השנה, היית מבין שהגבאי עושה הכל בתבונה, והוא יודע בי בשבת שעברה כיבד בעליה את הכהן שיושב במזרח, ואת הלוי שיושב בדרום, והיום הוא קרא לתורה את הכהן שנמצא בצפון, ואת הלוי שיושב במערב, ואת הישראלי לשלישי ממרכז, מכיון שהוא חיוב, ואת הלמדן ממרכז בגלל שהוא יודע לקרוא בנביא במפטיר, כך שבמשך מספר שבועות בא הכל על מקומו בשלום.

הנמשל: אותו דבר קורה עם האדם שבא לעולם, הוא נמצא כאן לזמן קצר, והוא רוצה כבר מענה ותשובה לכל שאלותיו, למה הראשון הוא עשיר, והשני הוא עני, למה לאחד מגיע עושר וכבוד, ולשני עניות ובוזין. אם היה האדם חי אלף שנים כמו שכתוב בהקב"ה, "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול" היה רואה כי לפני מאה שנה היה סבו של זה גביר גדול, ולא עמד בנסיון העושר. וסבו של השני היה קבצן ועמד בנסיון העוני וכיו"ב. אבל כאשר האדם הוא רק אורח לזמן קצוב בעולם הזה, והוא לא רואה יותר אלא מה שמתרחש בימיו הקצרים, אסור לו לשאול קושיות, ועליו לסמוך על בעל הבית של העולם, על הגבאי הגדול שיודע את מי לכבד, והכל מתנהל בתבונה ובסדר.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הפריץ נתקף שיעול חזק והרגיש כי שעתו האחרונה מתקרבת, בשארית כוחותיו הוא ציווה על המשרת לרוץ מהר לבית הכלא ולומר ליהודי, כי הוא הפריץ מוכן לוותר לחוכר על דמי החכירה של שנה מראש.

עתה חזר המשרת כשרבי משה לייב הולך עמו, הפריץ שמח בראותו ומיד הרגיש קצת הקלה במכאוביו, עתה סלח נא לי וברך אותי שאבריא במהרה, ביקשו הפריץ. השיב הצדיק: על הצער שגרמת לי ולבעל הפונדק שלך באמת כיפרת כבר, אולם על הסבל ועגמת הנפש שהיו מנת חלקם של אשתו וילדיו, אין אני יכול למחול לך.

תעבור השנה והחוכר שוב יצטרך לדאוג מאין יקח כסף כדי לשלם לך? אתה הרי רואה בעצמך שדמי החכירה גבוהים מדי, מסתבר שאין הפונדק יכול לשאת בהוצאה גבוהה שכזו, אם אתה מוכן לקצץ את דמי החכירה בחצי, ומבטיח לי כי לעולם לא תשוב לצער את החוכר הישר שלך ואת משפחתו, אמחול לך ואתה תהיה בריא. לפריץ לא היתה כל ברירה אלא להסכים, הוא הורה מיד על עריכת הסכם חדש עם החוכר, שבו הוא הסכים לוותר על החוב הישן, וכן על דמי חכירה לשנה מראש, לאחר מכן ישלם החוכר את מחצית דמי החכירה לפי האפשרויות שיהיו לו.

כאשר נסתיימה ונחתמה העסקה, הרגיש הפריץ טוב יותר ומחלתו נעלמה באותה פתאומיות שבה היא באה. רבי משה לייב נסע לפונדק ועוד הספיק להתפלל שם מנחה, כשהחוכר ומשפחתו שמחים על הצלתם המופלאה.

צ'ין אדם לחברו

למחול לכל יהודי

מעשה ברבי יום טוב ליפמן גאב"ד קפוליא זיע"א (חי לפני כמאתיים וחמישים שנה, ששכנתו פגעה קשות וביזתה את אשתו הרבנית. ואילו הרב לא ידע מכל הענין. החליטו ראשי הקהל להעניש את האשה, והיות וסמכות ניתנה מממשלת פולין לראשי הקהילות להטיל עונשים למפירי החוק והסדר הציבורי, רצו הפרנסים להשתמש בסמכותם ולהעניש את אותה שכנה חצופה. אך החלטת הפרנסים היתה צריכה אישור תחילה מרב העיר, הם ידעו כי בודאי לא יטה הרב אוון קשבת לדבריהם, לכן דיברו עם הרבנית כי בליל שבת הקרוב, כשיבוא הרב ממקום התבודדות לימודו ועיסוקי הרבנות אל ביתו, תספר לו הרבנית את כל אשר קרה לה, ואת החלטת הפרנסים. הרבנית הסכימה לדבריהם, ובליל שבת קודש סיפרה לו מכל הענין. כאן הפתיעה תשובת רבי יום טוב ליפמן: היות וכבר עברו כמה ימים מהמקרה, ואסור לאדם להעלות קללת חברו על מטתו, כי אם קודם השינה עליו למחול לכל מי שציערו, אם כן פנה ואמר לרבנית, אין לך היכולת והרשות ממני ללכת לישון עד שאת תבקשי מחילה משכנתך, על אשר לא מחלת לה עד היום, וכי כמה לילות הלכת לישון בלא התפייסות עמה. הרבנית נדהמה מתשובת בעלה הצדיק, אך מה

לעשות, הרב עמד בשלו כי עליה ללכת להתפייס עם שכנתה ויהי מזה. עשתה רצון בעלה ועל אף השעה המאוחרת בלילה, הלכה ודפקה בדלת השכנה והעירה אותה, כששמעה השכנה על מטרת בואה של הרבנית, התמלאה בבושה גדולה, בכתה ואמרה: האם את צריכה לבוא אלי להתפייס? הרי אני היא שחטאתי נגדך וצערתיך, ומחלו אחת לשניה.

כל הגומל חסד לזולתו

נפשו מתעלה

מעשה בתלמיד חכם, שהתבטא שהוא חס על זמנו כאשר הוא מתבטל מתורתו בגלל איזה מעשה חסד שעושה. אמר על כל הרה"ק ה'חזון איש' זיע"א, חלילה, אין התורה בגדר חכמה רגילה, אלא התורה היא עצמיות הנפש הישראלית, וכל הגומל חסד לזולתו נפשו מתעלה, ואגב כך גם מסתייע בדיעת התורה.

איך יחיה האדם בלא צדקה?

מסופר על עשיר אחד שטען בפני הרה"ק ר' יעקב אריה מראדזימין זיע"א, אני עייף ממתן צדקה, נותן וחוזר ונותן, ואין לדבר סוף. חיך הצדיק ואמר, ולאכול אינך עייף? אתה אוכל, חוזר ואוכל ואין לדבר סוף. תמה העשיר ואמר, איך יחיה האדם בלי אוכל? השיבו הרבי, ואיך יחיה האדם בלא צדקה?.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח טבת

הרה"ק רבי נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב בעריש (תרנ"ה)

יום ראשון כ"ט טבת

הרה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה) ב"ר יהודה לייב (זר זהב - תקצ"ב)
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין (תרנ"ח)
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר ב"ר יחיאל (ישמח ישראל - תר"ע)

יום שני א' בשבט

הרה"ק רבי אברהם משולם זלמן אב"ד אוטראה ב"ר צבי אשכנזי החכ"צ (תקל"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מחעלעם ב"ר אברהם (תקע"ב)
הרה"ק רבי משה שיק ב"ר יוסף (מהר"ם שיק - תרל"ט)

יום שלישי ב' בשבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר אליעזר ליפמן (תק"ס)
הרה"ק רבי שמחה בונים מווארקי ב"ר מנחם מענדל (תרס"ז)

יום רביעי ג' שבט

רבי יוסף ב"ר מרדכי גרשון כץ (שארית יוסף - גיס הרמ"א - שנ"א)

יום חמישי ד' שבט

אשר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"ב)
הרה"ק רבי אברהם ב"ר אלכסנדר הכהן מקאליסק (תק"ע)
הרה"ק רבי משה יהודה לייב מסאטוב ב"ר יעקב (תקס"ז)

יום שישי ה' שבט

הרה"ק רבי יהודה אריה לייב ב"ר אברהם מרדכי ("שפת אמת" מגור - תרס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
פ"ח"ג"ב"א" אוד"ר"פ"ר"ס" יוסף ה"ר"ס" על המעשים.

המפסיק ממשנתו (י"ד)

א) נכון שלא להפסיק אפילו מלימוד ללימוד, אם לא לצורך גדול. (אהבת חסד, לחפץ חיים זצ"ל, בסוף הספר, בשם "מרגניתא טבא" לרבינו יהונתן)

ב) הקורא תהילים יכול אפילו להתחיל לשאול בשלום חברו באמצע הקריאה, אבל לא יפסיק סתם באמצע הקריאה, דתהילים הם גם דברי תורה. (ביאור הלכה, סימן תכ"ב, סעיף ד', בד"ה אבל בענין, כבוד התורה, עמוד מ"ד, סעיף מ"א, ובהערה 46)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות

052-7655-222

מברכים חודש שבט

המולד אור ליום שני בשעה 2:23 15 חלקים

ר"ח יהיה ביום שני

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֶשֶׁת וְאָרָא - מְנַהֵגֵי יִשְׂרָאֵל

"וּמִשָּׁה בֶן שָׁמֹנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבָּרָם אֶל פְּרַעֲהוּ" (שמות ז, ז)

פרעה, נשמטו ועזבו את משה ואהרון. הזקנים פחדו מפני תגובתו של המלך המצרי לדרישתו של משה כי ישלח את ישראל מארצו.

הנציגים היחידים שנותרו והופיעו בפני פרעה ללא פחד ודרשו כי ישחרר את עם ישראל היו משה ואהרון.

זקני העדה, ככל שהם מזדקנים יותר- כך הם מוסיפים לעשות חיל יותר ויותר בעבודת הבורא יתברך!

מן הראוי שגם אנחנו נדבק בהנהגתם. ככל שהאדם מתבגר, ומרגיש כי קרוב היום בו הוא יתבקש לבית-דין של מעלה ויצטרך לתת דין וחשבון על מעשיו, עבודתו הרוחנית צריכה להתגבר ביתר שאת וביתר עוז ולא יתן מנוחה לעצמו.

עליו להשתדל לחטוף עוד ועוד. למצוא שיעורי תורה שבהם יוכל ללמוד את התורה הקדושה לקיים עוד מצוות.

עליו לנצל את ההזדמנות כל זמן שבידו לעשות זאת, בטרם חלילה יהיה מאוחר מדי!

לכאורה עלינו להבין, מדוע התורה הקדושה מספרת לנו כאן את הגיל של משה רבינו ואהרון הכהן?

דוד המלך אומר: "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה" (תהילים צ, י).

דרך העולם היא, שככול שהאדם מזדקן יותר, כך הוא מסיר עול מעל צווארו. הוא פורש מתפקידים מלחיצים ומשתדל להעביר את ימי זקנתו בשלווה ובנחת ללא לחצים ודאגות.

ברור שאנשים זקנים לא מעוניינים לקבל על עצמם תפקידים חדשים. בפרט כאשר מדובר בתפקידים שיש בהם עול כבד ומשמעותי.

אך הנה לפנינו עומדים שני קשישים: אהרון בן שמונים ושלוש שנה ואילו אחיו משה בן שמונים שנה.

למרבה הפלא שניהם מסכימים לקבל על עצמם בגילים המופלג את עול הנהגת כל עם ישראל!

לא זו בלבד שהתפקיד שהם מקבלים על עצמם כרוך בעול כבד מנשוא, אלא שהוא גם רצוף סיכונים!

בורא עולם מתגלה למשה רבינו בסנה ומבשר לו כי שעת הגאולה של עם ישראל הגיעה וכי עליו להודיע להם ואף ללכת לפרעה ולהורות לו לשחרר את עם ישראל.

העם שמע את הבשורה הטובה והאמין למשה רבינו. הזקנים שיצאו יחד עם משה ואהרון אל

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרור בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	ריבוי חס
י"ט	16: 11	17: 24	17: 55
ת"א	16: 27	17: 20	17: 50
מ"ט	16: 27	17: 20	17: 50
כ"ב	16: 31	17: 24	17: 54

הצלחת דביר בן נלי רחל	העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי	לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב	לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל	

שואל ומשיב בהלכה - שבת - פתיחת קפסאות - חלק א'

האם מותר לפתוח בקבוק בשבת?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

מותר לפתוח קופסאות שימורים בשבת אם זורק את הקופסה לאחר שמרוקן את האוכל. **מקורות:** הגרש"ז אירבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ט הערה י, יד) כתב: כיוון שרגילים לזרוק אותה מיד, אין לה חשיבות כלי והפוח אינו נחשב כמתקן כלי. בשו"ת מנחת יצחק ח"ד (סימן פב ס"ק לו) כתב שלכתחילה ראוי לפתוח את הקופסאות מערב שבת, אך בדיעבד, אם מנהג כל בני המקום לזרוק את הקופסאות לאחר השימוש, המתיר לפתוח כמות שהם, יש לו על מה שיסמוך. גם החזון אי"ש (או"ח סימן נא ס"ק יא) שהחמיר בזה, כאן יודה להתיר. כ"כ בשו"ת חלקת יעקב (או"ח סימן קכא) לענין פתיחת קופסאות סרדינים.

אם מותר לפתוח אם לא פותח את המכסה כולו מסביב. **מקורות:** שו"ת אור לציון ח"ב (עמוד רכ).

אם הוא משתמש בכלי בסיום אכילתו, מותר לנקב את הקופסה באופן שלא ראוי לשימוש לאחר הפתיחה. **מקורות:** שו"ת מנחת יצחק (שם ס"ק לז). כ"כ הגרש"ז אירבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"ט הערה כ). כ"כ הגרי"ש אלישיב הובא בספר הלכות שבת בשבת ח"א (פי"ד בהערה).

מותר לפתוח פחית שתיה באמצעות משיכת הלשונית. **מקורות:** הגרש"ז אירבך, הובא בספר מאור השבת ח"א (מכתב ט אות ב) ובספר שולחן שלמה (סימן שיד סק"ז אות ד) מכיוון שאין הפותח רוצה לפותחן בסימון המוטבע דווקא, ואינו פותח פתח שיש בו מידה, אלא משום שכך הוא האופן הנוח לפתיחת הפחית. ע"ע שו"ת מנחת שלמה ח"ב (סימן לב) שאין בזה איסור מחתך, מכיוון שאין איסור אלא כשיש עניין בדבר הנחתך, מה שאין כן כאן, אינו רוצה, אלא שיהיה חור, כדי שהמשקה יצא בצורה טובה. ועוד, מכיון שזורקים את הפחית בגמר השימוש, היא בטלה למשקה שבתוכה, ודומה לקליפה של המשקה. שוב ראיתי שכן העלה הראש"ל בספרו חזון עובדיה - שבת (כרך ה עמוד שפד) ושכ"כ בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג (סימן קו עמוד קטז).

יש מי שאוסר. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב הובא בספר ארחות שבת (פי"א סמ"ג) יש כאן איסור מחתך מכיוון שנוצר פתח לפי מידה.

מותר להשתמש בחולץ פקקים בשבת, וגם אם ראש הבקבוק מצופה שעווה או מוטבע בו ציורים. **מקורות:** חזון אי"ש (שבת סימן נא אות יא).

סוכר ארוז בשקית נייר שמודבק בראשו באופן קל, והפתיחה מתבצעת על ידי הפרדת ההדבקה, מותר לעשות זאת בשבת ואין בזה איסור קורע. **מקורות:** שו"ת אור לציון ח"ב (שם).

שְׁמִירָה מִפְּלֵאָה

פעם בערב ראש חודש, ראה השומר, הרב שלמה אליהו פרימן, שני בחורים ערבים מחברון עומדים על יד החלון וזורקים אבנים על כל מי שיצא מהציון של רחל אימנו. לאחר מכן פרצו בצחוק מתגלגל. השומר שנחרד לראות את דמם הניגר של הפצועים מהאבנים, רץ מיד פנימה לתוך הקבר וזעק: "אמא רחל! אמא רחל! ערבים פוצעים את הבאים להתפלל על קברך! אנא הגני עלינו".

תוך כדי שהוא מיהר לצאת החוצה, ראה אישה זקנה עם מקל בידה פוסעת לכיוון פתח היציאה. הרב פרימן רצה למנוע ממנה מלצאת באותה השעה ממתחם הקבר, כדי שלא יפגעו בה חלילה, אבל הוא לא הספיק. מיד כשיצאה משם, אותו בחור זרק עליה אבן ופגע בה.

הזקנה הביטה בו, הרימה את מקלה ומלמלה דבר מה. הערבי הפורע חשב שהיא רוצה לזרוק עליו את המקל. הוא נסוג אחרנית חצי מטר בלבד, אבל זה הספיק. באותו רגע חלפה משאית ופגעה בו. הוא נפל מתחת לגלגלי המשאית ונהרג במקום.

נהג המשאית לא הרגיש בדבר ונעצר רק לאחר שגרר אותו למרחק של כמאה מטרים. כל הנוכחים נחרדו, כשראו שאותה זקנה נעלמה כלעומת שבאה. כל החיפושים אחריה עלו בתוהו. **כולם הבינו, שזאת היתה רחל אימנו, שיצאה לנקום על צערם של בניה.**

חבירו של אותו ערבי שעמד לידו אך לפני דקות ספורות, נחרד לראות את יד ה' שפגעה מיד בחבר שלו. הוא פרץ בבכי מר, השתטח לארץ בבכיות ואמר שהוא רואה שיד ה' פגעה בחברו בגלל אותו מעשה. למרבה הפלא, הוא רץ לאחר מכן למתחם הקבר פנימה וביקש את סליחתה של רחל אימנו. השומר הביט בו במבט תמוה. הצעיר הערבי אמר לו: "אתה לא ראית את מה שאני ראיתי!".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משיגחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 052-6329144

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

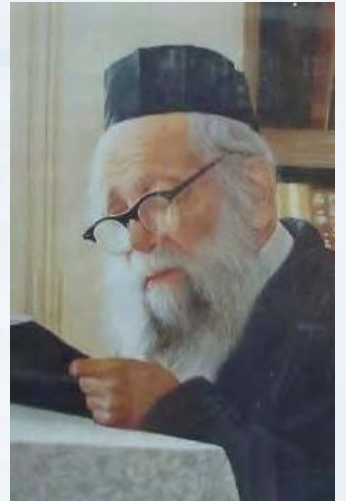
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל

הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל - נולד ב-כ"ז שבט ה'תרנ"ח (1898) בעיירה פאריץ' (כיום בלארוס). בגיל 11 התחיל ללמוד בישיבה לצעירים בשקלוב. לאחר שנתיים נכנס ללמוד בישיבת סלבודקה. כשהיה בן 16 שנים אביו עבר לארצות הברית במטרה להביא לשם את שאר בני משפחתו, אבל מלחמת העולם הראשונה שפרצה אז הפרידה ביניהם. לאחר תקופה נפטרה אימו בפתאומיות והוא היה צריך לדאוג לכל מחסורם של אחיו ואחותו הקטנים. בזמן המלחמה הועמד בפני כיתת יורים רוסית, לאחר שנתפס ללא תעודות, אבל הוא ניצל בנס. בשנת ה'תרפ"ו (1925) עלה לארץ ישראל והצטרף לקבוצת בחורים, שפתחה את סניף הישיבה בחברון. הורשה להיכנס לשיחותיו של 'הסבא מסלובודקה' למרות שהיה צעיר. במאורעות ה'תרפ"ט (1929) ניצל בנס, כשהוא שכב מתחת לגופות חבריו.

בשנת ה'תרצ"ו (1936) לאחר פטירת המשגיח ר' יהודה לייב חסמן, התמנה כמשגיח בישיבה, תפקיד בו שימש למעלה מיובל שנים. בשנותיו האחרונות כיהן גם כמשגיח בישיבת 'עטרת ישראל', שהוקמה ע"י חתנו, ר' ברוך מרדכי אזרחי גם שימש כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן' שבראשות בנו, ר' משה מרדכי. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'תפארת התורה'. נפטר ב-כ"ט טבת ה'תשמ"ט (1989). חי כ-91 שנים. ציונו בחלקת ישיבת חברון בבית הקברות בהר הזיתים. בנו, ר' משה מרדכי, הקים לזכרו את ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון. רח' הרב מאיר חדש בשכונת רמת שלמה ובשכונת רמת מאיר במודיעין עילית נקרא על שמו.

אביו: ר' בן-ציון. **אימו:** מרת מחלה. **אשתו:** מרת צביה (בת ר' נפתלי מנחם הוטנר, מרבני אישישוק). **אחיו:** ר' דוד (שימש שנים רבות כר"מ בישיבת הישוב החדש). **מרבתי:** ר' פסח פרוסקין, ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלובודקה' רבינו היה תלמידו המובהק), ר' אברהם גרוזד'ניסקי הי"ד (משגיח ישיבת 'כנסת ישראל' בסלובודקה). **מתלמידיו:** חתנו ר' ברוך מרדכי אזרחי, ר' אחיקם שבח (ראש ישיבת 'אור אלחנן' לצעירים בטבריה), ר' ישעיהו הדרי (ראש ישיבת 'הכותל'), ר' יעקב בצלאל זולטי (רבה של ירושלים), ר' יצחק חיים פרץ (רבה של רעננה), ר' דוד אברהם (ראש ישיבת 'בנין אב'), ר' מתתיהו שטרן (מנהלה הרוחני של ישיבת 'נתיבות חכמה' בירושלים), ר' צבי דיאמנט (מנהל רוחני בישיבת 'אור ישראל'), ר' שמעון פוחוביץ' (מנהל רוחני בישיבת 'בית מתתיהו'). **בניו:** ר' אהרון (חתן ר' חיים זאב פינקל, מכהן כמשגיח בישיבת 'מיר'), ר' משה מרדכי (שימש כראש ישיבת 'אור אלחנן'), ר' נפתלי (חתן ר' פסח קוקיס, מכהן כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן'), ר' יוסף (חתן ר' נחום קסטנר, ר"מ בישיבת 'מיר'), בתו מרת שולמית (נישאה לר' ברוך מרדכי אזרחי, ראש ישיבת 'עטרת ישראל').

מספריו: לאחר פטירתו יצאו כמה ספרים ע"י תלמידיו: **אור חדש מאורות יקובץ שיחות וועדים יקונטרס פורים מאיר נתיבות יאור מאיר אור עולם - פורים וחנוכה.**

תלמיד סיפר, שבמשך תקופה ארוכה התארך בבית רבו, הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, וסעד על שולחנו. כמובן שבתקופה זו, ספג התלמיד ראת שמיים והכוונה לחיים. דבר אחד נחרט בליבו במיוחד: כל יום, כשהרבנית הייתה מגישה את האוכל לפני הרב, הרב בירך אותה מכל הלב על הטובה העצומה שעשתה עימו, בכך שטרחה להכין את האוכל ולהגישו לפניו.

אותו תלמיד הוסיף: אומנם הרב מעולם לא שכח להודות לרבנית על כך, אבל לא היה לו די בכך. **בכל יום המילים היו שונות ומלאות חן, וכלל לא דמו לדברי התודה שהרב אמר לאשתו אתמול...**

המשגיח לא היה אז אברך צעיר. כבר עברו למעלה מחמישים שנה מהחתונה! בכל זאת לא נס ליחה ולא פג טעמה של ה'תודה' שאמר לאשתו. התלמיד סיפר: היה זה עבורי מסר מאלף שאין כמוהו. ראשית, לא לשכוח להודות. שנית, לא לחזור על אותן מילים. אם הנוסח שגרת, זה מוכיח שלא חושבים על מה שאומרים אלא התודה יוצאת באופן אוטומטי.

צריך לחדש ולהוסיף. לא לשכוח שאף אחד לא חייב לעשות לנו כלום, ואם עושים מגיע תודה רבה על כך, ובצורה שאמר הרב. אם כך צריך להודות לאישה, על אחת כמה וכמה שיש לנו להודות ולהלל את בוראנו על כל החסדים שהוא עושה עמנו יום יום ושעה שעה. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

כל תלמידי ישיבת חברון לדורותיהם ידעו שברגע שהמשגיח מחליט לסלק את אחד הבחורים מהישיבה, הרי שהחלטה זו היא סופית ולא ניתנת לשינוי. עד שהתקבלה החלטה לסלק בחור מסוים, המשגיח ישב על כך זמן רב, והיפך בזכות הבחור לכל הצדדים. רק לאחר שראה שאין אפשרות אחרת, החליט לסלקו מהישיבה.

נודע שהמשגיח קיבל החלטה לסלק בחור אחד בישיבה. כשחבריו הגיעו ואמרו לו זאת והציעו לו 'להתחיל לארוז את המזוודות', הוא אמר: "אתם תראו שהמשגיח לא יסלק אותי". הבחורים התפלאו לשמוע זאת, אבל התכוננו לראות כיצד יפול דבר. לא עברו יום-יומיים והמשגיח קרא לבחור לבא לחדרו ושאל אותו:

"האם אתה יודע מדוע קראתי לך?". הבחור השיב: "כן, כי המשגיח רוצה לסלק אותי". המשגיח שאל: "האם אתה יודע מדוע אני רוצה לסלק אותך?". צריכים עכשיו לשבת בכיסא כדי לא ליפול מתשובת הבחור: "**המשגיח משועמם. אין למשגיח מה לעשות. היום מסלק אותי, ומחר יסלק מישהו אחר.**" המשגיח שמע את הדברים יוצאים מפי הבחור החצוף ולא סילק אותו.

רבינו לא עשה דבר בהנהגת הישיבה אם היו לו נגיעות עצמיות במעשה ההוא. אחרי שהבחור הסורר פגע במשגיח בצורה כה חמורה, ר' מאיר חש, שאולי בסילוקו מן הישיבה יתערב גם קמצוץ של נגיעה עצמית. אולי הוא יסלק אותו גם מפני שפגע בו, ולכן השאיר אותו בישיבה. בסופו של דבר הבחור שיפר את התנהגותו והפך להיות אחד המתמידים הגדולים. (ומתוק האור)

עמידה בְּנִסְיוֹן וְהַצְלָה

לא היינו חוזרים לרכב? הילדה הייתה עלולה להישאר כאן כל הלילה ברכב החנוק הזה, ה' ישמור!'. ר' מוטי חיפש את מספר הטלפון של המשפחה. הבעיה היתה שהם התקשרו אליו מביתם בירושלים, בעוד שכעת הם בבני ברק.

בלית ברירה הוא נסע לאולם האירועים. הפעוטה התעוררה ופרצה בבכי. אשתו ניסתה להרגיע אותה. ר' מוטי נכנס לאולם וחיפש את אבי המשפחה. הוא הוציא אותו משם החוצה ובכעס רב אמר לו: "אתה נורמלי? שוכח ילדה אצלי ברכב בלי לשים לב?".

האבא מיד קרא לאמא, והאם חיפשו את ילדיהם. לאחר מכן הוא אמר לו: "כל ארבעת בנותינו כאן, לא שכחנו אף ילדה". ר' מוטי אמר לו: "אני חושב, שאתם טועים!".

הוא לקח אותם לרכב והראה להם את הילדה הבוכייה. ההורים ראו אותה ואמרו לו: "זו לא הילדה שלנו! אנחנו לא מכירים אותה. כשנכנסנו לרכב, ראינו אותה כבר יושבת במושב האחורי. חשבנו שזו הבת שלך".

דממת הלב שררה באוויר. ר' מוטי נזכר, כי הפעוטה עם התיקייה עלתה ראשונה לטנדר מיד כשהגיע לרחוב הירושלמי. הוא היה בטוח שהיא בת משפחתם.

עכשיו מסתבר לו, שאין לה קשר עם המשפחה שעלתה. לפתע הוא הצטמרר. רק לחשוב מה היה קורה, אם לא היה חוזר לרכבו... הפעוטה יללה בשקט ולא דיברה כלום. רק לפני כמה דקות הוא היה בדרך לנוח בבית והנה כל זה...
כיצד מאתרים את הורי הילדה?

רעייתו פתחה את התיקייה ושלפה משם חוברת תוויו מוסיקה. על המחברת נכתב בטוש זוהר: 'שייך לציפורה ירושלמי, רח' רימוני נחושת 14, ירושלים. טלפון... וכו'. המוצא הישר מתבקש לפנות למשפחת ירושלמי.

ר' מוטי התקשר. הקו היה תפוס, כנראה מתקשרים למשטרה לדווח על היעדרות בתם... לאחר מספר דקות דיבר איתם ר' מוטי: "שלום, ירושלמי? הבת שלכם אולי חסרה?".

"א-י-פ-ה... ה-י-א?", נשמעה זעקה. "כל ירושלים מחפשת אותה!". התברר, שהפעוטה למדה בשיעור נגינה בשעות הצהריים. אביה בדרך כלל אוסף אותה חזרה.

באותו יום אביה הודיע לה, שהוא לא יוכל לאסוף אותה. הוא שולח חבר עם טנדר לבן, שיאסוף אותה. לר' מוטי יש טנדר לבן, והוא עצר בדיוק בזמן ובכתובת ממנה הייתה צריכה הילדה לעלות. הילדה עלתה לטנדר של ר' מוטי ולא של החבר ונרדמה.

מחריד לחשוב, מה היה עלול להתרחש, אילו ר' מוטי היה מסרב לאשתו היקרה...

להלן סיפור המעובד מתוך 'נפלאותיו לבני אדם'. יש בו כדי ללמדנו כיצד ה' מנהיג את העולם. גם כאשר האדם מותש ולפתע מגיע אליו ניסיון, עליו לדעת כי הכול מנוהל בידי בורא עולם ואם יתגבר על הניסיון, ייתכן שיזכה לראות מעט כיצד בורא עולם מסובב הסיבות, כפי שנראה בסיפור הבא:

ר' מוטי נהג טנדר הסעות המתגורר בבני ברק. הוא ענה לצלצול הנייד שלו. על הקו היתה משפחה ירושלמית שביקשה ממנו להסיע אותם לאירוע משפחתי בבני ברק.

באותם רגעים הוא היה ליד ירושלים, כך שהנסיעה התאימה לו. היה זה כבר לאחר יום ארוך ומתיש והוא רצה להגיע לביתו לנוח מעט לפני תפילת ערבית והשיעור הקבוע.

"אנחנו שולחים אליך את אחד הילדים למטה. אנא צפור כשתגיע לבניין", ביקשו בני המשפחה. בכניסה לעיר היה פקק והוא נאלץ להתעכב זמן רב עד שהגיע לכתובת.

ילדה קטנה עם תיקייה התקרבה בשמחה לטנדר, פתחה את הדלת וישבה בספסל האחרון ליד החלון. לאחר כדקה הגיעו בני המשפחה ונכנסו לטנדר.

הילדים היו נרגשים לקראת האירוע. ר' מוטי בזמן זה שוחח עם ראש המשפחה. הטנדר הגיע לאולם האירועים בבני ברק. האב שילם ור' מוטי המשיך לכיוון ביתו.

הוא החנה את הטנדר ויצא משם. בכניסה לבניין, צלצל הסלולארי שלו. אשתו היתה על הקו. היא שאלה: "היכן אתה?", הוא ענה: "אני כבר עולה לבית. אני חייב לנוח".

אשתו אמרה: "טוב שהגעת, אני בדיוק צריכה לצאת לפעילות התנדבות מטעם 'עזר מציון'. אתה יכול לקחת אותי בבקשה ברכב עד מקום הפעילות?".

לבקשה הזו הוא לא ציפה. הוא חשב לעצמו: "מה רוצים ממני היום. אין לי כוח לשום דבר!". עד שאני מגיע סוף כל סוף לבית אני שוב צריך לנסוע?". "בבקשה, מחכים לי ואני מאחרת. תעשה טובה, ממש אין לי כח לחכות למונית. זה יקח פחות מחמש דקות. בבקשה".

הוא אינו רוצה לסרב לאשתו היקרה. הוא לקח את צרור המפתחות, פתח את הרכב, התיישב ללא כל חשק והתניע. אשתו ירדה בשמחה ופותחת את תא המטען כדי להכניס את חבילתה. היא שאלה בתדהמה: "מי הילדה שנרדמה כאן ברכב?".

הוא קפץ מיד ממקומו: "איזו ילדה?" בספסל האחרון שבטנדר, צמוד לחלון, ישנה לה עמוקות פעוטה עם תיקייה בידיה. ר' מוטי מיד זעק: "איך הם שכחו אותה? חוסר אחריות. מדוע הם לא מתקשרים? היכן הם?".

"איזה נס שחזרתי לרכב... מה היה עלול לקרות, חלילה, אם

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוזה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן רחל ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה נויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	כל נשמות עם ישראל	

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רמנים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זיזי בן קלרה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	דב בן יצחק ז"ל	מישא אסתר בת זרהר ע"ה
מישא אסתר בת זרהר ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	אברהם בן טובה ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל	סלים בן פרחת ז"ל	
	יעקב בן סלימה ז"ל	
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמט ע"ה	

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וארא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2021 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת וארא

- אני ה' - לקבל הנהגת הבורא באהבה, והאמונה שהכל לטובה..... ב
- אני ה' והוצאתי - האמונה שהכל מ'אני ה'' מוציאה מכל ה'מַצְרִים'..... ד
- צדיק באמונתו - התחזקות בקניין האמונה בימי ה'שובבי"ם ת"ת'..... ה
- אתכם לי לעם - רוצה ה' בעמו..... ז
- העתירו אל ה' - הקב"ה שומע תפילת כל פה..... ט
- למכה מלכים גדולים כי לעולם - עניין המכות לדורות עולם..... י
- מדה כנגד מדה - המשבר את טבעו זוכה לישועה ולהנהגה מעל דרך הטבע..... יב
- ולמקללי נפשי תידום - במעלת הבזיונות וההכנעה להציל מכל רעה..... טו
- ותן חלקנו בתורתך - הטהרה ושפע טוב ע"י עסק התורה..... טז

פרשת וארא

אני ה' – לקבל הנהגת הבורא באהבה, והאמונה שהכל לטובה בפרשתן (ו ב), 'וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה' א, וכבר עמדו המפרשים לבאר מה היתה הכוונה באמרו אני ה', מה בא לומר לו בזה, ועוד צ"ב, מדוע נאמר תחילה שם 'אלוקים' הרומז למידת הדין ולבסוף שם הוי"ה ב"ה הרומז למידת הרחמים. וביאר הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (אות ו)

בהקדמת דברי המדרש (שמו"ר ה כב) באותה שעה (שמעון משה אל הקב"ה 'למה הרעתה לעם הזה, בסוף פרשת שמות) ביקשה מדת הדין לפגוע במשה, וכיון שראה הקב"ה שבשביל ישראל הוא אומר לא פגעה בו מדת הדין, ומבאר כי 'הצדיק האמיתי אף שרואה חשבות ותוקף הדינים מ"מ הוא מאמין באמונה שלימה כי כל דרכיו משפט וא-ל אמונה הוא ואין עול"ג, וכן לאידך גיסא,

א. כה אמר הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי תיבת 'וארא' עולה לראשי תיבות 'אני ראשון ואני אחרון' (ישעיה מד ו), הוסיף על כך הרה"ק ה'שם משלמה' ממונקאטש זי"ע, כי גם בסוף אותו פסוק נרמז מהאמור כאן, שהכתוב שם מסיים 'ומבלעדי אין אלוקים', וראשי תיבות הללו הם כראשי התיבות של 'וארא אל אברהם' (הובא בספר תפארת בנים, עיי"ש). ובא לרמז, שזה כל הפרשה כולה, לדעת כי אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים. וכדכתיב עוד 'וידעו מצרים כי אני ה' (ז ה), 'למען תדע כי אני ה' (ח יח), וכן לקמן (ט יד) 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ', וביארו רבותינו הראשונים (הרמב"ן ס"פ בא, ועוד) שלשם תכלית זו הפלה ה' ועשה את כל האותות ומופתים בעשרת המכות, למען ידעו כל באי עולם כי אני ה', ולחזק האמונה ב'השגחה פרטית' - שהקב"ה מנהיג כל פרט ופרט מענייני העולם כולו כרצונו על פי חשבון ותכלית, כי כל נשימה ונשימה, כל פסיעה ופסיעה, כל מעשה ומקרה - הכל נעשה ביד מכוונת מלעילא.

'בעלי הרמז' אמרו כי 'שמות' ר"ת תכלית מעשה שמים וארץ, שכן פרשיותיו של חומש שמות מספרות לנו אודות נפלאות השגחה פרטית, הנהגת ה' ושהוא בעל היכולת, ניסי יציאת מצרים, שידוד מערכות הטבע ללא כל גבול, קריעת ים סוף, מעמד הר סיני בו קרע עליונים ותחתונים, והכל ראו שהוא יחידי, ענינים אלו הם תכלית מעשה שמים וארץ להתוודע ולהגלות כי הוא מלך על כל הארץ.

פלאי פלאות שמעתי מאחד מחשובי בני החבורה שליט"א אודות זקנו הרה"ג רבי מיכאל דרייפוס ז"ל מניו יארק, אשר בשנותיו האחרונות כשהוא מעל לגבורות שמונים, נהג ר"מ להשתתף דבר יום ביומו בשיעור דף היומי, והוא היה ה'קטן' בין בני החבורה, באחד הימים, הופיע איש 'צעיר' כבן ארבעים והשתתף בשיעור השיעור, בגמר השיעור הכריז הלה 'קדיש', בני החבורה ראו כן תמהו - האחד בא לגור וישפוט שפוט, ובפרט שכל אחד ממשותפי השיעור יכול להיות זקנו... ומה עוד שמנין בני השיעור אינו עולה על ז' חברים, אך הלה התעקש [וכבר אמרו חז"ל (סוטה מט).] 'ואלא עלמא אמאי קא מקיים וכו' ואיהא שמיה רבא דאגדתא' - על אמירת אמן יהא שמיה רבה שעונין בקדיש דרבנן אחר אמירת השיעור], ואמר המתנינו לי וברגע כמימריה אצרף מעוברי אורח עד מנין שלם, וכן עשה, אחר כמה רגעים נכנס עם כמה אברכים להשלמת המנין, נטל סידור בידו ונתנו לר' מיכאל ואמר לו - אתם תגידו הקדיש, וכן הוזה.

בהגיעו הביתה שמע ר"מ כי אחותו הדרה בארה"ק (והיא א"ח להגאון רבי דוד זינגרביץ ז"ל משגיח בישיבת פוניבז' המעטירה) שגם היא לא הייתה צעירה בימים, חיפשה אותו כמה וכמה פעמים, אחר שהיום חל היא"צ (יום השנה) של זקנם, והיא היתה 'ממונה' להזכירו בכל שנה ושנה לומר 'קדיש' עליו, והיום לא הצליחה להשיג אותו על הטלפון... אז ראו 'נפלאות' השגחת הבורא, שהכניס יהודי צעיר להשתתף בשיעור - שמעולם לא ראו אותו שם וגם לא לאחרי המעשה, והלה מחליט מאליו שצריך לומר קדיש, ונותן את הסידור בדיוק לר' מיכאל. כי הקב"ה הוא מסובב כל הסיבות להביא הדבר כפי הכוונה העליונה, ומה' מצעדי גבר כונו.

ב. וזה עיקר העבודה שלא יאבד 'דעתו' ועשתונותיו בבוא קושי והסתרה לידו, והגם שנסיון קשה הוא אך לשם כך ירדנו להאי עלמא. וכה אמר הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע (בריית פרשתן), לבאר את האמור ברש"י (ריש הפרשה) שאמר הקב"ה למשה 'חבל על דאבדין ולא משתכחין', שבעת הקושי - בבני חיי מזוני ובכל ענין, לא יאבד האדם את דעתו ואמונתו - כי הגם שזה עצמו ה'נסיון' לראות אם עומד באמונתו ונאמנותו אף בעת הסתרה, אבל עבודת האדם

ומתוך הצער והחשכות ידברו דברים שלא כהוגן ח"ו, על כן נתמלא עליו רחמים, ויאמר אליו אני ה', וכלשונו, היינו להכלל ישראל תודיע שכל הדינים שנראה לעיניהם בדין ובחושך חלילה הכל הוא רחמים גמורים, כי כן מוכרח להיות סדר הגאולה, 'ויליף מברייתו של עולם ברישא השוכא והדר נהורא' (שבת עז:), בחי' העדר קודם להויה', וכשיפלו כל הקליפות יתגלה הפרי וכו', ותחזק לבכם שיאותו לקבל על עצמם החושך למען יוכלו לקבל אח"כ האור הגדול, וכמו שנאמר (פסוק ו) 'לכן אמור לבני ישראל אני ה' וגו', היינו שכל הגלות והשעבוד הקשה הכל הוא רחמים גמורים. עכ"ל.

המאמין באמונה שלימה הוא הנקרא צדיק, וכדכתיב (חבקוק ב ה) 'וצדיק באמונתו יחיה', כלומר מי הוא זה הזוכה לתואר הנכבד וייקרא בשם 'צדיק' - מי ש'באמונתו יחיה'. וכאשר אמר משה 'למה הרעתה לעם הזה' בקשה מדת הדין לפנוע בו - מדוע אינו מקבל באהבה את גזירת המקום ב"ה, וזהו שנאמר בתחילה וידבר אלוקים, שמירת הדין רצתה להענישו. אכן הקב"ה הבוחן כליות ולב ראה שאין דבריו של משה נובעים מצער עצמו, כי אכן קיבל באהבה כל מה שיעבור עליו, וכל דבריו אינם אלא על צערם של בני ישראל, 'אשר אינם חוקים ודבקים כל כך באמונתם כמוהו,

שלא לאבד גם את 'דעתו' - שלא ישכח מאין הוא בא ומה תפקידו זה העולם, וזהו אומרו חבל על היכן הם האבות הקדושים, דאילו הם אף בשעה דאבדין - כשאבדו מדרגותיהם בזמני הניסיון עמדו בשלהם, ולא משתכחין - לא היו שוכחים את דעתם מלקבל על עצמם עול מלכות שמים בכל עת וזמן.

המגיד מדובנא זי"ע נשא משלו על מלמד דרדקי שהלך עם תלמידיו במעבה היער, בהיכנסו הורה להם, אם יבוא אליכם כלב רע לא תתפחדו מעמו כלל, אלא תעמדו כנגדו ותאמרו בקול, 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', ובלחש זה יסתלק הכלב מכם ולא יזיקכם חלילה... ואכן, עברו כמה רגעים וכמה כלבים גבוהים ורמים רצו לנגדם, המלמד נתמלא בחיל וברעדה, והחל נס על נפשו בבהלה מפני הכלבים, תמהו התלמידים ואמרו לו, וכי לא לימדתנו רבינו לומר את הפסוק, מדוע ברח מע"כ כל עוד נפשו בכפו, ולא אמר את הפסוק... ענה להם המלמד ואמר, כששמעתי את קול הכלבים תקפני פחד ומורא ופרח מזיכרוני כל הפסוק, לכן הוכרתי לברוח... אף אנו, בכל עת ושעה הננו מכריזים 'אני מאמין, אני מאמין', אמנם, המבחן אם הדברים נאמרים באמת וחוקים בלב פנימה - אם ברגע שיבוא לידינו איזה קושי, נשאר צמודים וחוקים באמונה זו, או שח"ו הכל יפרח מזכרונו.

ג. נפלאים המה דברי הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע על הפסוק (ו ו) 'והוצאתי אתכם ממצרים ומהצלת אתכם מעבודתם', ולחיבת הקודש נביא את לשונו בהרחבה, כי התורה מלמדת אותנו עיקר ענין הסגולה אשר בעבודה יצאו ממצרים, והוא בהיות עם בני ישראל תחת כור הברזל, ויעבידו מצרים אותם בכל עבודה קשה, בכל זה נאמנה את א-ל רוחם, ולא הרע לבבם לאמר, למה זה אנחנו בני ישראל עניים ומרודים יותר מכל שארי האומות להיות נרדים בעבודת הפרך. וכי מפני שאנחנו 'מיוחסים' נשתעבד למצרים הפחותים והשפלים. אך בכל העת היא קבלו הכל באהבה וסבלו עליהם גזירת הקב"ה, (באמנם) כי אם בעיניו הוא טוב, גם לנו ביושר. וזהו שנאמר (ב יא) 'ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם'... שראה ברוח הקודש את מדת הסבלנות של בני ישראל, כי נתנו שכמם לקבל הכל באהבה בגזירת השי"ת וכו', לא הוקשה בעיניהם כלום על השי"ת, ולכן זכו לגאולה.

כי כן נכון להיות האדם מאמין בה' בכל דרכיו ומקריו, וכשם שמברכין על הטובה, כך יברך אף אם ישיגוהו פגעי הזמן חלילה, ורבו עליו המטרדים המבטלין אותו מעבודתו ולימודו, ואילו לחברו הגרוע ממנו יש עושר ונכסים ומנוחה. ולא ירע לבבו לאמר למה זה ה' תרדפני באפך חנם, ולרעי הפחות ממני נתת כל טוב, וכי לא טוב היה לך להעניק לי מטובך, הרי כל כוונתי לשבת בבית ה' באהלי תורה ואלה הסיבות מבטלים אותי חנם. כי לא כן הדבר, כי עמקו מחשבות ה' לא יבינם כל יושבי תבל, כי אולי רצון השי"ת לנסותו אם ירהר אחריו. עכ"ל.

ד. דבר נפלא אמר כ"ק האדמו"ר ה'אור אברהם' מזוועהיל זצ"ל, שהנה מבואר בגמ' (נדה טז:) שהמלאך הממונה על הריון נקרא בשם 'לילה', ולכאורה צ"ב, מה לבשורות טובות כאלו ולשם 'לילה', אלא כי כך דרכו של הקב"ה אשר הלילה קודם ליום, כל חושך הוא הקדמה לאור הגדול שמפציע ממנו.

ה. מעין הדברים פירש הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע, 'וידבר אלוקים אל משה' הוא לשון דין ותוכחה, אך תיכף ומיד 'ויאמר אליו אני ה' - שגם דברים הנראים כזר לנגדך וכתוכחה דע שבאמת אף בהם 'אני ה' - שורש הרחמים, כי האהבה והחסד והרחמים הגמורים מוסתרים בהם, ואינם אלא לטובה. וללמד לאדם בשעה שייסורים משמשמים

באר הפרשה - פרשת וארא

- מתהפך הכל לטובה. ובוז מבאר עוד מה שנאמר (תהילים צא טו) 'עמו אנכי בצרה אחלצו ואכבדהו', ר"ל, 'שעל כל צרה שלא תבוא יאמר שהש"ת עשה ככה ולא נפל ח"ו במקרה (ויאמר באמונה שלימה כי עמו אנכי בצרה, שאותה צרה היא מ'עמו), ועי"ז אחלצו ואכבדהו ונהפך לטובה"ה.

ובזה מבאר הא דאיתא בגמ' (תענית כא.) על נחום איש גם זו, שנקרא בשם זה, כי היה רגיל לומר על כל דבר שבא עליו גם זו לטובה, ולכאורה יש בזה תמיהה רבתי וכי מעלתו היא שאמר 'גם זו' או שאמר 'לטובה', הרי וודאי עיקר המעלה על שאמר לטובה... לטובה... ומדוע נקרא 'איש גם זו', והרי אין בשם זה משמעות בפני עצמו, והיו צריכים לכנותו בשם 'נחום איש גם זו לטובה'. אלא ביאורו, כי 'גם' הוא לשון ריבוי בידוע, ומאחר שהיה אומר תמיד 'גם זו לטובה' וראה את השגחתו של הקב"ה בכל דבר, בזה 'ריבה' עוד אחד והפך ממנין 'אלקים' למנין 'אני הוי"ה', ובאמונה זו גופא הפך את הדין לרחמים גמורים.

ומעתה יתבאר מה שנאמר וידבר אלוקים וגו', כי בסוף הפרשה הקודמת כתיב שטען משה כלפי הקב"ה

אני ה' והוצאתי - האמונה שהכל מ'אני ה' מוציאה מכל ה'מצרים'

באופן אחר מבאר הרה"ק מליסקא זי"ע (אך פרי תבואה ד"ה וידבר) מה שנאמר 'וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'', עפ"י מה שכתב בספר 'ש"ך על התורה' כי תיבת א-ל-הים עולה בגימטריא כמניין פ"ו, ואילו התיבות אני הוי"ה עולים למניין פ"ז, והיינו שהקב"ה מוסיף אל"ף אחד על 'אלקים' הרומז לדין, ועי"ז נהפך להנהגת שם הוי"ה שהוא מקור הרחמים. ומבאר הרה"ק מליסקא עומק הדברים, שבכל צרה וצרה שלא תבוא המרומז בשם 'אלוקים' 'יבנים' את האחד יחיד ומיוחד לתוך החשבון, ויזכור ש'אני ה' - הכל מאתו ית', ועי"ז יתהפכו כל הדינים לרחמים.

וז"ל, לדעתי נראה דהכי פירושו, דהיינו אם בא לאדם איזה צער ח"ו או מסתמא הדינים שורים עליו, אמנם צריך לידע שאין שום דבר במקרה ח"ו רק הכל בא מהשגחת הבורא ית"ש, ועי"ז נמתקן הדינים שעליו ונעשה מהשם 'אלוקים' אני ה'. עכ"ל. וכלומר שעל ידי האמונה שגם 'הדינים' הם מהקב"ה ואינם בדרך הטבע והמקרה

ובאים עליו ל"ע, ונדמה לו מצבו כוידבר אלוקים' שידע ויאמין שאין זה אלא 'ויאמר אליו אני ה'.' ומוסיף ה'אוהב ישראל' לבאר בזה את הכתוב (משלי כז ה) 'טובה תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת', כי בא לומר, שגם תוכחת מגולה היא טובה, שהרי מוסתרת בה האהבה וגנוז בה החסד והטוב.

1. בפרשתו (ז כ- כא), 'ויהפכו כל המים אשר ביאור לדם, 'והדגה אשר ביאור מתה'. וכתב בספה"ק 'זרע שמשון' (ד"ה מדרש רבה), שהנה עיקר חיותם של בני ישראל כשהיו במצרים היה על ידי שצדו דגים מן היאור, וכמו שאמרו 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם' (במדבר יא ה), וכשהיכה הקב"ה את המצרים במכת דם ומתו כל הדגים היה נראה כי 'יבש המעיין' - נסתם והתמוטט מקור חיותם ופרנסתם, אמנם בפועל לא הפסידו מאומה, כי אדרבה, משם העשירו בני ישראל כדאיתא במדרש (שמו"ר ט י) 'ממכת דם העשירו ישראל', שנהפכו כל המים לדם, ולא יכלו המצרים לשתות מים אלא אם קנו מישראל ב'כסף מלא', ו'מכאן העשירו ישראל'. וללמדנו לימוד גדול כי מה שנדמה כצרה אינו אלא טובה גדולה עבורו, ומעתה אם נדמה לו כי הנה 'הבוס' פיטר אותו מהעבודה ושלחו אחר כבוד לביתו, ומאין יבוא עזרו, אם יתחזק באמונתו יראה כי 'ממכת דם העשירו ישראל', ודייקא כאן נמצא מקור פרנסתו בהרחבה.

2. וכך אמר הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע בשם רבו הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, שהנה אמרו חז"ל (סוטה יא.) על הא דכתיב (לעיל א יב) 'זכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שלכאורה היה צריך לומר 'כן רבה וכן פרץ', אלא 'רוח הקדש מבשרתן כן ירבה וכן יפרוץ', ואמר הרה"ק רבי דוד, שאין הדברים אמורים רק לאותו זמן בשעבוד מצרים, אלא 'שהתורה מבשרת אותנו שבכל עת של צרה שיענו אותנו כן ירבה וכן יפרוץ' (הובא בבית יצחק).

3. ביסוד הדברים פירש כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפ"ש בהאמור בעניין (ו ה-ו) 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם וגו', לכן אמור לבני ישראל אני ה', שכך אמר לו הקב"ה למשה, שומע אני שהם זועקים אשר מצרים מעבידים אותם ואינם אומרים אשר העינוי והסבל בא להם מידי ה', ולא זו הדרך המביאה לידי גאולה, לכן אמור לבני ישראל שיאמרו אני ה', וכידוע שדיבורי אמונה סגולה נפלאה הם להשריש את האמונה בלב, ובזכות האמונה יצאו משעבוד לגאולה.

בקרבו את האמונה הטהורה בהקב"ה שהוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והיא המצוות ש'חובן תמיד, לא יפסקן מעל האדם אפילו רגע אחד כל ימיו' (כלשון החינוך בהקדמתו) ו'כל ימי האדם חייב לחיות במחשבה זו' (לשון החינוך במצוה כה - מצות האמנה במציאות ה')¹, אך בעמדנו בימי השוכבי"ם ת"ת - ימים אשר נועדו לטהרת הנפש ולכפרת פשע הרי הזמן גרמא להתחזק ביותר בעניין האמונה"², כי האמונה בה' באמונה איתנה וברורה מועילה לתקן כל הפגמים³.

'למה הרעתה לעם הזה' (ה כב), ועל כך השיב לו הקב"ה ולימד אותו היאך להמתיק את הדינים, כי 'דבר זה תלוי בידך' על ידי שיאמין שיד ה' עשתה זאת.

בעין זה ביארו בספרים הקדושים (עיי' שפ"א תרל"ד ד"ה והוצאתי) בהאמור בפרשתן (ו ז) 'וידעתם כי אני ה' אלוקיכם המוציא אתכם ממצרים', כי ידעה זו - וידעתם כי אני ה' אלוקיכם היא המוציאה את האדם מסבלו, משעבודו ומיצריו⁴.

ובמו שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קנז) כי גם העוונות הקשים ביותר - אותם שהעידו בזהר הקדוש שלא תועיל עליהם התשובה - יתוקנו אף הם באמונה איתנה בבורא עולם.

צדיק באמונתו - התחזקות בקניין האמונה בימי ה'שוכבי"ם ת"ת'

באמת אמרו, אף שמצוות האמונה נוהגת בכל עת ובכל שעה, ובכל רגע ורגע על האדם להשריש

ט. והיינו שמלבד שעל ידי האמונה יזכה שיתהפך עליו הכל לטובה, הרי האמונה תוציא אותו מסבלו, שלא ירגיש שהוא שרוי בצוקה ובצרה, שהאיש המאמין אשריו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא, גם בעת חשכות יודע הוא שהכל מהבורא ית"ש ולטובתו, ואף אינו כועס על אחרים שהזיקו לו, מאחר שיודע הוא שהכל בידי שמים, ולא 'פלוני' עשה לו זאת אלא כך היה רצון ה'. ואינו סובל מקנאה ותחרות, כי יודע הוא שהפרנסה קצובה לו מן השמים, ושום אחד שבעולם אינו יכול להפסיד לו אפילו שוה פרוטה.

והנה נאמר לעיל (ב יג) 'וירא שני אנשים עברים נצים', ופירש רש"י, 'דתן ואבירם, הם שהותירו מן המן', ולכאורה קשה, מדוע נקט רש"י דייקא את דוגמת 'רשעותם' שהם הותירו את המן, ולא נקט שהם המרידו את בני ישראל במחלוקת קרח שנראה כמעשה חמור פי כמה מהשאת המן, ויש לומר, דרש"י השווה שני עניינים אלו זה לזה, כי הם תלויים זה בזה כי אכן אלו האנשים ש'הותירו מן המן' - מתוך דאגת המחר, מה יהיה, ממה נתפרנס, וכלומר שנחסרה מהם האמונה שהפרנסה מן השמים, והם סבורים שהאדם משיג לעצמו בעבודתו ובהשתדלותו, ולכן תמיד דואגים מה יהיה למחר, אדם כזה גם מתמלא רוגז על אחרים ובא לידי דין ודברים על ש'גוזלים' ממנו את פרנסתו, ומהאי טעמא הם הם שני אנשים עברים נצים, הרימו ידיים והכו זה את זה, כי כל אחד מהם נדמה לו שהשני לוקח ממנו. לאידך גיסא, אדם ה'מאמין' אינו בא לידי מריבות עם אחרים, ואף אינו דואג על יום המחרת, וכל ימיו מלאים שלום ושלווה מתוך תענוג ושמחה.

וכך ביאר הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל שאחר שגילה יוסף לאחיו 'אני יוסף' אמר להם 'ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' (בראשית מה ה), שלכאורה קשה אומרו אל יחר בעיניכם, וכי 'חרון' הוא בעיניים, הרי אין 'חרון' אלא בלב האדם, אלא ביאורו, כי כך אמר יוסף לאחיו, אכן איני יכול לומר לכם שלא תרגישו צער וחרטה בלב, אבל זאת אבקשכם - 'אל יחר בעיניכם' - עד עתה היתה השקפתכם על המאורעות כאילו הם היו רעים ומרים, מעתה, הביטו וראו בעיני השכל כי מאת ה' היתה זאת - ולמחיה שלחני אלוקים לפניכם, וממילא יתבטל גם ה'יחר' שבלב.

הדברים הם כלל גדול לכל תהלוכות החיים, למי שנפגע מאחר (מעט או הרבה) וכועס עליו, ופעמים אינו יכול לצוות על לבו שלא יכאב את הפגיעה האנושה, אכן העצה היעוצה היא 'בעיניכם' - להביט באור האמונה שהכל בידי שמים, ואותו צער ונזק נגזר עליו מהקב"ה, והאמונה הטהורה תקל על רגשי הלב, ולבבו יבין ורפא לו...

ואגב אורחא, מן העניין להביא מה שכתב רבי זכריה הרופא מגדולי חכמי תימן, בספרו 'מדרש החפץ', 'אל תעצבו' - אל תכאיבו לבכם שהכאב קשה ללב מכל האיברים.

י. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון, חתימת הספר פרק ב) בזה"ל, 'יראה להתבונן בכל זה על כל פנים פעם אחת ביום, וכי בשביל שהיא מצוה תדירית שאינה תלויה בזמן כידוע תהיה נגרעת שלא

באר הפרשה - פרשת וארא

הדינים והגבורות שיש עליו מחמת פגמים בחושבניא - בחשבון עוונותיו, אלא יבוקש את עונו ואינו כי הכל ירד מחשבוננו למעלה.

הוסיף הרה"ק היסוד העבודה ז"ע בדיוק לשון הכתוב (ירמיה ה א) 'שוטטו בחוצות ירושלים... אם תמצאו איש... מבקש אמונה ואסלה לה', שלא נאמר אם יש איש 'מאמין' אלא מבקש אמונה, ומבאר ר"ל אע"פ שעדיין אין לו אמונה בשלימות, אם רק מבקש אמונה הוא - אסלה לו כבר' (תורת אבות, אמונה ובטחון נג).

וביסוד הדברים ביארו מה שהביא ב'יסוד ושורש העבודה' (בסוף הפרק העוסק בענייני ימי השוכבי"ם, שער י"ב פ"ב) משם האריז"ל שבימים אלו יזהר מאד בכוונת ברכת הנהנין, ולכאורה, מה עניין והשייכות בין הכוונה בברכות הנהנין לימי השוכבי"ם, וביארו בזה, כי שורש נפילת האדם ברשת אשר פרשו הני תרי סרסורי - העיניים והלב, באים לו לאדם כשאינו מכיר

ו"ל. תיקון, להאמין שאין 'מקרה' בעולם אלא הכל בהשגחה ממעל, להאמין באמונה שלימה שאין שום מקרה בעולם כלל וכל מה שיארע לו ידע שהכל בכוונת מכוון יתברך שמו. ודבר זה הוא באמת עיקר הכל, וכל תרי"ג מצוות התורה הם רק עיטין (עצות) להגיע לידיעה זו שהכל מהשם יתברך. וכל העבירות נקרא בתוכחה 'אם תלכו עמי קרי' (ויקרא כו ב) לשון מקרה - כי העבירות הם יציאה מן הסדר ואין להם סדר, וכן כל העונשים נקרא שם (פסוק כח) 'חמת קרי', ועל ידי זה שמאמין שאין מקרה ממתיק כל הדינים ומתקן כל העבירות. עכ"ל.

וכן אמרו צדיקים (כע"ז איתא מהרה"ק רבי יצחק מווארקא וי"ע), לו יחיה גבר - אם יחיה האדם ויראה בכל עת את אלפין - את הקב"ה האלופו של העולם, להאמין ולבטוח בו, הרי הוא ניצול מכל מיני דינים ולא יעול - לא יחשיבו בשמים את הגבורתך - כלומר את ענייני

יראו לקיים אותה עכ"פ פעם אחת ביום, וטוב שיראה להתבונן בזה אחר התפילה קודם שיכנס לביתו לאכול, ודומיא דשאר מצוות המוטלות על האדם כמו תפילין או לולב ומיניו בחג הסוכות דאינו אוכל קודם שמקימן. עכ"ל (ואם כי דבריו נאמרו לעניין מצוות אהבת ה' שאף היא מהמצוות התמידיות, אך מילתא דפשיטא שכל זה שייך גם לגבי שאר המצוות התמידיות, ובכלל זה לעניין מצוות האמונה).

יא. איתא מהרה"ק האור לשמים' מאפטא זי"ע (בא ד"ה היום) וז"ל, והנה בדורות הראשונים היה תיקון נפש שלהם על ידי סיגופים כדי לשבר את הקליפות ולהבדיל המסכים המבדילים מהנשמה, אבל עתה הדור הקרוב למשיח צדקנו תיקונם קל, ואינם צריכים לסיגופים, ותיקונם הוא ע"י אמונה שמאמינים באלוקי עולם, ובאמונתם יחיו, עכ"ל. וכך אמר הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל בזה"ל, עומדים אנו עתה בימי השוכבי"ם ת"ת, חסידים ואנשי מעשה היו מתחזקים בעבודתם הרוחנית בימים אלו, מתענים ומרבים באמירת סליחות וכדומה, נראה שהדגש העיקרי בעבודת החיזוק חייבת להיות בענייני אמונה, 'דדא ביה כולא ביה' (נדרים מא.), כל אשר מתחזק באמונה הכל נמצא בו, 'בא חבוקק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה'. ובאמת יש לראות דפרשיות אלו דימי שוכבי"ם המתחילות מפרשת שמות, והיינו מתחילת יציאת מצרים ועד למלאכת המשכן, כולם עוסקות בענייני אמונה, וכאשר המשכיל יתבונן בהם יתנוהו כח ואפשרות להגביר אמונת ה' בקרבו. עכ"ל (אור יחזקאל אמונה עמ' רמה).

יב. ובזה ביאר הרה"ק ה'שמח ישראל' זי"ע (שמות אות ו) בדרך הרמז מה שנאמר (חבוקק ב ד) 'צדיק באמונתו יחיה', שעל ידי שחי תמיד ו'מחייה' עצמו באמונה זוכה להגיע עד לבחי' צדיק יסוד עולם.

יג. כה אמר הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע לבאר בפסוק (דברים ד כד) 'כי ה' אלוקיך אש אוכלה הוא' מי שאינו שוכח מהקב"ה לעולם אף בגיהנום לא ישכח ממנו, וממילא לא יזיק לו הגיהנום ויכבה אשו שהוא אש של היצר הרע. סגולה נפלאה ומחוללת פלאות הובאה בספר 'אור התורה' (פרשת בא עמו' קמא) להרה"ק רבי שלום תאומים זי"ע (בן אחיו של הפרי מגדים, ומתלמידי הדגל מחנה אפרים, הרה"ק רבי ברוך ממעזיבו ועוד), וז"ל. שמעתי מפי צדיק וקדוש עליון שציוה לאחד ממקורביו, כאשר יתרמי (ימצא) לו ח"ו איזה צער בשום דבר בעולם - יהיה ממה שיהיה, בממון או בענינים אחרים ר"ל, צוה לו שיאמר בלשון לע"ז בזה הלשון, רבונו של עולם, דו האסט מיך באשאפין, דו געבסט מיר חיות, איך האלט מיך נאר אין דיר אליין, און ווייטער האט צו מיר קיינער ניט (רבוש"ע, אתה בראתני, וכל חיותי אינה אלא ממך, מחזיק אני עצמי רק בך, כי לך לבד ענינו תלויות, ואין לאיש זולתך איזה שליטה או כח עלי), ואמר שבוודאי יועיל לו מכל צער ונזק והוא בדוק, עכ"ל.

באמיתת דבר זה, כי המתבונן יבין שהלב חומד מה שביד רעהו רק מאחר שנדמה לו שהוא יכול להשיג בעצמו את מה שנתנו משמים לחברו ולא לו, כמו"כ ייאמר כן גבי ראיית העיניים במה שאסרה תורה כמו שאיתא בגמרא (זבחים קיה:) ששבחו של יוסף הצדיק הוא שלא זן עיניו ממה שאינו שלו (ולכך זכה שבמשכן שילה שבחלקו נאכלין קדשים בכל הרואה ע"ש), הרי לך שבעיני חז"ל הרואה ומביט במה שאסרה עליו תורה הרי הוא בנוטל לעצמו דבר שאינו שלו. והנה כל ענין ברכת הנהנין הוא לידע ולהודיע ולהוודע כי הבורא יתב"ש הוא אשר נתן הארץ לבני אדם, ולכן הנהנה מהעוה"ז בלא ברכה נחשב כאילו הוא גוזל מהקב"ה (ברכות לה:) כי הכל מאיתו יתברך והוא בורא ומנהיג והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. אמור מעתה, כאשר ירשי האדם בנפשו הדק היטב את האמונה האיתנה בהשי"ת ש'הכל נהיה בדברו', יתקן בנפשו את השורש הפורה ראש ולענה מחטאותיו ותאוותיו אשר לא כדת".

ומכאן תשובה ניצחת בנגד היצר הרע המסית ומדיח לב האדם מעבודת השי"ת בטענה שאין ערך למעשיו ועבודתו מאחר שהיא 'בקטנות המוחין בלתי התלהבות אש דת' - מבלי רעותא דליבא, כי אף באופן כזה רוצה ה' ב'עמו', וגם מעשים כאלו עושים 'שורש למעלה', ויש להם חשיבות גדולה בשמים ממעל, לגדל רחמותא וחיבותא שיש לו לאבינו שבשמים לבני ישראל^{טו}.

יתר על כן כתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (שמות ג) בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע בהקדם הביאור במה שמען משה רבינו ע"ה (בסוף פר' שמות) 'למה הרעתה לעם הזה', ומה השיב לו הקב"ה בריש פרשתן 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל

אתכם לי לעם - רוצה ה' בעמו

בפרשתן (ו ז) 'ולקחתי אתכם לי לעם' וגו', והקשה הרה"ק ה'אבני נור' זי"ע (הובא בשם משמואל עמ' ע), שהרי אמרו חז"ל (במ"ד כ כג) 'כל מקום שנאמר העם לשון גנאי הוא, וכל מקום שנאמר ישראל לשון

יד. באופן אחר יש לבאר הטעם שצריך להיזהר ביותר בימים אלו בברכות הנהנין, שהנה כתב הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שער המצוות פרשת עקב) וז"ל. ודע כי צריך האדם להיזהר בתכלית בברכות הנהנין כי גוף האדם נהנה מהן ומתקדש בברכות אלו, וכמו שנאמר (תהילים מ ט) 'ותורתך בתוך מעי', וגורם שפע עליון באדם, עכ"ל. ומביא מהרח"ו עוד (שער רוח הקודש ח:), 'גם אמר לי מורי ז"ל (האר"י הקי) כי עיקר השגת האדם אל רוח הקדש תלויה ע"י כונת האדם וזהירות בכל ברכת הנהנין, לפי שעל ידם מתבטל כח אותם הקליפות הנאחזות במאכלים החומרניים ומתדבקים בהם באדם האוכל אותם, ועל ידי הברכות שעליהם הנאמרות בכונה הוא מסיר מהם הקליפות ההם ומוזכר החומר שלו ונעשה זך ומוכן לקבל קדושה וזהירני מאד בזה'. ומאחר שכל עבודת ימי השובבי"ם הוא לקדש את עצמו על כן צריך בימים אלו להיזהר ביותר בכוונות ברכות הנהנין, בכדי שע"ז יאכל בקדושה ובטהרה, ויהיה 'מוכן לקבל קדושה'.

טו. כיוצא בדבר ביאר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע בלשון הכתוב (תהילים קמח יד) 'וירם קרן לעמו וגו' לבני ישראל עם קרובו הללוי-ה', 'לבני', הוא מלשון הבנה והתבוננות, ואמר הכתוב, זאת יבין כל בר ישראל, שגם כאשר הוא בבחי' עם מלשון גחלים עוממות, אפילו בשעה שהוא מאד בשפל המצב, כשליבו ומוחו כבויים לגמרי (אויסגעלאשן), הוא משוקע בתאות הגשמיות ונדמה כי הוא נכבה ואין בו ניצוץ אש הקדושה. גם אז הוא קרובו - הרי הוא קרוב להשי"ת בפנותו אליו, בהיות נשמתו חלק אלקי ממעל, ועל כך הללוי-ה.

וכע"ז ביאר גם בפסוק (ישעיה נו ט) 'קראוהו בהיותו קרוב', ולכאורה קשה, הרי 'קריאה' היא מרחוק, וכיצד אמר לשון 'קריאה' על העת והזמן שהקב"ה קרוב אלינו, וביאר בקדשו, שאכן, הפסוק מדבר על הזמן שנראה לו לאדם שהוא מרוחק עד מאד, ואז יאמר לעצמו, אמנם, מצדי אני רחוק מאוד, אבל השי"ת קרוב אלי מאוד.

באר הפרשה - פרשת וארא

דבר נורא כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות נו) בהא דכתיב בפרשתן אחר מכת דם ויפן פרעה ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת' (ז נב), ולכאורה צריך ביאור לשם מה הוצרך הכתוב להודיענו שפרעה בא אל ביתו, והרי העיקר הוא שלא שת ליבו, ומה נפקא מינה אם היה זה מחוץ לביתו, [ובכלל, מה נפק"מ לדעת שהגיע בסוף לביתו ולא נשאר בחוץ...], ומבאר על פי מה דאיתא בזה"ק (ה"א רלד) לפרש מה שנאמר (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת הערער' שהכוונה היא לתפילת יחיד שהקב"ה מהפך ומסתכל בה ובוחר האם ראויה היא שתתקבל, ועל דרך זה יש לבאר גם בהאמר כאן ויפן פרעה - שפרעה בחן ושקל בדעתו האם לקבל את האות שבמכת דם ולהיכנע, והיה לו רגע אחד של הרהור טוב, אלא שלבסוף גבר עליו יצרו וגמר בדעתו שלא להיכנע ושב לביתו כשאינו שת ליבו. ונכתב זאת בתורה, ללמדנו לימוד גדול, שהרהור טוב אף שלא תיקן אין שכחה בשמים, שכל עבודת האדם להכניע סמ"א על כן מה שמהרהר טוב גם כן יש לו שכר^{טז}. והדברים מבהילים למתבונן בהם, שהרי הדברים אמורים בפרעה הרשע, אך מכל מקום רגע אחד של הרהור טוב שהיה לו כבר נרמו בתורה 'ואין שכחה בשמים', ואף שלא בא לכלל מעשה, מעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר בהרהור טוב של יהודי, כמה מעלה יש לו, ועל אחת כמה וכמה אם בא לכלל מעשה...

מעלה יתירה יש לה להתחזקות בימי השוכבי"ם, כי בזמנים הללו הרי כל התחזקות וכל מעט התגברות וכפיית היצר מתקבלת באהבה וחיבה בשמים ממעל, כי אבינו שבשמים מצפה ביותר בזמן הזה שישבו אליו בנו יקיריו^{יז}, ועל דרך שאמר ה'מגיד'

אשר מצרים מעבידים אותם, מה תשובה היא על שאלתו, וכן דקדקו המפרשים מהו שאמר 'וגם', שלכאורה היה צריך לומר 'ואני שמעת'.

ומבאר, כי הנה הקב"ה הוא תכלית הטוב, ומאתו לא תצא הרעות, אכן לפעמים מביא ייסורים על האדם בכדי לעוררו לתשובה, וזו הטובה האמיתית עבורו, וזה היה סיבת קושי השעבוד אחר שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה. אלא שמען משה רבינו למה הרעתה לעם הזה, שבני ישראל היו אז במדרגה פחותה וגרועה בבחי' 'עם', ולא שמו ליבם להתעורר לשוב לאביהם שבשמים, ואם כן מה טעם יש בייסורים, וזהו שאמר 'והצל לא הצלת את עמך' - שאין בצרות האלו שום פתח הצלה ושום תועלת. ועל זה השיב לו הקב"ה, לא כן כדברך, אתה רואה רק את החלק החיצוני שבהם שהוא בבחי' 'עם', אכן אני שמעתי את נאקת בני ישראל, את הזעקה הפנימית ממעמקי הלב, וזהו וגם אני שמעתי, מלבד הקולות החיצוניים השייכים לבחי' 'עם' שמעתי גם את הנאקה הפנימית של 'בני ישראל', וגם אם כלפי חוץ נראה שאינם מתעוררים מחמת הייסורים, אכן בפנימיות נפשם מתגברת תשוקתם לא-ל חי, ויש תועלת גדולה בקושי השעבוד.

ומסיים בלשון קדשו, 'ומזה יקח כל אחד מישראל מוסר לנפשו ואל יאמר נואש חלילה, שאפילו אם ידמה לו חלילה שאיננו מרגיש כלום ואיננו מתעורר לתשובה, אולם פנימיות ומעמקי לבבו ונפשו חושק וכוסף תמיד למקום מחצבתה ונתפעל בתשובה. ולכן מחויב כל אחד ואחד מישראל לעשות כל אשר בכחו לעבודת השי"ת, ולחזק את עצמו בכל מיני התחזקות לבל להתיאש את עצמו. עכ"ל.

טז. מילתא דפשיטא שאין לנו להסתפק במחשבה טובה בלבד... ועל דרך שהיה אומר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ששמע ממגיד אחד עה"פ (תהלים צב יד) 'שתולים בבית ה' הנה יושבים להם אנשים נטועים ושתולים בבית המדרש ושומעים דיבורי התעוררות ומלהיבים את נימי נפשם, אך דא עקא ש'בחצרות אלוקינו' - אך יצאו לחצר בית המדרש (בגמר הדרשה), וכבר 'פריחו' - פרחו ונאבדו מהם כל הדיבורים...

ועל אחת כמה וכמה שלא ינהג כמו שמסיים ה'שפתי צדיק', שביתו של פרעה הרשע שעשה עצמו אלוה היה מלא כישופים וסט"א, ועל כן 'ויבוא אל ביתו' בכדי להעביר מלבו אותה מחשבה טובה שהיתה לו, וקיים בעצמו היפך מה שאמרו חז"ל (סוכה נב) 'אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש', אלא משך אותו לבית מלא טומאה לחזק כוחו של אותו 'מנוול'... אלא אדרבה יטכס עצה כיצד להביא את המחשבה לידי מעשה, ולהגביר את הרצון הטוב עד 'שתהא שלהבת עולה מאיליה'...

יז. בימים ששימש הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל כר"מ בשיבת פוניבז', היה בין הבחורים תלמיד אחד שפרק מעל עצמו עול תורה ומצוות רח"ל והלך להתגייס לצבא, למותר לציין, שמעשיו אלו גרמו להתרחקותו וכולם

תפילתי רושם^ח, כי ישא ק"ו בעצמו, אם זה הרשע - פרעה ששיעבד שישים רבוא מבני ישראל ורחץ בדמם של בני ישראל וכו' מכל מקום תפילתו תצילנו מן המכות - אשר היו מגיעים לו ביושר... עד שהוצרך הקב"ה להזהיר את משה שיבוא אל פרעה קודם שיתפלל, ק"ו בן בנו של ק"ו לבר ישראל שיבול לפעול בתפילתו גדולות ונצורות - כי אף הפחות שבישראל לא נגע באפס קצהו מרשעותו של פרעה.

עוד מצינו 'בספר העיקרים' (מאמר ד' פט"ז) שהתפילה מועילה לכל אחד ואפילו פחות שבפחותים, וראייתו ממנשה בן חזקיה מלך יהודה, שהיה רשע גמור ולא היה מי שהמרה את פי ה' והפליג בעוול כמוהו לא לפניו ולא לאחריו, ואף על פי כן נאמר בו (דה"ב לב יב-יג) 'וכהצר לו חילה את פני ה' אלוקיו ויכנע מאד מלפני אלוקי אבותיו, ויתפלל אליו ויעתר לו ה', וישמע

לה' בית יוסף' (מניד מישרים פרשת תרומה, והיא משמעות דבריו), שתשובה ותענית הנעשית בימי השוכבי"ם מתקבלת אף באופן שאילו היה עושה כן בשאר ימות השנה אזי לא היה נחשב כל כך (עיי"ש), וכלשונו 'והנה עיתך עת דודים' ולכן הכל מתקבל באהבה לרצון לפני אהון כל.

העתירו אל ה' - הקב"ה שומע תפילת כל פה

בפרשתן (ה טז), 'ויאמר ה' אל משה השכם בבוקר והתייצב לפני פרעה הנה יוצא המימה', נוראות איתא במדרש (שמו"ר יא א) היה פרעה רוצה לעסוק בתפלה, אמר הקב"ה למשה, עד שלא יצא - לך והתייצב לפניו'. המתבונן בדברים אלו תתפעל נפשו ותינתר ממקומה, כי מכאן נסתמו כל טענותיו ותלונותיו - שהוא חוזר ואומר בכל עת ושעה - הנני העני ממעש, מכף הנל ועד ראש אין בי מתום, מה אני ומה חיי שאוכל לעמוד ולהתפלל לפני הבורא, כיצד תעשה

ניתקו עמו קשר ולא דיברו עמו מטוב ועד רע, והגם שבתחילה נהנה מסביבתו החדשה, אולם במשך הזמן הרגיש שלא משם תבוא ישועתו, ואין בין מפקדי הצבא כאלו שבאמת מחפשים טובתו, והתחיל להתחרט על שזלזל ופגד בכל היקר לו, אולם את הנעשה אין להשיב, וידע שאין מי שירצה כעת לקבלו. יום אחד הודיעו לו שהגיע עבורו אגרת מאחד מידידיו, שמח הלה כמוצא שלל רב שלא נעזב לגמרי ויש עוד מאן דהו בעולם הזוכר ממנו, והתפלא מאד מי האיש אשר ישלח לו מכתב, ברגשי ששון קיבל את המכתב וראה שהשולח חתם על המעטפה מבחוץ את שמו 'שמואל', ויהי כראותו כי כן גברה פליאתו שבעתיים, כי מעולם לא היה חבר וידיד אשר שמו 'שמואל', וכאשר פתח את המעטפה מצא כתוב בתוכו דברים קצרים בכהאי לישנא 'יקירי אהובי, לאן שלא הגעת, איפה שאתה נמצא, ברצוני לפגוש אותך ולשוחח אתך, ידיך שמואל רוזובסקי', הבחור התרגש מאד מן המכתב, ומיד החליט לצאת לדרכו ולפגוש את הגר"ש רוזובסקי, ואף שהיו כמה גדרים ושערים שהקיפו את כל שטח הצבא הצליח בחור זה לדלג עליהם ולהגיע אל ביתו ושוחח עמו שעות ארוכות, ולא עברו ימים רבים עד אשר חזר למקור מחצבתו.

עם ה', בימים אלו, כל אחד ואחד, ללא יוצא מן הכלל, מקבל מכתב עוז חביון, מאביו שבשמים, הכותב לו 'יקירי, אהובי, לאן שלא הגעת, היכן שאתה נמצא, אני רוצה לפגוש אותך ולשוחח עמך', כי בכל מצב שנמצא איש ישראל, רוצה השי"ת שישוב אליו, ומיד יקבלו. רק עלינו להשכיל לעזוב את 'המחנה' ולשוב אליו, ואז יעלה אותנו מעלה מעלה...

יח. ואכן פעמים הרבה אך נעמד האדם בתפילה וכבר 'אורח' בא - זה היצר המפתהו לאמר מי אתה שישמע ה' בקול תפילתך, ישיבנו במשל לראובן ושמעון שדרו בסמיכות זה לזה, ורק כותל דק הפריד ביניהם... ביום מן הימים שב ראובן לביתו אחר תפילת שחרית ואמר בפני בני ביתו הנה כותל זה אינו מבדיל וחוצץ כראוי, מובטחני שכל ה'סודות' הנאמרים בביתנו בענייני שידוכי הבנים ופרנסה הכל נשמע היטב בביתו של שמעון - אין לנו אלא ברירה אחת לבנות קיר נוסף לחצוץ ביננו, לעומתו טענה האשה שאין הקול נשמע בבית השכן, וכך ערכו ביניהם 'וויכוח' זה עומד על שלו וזו על שלה... עד... שנשמעו דפיקות בדלתות הבית, משפתחו הדלת ראו ששכנם שמעון עומד על הסף, וכה אמר להם... אנטשולדיג (סליחה) לא אביתי להפריע לכם, אבל זאת ברצוני לאמר לכם שאין כל צורך לבנות קיר נוסף, כי ממילא אין שומעים כלום בביתי... הרי לשחוק ייחשבו דבריו - כי מניין לו תוכן שיחתם וויכוחם, אלא בע"כ שהיטב נשמעים דבריהם בבית השכן, אף לדידן ייאמר, מנין לו ליצר שעמדת להתפלל לפני קונך, אם לא שתאמר שהיטב היטב נשמעים דבריך למעלה...

מידת 'הוד', וכך על זה הדרך (ובזה נותן טעם מדוע נחלקו המכות ונכתבו בב' פרשיות, שבע בפרשתן פר' וארא, ועוד ג' בפר' בא, כי גם עשר ספירות מתחלקים לג' ראשונות, חכמה בינה ודעת, ול' מידות אחרונות שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות).

ואף שאין לנו עסק ב'נסתרות' נביא ממה שנתבאר בספ"ק על דרך העבודה בעניין מכות דם וצפרדע, שהם ממש מעניינא דיומא ימי השובבי"ם, וכדלהלן. תחילה, מה שמרומז במכת דם, שהנה איתא בזוה"ק 'מלכות פה', והיינו שמידת מלכות מכוונת כנגד פה האדם, ונמצא שהמכה הראשונה שהביא הקב"ה על המצריים היה בכדי לטהר את הפה מכל דבר איסור וטומאת הפה. ולמדנו כי תחילה וראש עלינו לתקן את הפה ולשמור על 'ברית הלשון', ולהתרחק ביותר מכל דיבור שאינו נקי וטהור בתכליתו, וכבר מצינו בדברי חז"ל שהפליגו נוראות בעונשו של מי שמפקיר את פיו ומנבל לשונו רח"לכ"א.

וז"ל הגר"א בפירושו למשלי (פ"ג ג) 'שומר פיו נוצר נפשו', שהפה הוא שמירה לכל הנפש, וזהו שאמרו (ברכות יז.) 'שמור פיך מכל חטא', שע"ז תתקדש ותטהר עצמך מכל עוון. אבל מי שמרחיב שפתו אע"פ שיש לו נפש טובה ועושה מצוות הרבה וכמה גדרים, הפיו יהיה לו מְחַתָּה [- לשון שבירה] לכל. ובאבן שלמה פ"ז אות א' הוסיף, 'וכל תשוקתו לדבר מצוה מתבטל עי"ז'.

ומהמכה השניה, מכת צפרדע, שהיא כנגד מידת 'יסוד' שהיא מידת הקדושה, נלמד כאן כמה יסודות בשמירת דרכי הקדושה, שהנה רק בצפרדעים מצינו

תחינתו וישיבהו ירושלים למלכותו, ולמדנו מכאן שאף אם יהיה המתפלל בתכלית הרוע כמנשה הרי הוא מוכן לקבל החסד על ידי התפילה".

למכה מלכים גדולים כי לעולם - עניין המכות לדורות עולם איתא בזוה"ק (פר' בא לו.) לפרש מה שנאמר (ישעיה יט כב) 'ונגף ה' את מצרים נגוף וְרַפּוּא', 'נגוף למצרים ורפוא לישראל', וכלומר שכל מכה ומכה היתה לנגוף ולהרע למצריים, ובר כבד היה בזה רפואה וטובה גדולה לישראל [וכגון מכת דם שממנה העשירו בני ישראל (שמו"ר ט י)]. ונתבאר בספ"ק עומק הכוונה, כי הנה בני ישראל היו משוקעים בטומאת מצרים, ועשרת המכות טיהרו וזככו את ישראל והחישו להם רפואה לנפשותיהם למען יוכלו להינאל ממצרים.

והנה התורה הקדושה היא נצחית וכל האמור בה שייך לדורות עולם, וגם בימינו אנו 'עשרת המכות' מטהרים את בני ישראל להצילם מן יצרם הרע שזהו 'שעבוד מצרים' בזמן הזה. ומעתה עלינו להתבונן בתוכן הפנימי של אותם המכות הכתובים 'בספר מלחמות ה'², למען נדע את הדרך אשר נלך בה בכדי לצאת לחירות עולם מיצרנו הרע.

וביאר האר"י הק"ן (פרי עין חג המצות פ"ז, וע"ע זוה"ק וארא כט:) כי עשרת המכות המה מכוונים כנגד 'עשר ספירות', ומחשב והולך ממטה למעלה, מה'ספירה' והמידה התחתונה והנמוכה עד לספירה העליונה, וכלומר, שמכת דם באה לזכך מידת 'מלכות', לאחר מכן שלח הקב"ה מכת צפרדע לטהר מידת 'יסוד', וכן כינים כנגד

יט. לאידך גיסא, גם הצדיק הגדול ביותר אי אפשר לו בלא תפילה, וכפי שיש ללמוד מעניין ה'עשרת המכות' האמורים בפרשה, בהם נזכר פעמים הרבה שהתפלל משה שיסורו המכות, וכדכתיב 'ויעתר משה אל ה'', 'ויפרוש כפיו אל ה'', 'ויצעק', ולכאורה מה צורך יש בתפילות אלו אחר שמלכתחילה כבר נקבע כמה זמן תימשך המכה, וכמו שהביא רש"י (ז כה) שהיתה המכה משמשת שבוע ימים, אלא שאי אפשר בלא תפילה, כי כך גזר הקב"ה שאופן השפעת החסד בעולם יהיה רק על ידי תפילה.

עוד במעלת התפילה, כתב האור החיים הק"ן (שם) וז"ל, 'סובר אני, הגם שהיה גבול למכה היתה מסתלקת אם היה משה מתפלל קודם הזמן ההוא', וללמדך כי גדול כח התפילה 'לבטל את הנגזר'.

כ. וכפי שהגיד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שב'קאצק' אמרו, שבפרשיות אלו של גלות וגאולת מצרים יש לעיין בהם כב'הלכה ותוספות קשה' (אמרי הרי"ם שמות).

כא. נוראות מצינו על חומר 'חטא הלשון' - עד היכן ירד מטה מטה אם לא ינצור לשונו מדבר רע. וכה אמר הגר"א (חומש ע"פ הגר"א, מובא גם בס' פנינים משולחן הגר"א) בפ"י הפסוק (בראשית לט יב) האמור באשת פוטיפר 'ותתפשהו בכגדו לאמר שכבה עמי', דלכאורה צ"ב מהו 'לאמר' - מה היה לו לומר, אלא, כי רשעה זו רצתה שיוסף יטמא את פיו ויחזור בפיו על דבריה, בידעה שאחר שיטמא את פיו ח"ו כבר לא יוכל לה להתנגד אפילו על העבירה עצמה.

הוסיף הרה"ק ה'באר משה' זי"ע מאו"רוב לדקדק בלשונות הכתובים, כי בכל המכות נאמר הלשון בתפילתו של משה 'ויעתר' ורק בצפרדע כתיב (ה ה) 'ויצעק', כי על האדם לצעוק אל הקב"ה, אנא ה' הצילני נא מיד היצר המתגבר עלי בעניינים אלו, ואין די ב'תפילה'. משל למה הדבר דומה, למי שפרצה דליקה בביתו, שאינו יוצא לבקש משכנו בלשון רכה ונעימה שמא יואילו בטובם לכבות את השריפה, אלא צועק בקול גדול לעזרה, כי האש בוערת ומתלקחת ולא עת לחשות... כך בענייני 'יסוד' צריך לצעוק אל ה'ידי.

וה'זעקה' גופא^ג היא ה'יראת שמים' הנדרשת מהאדם^ג, וכמו שאמרו הקדמונים ליישב כיצד אנו מתפללים בכל יום (בברכות השחר) 'ואל תביאנו לא לירי

שמסרו נפשם על קידוש השם, כאשר נכנסו לתוך התנורים, ללמדנו שלשמירת הקדושה נדרש מהאדם מסירות נפש עד ש'יכנס לאש' מבלי תירוצים ופקפוקים, ולא יעבור על רצון קונו^ג. ואכן מצינו ב'פרק שירה' (סוף פ"ה) 'צפרדע אומרת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', הוא הפסוק המורה על ייחוד שמו ית' עד מסירות נפש, שזהו עניינה של מכת צפרדע, וללמד על בחי' מסירות נפש בשמירה על כל גדרי הקדושה.

עוד יש ללמוד מ'פרשתא דא', וכמו שדייק הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע שרק במכה זו מצינו ש'ותבאש הארץ', והרמוז בזה, כי העצה בנגד תאוות רעות הוא שימאסם בעינינו עד שיהיו כדבר סרחון המעלה צחנה ובאשה^ג.

כב. לימוד נפלא מלמדנו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתו) וז"ל, איתא במדרש (שמו"ר י ג) איך היתה הצפרדע נכנסת לתוך בתיהם של גדולים העשויים משיש, אלא שהיה אומר לשיש עשה לי מקום שאעלה ואעשה רצון בוראי והיה נבקע השיש. ועל דרך זו צריך כל יהודי לומר ללבו האטום כאבן, התבקע כדי שאעשה רצון בוראי... התבקע כדי שאעשה רצון בוראי... שאפילו בשביל הצפרדע נבקע השיש בלכתה לעשות רצון הבורא ית"ש.

כג. וכך ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה ובמ"א) 'ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחרך', לא יראה - ס'זאל דיר נישט געפעלן (לא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע...

הנה כתיב בפרשתו (ו ז), 'והוצאתי אתכם סבלות מצרים', ופירש ה'שפת אמת' (תרל"א ד"ה והוצאתי) בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם' זי"ע שכך אמר הקב"ה - אוציא אתכם ממה שאתם רגילים לסבול את טומאת מצרים, כי כל עניין הגלות הוא מה שמתרגל לחיות תחת שלטון הרע, וסוד הגאולה הוא שמרגיש בעצמו שאינו מוכן להמשיך יותר בדרכו הרעה. ומסיים וז"ל, והוא עצה היעוצה לכל איש ישראל על ידי שמרגיל עצמו להיות שונא הרע בתכלית השנאה וכו' וזה התחלת הגאולה, עכ"ל.

כד. פשיטא ואין צריך לומר שכל זה צריך להיות מתוך שמחה, וגם ה'זעקה' גופא לא תהא בעצבות ח"ו, וכבר אמרו ש'שובב' ר"ת שמחים בצאתם וששים בבואם...

ובזה ביארו הא דאיתא בגמ' (עירובין נד.) 'אמר ליה שמואל לרב יהודה, שיננא חטוף ואכול חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא דמי', שבא לומר ש'חטיפת' וריבוי התורה והמצוות תהא מתוך שמחה, וכמו בבי הלולא (בית חתנות) שם המסובים אוכלים ושותים לקול צלילי זמר המנעימים שירה וזמרה, כך על דרך זה ירבה בעסק התורה ועבודת השי"ת מתוך שמחה וצהלה על שזוכה לעשות רצונו ית', ולא מתוך לחץ עצבים ונערווען ח"ו...

כה. ודע, כי כשאדם זועק 'וטהר ליבנו לעבדך באמת' ונאנח ממעמקי לבנו על גודל ריחוקו מהבורא ית' ומעבודת הקודש הרי 'זעקה' זו עושה רושם גדול בשמים ומזעזע ע"י את כל העולמות, כי אין בידינו להשיג אפילו כ'טיפה מן הים' עד כמה חביב לפני הקב"ה הרצון וההשתוקקות לעשות רצונו.

וכך פירש הרה"ק ה'אור לשמים' בדברי רש"י בריש פרשתו (ו ג) 'וארא - אל האבות', ובפשוטו תמוה מאוד מה חידש רש"י בדבריו אלו, והרי מקרא מלא דיבר הכתוב 'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב', ומי אינו יודע שאברהם יצחק ויעקב הם המה האבות הק'. וביאר כי 'אבות' הוא מלשון 'רצון' (כמו 'ולא אבה לשלחם', להלן י כז), והכי קאמר רש"י, שהקב"ה מתגלה לכל מי שרוצה ומשתוקק לכך, וכלשון קדשו הגם שעדיין אינם עובדים להשי"ת רק שיש להם רצון טוב לזה - יהיה להם גם כן גילוי ית"ש (וכע"ז ביארו בהרבה ספה"ק).

הפליג בדבר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (שמות ד"ה ותעל) לבאר בלשון הפסוק (ב כג) 'ותעל שוועתם אל האלוקים מן העבודה', וז"ל, מה שיהודי צועק לה' מעומק לבו על יצר הרע שמתגבר עליו ומבקש להמיתו חשוב ומקובל לפני הקב"ה עוד יותר מן העבודה, היינו מן העבודה עצמה. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת וארא

ועוד), שהרי בתורה גופא נכתב ה'פירכא' על הק"ו, וכדכתיב (פסוק ט) 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ועבודה קשה', ואם כן מהו ה'קל וחומר' שאף פרעה שאין לו 'עבודה קשה' לא ישמע אליו.

וביארנו בזה ביסוד הדברים שכתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (פר' נח ח), כי העובד את בוראו בדרך הטבע - כל זמן שהעבודה באה לו בנקל, וכגון שמקיים 'יתגבר כארי' להשכים בבוקר רק ביום בהיר, ואילו ביומא דסיתוא כשהקור גובר ישאר במיטתו, וכן כל עסקו בתורה אינו אלא כשיש לו חשק ללמוד, הרי שברו מן השמים גם כן רק בדרך הטבע - שבכל עת שהבורא משפיע 'שפע' על כל העולם כולו, יוסיפו גם לו בתוך הכלל שפע רב טוב על קיום מצוותיו, אך מי שבועט ביצרו, ומתגבר על טבעיו במסירות גוף ונפש לעשות רצון קונו וחפץ צורו, הרי אף שברו ישולם לו 'מדה כנגד מדה' למעלה בדרך הטבע¹, וכשנצרך

חטא ולא לידי עבירה ועוון, והרי 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', אלא שהבקשה עצמה היא היא ירא"ש, כלומר, שעצם הבחירה להתפלל ולבקש על כך נחשבת כמו שבחר כבר להיות 'ירא שמים', ותפילתו מתקבלת (מהרש"א ברכות י. ד"ה חטאים, עיי"ש, ועיין חוון איש או"ח רנו. ד"ה דברים).

מדה כנגד מדה - המשבר את טבעו זוכה לישועה ולהנהגה מעל דרך הטבע

בפרשתן (ו יב), 'וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים', ובמדרש (בר"ר צב ז) 'זהו אחד מעשרה ק"ו שבתורה, שאם בני ישראל לא שמעו אלי אף שהיה זה עבורם 'שמועה טובה' הרי קל וחומר שלא ישמע אותי פרעה מלך מצרים שאינו חפץ לשלחם, וכבר נתקשו המפרשים בהבנת הדברים (אור החיים הק'

הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע התאונן בפני הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בעת שכיהן ברבנות העיר 'פארצווי', שאין לו שם מי שיוכל לשוחח עמו במילי דחסידותא, נענה לו ה'חידושי הרי"ם', שהלא כבר אמרו חז"ל (יומא עה.) על הפסוק (משלי יב כה) 'דאגה בלב איש ישיחנה' - ישיחנה לאחרים, והיינו טעמא, כי על ידי שמספר לאחרים את דאגתו הרי היא נחלשת עד שמסתלקת הימנו לגמרי, ועל כן אל ישיח לאחרים דאגתו זו בכדי שלא תתבטל, כי 'דאגה' זו טובה והגונה היא, ואדרבה, תישאר אצלו ותקונן בליבו... (הובא באביר הרועים ח"ב שיח).

כו. עוד מיסודי 'יראת שמים' הוא עשיית גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה, ורמזו לה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בפרשתן (ט כ) 'הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים', והיינו, שירא שמים אינו מסכים שבניו וב"ב יסתובבו בחוץ ברחוב ובשדות (מחמת גדרי קדושה)... ומכניס את ב"ב אל הבית להישמר בקדושה.

על כולנה הוא ההתבוננות ושימת לב, וכמו שכתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לנכדו הבח' מוה"ר מנחם נתן הי"ד, וז"ל. ב"ה, א' פר' בא. לנכדי היקר מ' מנחם נתן שי"י... ואשר כתבת לכתוב לך בענין יראת שמים, הנה אתמול נקרא בפרשה (וארא) 'הירא את דבר ה'' (ט כ) וכתוב (פסוק כא) 'ואשר לא שם לבו וכו', משמע כי ענין יראת ה' היא לשים לב לכל דבר, שלא לעשות דבר שלא יהיה לרצון לפני אדון כל, ולהאמין כי מלא כל הארץ כבודו, ובזה משיגים יראת שמים, זקינך הדו"ש, חי"ק.

וכבר כתב ה'מסילת ישרים' (ב"ב) 'וההולך בעולמו בלא התבוננות אם טובה דרכו אם רעה, הרי הוא כסומא ההולך על שפת הנהר אשר סכנתו וודאי עצומה ורעתו קרובה מהצלתו'.

כי באמת תימה רבתי היא על אנשי מצרים, הרי כל אותם הימים המה ראו עין בעין היאך שמתקיימים דברי משה אחת לאחת, והדעת נותנת לחוש לדבריו ומדוע לא הכניסו כולם את מקניהם לתוך הבתים למען לא ינזקו בברד, ואף אם לא האמינו בודאי לדבריו, אך על כל פנים מדוע לא חששו מן הספק, ותגדל הפליאה ביותר על פי מה שמצינו במדרש (שמו"ר יב ב) 'הירא את דבר ה' מעבדי פרעה אמרו רז"ל זה היה איוב, ואשר לא שם לבו זה היה פרעה ועמו, ונמצא שבכל ארץ מצרים לא נמצא רק איש אחד שהאמין שעתידה מכת ברד לבוא עליהם. אלא שאף שידעו בשכלם אך ליבם רחק מהם ולא התבוננו בלב.

כז. וזאת למדנו גם ממה שמצינו במכת צפרדע, שבתחילה נאמר (ז כח) 'ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך', ולבסוף כתיב (ח ט) 'וימותו הצפרדעים

באר הפרשה - פרשת וארא

ג

לאיזה ישועה ישדרו עבורו את כל מערכות הטבע וכן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דפרקא כ"ד) כרצונו וכהצטרפותו^{יח}. וז"ל. אמר הרה"ק המגיד מה"ר יחיאל מיכל

מן הבתים מן החצרות ומן השדות, ולא נזכר כאן גם 'מן התנורים', ומכאן למדו חז"ל (ילקוט שמעוני קפב) שאותם הצפרדעים שנכנסו לתנורים נעשה להם נס ולא מתו, ופירש החזקוני 'לפי שמסרו נפשם למות על מצוות הקב"ה', והיינו טעמא כי מי שמשבר את טבעו לעשות רצון קונו הרי זוכה הוא לניסים שמחוץ לדרך הטבע, ואין כח לטבע לשלוט עליו.

כח. שמעו נא למעשה נורא אשר התרחש זה עתה ממש, שמענוהו מאיש נכבד העובד באחד האולמות בעי"ת בני ברק יצ"ו, שם יש שתי אולמות לעריכת 'שמחות', האחד גדול ומפואר, ומשנהו קטן ממנו הן בגדלו הן ביופיו והדרו, ביום ראשון פר' ויחי ח' טבת נכנס הלה ל'מטבח' בכדי לראות שהכל מתנהל כשורה, ומיד הבחין ב'מנהל האירועים' כשכולו גועש ורועש, זיעה נוטפת הימנו מרוב כעס ואבדן עשתונות, וסיפר לו בקצרה כי מצידם הכינו להיום, את האולם הגדול עבור משפחת א. ואת השני - הקטן למשפחת ב. אלא שכשהגיעו שתי המשפחות אל האולם נתברר גודל ה'שבר', אחר שבטעות סיכמו עם שתי משפחות שיעמידו לרשותם את האולם הגדול עבור שמחת 'שבע ברכות' (מאחר שהאחראי על ההזמנות שכח שכבר השכירו את האולם הגדול למשפחה אחרת), ועתה שתי המשפחות עומדות של שלהם לערוך את שמחתם באולם הגדול - כפי אשר הובטח להם. ואחד מהם אינו מוכן לוותר. יצא 'בעל המספר' לפתח האולם ואכן שמע את ה'קולות והברקים', גם ראה בעיניו את בעל האולם עומד חיוור ואובד עצות, הלה סיפר לו שניסו להרגיע את הרוחות אך הסערה הולכת ומתגברת, ולא עוד אלא שמשפחת ב. שקבלה את האולם הקטן מאיימת לערוך את השבע ברכות במקום אחר, ולאחמ"כ לתבוע את הנהלת האולם על הנזק ובתוספת עגמת נפש וכו'. הצעקות הולכות וגבורות וראשוני האורחים כבר מופיעים... וביקש הימנו לנסות להתערב להגיע אל עמק השווה.

פנה הלה אל משפחת ב. וביקש מהם לוותר, ואף הציע להם שיזכו לאירוע מפואר יותר ממה שחשבו, באופן שלא ישכחו כל ימיהם... וכן לפיצוי כספי ואף שהות לכל המשפחה בבית מלון בטבריה, אך הם התעקשו שאינם מוכנים בשום אופן, כי ברצונם להביא לאורחים את ה'מיטב'. כשראה שעם משפחת ב. לא יזוז שום דבר פנה אל משפחת א. ש'זכו' באולם הגדול וביקש מהם לוותר, אך הם מיאנו מאחר ש'בעלי הזמר' כבר העמידו את כליהם, ועל הכל, כי הצד שכנגד פגעו בהם מאד... הפציר עליו 'המספר', אנא, רחם נא, הבט וראה את הנעשה... ותמורת זאת תזכו אתם לפיצויים שונים, אז נענה לו בעל השמחה, איני צריך פיצויים, די לי במה שהוכן עבורי... אך למענך מוכן אני לוותר, אבל, עליך לפנות אל 'בני ביתי', והיא בוודאי לא תוותר, ביקש ממנו רשות לדבר על ליבה, אלא שהיא היתה כסלע יצוק... עד שאמר לה 'יש לך הזדמנות למעשה חסד ולזכות במצוה נדירה שבין אדם לחברו - ויתור לאחרים, אמרו נא, וכי אינכם זקוקים לזכות גדולה וחזקה במשפחתכם', שתקה לרגע והחלה לבכות שאכן, לפני כשבוע (פר' ויגש) גילו אצל אביה את המחלה הנוראה ה"י בכלוטות ה'לימפה' ובסוף שבוע זה עליו להתחיל בטיפולים קשים רח"ל בביה"ח בבריסק שבבלגיה, אמר לה, אם כן, 'הרי שלכם לפניכם' בזכות מצוה רבתי כזו יזכה אבי המשפחה לרפואה שלימה, בקשה לחשוב ולשקול את הדברים, וכעבור רגע אמרה שאכן היא מוותרת ולוקחת את הזכות הזאת לרפואת אביה, מיד ותשקוט הארץ... והחליפו במהרה את הכלים והמאכלים, והכל על מקומו בא בשלום.

אחר כמה רגעים הגיעה המוותרת ואמרה, ששמעה לפני זמן שבעל האולם אומר שהוא נותן 'גט פיטורין' לפקיד שהאשמה תלויה בו, ומאחר שהיא רוצה שהזכות שלה תהיה מושלמת על כן מבקשת שיבטיחו לה להחזיר אותו פקיד לעבודתו, ובכך לא יצא נזק לשום אחד.

וכאן מגיע תקפו של מעשה, באותו שבוע, יום חמישי פר' ויחי י"ב טבת, הגיע ה'חולה' לבית החולים לצורך טיפול כימותרפי הראשון, ולפני שהתחילו עשו לו שוב צילום 'סיטי' (C.T.), וניגש אליו הרופא ואמר היתה כאן טעות, ה'גידול' אינו ממאיר כמו שחשבו מקודם, ואין שום צורך בטיפולים, לא כימותרפיה ולא 'הקרנות', אולי צריך כדורים ותו לא, ועתה שוב לביתך לחיים ולשלום, אך לפני כן תקבע תור לביקורת לעוד מחצית השנה...

למען תדע כוחו של וותרנות הבאה מתוך קושי ושבירת הטבע אשר היא פועלת גדולות ונצורות מחוץ לגדרי הטבע ממש. ואם יש בכולה לשנות 'צילומים'... על אחת וכמה שביכולתה לפעול שלא תבוא המחלה כלל.

באר הפרשה - פרשת וארא

[מזלאטשוב] זצלה"ה, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע, דהיינו אם הוא בטבע אינו מוליד, יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעול למעלה מן הטבע¹. עכ"ל. ויסוד נאמן מצינו בדברי רבינו הר"ן (פסחים יו. בדפה"ר) על הא דאיתא בגמרא (פסחים נ:; רבא רמי, כתיב (תהלים

נו יא) 'כי גדול עד שמים חסדך' וכתיב (תהלים קח ה) 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד, כאן בעושיין לשמה וכאן בעושיין שלא לשמה, ומבאר דבעושיין לשמה גדול מעל שמים חסדך, 'כלומר שהקב"ה מבטל ומשנה מערכות שמים בשבילו'².

כט. מעשה מבהיל שמעתי מהאי גברא יקרא הרה"ח רבי מרדכי מושקוביץ שליט"א מעי"ת אשדוד יצ"ו, אשר זה עתה, לפני כשבועיים נלב"ע רעייתו הצדקנית ע"ה אחר שהיתה חולה במשך ארבע שנים במחלה הנוראה, והנה, בעיצומם של ימי ה'שבעה' התקשר אליו הרופא שטיפל במנוחה ע"ה, ואמר לו, איני נוהג להתקשר לנחם אבלים כי הנני עסוק ביותר, אך כאן הייתי מוכרח לנחם, כי האי איתתא לימדה אותי 'פרק נאמן' באמונה ובטחון (וכלשונו, 'היא עשתה לי בית ספר באמונה ובטחון', פתגם השגור בפי העולם כמי שרוצה לומר שלמד 'שיעור הגון'...), והוסיף לומר כי הגם שאינו נמנה על גדולי המאמינים בה' אך נוכח לראות בבירור 'אכן יש אלוקים במקום הזה', וסיפר שכאשר הגיעה אליו לראשונה לפני ארבע שנים אחר סדרת בדיקות ראה את מצבה שהוא בכי רע רח"ל, ונאלץ לבשר לה כי לא נשאר לה לחיות אלא שישה שבועות, והיא לא אבדה עשתונותיה לשמע בשורות איוב כאלו, אלא בקור רוח אמרה לו, יש לי 'ביטוח'... לתמיהת הרופא מה יועיל ביטוח במקום הזה, אמרה, הנני 'מחזיקה' בביתי את אמי הזקנה וסועדת אותה בנאמנות, הגם שהדבר עולה לי בקושי עצום כי כה גדלה חולשת האם עד שכבר אינה מכירה אותי ואת יו"ח... ואכן, חייה ניתנו לה במתנה כשבכל אותם ארבע שנים המשיכה לדאוג במסירות נפש לאמה הישישה (עד שבחודש האחרון לחיי האם, כאשר ה'עובדת הזרה' נסעה ל'חופש' במקום מגורה במדינת הודו - מילאה את מקומה בשלמות כשהיא עצמה כבר כמעט ללא גוף, אלא רק בכוחות הנפש והנשמה הגדולה שבקרבה) וכל זה כשהיא נוטלת בכל יום 'כדור' פשוט המחזיק אותה בין החיים.

והנה לפני כשמונה שבועות נפטרה האם ע"ה, אז מצא הרופא שהכדורים פסקו מלפעול את פעולתם ומיד החלו בטיפולי כימותרפי, אמנם למגינת לב לאחר שישה שבועות נפטרה גם הבת החולנית. והיה זה לפלא כיצד נשארה בחיים כנגד כל 'נבואות' הזעם, אך הפלא שבתוך הפלא, כי אכן צדקו דברי הרופא שישה שבועות נשאר לה, אלא ש'מניין' השבועות החל אך לאחר פטירת האם - כשנגמר ה'ביטוח'...

ובאמת אין כאן 'פלא'... כשאדם עושה מצוה במסירות נפש מחוץ לגדרי טבעו אזי זוכה הוא להנהגה על טבעית בפועל ממש...

ל. הרה"ק משינאווא זי"ע היה מקפיד עד מאד שלא לטבול במקווה שכבר טבל בה מאן דהוא, פעם אחת בימי שהותו בעיה"ק צפת ביקש לטבול במקווה טהרה, הלך הבלן ומילא עבורו את בור הטבילה במים חדשים. אלא שיהודי אחד מיהר לטבול באלו המים טרם טבילתו של הרה"ק - טבל, עלה ונסתפג כאילו לא אירע דבר. והנה, אך הכניס הרה"ק את כף רגלו לתוככי המים, נזדעק, מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להיכנס ולטבול לפני במקווה... כה המשיך ושאל. ולא קיבל מענה לשאלתו כיון שהבלן לא רצה להודיעו מי היהודי שנכנס, הואיל ויהודי זה חשוך בנים היה, וחשש שלא תזיק לו קפידתו של הרבי וכבר לעולם לא יהיה לו זש"ק. משנשאל שוב ושוב ענה לרבי מיהו הטובל, הורה הרה"ק שיביאוהו לפניו, ומשבא שאלו - 'אתה הסכנת לטבול במקוה לפני בואי', ויען היהודי ברעדה ופחד כשאר כובותיו נקשן דא לדא... הן... הן... אמר לו הרה"ק, אם כן, בזאת השנה פקוד תפקד בבוז, ואכן, לפקודת השנה נולד לו בן, והרה"ק הוזמן להיות סנדק ל'ירך הנולד', בסעודת הברית פתח הרה"ק משינאווא זי"ע וסיפר לנוכחים את כל דבר המעשה, והוסיף, לא היה כאן כל מופת או שידוד מערכות הטבע, אלא שבאותה שעה כמעט ובאתי לכלל כעס... ובכוחה של התאפקות להשפיע שפע ישועות גדולות למעלה מדרך הטבע, וכמתנה' נתתי כח זה להאי גברא ש'זיכני' בכל מעשה זה, ואכן ברכה כזו פעלה את פעולתה כהוגן.

מעשה זה סיפר הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע שהוא שמע את הסיפור מפי הילד שנולד מאותו מופת. והיה אומר כי מעשה זה גדול יותר מ'תחיית המתים' - ואולי יש לבאר, כי 'תחיית המתים' עושה הקב"ה, ואילו ההתאפקות מכעס מעשי האדם עצמו הוא.

לדידן ייאמר, אם כן כולנו יכולים להיות 'בעלי מופתים'... אם נשתוק ונבליג במקום כעס וקפידא, כי או אז נזכה לישועות למעלה מן הטבע.

זמן להיות שקול כמושה רבינו, כי מאד גדלה חשיבותו של המשבר מידותיו וטבעיו בין אדם לחברו^{לא}, להתעלות בעילוי אחר עילוי.

ולמקללי נפשי תידום – במעלת הבזיונות וההכנעה להציל מכל רעה

בפרשתן (ו יג), 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים', וברש"י, 'צום עליו לחלק לו כבוד בדבריהם'. וכתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה ויצום) דבר נורא, וז"ל, נראה דרצה להזהירם שלא יבזו המלך, ויתכפרו לו עוונותיו, ולא יבואו המכות עליו בדין. עתה, בין והתבונן, פרעה הרשע העומד ומשעבד שישים רבוא מבני ישראל בעיניו קשים ומרים, ובדין הוא שילקה כהנה וכהנה, אפילו הכי בזכות בזיון מועט - שלא ינהגו בו כבוד כראוי ייפטר לגמרי מהמכות, ק"ו בן בנו של ק"ו לדידן, שאף אם אינו במעמד ובמצב הראוי, עדיין הוא רחוק מלהיות פרעה או בדומה לו, ובוודאי שע"י הבזיון ייפטר מכל מיני מכות ה"ל^ב.

בה ביאר הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע (ליקוטי הרמ"ל מבוא התפילה ה-ח) בלשון הכתוב (תהילים קו יז) 'אוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו', שיש 'המענים את גופם בצומות ובמקוואות קרים מאוד', אך זאת הוא דרך 'אוילים', כי אילו חכמו ישכילו לדעת ש'אם תכבוש כעסק הלוא טוב לך מאלף תעניתים, אם אתה שומע חרפתך ואינך משיב הלוא טוב לך מאלף עינויים'^{לג}.

ועפ"ז מבואר היטב ה'קל וחומר', שכך אמר משה להקב"ה, אם היו בני ישראל מתאמצים 'למעלה מטבעם' והיו שומעים אלי על אף קוצר רוחם מעבודתם הקשה, אזי מובטחני שימדוד להם הקב"ה במידתם, ויעשה נס שישמע פרעה אותי אף שאני ערל שפתיים. אך מאחר שבני ישראל לא שמעו אלי - אלא נהגו בדרך הטבע שבמצב 'עבודתם הקשה' א"א להם לשמוע אלי, אם כן איך ישמעני פרעה, והרי אני ערל שפתיים שעפ"י טבע אין שומעים ומקשיבים לו.

בפרשתן (ו כו-כח), 'הוא אהרן ומשה וגו' הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא משה ואהרן'. וברש"י 'הוא אהרן ומשה וכו' לומר לך ששקולין באחד'. והקשה השל"ה הק', היאך אמר שהיו שקולין כאחד הרי מפורש אמרה תורה 'ולא קם עוד נביא כמושה', ואף לאהרן הכהן עצמו אמר הקב"ה (במדבר יב ז) 'לא בן משה עבדתי - ואיככה יאמר 'שקולין היו'.

ומבאר הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע, כי אכן משה רבינו היה גדול מאהרן אחיו, אלא שבאותה שעה שעמדו אל מול פרעה נתעלה אהרן להיות כמושה, ולא זכה לזה עד שקיים בנפשו וראך ושמה בלבו - אעפ"י שמושה היה צעיר ממנו בשנים ולא התקנא בו כלל. וגם הוסיף והלך עם משה להיות לו לפה לפני פרעה - אעפ"י שידע שגנאי הוא לו דבר זה, שהרי פרעה מכיר אותם ויודע כי הוא גדול ממנו בשנים ולא בוש ממנו, ומביוון שאהרן הקריב מעצמו בן, נתעלה באותו

לא, ובהאי עניינא של בין אדם לחברו, כתיב בפרשתן (ו ה) 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל', וביארו צדיקים אומרו 'וגם' - כי כך היא הנהגתו של בורא עולם, כאשר ישמע איש את צעקת רעהו ויתמלא רחמים עליו להיות מיצר בצרתו, ולעמוד לימינו להסיר ממנו כל צער ומכאוב, ישמע גם ה' לקול נאקתו ויפקדהו בדבר ישועה ורחמים.

לב, הרה"ק רבי מנחם מענדל מפרימישלאן זי"ע ערך פעם סעודת הודאה גדולה, ומשנשאל 'הודאה' מה זה עושה, הרי לא חולי ולא נס אחר היה כאן, הסביר להם הרבי שיש לו בקבלה מאבותיו הקדושים, שאם נגזר על אדם חולי מסוכן - ויש לו זכות עצמו או זכות אבות, ממירין לו את החולי לבזיונות ובשוות, והנה היום ביזה אותי מאן דהו בבשוות נוראות עד עמקי הנפש, נמצא שניצלתי על ידי זה מחולי ומכאוב, על כן עלי לעשות סעודת הודאה, ככל חולה שנתרפא מחוליו, כי אינני שונה ממנו, ואדרבה ביותר מוטל עלי החיוב להודות, שלא רק שנתרפאתי מחוליי, אלא ניצלתי שלא חליתי כלל. לפי זה אמרו, שהמבייש את חבירו ומנע ממנו 'חולי', הריהו כרופא גדול - שמרפא את האדם בלא שום כאב וייסורי הגוף, אולם עליו נאמר (קידושין פב.) 'טוב שברופאים לגיהנום'. וכמו שאמרו חז"ל (ב"מ נט.) 'המבזה את חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'.

לג, פעם נסע הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע ביחד עם אחיו הגאון רבי זלמן המכונה רבי זלמ'לה, ובדרכם רצו להיכנס לאכסניא, אולם בעל ה'מלון' זלזל בכבודם ודיבר איתם קשות ולא נתן להם מקום ללון, וכשהמשיכו

באר הפרשה - פרשת וארא

ותן חלקנו בתורתך - הטהרה ושפע טוב ע"י עסק התורה בפרשתן (ו ט), 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה', ומבאר ה'אור החיים' הק' וז"ל, אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם, עב"ל"ה. והיינו שהתורה מיישבת ליבו של אדם, ומסלקת ממנו כל דאגה, ומרעיפה עליו מללי תחיה לעמוד בכל צרה ברוח ובגשם^ל. וכמפורש בריש"י על הפסוק (משלי יב כה) 'דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב

כתב ב'ראשית חכמה' (שער הענוה פ"ג לט) וז"ל. 'נפשי תידום' - כיצד אפשר שיהיה דומם, ולא ירגיש, ע"י שיהיה מורגל כבר כל כך לקבל הבזיונות, כעפר שהוא מוכן לקבל דריסות בני אדם עליו תמיד. ואמר החכם כבוד הרב אברהם הלוי נר"ו שנלמד מדת הענוה מהעפר, שהעפר כל זמן שהוא גם לא יועיל למלאכה, כל שכן לעשות ממנו בלי, וכל יותר שהוא שחוק הוא יותר טוב, כן האדם ל"ד. ואני אומר שלזה אמר 'ונפשי כעפר לכל תהיה' - שכל יותר שיקבל הבזיונות תתעלה נפשו יותר.

בדרכם ראה ר' חיים את אחיו ר' זלמ"לה כשהוא בוכה, שאלו ל'בכיה זו מה היא עושה', וכי מפני שנפגעת מאותו ברנש, אנכי לא שמתי כלל אל לבי את אשר הוא דובר, השיב לו רבי זלמ"לה אין אני בוכה חלילה על דברי גנות שדיבר אלינו האיש, אך הרגשתי מעט כאב לב מדברי האיש, ובוכה אני על שלא הגעתי עדיין למעלת הנעלבים ואינם עולבים (הובא בספר תולדות אדם פט"ז).

ואנן נעני ואמר, בוודאי זו מדרגה גבוהה לבכות על שהרגיש מעט כאב לב... אך לכל הפחות מוטל עלינו שלא להיות מ'העולבים' ח"ו ואף במקום צער ופגיעה...

לד. וכן מצינו בפרשתן, דכתיב (ט לא-לב) 'והפשתה והשעורה נוכתה, כי השעורה אביב והפשתה גבעול. והחיטה והכוסמת לא נוכו כי אפילות הנה' וברש"י, 'השעורה אביב - כבר ביכרה ועומדת בקשיה ונשתברו ונפלו, וכן הפשתה גדלה כבר והוקשה לעמוד בגבעוליה. כי אפילות הנה - מאוחרות ועדיין היו רכות ויכולות לעמוד בפני קשה'. ורמז יש בדבר, כי אדם הקשה העומד על שלו, מבלי יכולת לכוף עצמו בפני חברו (לוותר בעת הצורך), הרי הוא לוקה הרבה ומאבד טובה בחייו. אבל מי שהוא רך כקנה לפני כל, אינו נשבר מהתלאות הבאות עליו, ויכול לעמוד בכל מצב שהוא. ובפירושו אמרו בגמרא (סנהדרין צב). אמר רבי אלעזר לעולם הוי קביל וקיים, ופירש"י, הוי עניו ותחיה. עוד כתיב בפרשתן (ח ב) 'ותעל הצפרדע', וברש"י, 'צפרדע אחת היתה, והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים', פעם שאלו את ה'סטייפלער' זצ"ל, וכי שוטים היו אלו המכים את הצפרדע, האם לא ראו בעיניהם שמכל הכאה שורצים עוד ועוד צפרדעים, השיב ה'סטייפלער', שהוא מאותו הטעם שהיך עונה לרעך הבא לריב אתך, והיך שב ומתוכח עמו, וכי איך רואה שכל תשובה גוררת ומוסיפה עוד ועוד על המשך המחלוקת, אלא מאי, אין בידך כח להתאפק לגודל אש הנקמה הבווערת בך, אף הם לא היה בידם להתאפק כשבערה בהם אש הנקמה ב'צפרדע' הגדולה. אכן זה ה'מכניע' עצמו ומתאפק מלהשיב בשעת כעסו הרי הוא חוסך ומונע מעצמו הרבה כאב לב...

לה. מסופר שהרה"ק מהורנסטייפל זי"ע התארח בבית חותנו הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, כאשר עמד לשוב לביתו שבמדינת רוסיה נעמדה בתו של הדברי חיים ושפכה מר ליבה בפני אביה הק' אודות המלכות הרשעה, ובתוך דבריה אמרה שהיא קשה יותר ממצרים. נענה לה אביה הדברי חיים, אל תאמרי כן, שהרי במצרים עדיין לא היה לבני ישראל את התורה המשיבת נפש, אולם אנו יש בידנו את התורה שבכוחה נחזיק מעמד. לו. ואכן החזון איש היה מייעץ למי שמסתפק כדת מה לעשות ואינו יכול להכריע, שילמד דף גמרא ועל ידי זה תתישב דעתו עליו ויוכל לגמור בדעתו ולהכריע צדדי הספק.

וכך אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, 'כשיש לאדם דאגה קטנה, העצה שילמד דף גמ' אחד, ואם יש לו דאגה יותר גדולה ילמד ב' דפים גמ', וכשיש לו דאגה קשה מנשוא ילמד שלושה דפים גמ', ואז יוכל להתחזק ולהתגבר על הכל' (לקוטי אמרים אות סג). ובזה ביארו במה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ו ו) בתוך המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם 'ומתיישב לבו בתורה', שהכוונה ומתיישב לבו - במה, בתורה, ע"י עסק התורה כראוי.

לז. דבר חידוש כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (ד"ה ואכן) ליישב קושיית המפרשים מדוע לא ריפא הקב"ה את משה, ומבאר בזה"ל, אבל האמת הוא שמשה היה מוכרח להיות ככד פה בכדי לידע אחר כך חביבות ומתיקות התורה שהיא 'מרפא לשון עץ חיים' (מלשה"כ משלי טו ד), שבשעה שקיבל התורה נתרפא לשונו. וכמו שאמרו חז"ל (דבר"א א א) 'הרי משה, עד שלא זכה לתורה כתיב בו (לעיל ד י) לא איש דברים אנכי, כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים, מנין, ממה שקרינו בענין (דברים א א) אלה הדברים אשר דבר משה'.

באר הפרשה - פרשת וארא

ישמחנה - יעסוק בתורה והיא תשמח את הדאגה שבלבו ותצילנו ממנה.
עניינו לט' אף ללא השתדלות כלל, וסני לו לחפון ולרצות בדבר מסוים - והקב"ה עושה לו 'חפציו'.

עוד איתא בגמרא (ע"ז יט.) במעלת לימוד התורה^{לח} 'כל העוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפציו'.
ובמהרש"א מבאר, כי ה'עוסק בתורה' יצליח בכל.
ויהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא, שיריק עלינו שפע טוב, שמירה וברכה^מ, ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קרוב.

וכך כתב הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (שור"ת חו"מ צב) בזה הלשון, ודבר בריאות גופך, כאשר יהיה לימודך באופן הראוי בטח תהיה התורה רפאות לְשִׁרְךָ וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ (לשון הכתוב משלי ג ח).

לח. כתב הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע (ב'הנהגות' שלו אות נב) וז"ל. בכל פעם יאמר באמצע הלימוד 'המאור שבה יחזירנו למוטב', ובכל פעם שהיצר מסיתו לסיים בענין ולקצר בלימוד מחמת עייפות או חסרון הבנתו או מחמת שיחת הילדים, יגער ביצר הרע, ויתגבר עליו מאד, וישבור טבעו וילמוד יותר מהרגלו, ובכח עד שייגע, ובזה משבר הקליפות והחיצונים, ומכפירין לו אפילו על כריתות ומיתות ב"ד ומיתה בידי שמים, כי הלימוד בתנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים שהוא בכח ובקול ובנעימת הקול בלי שום מחשבה זרה ובנענוע הגוף מטהר ומצחצח הנשמה ומחדד השכל ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל.

לט. פעם הגיש אחד מחסידי הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקע זי"ע 'קוויטל' לפני רבו, בו כתב שמבקש 'ברכה והצלחה בכל העניינים', נענה לו הרה"ק דוד המלך היה 'הרבי' הגדול ביותר, והוא אמר (תהילים א ב-ג) 'כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה וגו' וכל אשר יעשה יצליח', והרי שהרוצה לזכות לברכה ולהצלחה בכל העניינים אין לו אלא לעסוק בתורה כי היא מקור הברכה.

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל מביא (בספרו אמרי חן) ששמע רמז נאה ומתקבל בלשון הכתוב שבסוף פרשתן (ט לב) 'והחטה והכוסמת לא נוכו כי אפילות הנה', כי הנה 'חטה' בגימטריא כ"ב, ורומז לתורה שבכתב שנכתבה בכ"ב אותיות, 'כסמת' אותיות 'מסכת' והיינו תורה שבעל פה, ועל כך נאמר לא נוכו כלומר, שכל לומדי התורה שבכתב ושבעל פה יהיו נשמרים מכל הכאה וצרה, ולא עוד אלא 'כי אפילות הנה' והיינו כדברי חז"ל (תנחומא טז) 'פלאי פלאות נעשו להם', שהקב"ה יעשה עמהם נפלאות כהנה וכהנה.

מ. וכמו שאמרו 'דורשי רשומות' לרמז בשם החודש שאנו עומדים בפתחו - 'שבט', שהוא ר"ת שמרם ברכם טהרם, וכן ר"ת שנתבשר בשורות טובות, וגם שלום ברכה טובה, וכבר המליץ הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע בלשון הפסוק (תהילים קה לז) 'ואין בשבטיו כושל', שבטיו מלשון 'שבט', כי הזמן מסוגל ש'אין למו מכשול'...

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכרה מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וארא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 414

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

תנו כבוד לברכת התורה

שאלתי פעם את אחד ממכרי: איזו מצוה דאורייתא אנו מקיימים מדי בקר, עם קומנו משנתנו, מלבד מצוות ציצית ותפילין? בתגובה הוא תלה בי מבט תמה... פתחתי לפניו את דברי הגמרא במסכת ברכות (כא א): "מנין לברכת התורה לפניך מן התורה? שנאמר (דברים לב ג): כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו".

כן, לא הכל יודעים זאת, אולם באמירת ברכת התורה אנו מקיימים מצוות עשה מן התורה, וכפי שפסק המשנה ברורה בתחלת סימן מז.

לאחר שנגזע ידי מההלם הראשוני, הוספתי והקשיתי לו: "איזו מצוה דאורייתא אנו מקיימים מיד לאחר ברכת התורה?"

הפעם הוא התבלבל לחלוטין. צטטתי לו את הפסק שהופיע בעלוננו הנכבד זה כמה וכמה פעמים, בשם עמוד ההוראה בעל ה'פרי מגדים' (א"א רטו ו), כי כפי שבברכת התורה היא מצוה מן התורה, כפי עניית אמן אחריה היא מצוה מן התורה.

שזו בנפשכם; אך לפני רגע קט קמנו משנת הלילה, וכבר אנו מסובבים במצוות דאורייתא - בברכה ובאמן שחיובן מהתורה. האם יתכן שלא נזדרז ונקדים לבוא לבית הכנסת ולברך ברכת התורה כראוי?!

על מעלתה של ברכת התורה נוכל ללמד גם ממאמרם הידוע של חכמינו זכרונם לברכה, (ב"מ פה ב) שהסבה שגלו ישראל מארצם היא משום שלא ברכו 'ברכת התורה' לפני הלמוד. כלנו מצפים לגאולה, ואם גלינו מארצנו מחמת התרשלות בברכה זו, בודאי חובה עלינו לבדק את עצמנו ולהשתפר במיוחד בברכה זו - לברך אותה בכונה מדי בקר.

לברכה זו יש 'ערך מוסף' מיוחד במינו; מלבד ההודאה על מתנת התורה שאנו מודים בה כחיובנו, אנו משלבים בה תפלה מיוחדת על הצאצאים.

כלנו רוצים לראות דור ישרים מברך. אנו משקיעים בענין כחות רבים, מאמצים וכסף, אך בל נשכח את העקר: לבקש בכונה 'ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי אצאנו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה'.

בקריאת 'יגרוממה שמו יחדו'
שבת שלום

278 213 מכוולס"ן

לדבריו?

ותרץ כי זו גופא היתה טענתו של משה: כיון שבני ישראל לא שמעו אלי: "ואיך [היה אם] ישמעני פרעה", הלא אשאר "ערל שפתים" - שלא אוכל עוד להמליץ טוב על ישראל (זרע אפרים' על הפסיקתא [לראי' מרגליות] דף ע ב).

'אל תביאנו לידי חטא'

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אתי ואת מופתי בארץ מצרים" (יג)

מדי בקר אנו מבקשים בברכת "המעביר שנה": "ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עברה ועון". ותמהו רבים: וכי הקדוש ברוך הוא מביא את האדם לידי חטא, הלא הבחירה נתונה ביד האדם האם להרע או להיטיב?!

פרש ה'תוספות יום טוב': כפי שמצינו כאן שהקדוש ברוך הוא הקשה את לב פרעה שישמשו חטאים, כך יש חוטאים שמחמת חטאם הגדול נגזר עליהם שלא יוכלו לתקן את חטאם ולשוב בתשובה (ראה רמב"ם תשובה ג). לענין זה אנו מכוונים בבקשת "ואל תביאנו לא לידי חטא" - שלעולם לא נזדרז לדרגתם של רשעים שהקדוש ברוך הוא מקשה את לבם ונועל בפניהם את דרכי התשובה (מעדני יום טוב' ברכות פ"ט ס' כג אות ב).

בזכות מאה ברכות נבנה בית המקדש

"לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצאתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים" (ו)

בספר 'פענח רזא' (דברים יב) כתב שהמקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה לראות בבנין בית המקדש.

דבר זה נרמז בפסוק שלפנינו: "לכן בגימטריה מאה. לכן - אמר לבני ישראל" אמר לבני ישראל שברכו מדי יום "לכן" ברכות, ובשכר שיעידו באמצעותן כי "אני ה'" יזכו להגאל ובהמשך אף לבנות לי משכן שיקבעו בו מאה אדני כסף כנגד מאה הברכות שברכו (וילאשר אמר).

הוכחה על חביבות התפלה

"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אתם ואזכר את בריתי" (ו ה)

די היה שיכתב "ואני שמעתי", מהו 'וגם אני שמעתי'?

פרש רבי חיים אבולעפיה, מנהיג ומחדש הישוב היהודי בטבריה:

במסכת תענית (כה ב) מובא שכאשר מקדים הקדוש ברוך הוא לספק לאדם את צרכיו עוד בטרם תפיל ויבקש עליהם, אין הדבר מעיד על מעלתו, שכן יתכן שהקדוש ברוך הוא מהר לספק לו את צרכיו משום שאינו חפץ לשמע את קולו. מאידך גיסא, אף אדם שלא נושע אלא לאחר שהרבה להתפלל, אין זו הוכחה שמשמים חפצים ברבוי תפלתו, שכן יתכן שלא היה ראוי להושע עד שהכניע את לבו באמצעות התפלה הרבה. לעומת זאת, אדם המתפלל ותפלתו נענית מיד - אות היא כי ה' חפץ בתפלתו.

כדי להדגיש שמלבד עצם הגאולה, רצה הקדוש ברוך הוא להראות לישראל שתפלתם חביבה לפניו, אמר הכתוב: "וגם אני שמעתי..." - לא גאלתים עד שהתפללו על כך (עץ החיים).

הגוי ממחר לשוב בתשובה

"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים" (ו ב)

חכמים אמרו (ירושלמי סנהדרין יא ה) כי הגויים קרובים לחזור בתשובה יותר מישראל. זהו הטעם שבנינו סרב יונה הנביא לבצע את שליחותו ללכת לנינוה. כיון שחשש שכאשר יחזרו הללו בתשובה יתעורר קטרוג על ישראל, שאינם שבים בתשובה גם לאחר שהנביאים מוכיחים אותם שוב ושוב.

על פי זאת תמה רבי יעקב שמשון משפיטובקא, תלמיד המגיד ממעזריטש, על הקל וחמר שטען משה בפסוק שלפנינו: "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה"; הלא כיון שהגויים קרובים יותר לחזור בתשובה מחמת תוכחת הנביאים, יתכן שאף על פי שבני ישראל לא שמעו לדברי משה, פרעה כן ישמע

מאה ברכות שקרבו לבבות

פתאום התחלנו לחוש בשוני. עקבנו בשקט ובזהירות אחר האג שהחל בתהליך התחזקות הדרגתי. לאחר למעלה משנה שבה לא בקר האג בביתנו, הם התקשרו במפתיע ובקשו לבוא אלינו לשבת, ואנו יכלנו סוף סוף לשחרר אגחת רוחה.

במהלך השבת הנעימה שחלפה עלינו התאפקנו מלשאל את האג דבר וחצי דבר על פשר השוני שהתחולל בהם, לטוב ולמוטב. אולם עם צאת השבת, בשוכנו מתפלת ערבית פתח בני את סגר לבו בפני וספר במלים קצרות:

"לפני זמן מה התחלתי לעבד בתפקיד מנהלי במחסן של תוצרת חקלאות סמוך למקום מגורי. לצדי עבד חקלאי שלא היה נראה כשומר תורה ומצוות, אולם נדהמתי לראות כי בכל פעם שעמד לאכל דבר מה הוציא הלה כפה מכיסו, הניח אותה על ראשו וברך לפני האכילה ואחריה.

כששאלתי את החקלאי לפשר התנהגותו הוא ענה בפשטות: 'אינני דתי, אך אני יהודי מאמין. תמיד רציתי לשמור שמטה, אולם עד כה התקשיתי לעשות זאת עקב ההפסד הרב הפרוץ בכך. השנה נגשתי לרב המושב ובקשתי ממנו עצה שתתן לי כח לשמור שמטה. הרב יעץ לי להתחיל לברך על כל מאכל שאכנס לפי והסבירי כי ההתחזקות בברכות תחזק את אמונתי ותתן לי את הכח הנדרש כדי שאוכל להפקיר את אדמתי.

עשיתי כדבריו, והעצה הועילה. החלטתי להפקיר את אדמתי, וכך כבד להמשיך להתחזק בברכות כדי לחזק את בטחוני במלך העולם שיעמד לימיני ויפרנסני בכבוד גם בשנה זו'.

לאחר שסיים את דבריו הציע לי החקלאי שאענה אמן על ברכותי, ואני נאלמתי דם אל מול בן שיחי שלא הבין מדוע דבריו גורמים לי לזעזוע כה גדול.

האמת היא שהזדעזעתי מבושה; עומד לידי אדם שגדל בנתוק מחלט מהדת ומבקש ממני לענות אמן לברכותי, ואני, שהתחנכתי על אדגי התורה והיראה, מבקש לפרק מעלי על?!

התעוררתי לחשב מסלול מחדש. החלטתי לחזור לארח החיים שאלי תנכתי, והנה אני כאן לפניך - בן השב לאביו - תרתי משמע'.

בני סיים את דבריו, ואני לא יכלתי לעצור בעד דמעותי; הנה כי כן, הברכות והאמנים שבהן התעוררתי להתחזק, הן שהשיבו את נפש בני והעמידוהו על טעותו. בהמשך אף נדהמתי לשמע מבני כי היום שבו החל לעבד לצדו של אותו חקלאי, היה יום ראשון לפרשת ראה - יום למחרת אותה השבת שבה העמדה קבלתי במבחן, שאותו עברתי בהצלחה בחסדי שמים.

ולעבר לגור בעיר מרחקת, פיזית ורוחנית. ההודעה הפתיעה אותנו, שלא לומר הכתה אותנו בהלם. נסינו בכל תקף לשכנע אותם לסגת מהרעיון, אולם נתקלנו בעקשנות בלתי מספרת.

בתחלה בחרנו להתעלם מההתרחקותם. כבדנו את רצונם בעצמאות, רצון שיחסנו למשוכת נעורים חולפת. אלא שעיינינו טחו מראות את הרקבון הנורא שפשה בלבם מבפנים, ואט אט הלך ונפר אף מבחוץ. כאשר נוכחנו לראות בו, היה זה בשלב מאחר למדי...

במשך תקופת מה לא מצאתי מרגוע לנפשי, עד שביום מן הימים עוררני משמים לחשב; הלא חכמים אמרו כי דוד המלך תקן לישראל שיברכו בכל יום מאה ברכות כדי לעצור את המגפה הנוראית שהתחוללה בימיו. אף את הצרה שפקדה את ביתי נתן להגדיר כ'מגפה' - מגפה רוחנית נוראה שפגעה והפילה חללים רבים במחננו, ועתה הכתה גם בביתנו.

ממחשבה למעשה קבלתי על עצמי בהחלטה נחרצת להתחיל להקפיד על 'מאה ברכות' בכל יום. חק בל יעבר.

כיון שבימות החל מאה הברכות מזמנות לאדם כמאליהן ואין צורך לטרח כדי להשיגן, בימות השבוע התבטאה קבלתי בעקר בכך שהקפדתי על אמירתן בכונה יתרה. ואלו בשבתות, שבהן הברכות מצויות פחות, התבטאה קבלתי במאמצי המיוחדים להשלים למנון מאה ברכות.

דאגתי לרכש בערב שבת ממתקים ופצווחים מכמה סוגים כדי שבאמצעותם אוכל לגנון בסוגי הברכות. הקפדתי לספור כל ברכה וברכה, ולא נרגעה רוחי עד שהגעתי למנון מאה.

הקפדתי הנחרצת עמדה למבחן כאשר באחת השבתות הזמנתי להתארח אצל קרוב משפחתי בשל שמחה ששרתה במעונו. בטרדת ההתארגנות שכחתי לקחת עמי את ערכת הברכות. מטבעי אני ביטן, אולם הפעם התגברתי על אי הנעימות ולא הססתי מלנקש על דלתו של אחד הדירים בבנין שבו שכנתי לרגל השמחה. בקשתי ממנו דברי מאכל שנצרכו לי להשלמת מאה הברכות. מענון לצין שהיה זה בדייק בשבת פרשת עקב שבה קוראים את הפסוק שעליו סמכו חכמים את תקנת מאה הברכות: 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך'.

זמן קצר לאחר אותה השבת, בפתע

את הספור שלפנינו שמענו מפי בעל המעשה, אב מסור שהעמיד את טובת צאצאיו לנגד עיניו. כאשר נוכח לראות כי הללו זקוקים לעזרתו אף אינם מסגלים לבקשה ממנו, מהר להושיטה להם, תוך שהוא משתמש בכלי עזר מפלא שיעילותו הוכחה אין ספר פעמים באלפי השנים האחרונות.

וכך מספר האב:

זכני הבורא יתברך במשפחה לתפארת, זרע ברה ה' העוסקים בתורה ובמצוות בלב שלם. בבוא העת זכיתי להשיאם בזה אחר זה בסיעתא דשמיא מפלאה. בקשתי להמשיך לשבת על התורה ועל העבודה

האמת היא שהזדעזעתי מבושה; עומד לידי אדם שגדל בנתוק מחלט מהדת ומבקש ממני לענות אמן לברכותי, ואני, שהתחנכתי על אדגי התורה והיראה, מבקש לפרק מעלי על?!

שדה שהפקרה בשמירה

בשלוה וברגע, מתוך נחת יהודית והרחבת הדעת, אלא שאז קפץ עלי רגזו של בנימיני...

בנימיני, מהצעירים שבילדי, היה ילד לתפארת, ולאחר מכן בחור ישיבה לתפארת. ילד טוב מבית טוב שלא ארף כל שנות ילדותו ובהרותו הרנה אותנו - הוריו ומוריו - מלוא חפנים נחת. בחסד ה' זכינו אף להשיאו בבוא העת לכלה מצלחת, אף היא מבית טוב ואפלו מיחד, מהמשפחות המפארות בישראל. עוד בית יהודי כשר הלך ונבנה לנגד עיינינו, ולבנו התרחב משמחה.

אלא שרועי האשור לא ארכו לנו. חושינו התחילו להתעורר כאשר כמה חדשים לאחר החתונה הפתיעו אותנו האג הצעיר בהודעתם על כך שהם בחרו לעזב את דירתם ששכנה בקרבת מקום לביתנו

בְּרַכַּת 'הַשְּׂפִיבֵנו'

מַהוּת הַבְּרָכָה

מצד הדין יש לסמוך את הזכרת הגאולה שבברכה הקודמת - 'גאל ישראל' - לתפלת שמונה עשרה, כדעת רבי יוחנן (ברכות ד ב) שאף בערבית יש לסמוך גאולה לתפלה (שו"ע או"ח רלו ב). הסבה שבברכת 'השפיבנו' אינה נחשבת כהפסק בין גאולה לתפלה, היא משום שחכמים (שם) הגדירוה כ'גאולה אריכתא' [גאולה ארכה].

בטעם הדבר שבברכה זו נחשבת כ'גאולה אריכתא' באר רבנו יונה (ברכות ב ב מדה"ר): בליל ט"ו בניסן, כאשר הפה המשחית בכורי מצרים, יראו ישראל שמא יגרם החטא ויכה המשחית אף בבתיהם. לפיכך עמדו בתפלה ובזעקה לפני ה' שיקים את הבטחתו וישמרם מכל רע. כנגד תפלה זו, שהתפללו ישראל בעת גאולתם, נתקנה ברכת 'השפיבנו' שאף מהותה היא תחנה להגנה מכל פגע. ולפי שבברכה זו נתקנה כנגד התפלה שהתפללו ישראל בעת גאולתם, נחשבת היא כהמשך ל'ברכת הגאולה'.

בעל 'ספר האשכול' מביא בשם רבו, רבי יצחק בן מרון הלוי, שבברכת 'השפיבנו' לא נתקנה רק כזכר לתפלת ישראל במצרים אלא היא עצמה נאמרה מפייהם ביציאתם ממנה. וזה לשונו: "בשעה שיצאו ממצרים ואכלו פסח, אמר להם (לעיל פס' כב): 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו והבטיחו שלא יתן המשחית לבוא אל בתיהם. והיו מתפללים: 'השפיבנו ה' אלקינו לשלום... והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ושמר צאתנו...'. שהוא מהענין שהיו צריכין".

מקור הברכה

אחר קריאת שמע של ערבית תקנו חכמים לברך שתי ברכות (ברכות יא א), השניה מביניהן היא ברכת 'השפיבנו'.

הסבה שחכמים תקנו לברך בלילה ברכה נוספת אחר קריאת שמע - ברכת 'השפיבנו' - בשונה מהיום שבו אנו מברכים רק ברכה אחת לאחריה, היא לפי שבברכה זו אנו מבקשים מה' שישמרנו מהמזיקים. ובקשה זו נחוצה במיוחד בלילה, שבו מצויים המזיקים יותר מביום ('אבודרהם' תפלת ערבית). אולם, יש מי שכתב שאף על פי שברכת 'השפיבנו' נאמרת בלילה, אין היא מיחדת ללילה אלא היא שיכת אף ליום. שהרי אנו מזכירים בה את ענין ההשכמה - 'והעמידנו מלכנו לחיים טובים ולשלום' (ברכה משלשת' [לרא' מטיקטין] ברכות א ד).

אמירת הפסוקים בקול

ענין יחודי מצינו בברכה זו, שבשבת קדש נהגו לשנות את חתימתה ל: 'ופרוש עלינו... ברוך אתה ה' הפורש ספת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים'. מקורו של שנוי זה מדברי המדרש (ראה זוה"ק מח א) שבשבת אין ישראל צריכים שמירה, שכן השבת עצמה שומרת עליהם, ולפיכך אין לחתם כבחל ב"שומר עמו ישראל לעד" (טור או"ח רסז).

ואולם הרא"ה (ברכות ד ב) הביא שרבו הרמב"ן תמה על כך, שלא מצאנו שום ברכה שבשבת היא נחתמת באפן שונה מבחל, אלא במקום שתקנו להזכיר שבת בחתימתה. משום כך הסיק הרמב"ן שאף בכל ימות השבוע יש לחתם בברכה זו ב'הפורש ספת שלום', ולא רק בשבת.

מבנה הברכה

ברכה זו נפתחת בבקשה מה' שישפיבנו לשלום, ישיב לנו את נשמותינו בהקיצנו משנתנו ויעמידנו לחיים ולשלום.

בהמשך גסח הברכה אנו מבקשים בקשה מיחדת: 'ותקננו בעצה טובה מלפניך'. ולכאורה, כיצד קשורה בקשה זו לברכת 'השפיבנו'? פרש האבודרהם (שם): מדרך האדם שכאשר הוא מתפנה מעמל יומו ועולה על צוועו עולות במחו מחשבות המביאות אותו לידי החלטות שונות. לפיכך מבקשים אנו מהקדוש ברוך הוא שיתקננו בעצה טובה מלפניו.

הברכה נחתמת במלים: "שומר עמו ישראל לעד" בהתאם לפסוק (תהלים קכא ד): "הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל" ('אבודרהם' שם).

בזנת אמן

בחל: אמת שהקדוש ברוך הוא שומר את עמו ישראל תמיד, ויהי רצון שישמרנו תמיד. בשבת: אמת שהקדוש ברוך הוא פורש (בשבת) ספת הגנה מיחדת על ישראל וירושלים, והלואי שגן עלינו מתוך רחמים, חיים ושלום.

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

שאלה: מי אינו מברך ברכת 'השפיבנו'?

השאלה והתשובה מעלון פרשת ויחי:

שאלה: כיצד יתכן שאדם שברך ברכות התורה בבקר, ואף לא ישן שנת קבע במשך היום, יצטרך בכל זאת לכוון בברכת 'אהבת עולם' של ערבית לצאת ידי חובת ברכת התורה?

תשובה: הגאון מקוז'יגלוב פסק (אריך צבי' ח"א סי' טז) שבבליקה שבו נעשה הנער בר מצוה יכון הנער לצאת ידי חובת ברכת התורה בברכת 'אהבת עולם' של ערבית [וילמד מיד לאחר התפלה כדי שתחול הברכה על למודו זה], לפי שלא יצא ידי חובתו בברכת התורה שברך בבקר טרם הגיעו למצוות.

תשובות נתן לשלח לפקס
 שמיספרו 08-9746102
 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים נכונה
 אגרו לשני סטים 'משנה
 ברוך' - 'עו והדר'.
 ההגדרה תתקיים מדי
 שבוע ביום שלישי
 שלאחר הופעת העלון.
 התשובה ושם הזוכה
 יפרסמו א"ה בעלון
 פרשת בשלח.

הזוכה בהגדרה שהתקיימה בין שולחי התשובות לשאלה
 שהופיעה בעלון פרשת ויחי, הם:
 הר"ר ישראל מנדל מירושלים והבה"ח חיים מועלם מצפת

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו

למערכת 'וכל מאמינים',

כמי שזוכה לקרא מדי שבוע את עלונכם הנכבד ונהנה מאד מתכנון, אני מתפעם בכל שבוע מחדש מהאופן הנפלא שאתם מביאים לתודעת הצבור את החשיבות של כל חלקי התפלה ובפרט של עניית 'אמן'. בעצוב החדש הלכתם מחיל אל חיל, והוספתם להביא עשר של חמר בעניני ברכות והשכמת בית המדרש. כה לחי!

סבי, רבי שמואל יצחק בן רבי אפרים כהן ז"ל, שיום הארצייט שלו חל בימים אלו, היה מדקדק תמיד בעניית אמן. שגורה היתה על לשונו אמירה נוקבת: הלא חכמים אמרו שמי שעונה אמן שלא כתקנה נענש בקצור ימים, ומאידך העונה אמן בהדור מאריכים לו ימיו ושנותיו (ראה ברכות מז א), נמצא שמי שאינו מקפיד על כך מגלה דעתו שאינו חס על חייו, ומדוע הוא מצפה שאחרים יחוסו על חייו?!

עוד היתה הוא מזכיר תדיר את הפסוק ביהושע (ב ג) שאנו אומרים בהפטרת פרשת שלח: "והצלחתם את נפשתינו ממות", והיה אומר שהמלים "את נפשתינו ממות" הן ראשי תבות אמן, ללמדך על סגלתה של אמן הנאמרת פראי להציל נפשות.

ישר כח על התמדתכם בזכוי הרבים, ובפרט על היותכם מוסיפים והולכים כל העת. ומי יתן ונזכה יחדו לראות במהרה בהתגשמות הפסוק: "וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן".

א.ר. - קרית גת.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

גם אריכות ימים וגם אריכות שנים

מדוע כפלו חכמים ואמרו: "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו", הלא די היה שיאמרו: "מאריך לו שנותיו"?

פרש ה"בן איש חי": 'אריכות ימים' אין משמעותה שיתוספו לאדם שנות חיים, אלא ש'ימיו יהיו שלווים ומלאי טובה, עד שיראה לו כאלו התרבו ימיו (ראה ב"ממות סג ב). לפיכך האריכו חכמים ואמרו שהמאריך באמן יזכה הן ל'אריכות שנים' בפעל והן ל'אריכות ימים' באיכות, שיתארכו הימים בעיניו מחמת היותם מלאי טובה וברכה (ב"ב ה'הודיע' ברכות מז א).

תוצאה ולא שכר

רבי פתחיה מנקין באר כי אריכות הימים המבטחת לעונה אמן אינה שכר, כי אם תוצאה; המאריך באמן ומכון כי הקדוש ברוך הוא: 'א-ל מלך נאמן', מצהיר בכך שהן כאשר מלכו של עולם מנהיג את עולמו במדת הרחמים והן כשהוא מנהיגו במדת הדין - תמיד לטוב הוא עושה. מתוך כך ממילא סרה כל דאגה מלבנו, ומי שחי בלי דאגות, בהכרח מאריך ימים ('כרם פתחיה' ח"א עמ' קנט).

הדרך ממעטת עניית אמן

חכמים (ברכות נד ב) הבטיחו למי שמאריך בתפלתו כי יאריך לו ימיו ושנותיו. על פי זאת פרש רבי אשר אנשיל איעסטע את הפסוק (תהלים קב כד): "ענה בדרך כחי קצר ימי". שהלא אמרו חכמים (שם ג ב): "המתפלל בדרך - מתפלל תפלה קצרה", נמצא שמתוך ש: "ענה בדרך כחי" - מנע ממנו להאריך בתפלה - "קצר ימי" ('חידת שמשון' [פירודא תקמ"ה] ד ח ע"ב).

על דרך זו הוסיף ובאר האדמו"ר רבי אליעזר זאב מקרעטשניף כי קצור הימים הנגרם להולכי דרכים מחמת חסרון תפלתם נגרם אף מכך שבשעה שהם משלטלים בדרך הם מפסידים בעל כרחם עניית אמנים רבות. שכן אף האמנים - סגלתן גדולה לאריכות ימים, כמפרש בדברי חכמים: "כל המאריך באמן - מאריך לו ימיו ושנותיו" ('עולמו של אבא' עמ' תלז).

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

'השכמת בית המדרש' כדי לענות אמן

הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'", נדרש ב'תנא דבי אליהו' (רבה י) כף: "ב[זכות] מי הקדוש ברוך הוא נפרע להם לישראל מן הגוים? ב[זכות] בני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

ממדרש זה למד הבאר משה' (שופטים עמ' קסה) כי עקר מעלת עניית אמן היא כאשר מתאמצים ומחזרים אחריה, כשמוקדים לבוא לבית הכנסת לפני הזמן כדי לענות אמן אחר המברכים. שהרי אמרו חכמים "שמשפיעים... ועונים אמן", ואף לשון הפסוק הוא "בהתנדב עם", שמתנדבים להביא עצמם לידי חיוב עניית אמן. עניית אמן, שאדם מחזר אחריה, נמצאת בדרגה גבוהה יותר מכזו הנענית מפי אדם שלא משקיע מאמץ מיוחד מצדו לשם כך.

ה'באר משה' מאוז'רוב או בשבט תשל"א

ה'באר משה' מאוז'רוב ז"ע

האדמו"ר רבי משה יחיאל הלוי נולד בשנת תר"נ לאביו האדמו"ר רבי אברהם שלמה מאוז'רוב זצ"ל ולאמו הרבנית בת האדמו"ר רבי חיים שמואל מחנצ'ין. מילדותו נודע כעלוי מפלג בתורה, ועוד קדם שהגיע לגיל בר מצוה היה כל הש"ס שמור במחו הגאוני. מלבד זאת היה בקי בתורת הסוד ובספרי החסידות.

לאחר הסתלקות אביו הכתר כאדמו"ר מאוז'רוב. בשנת תרפ"ו התישב בניו יורק, שם החל לכתב ולהוציא לאור את סדרת ספריו המפורסמים 'אש דת' ו'באר משה'. בשנת תשי"ג עלה לארץ הקדש, התישב בתל אביב והיה מראשי מועצת גדולי התורה. נפטר בראש חודש שבט תשל"א ונטמן בבית החיים זכרון מאיר שבבני ברק.

יהודי יקר! חברך עומד לברך? הזדרז לענות אמן אחר ברכתו. זריזים מקדימים למצוות...

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח טבת תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:10 תל-אביב: 4:24 חיפה: 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:26 תל-אביב: 5:27 חיפה: 5:25 ר"ת: 6:02
פרשת וארא

ענה

"הייתי מוכרח למעט גובהו..."

פעם ביקשו בני עירו של הגאון **רבי יחיאל בויס זצ"ל** (אב"ד גוטא) לשגר לו דורון, מטה עץ שראשו מחופה בכסף כדרך שהלכו הרבנים באותם ימים. ואולם רבי יחיאל שסלד מכל מיני שררה וגדלות - כפי שגם נחקק על מצבת קודשו "חסיד ועניו מתלמידיו של אברהם אבינו" - הלך וקיפץ את ראש המטה עטור גילופי הכסף, ונשאר רק עם החלק העשוי עץ...

כאשר נשאל מבני המקום על מה ולמה טרח לעשות כן? השיב להם בדרך צחות: "המקל היה גבוה מדי לפי מדותי, והייתי מוכרח למעט גובהו..."

השואלים שעדיין לא נחה דעתם מתשובתו, שאלוהו שוב: "אם כן, היה לו לקוצצו מהצד התחתון של המקל, ולא בחלק העליון המוכסף?!"

השיב להם רבי יחיאל מיניה וביה: "וכי מה אעשה? הלא רק מלמעלה היה המקל גבוה ולא התאים למדת הגודל שלי, בעוד שבצד התחתון הכל היה כשורה." **הלמות עמלים - ח"ב**

"במה נהג שלא כשורה?!"

מעשה באחד משכניו של הגאון **רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל**, שהזמינו להשתתף בשמחת נשואיו של אחד מילדיו. שכר אותו שכן רכב ובא לרבי איסר זלמן לקחתו לחתונה. משם המשיך ואסף לרכב קרואים נוספים.

אנשים שהרגישו בכך נזפו בבעל השמחה על שהטריח את ראש הישיבה לנסוע במכונית למקומות שונים בעיר בשעה, שהינו אוסף את אורחיו, בעוד שהיה צריך - מפאת כבודו ויקרת זמנו של רבי איסר זלמן, לבוא לביתו לבסוף, לאחר שיתר הקרואים כבר יושבים במכונית.

התנצל השכן ואמר שאכן טעה ונהג שלא כהוגן. משדברו לאחר מכן עם רבי איסר זלמן וסיפרו לו על התנצלותו של השכן על כך שהסתובב עמו לאסוף קרואים, התפלא רבי איסר זלמן ותמה: "אינני מבין על מה התנצל. במה נהג יהודי זה שלא כשורה, הרי הוא גר בשכנותי, ואם כן מובן שיתחיל את מסע איסוף האורחים מכאן..." **בדרך עץ החיים**

גם אחרי שעלה אדם לגדולה, ישאר בענוותנותו!

נלמד מהפסוק: "הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן" (פרק ו-כז)

ופירש רש"י (עפ"י מגילה יא.): **הם בשליחותם ובצדיקותם מתחילה ועד סוף**. בזאת מלמדים אותנו חז"ל כי אף שעלו משה ואהרן לגדולה בשליחותו של מקום, נשארו הם בצדקתם ובענוותנותם כבתחילה.

הרמח"ל ז"ל (בספרו **מסילת ישרים** - פרק כג) מייפץ לכל אדם כיצד לא יתגאה למרות עלייתו לגדולה, וכך כתב: "כי בהיות האדם מסתכל בפחיתות חומרו וגריעות התחלתו, אין לו טעם להתנשא כלל אלא ליבוש ולהכלם. הא למה זה דומה? לרועה חזירים שהגיע למלוד, כל עת אשר יזכור ימיו הראשונים, אי אפשר לו שיתגאה. וכשיחשוב כמו כן שבסוף כל גדולותיו ישוב לעפר, מאכל לתולעת, כל שכן שיכנע גאונו וישכח שאון גאוותו, כי מה טובו ומה גדלותו כשאחריתה בושת וכלימה..."

רבינו בחיי ז"ל (בספרו **חובת הלבבות** - שער הכניעה פ"ו) מביא עשרה כללים שראוי בעל הכניעה לנהוג בהם. והכלל השביעי הוא "שיקטן בעיניו מעשהו ויתרעם על נפשו על קיצורה בעיני תורתו לפני ה' ולפני בני אדם... ויניח הגבהות לכבוד הבורא ויעזוב הגדולה והיקר, בעת שעושה להש"ת. בין לבדו בין בתוך מקהלות בני אדם. כמו שאמר הכתוב על אהרן על גודל מעלתו "והרים את הדשן", וחייבו הבורא להוציא את הדשן בכל יום תמיד להשפל ולהסיר הגבהות מלבו".

למען כבוד שמים, רשאים אף התלמידי חכמים לבזות את עצמם. כפי שמובא **מהפסוק** על הפסוק: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר..." (במדבר טו-לא), ואמר הח"ח: נחרץ משפטו של המגדף בכרת, על אשר ביזה את דבר ה'.

ומוסיף הח"ח: אנחנו הוזהרו לכבד את ה' ואת דרכיו, לקדש שם שמים ברבים, ורשאים אנו אפילו לבזות את עצמנו למען כבוד שמים, כמאמרם ז"ל (במד"ר ויקרא) יחזקאל בן בוזי, בן ברכיה שמו, ונקרא בן בוזי, בן שמבזה את עצמו, על כבודו של מקום.

ואכן מצינו כן אצל רבים מגדולי ישראל שהיו רגילים לבטל כבודם עד עפר מפני כבוד המקום. וכפי שמובא בספר "אמרי אמת" (לקוטים) **מכ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת** שסח פעם לחתנו בזה הלשון: "אתה יודע שבשעה שהרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין זצ"ל** התפלל "עלינו לשבח" והגיע לתיבות "להפנות אלך כל רשעי ארץ" היה מזכיר את עצמו "יעקב יצחק בן מאטיל..."

עלון "איטש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת איש תם וישר ר' מרדכי יהודה בן ר' יעקב קאפל צבי מנדל ז"ל

שיום היאהרעייט חל ביום ה' שבט ומנוחתו כבוד בהר הזתים ירושלים עיה"ק תובב"א, ת. נ. ע. ב. ה.

משפחת ר' נתן אפטרגוט - אנטוורפן, בלגיה משפחת ר' יוסף בנימין הכהן - בני ברק, ישראל משפחת ר' מרדכי מנדל - וינה, אוסטריה

לנהוג בסבלנות ובנחת עם בני ביתו ותלמידיו, ולא בכעס והקפדה!

נלמד מהפסוק: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוה את בני ישראל" (פרק ז'-ג)

וכתב רש"י: "ציווה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם". וביתר פירוט מובא במדרש: אמר להם הקב"ה, בני סרבנים הם, רגזנים הם, טרחנים הם, על מנת כן תהיו מקבלים עליכם, שיהיו מקללים אתכם שיהיו מסקלים אתכם באבנים" (מד"ר שמות ז-ב).

כתב הגאון רבי צבי פסק פראנק זצ"ל באחת מאיגרותיו (הובא בשביבי אור - פרק יב): כדאי הוא לאדם להתרגל, ולהתלמד שלא להתרגז משום דבר, ואיזהו גיבור הכובש את כעסו. ואחרי התבוננות מתברר כי האדם ברוב כעסו, מזיק לעצמו הרבה יותר ממה שהוא חושב לעשות לחברו...

"ואשרי אנוש יעשה זאת שלא להתרגז ולא ייצא לריב מהר, וידע את האמת הברורה, כי תכליתו של האדם בימי חייו לרסן את מחשבתו ולבלום את כעסו, שהכעס אוכל את בשרו ומסבב כאבים אשר אין נותנים מנוחה לאדם".

"וראיתי כמה בני אדם" - מוסיף הרב פראנק - "אשר זה דרכם כסל למו לומר שאין בכוחם לשנות דרכם. אבל זו טעות גדולה. האדם יכול להרגיל עצמו לכל דבר וזה כל האדם לכופ את יצרו..."

ראוי להביא בהקשר לזה את מה שנשאל כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - **הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל (בשור"ת משנה הלכות ח"ו - שטו) על ראובן שהיה עשיר ותקיף ובנה קיר נגד חלונו של שכינו שמעון והאפילו עליו. שמעון בכה והתחנן לפני שכניו שישפיעו על ראובן להסיר רעתו מעליו, אך הלה אטם אזנו משמוע. לקח זאת שמעון קשה ונפטר מהתקף לב רח"ל. ועתה שואל ראובן, האם צריך כפרה על שגרם מיתה לשכינו?

והשיב הגאב"ד, שהנפטר פשע בעצמו בזה שכעס עד כדי כך שבא לידי התקף לב. אחת הראיות לכך, מהמבואר בגמרא (קידושין כד): שאדם הוא בר-דעת (שלא כמו בהמה) "ואיזהו דאבעית אנפשיה" (=הוא הבהיל עצמו).

לפי"ז לא נחשב שהשכן גרם למיתתו, כי מה שהנפטר ציער עצמו, עשה שלא כדין, כי היה חייב לשמור על בריאותו ובמיוחד שלא לכעוס! שהרי אמרו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה וכל מיני גהנום שולטין בו" [והוסיף הגאב"ד: אף שאין עליו חיוב כפרה מדין רוצח, בכל זאת חייב כפרה על שציער את חברו].

מהי באמת העצה נגד הכעס? איך יוכל אדם להתגבר ולא לכעוס על אדם שמציק לו ביותר? התשובה פשוטה לאור מה שהארכנו בעבר, שאם אדם יאמין באמונה שלימה שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה, ושאינו אדם יכול לפגוע בחברו אם לא נגזר עליו כך מלמעלה לכפרת עונותיו, והלה רק השליח. או-אז לא תהיה לו כל עילה לכעוס על חברו, אלא רק לתקן עצמו.

כששאלו את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל: "מה העצה נגד הכעס"? השיב: "אם יבטיחו לך אלף דולר בעבור שתרגע, הרי תיכף תשמח ותירגע, וכל שכן אם יבטיחו עשרת אלפים דולר. א"כ תבין, שהקב"ה מבטיח לך סכום זה ועוד יותר, בעד שתרגע".

יהודי אחר ששאל, אמר הרב שטיינמן: "הבעיה, שבשעת מעשה שהמקרה מגיע, אדם מאבד את השכל. ובאמת ברגע הראשון כמעט לא ניתן לשליטה, אבל מהרגע השני ואילך כבר כן אפשר לחשוב: אוי וי, מה ייצא לי מהכעס ומהקולות וברקים, הרי מעולם לא יוצא מכך רווח ותועלת - לא מכעס ולא מקנאה, רק הפסד. ולפחות אז, לאחר זמן-מה מצליחים להפסיק את הכעס".

אוזן קשבת לפטופטי כל טרדן...

מבורך היה החזון איש במדה גדושה של סבלנות ואורך רוח ביחס לכל מיני טיפוסים, לרבות סתם טרדנים ובני אדם מוזרים המחפשים אוזן קשבת, אף שהללו הכבידו מאוד.

פעם אמר החזו"א: "אני מסוגל להקשיב לאדם שסיפר לפני אותו סיפור שלוש פעמים מראש ועד סוף מבלי שאפסיקו עד כלותו לדבר".

כאשר אחד ממקרוביו הביע בפניו את פליאתו, הכיצד מסוגל הוא להקשיב לפטופטיו של טרדן מסויים. שמטיח דברים קשים בקול צעקני ומאריך בשיחו?

השיב החזו"א: הטוחן רגיל לשאון-הטחנה שלו. ואדרבה, כאשר הגלגלים נעצרים יחוש בראשו..."

פאה"ד - ח"ד

"לשוב ולחזור עוד ועוד - זו הגדלות!"

סיפר אחד מבוגרי ישיבת חברון: "הייתי בחור חלש והיה לי קשה מאוד בלימוד. פעם ניגשתי למשגיח הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל והתאוננתי בפניו שאיני מבין את הגמרא ומה עלי לעשות. מיד נענה לי המשגיח בחמימות יתירה ואמר: "בא ונלמד יחד בחברותא".

ואכן קבע עמי רבי הירש לימוד בחברותא, פעמים בין כתלי הישיבה ופעמים בבית, כשהוא לומד איתי ומסביר לי את דברי הגמרא בטוב טעם ובסבלנות אין קץ. כך במשך שנים אחדות, זכיתי לקבל תורה מפיו.

פעם אחת, עסקנו בסוגיה קשה ולא עלה בידי לעמוד על הבנתה, אולם רבי הירש לא אמר נואש, הוא חזר בנחת ובסבלנות בלתי רגילה מספר פעמים על הסוגיה לפרטיה תוך שהוא מעודד אותי ומסביר לי פנים לבל אפול ברוחי.

הוא ציטט לי את דברי הגמרא הידועה (עירובין ד): על גדלותו של רבי פרידא שלמד עם תלמידו ארבע מאות פעמים את אותה סוגיה עד שנקלטה בלב התלמיד. אך הוא המשיך והוסיף לומר לי את הדברים הבאים:

"כלום סבור אתה שיש כאן רק גדלות של רבי פרידא, של המלמד, הלא זוהי הגדלות של התלמיד שהיה מוכן לחזור ולשמוע כל כך הרבה פעמים את אותה סוגיה.

"כשהייתי חוזר כמה פעמים על הסוגיה" - הטעים רבי הירש - "אין זו גדלות, שהרי יודע אני את הגמרא ונהנה אני לחזור עליה... אבל אתה שמתקשה בהבנת הסוגיה, אעפ"כ מוכן אתה לשוב ולחזור כמה וכמה פעמים זו הגדלות!"

מסיים התלמיד: "כל מה שיש לי כיום שיכות עם הגמרא זה הכל בזכותו של רבי הירש!"

ר' הירש

"נשאר בכזו מנוחת הנפש ורוגע..."

סיפר הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א: רגיל היה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל במשך עשרות בשנים לומר את שיעורו לפני בעלי בתים, אלא שבשנים האחרונות התווספו לשומעי השיעור, תלמידי חכמים ידועים ואברכים צעירים הם ניצלו את ההזדמנות לשמוע שיעור מגדול הדור.

באופן טבעי התרבו השאלות שנשאל באמצע השיעור והיו בהם גם שאלות שלא לענין. אך הרב אלישיב הקשיב תמיד במלוא הסבלנות וההתייחסות, ללא כל סימני כעס וקוצר רוח.

פעם נכנס לשיעורו של הרב אלישיב, פסיכולוג גדול מארה"ב. הוא היה מקורב מאוד להגר"י קנייבסקי-הסטייפלער זצ"ל ואף היה מתכתב עמו בעניי רפואת הנפש. והנה לאחר שיצא מהשיעור הביע בפני את הרגשתו: "אני משתומם, יהודי כזה זקן, שכל מהלך השיעור עומדים ו"לוחמים" איתו, והוא נשאר בכזאת מנוחת הנפש, בכזה רוגע! בדרך כלל בגיל כזה כבר מאבדים את הסבלנות, ואילו הרב אלישיב רגוע ושלו במנוחת הנפש וללא רוגז כלל..."

הלמות עמלים

להרגיש ולהשתתף בצערו של הציבור, ולשאת בעול עמו!

נלמד מהפסוק: "אלה ראשי בית אבותם בני ראובן... ובני שמעון... ואלה שמות בני לוי..." (פרק ו-יד, טז)

והקשה השל"ה הק: מה פשר תיבות "שמות" שהזכיר הכתוב אצל בני לוי ולא כתב כך אצל ראובן ושמעון? ותיריך: כי בני שבט לוי הרי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור. מה עשה? קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם גרשון על שם כי גרים הם בארץ לא להם, ושם קהת על שם שיניהם קהות, ושם מררי על שם וימררו את חייהם. זהו שאומר "ואלה שמות בני לוי". ומכאן כותב השל"ה - ילמד האדם להשתתף בצער הציבור אעפ"י שאין הצרה מגעת לו. וכן הודיע השי"ת למשה רבינו ע"ה, אהיה אשר אהיה, אהיה עמהם בגלות זו, אהיה עמהם בגלות אחרת. עכ"ד.

השתתפותו של משה רבינו בצערן של ישראל, באה לידי ביטוי גם בפסוקים שבתחלת פרשת יתרו כאשר קרא משה את שמות בניו: "שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב מחרב פרעה" (יח-ג, ד). ומעירים המפרשים מספר הערות:

א) הרי ההצלה מחרב פרעה קדמה להיותו גר בארץ נכריה, וא"כ, היה עליו לקרוא לבן הראשון על שם הצלתו האישית, ואת השני על שם שהיה בארץ נכריה!?

ב) מדוע אצל גרשם כתוב: "כי אמר גר הייתי..." ואצל אליעזר לא כתוב "כי אמר" אלא "כי אלוקי אבי בעזרי"...

ג) איזה ענין יש בהנצחת הגירות בארץ נכריה? בשלמא הנצחת הצלתו האישית, מובן, כדי לזכור להודות על הנס. אך מדוע כה חשוב היה לו למשה להנציח את עובדת היותו גר בארץ נכריה!?

ד) עוד הוסיף להעיר הגאון רבי לייב בארון זצ"ל: מדוע קרא משה רבינו למדין ארץ נכריה, הרי זה ודאי שלא התאונן על שלא היה בארץ ישראל. ובהכרח צריך לומר שהתאונן על כך שלא היה במצרים. ותמוה: במה מצרים טובה יותר, הלא גם היא ארץ נכריה!?

מיישב רבי לייב בארון את כל הקושיות בביאור הבא: לאמיתו של דבר, אף שמשה לא סבל בפועל מגלות מצרים ומשיעבודן של ישראל, שהרי גדל בבית פרעה, וכשיצא לראות בסבלות אחיו והרג את המצרי, נאלץ לברוח למדין הרחוקה ממצרים, ושהה שם עד השנה שקודם לגאולת מצרים, אעפ"כ רואים בברור עד כמה השתתף בצערן של ישראל עד שסיכן עצמו למענם.

לפיכך, קרא למדין "ארץ נכריה" משום שגר שם הרחק מאחיו, והתאונן על כך, מפני שרצה בכל לבו ונפשו להיות שוב במצרים ביחד עם אחיו המעונים ולהשתתף מקרוב בצערם וסבלותם, על כן בריחוקו מהם, הייתה לו מדין כארץ נכריה.

את צערן זה הביע משה, כאשר נולד לו בנו הראשון, בכך שקרא לו גרשום, שאף בעת שמחתו על הולדת בנו, לא סרה מחשבתו מצערן של ישראל. ואף שהצלתו האישית אירעה קודם, העדיף את השתתפותו בצערן של ישראל על פני שמחתו האישית. ולכן אצל גרשום כתוב "כי אמר" משום שכל העת אמר והזכיר לעצמו שכל ישראל שרויים בצער אף אני אהיה בצער, כדי שלא ישתכח מלבו סבלותם של אחיו. ודפח"ח.

"וכי אתפרנס מצרותיהן של ישראל?!"

כאשר הגיע כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מבלאז'אב זצ"ל לחופי אמריקה לאחר השואה האיומה, ערכו לכבודו "קבלת פנים" בבית המדרש "ביאליסטוק" שבמנהטן, וקהל רב עמד לשמוע את דבריו.

פתח הרבי וסיפר את כל התלאה אשר מצאתם בשנות הצער הנוראיות, ואיך שקיימו בנפשם ד' מיתות בית דין, סקילה, שריפה הרג וחנק על קידוש ה'. הוא האריך בתיאורים עד שלא נותרה עין אחת יבשה. כשלבסוף עורר את הציבור להתחזק בדרך התורה והמצוות.

אחרי הדרשה, ניגש אליו ביחידות מורינו רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל (וי"ר אגו"י העולמית), ותחב לידו סכום כסף הגון. תמה הרב: מה זאת? השיב רבי יעקב: "זהו מנהג המקום, שמשלמים לדרשן על טרחתו להכין את הדרשה..."

אף שהיה הרבי עני מרוד, מכל מקום סרב בנחרצות לקבל את הכסף, והשיבו לידי רבי יעקב ונימוקו עמו: המנהג שהנהיגו כאן לשלם על כל דרשה מנהג הגון הוא, מכל מקום על דרשתי שבה פירטתי את צרותיהן של אחינו בני ישראל, איני יכול לקחת ממון. שכן מבואר במדרש (שוח"ט עה"פ "יהפוך לדם יאוריהם") שכשראו המצרים שהמים שיש להם בכוס נהפכו לדם קנו המצרים מישראל את המים בכסף, ומזה העשירו ישראל. אבל רבי יוסי אומר שהעשירו ממש"כ בפסוק "ושאלה אשה משכנתה".

ויש להבין: מדוע סובר רבי יוסף שהעשירו מ"ושאלה אשה משכנתה" ולא ממכת דם שנאלצו המצרים לקנות מהם את הדם? אלא משום שלדעת רבי יוסי אין זה ממדת ישראל להתעשר מה"צרות" של הזולת... אפילו לא מ"צרות" של גוי... ואם בעשירות מצרות של גוי נחלקו עליו שאר התנאים, אבל בצרות של ישראל בוודאי כולי עלמא מודים שאין זו דרך ראויה להתעשר.

א"כ, סיים הרבי, כיצד אטול כסף על דרשה שסיפרתי בה על צרות שעברנו אני ואחי בני ישראל... וכי תעלה על דעתך שאתפרנס מצרותיהן של ישראל!?"

עפ"י "ליקוטי אב"י"

נושא בעול הכלל והפרט...

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה נושא בעול הכלל והפרט בכל כוחו. בהשתתפותו האמיתית בצערם של ישראל, ובתפלתו להצלחתם. הרבה גזירות רעות ביטל בתפלותיו הן מהכלל והן מהפרט.

עוד בהיותו בחו"ל, בכל עת ששמע כי סכנה מרחפת על יושבי ארץ ישראל, היה מעורר רחמי שמים בתפלותיו, והיה ניגש בעצמו לפני התיבה לומר תהלים. גם גדולי הדור היו שולחים אליו להתפלל על כל מרעין בישין. באומרים שחזקה על תפלתו שאינה חוזרת ריקם...

מופת הדור

"כאילו זו היתה צרה שלו..."

מעשה באדם מדוכא ומלופף ביסורין שפנה אל אחד מרבני ישיבת "פורת יוסף" וחיפש אצלו אוזן קשבת למר-שיחו. הוא ישב אצלו במשך שעה ארוכה ושפך לבו בסיפור צרותיו וסבלו הרב וכו'. השתתף הרב בצערן של האיש והשתדל לעודד רוחו בדברי חיזוק וניחומים עד שנפרד האיש מעל פניו.

ואולם כעבור ימים אחדים התקשר האיש שוב לאותו רב, כשהוא מבקש רשותו לבוא אליו שנית כדי לפרוק בפניו את מעוקתו. ניסה הרב להסביר לו שאין עתותיו בידו... אך האיש המעונה הפציר בו שיסכים לקבלו, והרב נעתר לו.

הלה בא והחל לגולל מחדש את פרשת תלאותיו וכו'. בתוך דבריו נפלט מפיו כי סבלותיו קשים מנשוא והם נמשכים מזה ארבע שנים. תמה הרב: "ארבע שנים? והיכן היית עד היום? מה ראית פתאום להתחיל בביקורים אצלי!"

נענה האיש והשיב: "במשך כל ארבע שנים הללו פתח לפני חכם יהודה צדקה את דלת ביתו ולבו. הייתי הולך ובא אצלו תכופות והוא מקשיב לשיחי בסבלנות אין קץ, והיה משתתף בצרתי כאילו זו צרה שלו, והתענין במצבי מתוך הדהות גמורה. לפעמים נעזרתי בו בטיפול רפואי כאשר צילצל בעצמו אל הרופא אודותי, אולם עכשיו, כאשר מצב בריאותו החמיר, לא מלאני לבי ללכת להטרידו יותר, לכן באתי אליך..."

וזאת ליהודה

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

רביה-דריבית!

כאשר ביקש רשות לדרוש בבית הכנסת, לא הסכים לכך הפרנס המקומי. בטח חשב לעצמו: למה להטריח את הציבור בחינם עבור טרדון?

האיש התחנן אך לא הצליח לרכך את ליבו של הפרנס, רק דמעותיו של ילדו הקטן - בנו יחידו - אשר ממש הפציר בו להעניק את רישיון-הדיבור לאיש, הם שהכריעו את הכף לטובה.

משקיבל את הרשות, עלה לדרוש וביקש להוקיע את אחד מחשובי הקהל - שלא נכח במקום - אשר עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. הקהל התנפל עליו בשצף, ורגליו הארוכות של ההלך נשאו אותו רחוק בעוד אנשים רודפים אחריו...

הוא עצר באחת במקום מסוים, שם הוכיח להם בעובדות שאינן משתמעות לשתי פנים שהצדק עימו: יש להוקיע את פלוני הרשע שמעמיד פני צדיק! סיים את דבריו ושוב נשאוהו רגליו הארוכות קדימה.

משנוכחו הרודפים אחריו בצדקותו - ובצדיקותו! - המשיכו לרוץ אחריו, הפעם: כדי לפייס אותו... אבל הוא לא התייחס אליהם והמשיך להתרחק.

רק עקשן אחד המשיך לרוץ אחריו: הבן-יחיד של פרנס הקהל. משהצליח להדביק אותו הושיט לו את המטבעות שהגיעו לו בעבור הדרשה - כנהוג. סירב האיש לקחת את הכסף ואמר: 'לדני; הרי הכסף לא שלך'. או-אז גילה לו הילד שאת הכסף לא קיבל מקופת-הקהל אלא הוציא אותו מתוך קופת חסכוניותו! נטל האיש את המטבעות ובירך אותו שברבות הימים יזכה להשתדך עם משפחתו.

* * *

לבן-יחיד של הפרנס קראו... אבנר. וכעת הוא סיפר על אותה התרחשות רחוקה באוזני הרבי מאפטא. בתגובה קם הרבי מכיסאו והחל לחקור אותו בסדרת שאלות: איך היה נראה המגיד הנודד? מה היה גובהו? מה היו תנועותיו? ובתום החקירה הכריז הרבי מאפטא בחגיגות:

"הרי זה היה הרבי-אלימלך!" שאכן נהג בצעירותו לנדוד בין העיירות, ולתקן את הטעון תיקון.

מיד החלה החתונה הגדולה והשמחה שנמשכה עד הבוקר! והכל ה-כ-ל בזכות אותה הטבה לזולת קטנה-גדולה שעשה ר' אבנר בילדותו, היא שעמדה לו! קופת-החיסכון שלו הניבה תשואה בריבית-דריבית!

ורק ננסה לדמיין שהילד הקטן לא היה מצליח להתגבר ולהושיט את חסכוניותו להלך הנודד...

(ע"פ אש-תמיד)

"החתונה החסידית הגדולה" התקיימה בעיירת ז'רנובצה. ה'אוהב ישראל' מאפטא ז"ע - זקן האדמורי"ם בדורו - חיתן את נכדו. מכל רחבי פולין וגליציה זרמו משתתפים, ובראשם 70 אדמורי"ם - ראשי שושלות חסידות.

בשולחן המזרח הסבו מנהיגים כמו 'החזנה מלובלין', 'היהודי הקדוש' מפרשיסחא וכנהנה דמויות שהעולם היהודי רעש מהן - ומי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא? דרכי מזרח אירופה המו מרוב אדם שנסעו לחתונה...

בימינו, כשאתה רוצה לשמוע מוזיקה אתה לוחץ על כפתור. האמת? גם בלי ללחוץ. המוזיקה חודרת לאוזן בלי בחירה, מצלצול סתמי של פלאפון וכדו'. אבל בזמנם, היית חייב להיות נוכח ליד תזמורת. לחתונה בז'רנובצה הגיעה לא רק תזמורת אחת, אלא זמרים לרוב מכל הסביבה. וזה לבד עשה רושם אדיר ועצום ומשך למקום המוני משתתפים. גם בדחנים יהודים זרמו מרחוק ומקרוב - והעיר ז'רנובצה צהלה ושמחה!

* * *

במוקד השמחה ניצב המחותן אבי-הכלה, שהתגורר בז'רנובצה ולכן גם התקיימה החתונה שם. "ר' אבנר" קראו לו.

לסבא של החתן, הרבי מאפטא, היה מנהג. לפני שהחתן מכסה את פני הכלה בהינומה - "באדעקן" בלע"ז - היה מבקש לשמוע מהמחותן את יחוסו המשפחתי. אם המחותן לא היה חוטר מרום היחס, היה מחפש אחר מעשיו הטובים...

החתן דגן היה גם נכד של ה'נועם אלימלך' מליז'ענסק ז"ע - שכבר היה בשעה זו בעולם שכולו טוב - והרבי מאפטא ביקש לגלות איך זכה ר' אבנר לשידוך כה חשוב.

יחוס משפחתי לא היה לו לר' אבנר, אז הוא התבקש לשתף את הרבי במעשיו הטובים. סיפר על מעשים כהנה וכהנה, אך אלה לא הניחו את דעתו של הרבי: "מה שאתה מספר מספיק בשביל להשתדך איתי... אבל לא בשביל להשתדך עם הנועם-אלימלך שהיה מלאך השם צבקותו!"

הרבי מאפטא המשיך לתאר את דמותו של 'רבי-אלימלך', ולפתע חלף רעד בגוו של המחותן. הוא נזכר בהתרחשות ישנה-נושנה...

* * *

בימים ההם היו אנשים שנדדו מעיר לעיר ומעיירה לעיירה. הם היו מורכבים מכל מיני סוגים: מגידים אשר הִשְׁתַּכְּרוּ כמה מטבעות תמורת דרשה שמסרו בבית הכנסת; משולחים שאספו צדקה; רוכלים שהציעו את מרכולתם, וגם סתם ארחי-פרחי.

פעם אחת הגיע לז'רנובצה הלך-נודד גבה-קומה וצנום לאימה. עטוף במעיל עליון קצר מכדי מידתו, ולמותניו חָגוּר-קֶשׁ.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת
רבי מימון ז"ל בן זהרה ע"ה
נלב"ע ד' שבט תשע"ג
ת . נ . צ . ב . ה .

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

**"הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל שפתים" (ו, יב)**

יש לדקדק, אם כבר אמר את הקל וחומר שבני ישראל לא
ישמעו ובוודאי שפרעה לא ישמע, מה ענין בהוספה של
"ואני ערל שפתים".

יש לבאר העניין כך, שהטעם שסרב משה ללכת אל פרעה,
כי חשש שאם ישמע אליו פרעה, יצא חלילה קטרוג על
ישראל זרע קודש בני אברהם יצחק ויעקב שלא שמעו
אליו.

זאת היתה טענת משה, "הן בני ישראל לא שמעו אלי", אם
כן "ואיך" - כלומר איזה פנים יהיה אם "ישמעני פרעה", כי
על ידי זה "ואני ערל

שפתיים" לא יהיה לי
פתחון פה לפניך
לטעון לזכות ישראל.

(הרה"ק מרוז'ין)

**"אלה ראשי...
בני ראובן... ובני
שמעון... ואלה
שמות בני לוי
(ו, טו-טז)**

כתב השל"ה הקדוש:
"קשה, למה אמר
חיבת 'שמות' אצל לוי
יותר ממה שאמר
בראובן ושמעון.

הענין הוא כי שבט לוי
לא היו בגלות, ולוי
ידע דבר זה ורצה

להשתתף בצרת הצבור, מה עשה, קרא שמות לבניו על
שם הגלות, דהיינו שם 'גרשון' על שם כי 'גרים' הם בארץ
לא להם, ושם 'קהת' על שם שיניהם 'קהות', ושם 'מררי'
על שם 'וימררו' את חייהם, זהו שאמר ואלה שמות בני
לוי.

מכאן ילמוד האדם להשתתף בצער הציבור אע"פ שאין
הצרה מגעת לו". (של"ה הק' דרך חיים תוכחת מוסר)

"הוא אהרון ומשה" (ו, כו)

מפרש רש"י: "יש מקומות
שמקדים אהרון למשה, ויש
מקומות שמקדים משה
לאהרון".

איך ייתכן ששני אנשים יהיו
שוים במדריגתם?

**"וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל...
ואזכור את בריתי" (ו, ה)**

נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורים. (ברכות ה ע"א)
במה דומים היסורים למלח? כשם שהמלח ממתק את
הבשר, כך היסורים ממתקים את הגוף. וכשם שהמלח
הוא טוב רק כאשר הוא במדה מסוימת, אך כאשר המלח
רב מדי, הוא מקלקל את האוכל, כך היסורים מטיבים
לאדם כאשר הם במידה, אך אם הם רבים ח"ו, גורמים
היסורים להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו.

כך אמר ה': "שמעתי את נאקת בני ישראל" שסובלים
יסורים גדולים, "ואזכור את בריתי" - ברית המלח, שטוב
במידה ולא יותר מדי, לכן
אוציא את בני ישראל
ממצרים ויפסקו
היסורים.

(מאור ושמש בשם רבי
מנדלי מרימנוב)

**"הן בני ישראל
לא שמעו אלי
ואיך ישמעני
פרעה ואני ערל
שפתים" (ו, יב)**

חז"ל דרשו (ב"מ פ"ה
ע"א) דרשו מן הכתוב
'אם תוציא יקר מזולל
כפי תהיה' כי צדיק
גוזר והקב"ה מקיים.

אבל נראה שזה דוקא
מדה כנגד מדה

לישראל עם קדוש, שהם סרים למשמעתם של חכמי
התורה, ומבטלים דעתם נגד דעת תורה הקדושה, וככל
היוצא מפיהם יעשו, לכן יש גם כח לצדיקים לבטל
מישראל כל גזירות קשות ורעות, ושומעים לאמרי פיהם
גם בשמים.

אבל אם ח"ו בני ישראל אינם מאזינים לציווי הצדיקים, גם
בשמים אין שומעין להם, ואין להם הכח של 'כפי תהיה'.

זה שאמר משרע"ה: "הן בני ישראל לא שמעו אלי" ואם בני
ישראל אינם סרים למשמעתי "ואיך ישמעני פרעה" שאיך

אוכל לבטל הגזירות מעליהם
"ואני ערל שפתים" שאז אין לי
הכח של 'כפי תהיה' לפעול
במאמר פי על דרך צדיק גוזר
והקב"ה מקיים. והבן.
(שפע חיים)

"קול יודי הנה זה בא"

הַרְמַבְּ"ן בְּסוּף פְּרוּשׁוֹ לְחֻמְשׁ שְׁמוֹת מִכְנֵהוּ בְּשֵׁם 'סֵפֶר הַגְּאֻלָּה'.
נִנְסָה לְהַאֲרִיךְ אֶת תְּהִלַּת הַגְּאֻלָּה בְּעֵינֵי בְּשָׂרִיּוֹת עַל מִנַּת לְהַמְחִישׁ
אֶת הַפְּסוּק "וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה'" (יְשַׁעְיָהוּ יא, ט).
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שִׁיתְּגַלֶּה בְּמַהֲרָה, מְקַבֵּל הוֹרָאָה מִשָּׁמַיִם לְעֵלּוֹת
לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְהַתְּגַלּוֹת לְעַם הַקְּדוֹשׁ וּלְגַאֵל אוֹתוֹ וְאֵלֶּה שְׁלֵמָה.
מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ רְכוּב עַל חֲמוּרוֹ מִשְׁכָּבֵר הַיָּמִים, עוֹשֶׂה אֶת דְּרָכָו
לְ"הַר עֶשׂוֹ".

אָכֵן כֵּן, זֶהוּ הַיַּעַד שֶׁל הַמְּשִׁיחַ "וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת
הַר עֶשׂוֹ" וְרַק אַז "וְהִיְתָה לָהּ" הַמְּלוּכָה וְהִיְתָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ".

ע"פ דְּרַךְ הַחֲסִידוֹת, הַכּוֹנֵה הַיָּא, שְׁמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יָבֹוא וְיִגְלֶה אֶת
הָאֹר הַגָּנוּז שְׁטֵמוֹן בְּתוֹךְ כָּל מְצִיאוֹת הַרְע, הַתְּאֻוֹת, וְהַצָּרוֹת, וְכֵן
יִתְגַּלֶּה אֹר הָאֵלּוּקוֹת בְּעוֹלָם, וְכַתּוּצָא מִכֵּן יָבֹואוּ כָּל בְּנֵי תַבֵּל
לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָהּ'.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

שהחרטומים עשו כן רק באחיות עיניים ולא שינו מאומה. זהו שמזהיר משה את פרעה בשם הקדוש ברוך הוא: אל תחשוב שאני אכה ביאור והמים יהיו אדומים כמראה הדם, כפי שעושים חרטומיך. אלא כאשר אכה במים הם ייהפכו לדם ממש, והראיה לכך: "והדגה אשר ביאור תמות", שכן בניגוד למים שצבעם גרידא הפך לאדום - אין לדגים אפשרות כלל לחיות בתוך דם.

מעתה, מיתת הדגים ביאור אינה רק פועל יוצא של המכה, אלא היא גופא ההוכחה ל"בזאת תדע כי אני ה'", שהמים נהפכו לדם ממש, מה שאי אפשר לשום אדם לעשות.

אפשר לשום אדם לעשות.

(במחשבה תחילה)

"ויפן פרעה ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת" (ז, כג)

בספר שפתי צדיק מבואר: פרעה הוזהר על ידי משה רבינו, הוא ראה את האותות של המטה וכעת המכה הראשונה בסדרה שהובטחה לו - הופיעה, היאור הפך לדם, "ויפן פרעה" הוא מתבונן בכל מה שמתרחש מסביב ומחליט להתעלם, "ויבוא אל ביתו ולא

הכל תלוי בעם ישראל, כל קיומם של אמות העולם הם בגלל שבני ישראל נבנעו ולא נשלת לרע של עצמם ונשלתים בידי הוצר הרע, ובזה נותנים פח לסטרא אחרא לשלט בעולם, וכתוצאה מכך, אמות העולם מקבלות את כוחם.

אבל אם נקבל את הפח לגלות את הקב"ה בתוך הרע שלנו, אם לא נבנע ולא נשלת בידי יצר הרע, אמות העולם לא ינקו את כוחם מאתנו (דרך הסטרא אחרא) לא יהיה להם פח, ואז יפירו וידעו כל יושבי תבל, ויבוא כל בשר לקבל את על הבורא יתברך שמו עליהם, וכל נברא יכיר וידע ש"ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו". זהו הרע עשו, לכל יהודי יש הרע עשו בלב, הר של רגשות של יצרים וטענות, והתקון של נשמתו תהיה על ידי שיאיר את אור האלוקות בתוך הר העשו הזה.

לבדנו, אנחנו לא מצליחים לעשות את כל העבודה - המשיח יבוא על מנת לסייע לנו.

חמורו של המשיח לא מזהה את המקום לפי חיצוניותו, אלא לפי פנימיותו. ברגע שאמתה כותב בתכנת הניווט של החמור "הר עשו", החמור יוביל את המשיח לאדם המדויק שמתנהג כמו עשו.

אלא אהרון ומשה אמרו על עצמם "ונחנו מה", מי שמבטלים את עצמם לחלוטין ואין להם שום מציאות לעצמם, עליהם אפשר לומר שהם שקולים. (החוזה מלובלין)

"אשר אמר ה' להם... הם המדברים אל פרעה" (ו, כו-כז)

הדוברים אל פרעה, הנציגים והשתדלנים, צריכים להיות אלה "אשר אמר להם ה'" - מי שנשמעים לדבר ה', יהודים נאמנים ויראים, ולא מי שהם עצמם רחוקים מדרך התורה והמצוות. (חתם סופר)

"ומשה בן שמונים ואהרון בן שלוש ושמונים שנה בדברם אל פרעה" (ז, ז)

התורה מודיעה לנו את מספר שנותיהם, כי הדעה הרווחת היא שרק צעירים מסוגלים להיות מהפכנים. באה התורה ומעידה שבעת הצורך גם יהודים בני שמונים ויותר יכולים לחולל מהפכות. (מאוצרנו הישן)

"בזאת תדע כי אני ה'... והדגה אשר ביאור תמות" (ז, יז-יח)

לכאורה, אם מי היאור הופכים לדם - הלא בוודאי שלא יוכלו הדגים להתקיים ביאור וימותו, מה לו אפוא למקרא לציין נקודה זו בפירושו.

מבאר באופן נפלא ה'קרן לדוד': כל מה שעשה משה רבינו באותות ובמופתים, ניסו החרטומים לחקות אותו ולעשות בלהטיהם כמעשיו, עד שבמכת כינים הודו ואמרו 'אצבע אלוקים היא'. אלא שהיה הבדל

יסודי בין מעשיהם למעשיו, שכן משה רבינו חולל אותות ומופתים אמיתיים ושינה את מהות הדבר, בעוד

לעי"נ האשה החשובה מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

שת לבו גם לזאת", אפילו לא הרהור תשובה אחד. לכאורה, אם היה מהרהר בתשובה, מה יועיל ההרהור טרם ששינה את מעשיו?

באחד הימים קרא הרה"ק מקלויזנבורג לאחד ממקורביו בבקשה שיקרא לגביר פלוני. אותו גביר היה מבית שומר תורה ומצוות, אלא שלאחר הנוראה שבמלחמות, סר מן הדרך ושינה את טעמו לחלוטין. מכיון שהצליח מאוד בעסקיו ולבו היה נדיב ורחב, היה תורם גדול למטרות חסד, בהן גם החזקת תורה וצדקה ללומדיה, אולם מצוות לא קיים כלל ועיקר.

כעת, משנקרא הגביר לחדרו של הרבי מקלויזנבורג, הבין מיד שהרבי מעוניין בסיוע כספי ולכן הצטייד בהתאם: הוא ניגש לכספת ושלף

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

הפחות להרהור תשובה אחד עלי אדמות"...
עתה ניתנה ראש ונשובה לדבריו של ה'שפתי צדיק':
"נרמז בתורה הקדושה שכל עבודת האדם להכניע
הסטרא אחרא, על כן מה שמהרהר טוב - גם כן יש לו שכר
וקרבות".

פרעה בגודל רשתתו, סירב גם להרהור תשובה אחד. קטן.
דווקא משום שהוא ידע
מה כוחו!...

(במהשבה תחילה)

"ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים" (ח, ב)

צפרדע אחת היתה
והיו המצריים מכים
אותה, והיא מתזת
נחילין נחילין (רש"י)
מעשה זה של המצריים
הוא תמוה לכל שומע,
אחרי שראו שככל
שהם חוזרים ומכים
את הצפרדע, יוצאים
עוד ועוד צפרדעים,
מדוע המשיכו ולא
הפסיקו להכות אף
שראו שמעשיהם אלו
מביאים עליהם חורבן
גדול?

קושיא זו מביא
הסטייפלר זצ"ל
בספרו ברכת פרץ,
ותירץ שבאמת השכל
האנושי אומר שצריך
להפסיק להכות
כאשר כל הכאה רק
עושה ההיפך מרצונם

וכוונתם, אלא שאצל המצריים זה עבד אחרת, שכיון שראו
שהצפרדע מוסיפה להתיז נחילים עוד ועוד והם לא
מצליחים להורגה, גבר כעסם עליה וכל רצונם מעתה היה
רק להתנקם ממנה ולהכותה ככל האפשר, ואף שראו
שממשיכה להתיז נחילי

צפרדעים, זה כבר לא
מנע מהם לעצור, כי
בערה בהם חמת
הנקמה והכעס, וככל
שהוסיפו להתיז הוסיפו

חמישים אלף דולר ארוזים היטב בשטרות מגוהצים, הניח
בכיס מקטורנו הפנימי ופסע מעדנות אל הקודש פנימה.
משנכנס, כיבדו הרבי לשבת והחל לשאול לשלומו. הגביר
ענה ששלומו טוב מאוד. שאלו הרבי, "מה מעשיך ביום
יום?" והגביר השיב שהוא דואג לעסקיו, נהנה מהעולם
הזה בכל מיני צורות ובאופן כללי טוב לו מאוד.

"לא שאלתי על הגשמיות
שלך", הבהיר לו הרבי
מקלויזנבורג, "אני
שואל: מה עם
הרוחניות שלך?"
אה, חלף הרהור מהיר
במוחו של הגביר,
כנראה שהרבי לא
מעוניין לבקש ממני
ישירות את הכסף, לכן
הוא מגלגל את השיחה
לשם. "בחלק הרוחני
אני משתדל לתת
הרבה צדקה", ערך
הגביר 'קיצור דרך'
משמעותי, "אפילו
למוסדות של הרבי
הבאתי סכום נכבד",
והוא שלף את הכסף
תוך כדי דיבור והניח
על השולחן.

להפתעת הנוכחים
התרומם הרבי
ממקומו ובניגוד גמור
לאישיותו הרכה החל
לשאוג על הגביר:
"ומה סבור הנך,
שעולם הבא תקנה
בכמה דולרים בזויים
וסרוחים? וכי אינני
יודע את כל תועבותיך

ומעשיך המגוונים? אין לי חפץ בכסףך!"

הגביר החוויר כסיד ומקורבו של הרבי שהביא אותו
פנימה, סייע לו לדדות בכיוון ההפוך החוצה. לאחר מכן
שב המקורב אל הרבי וביקש לדעת מה אירע כאן.

הרבי השיבו במילים
ספורות: "הוא היה בטוח
שעולמו מובטח לו בגן
עדן, רציתי לזעזע אותו
כדי לגרום לו לכל

את היהודי (המתנהג בסתר כמו עשן...) הראשון שיפגש, יפתח
וישאֵלְהוּ, "האֵתָה הוּא עֵשׂוּ, הַאֵם לְפָחוֹת אֵתָה מִתְנַהֵג כְּמוֹ עֵשׂוּ?"
היהודי בִּהְלֵם מִהַחֲמַר וְרוֹכְבוֹ שִׁמְעוֹ לְשֹׂאֲלוֹ שְׂאֵלָה חֲצוּפָה שְׂכֹזוּ,
יַעֲנֶה בְּעוֹז דְּקִדְשָׁה "חֲלִילָה", אֲנִי לֹא עֵשׂוּ! הֲרֵי עֲכָשׁוּ אֲנִי
בְּדַרְכֵי לְפֹלֵל הַחֲשׂוֹב בְּיוֹתֵר בְּעִיר, לְאַחַר שֶׁהִשְׁכַּמְתִּי קוּם טָרַם
קְרוֹת הַגָּבֵר, וְקָדַם עֲלוֹת הַשָּׁחַר, לְאַחַר שֶׁטְּבַלְתִּי ש"י טְבִילוֹת
בְּמַיִם קְדוּשִׁים, וְתַפְלָה מִהָאֲרָכוֹת הַקְּיָמוֹת, הַאֵינְךָ מִתְבַּיֵּשׁ לְשֹׂאֵל
הַאֵם אֲנִי עֵשׂוּ?
הַחֲמֹר מֵעֵין בְּמַפָּה מִחֲדָשׁ, וּמִנְסָה אֵת מְזֹלוֹ בְּכוּוֹן אַחַר, הַמְּשִׁיחַ
רוֹאֶה יְהוּדִי נוֹסֵף שֶׁהַחֲמֹר מְכוּן פָּנָיו אֵלָיו. בְּמַקְרָה הַזֶּה, מִיִּדְעֵנוּ
לְבוֹשׁ קֶצֶת גַּם כְּהוֹת הַגּוֹיִים, וְהַמְּשִׁיחַ שׂוֹאֵל אוֹתוֹ, הַאֵתָה זֶה בְּנִי
עֵשׂוּ, הַאֵם לְפָחוֹת הַנֶּה נֹהֵג וְלוֹ בְּמַקְצֵת כְּמַעֲשֵׂי עֵשׂוּ?
היהודי פוֹתֵחַ זֹוג עֵינָיו רוֹשְׁפוֹת אֵשׁ וְאוֹמֵר לוֹ בְּשִׁפְהַ הַרְהוּטָה עַל
לְשׁוֹנוֹ, "תִּקְשִׁיב טוֹב, אֵתָה לֹא הָרֵאשׁוֹן שֹׂאֹמֵר לִי אֵת זֶה וְגַם לֹא
תַהִיָּה הָאֲחֵרוֹן, זֶה מָה שֶׁאֲנִי, כִּכָּה טוֹב לִי, וְכִכָּה אֲנִי רוֹצֵה
לְהֵרֵאוֹת, לֹא מַעֲנִין לְהַשְׁתַּנּוֹת, אֵין לִי צָרָךְ לְקַבֵּל חֲזוּקִים מִמֶּךָ
וְלֹא טִיפִים לְהַתְעַלּוֹת, זֶה מָה שֶׁאֲנִי וְטוֹב לִי כִּי, מִזְּמַן לְחַפְשׁ
וְלְהַדְבֵּק בְּמִישֵׁהוּ אַחַר.
הַמְּשִׁיחַ שִׁמַּח קֶצֶת שִׁמְצָא דוֹבֵר אֶמֶת, מִישֵׁהוּ שֶׁקֶצֶת מוֹדָה בְּעֵשׂוּ
שָׁבוּ, אֲבָל הַיְהוּדִי לֹא מוֹכֵן לְשִׁמְעַ וְלֹא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּנּוֹת.
מְשִׁיחַ ה' מְמַשֵּׁיךְ וּמְחַפְשֵׁיךְ, מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וּמֵאֶחָד לְאֶחָד, לֹא
מִפְסָפֵס אֵף אֶדָם אֲשֶׁר שָׁק שְׂרָצִים עַל גְּבִי, אֲבָל כָּלֵם דוֹחִים אוֹתוֹ
בְּכָל מִינֵי סְבוֹת, הָאֶחָד לֹא מוֹדָה שֶׁעֵשׂוּ מִתְחַבֵּא בְּתוֹכּוֹ, וְהָאֶחָד
לֹא רוֹצֵה לְהַשְׁתַּנּוֹת, הָאֶחָד מֵאֲמִין שֶׁאֵין לוֹ סְכוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת,
וְחִבְרוּ בְּכָלֵל לֹא מִבִּין מִי, מָה, אֵיךְ, כְּמָה וְלָמָּה.
וְכִי הַמְּשִׁיחַ מוֹצֵא אֵת עֲצָמוֹ בּוֹדֵד, אֵף אֶחָד לֹא צָרִיךְ אֵת עֲנֵרְתוֹ...

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - וארא

לשון הרע, הרי שכל מהותו של אותו מקטרג היא להוסיף ולקטרג.

והנה אמרו חז"ל שעונש השרפים בא לישראל על עוון לשון הרע, שדיבר העם באלוקים ובמשה, ואם כן, מובן מדוע לא הועילה תפילתו של משה להסירם לגמרי. הן לא בנקל ניתן להסיר את המקטרג שנוצר מעוון לשון הרע. (חפץ חיים)

"ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים"

(ח, ח)

רבי אברהם ברוידא, אב"ד פראג ואבי משפחת ברוידא, הזדמן פעם לפונדק דרכים לפוש מטורח הדרך. בהגיע עת תפילת ערבית פרש רבי אברהם לקרן זוית והחל בתפילתו, אלא שבסמוך אליו הייתה חבורה של משכילים צעירים שליהגו ובילו את זמנם בשחוק פרוע והבלים. הגביר רבי אברהם את קולו והחל להתפלל בקולי קולות.

לאחר התפילה ניגש אליו אחד המשכילים ובפיו שאלה מקניטה: הן רחמנא ליבא בעי, שאל הצעיר, ומדוע זה מר התפלל וצעק

בקולי קולות.

נענה רבי אברהם שלמד כן ממשה רבינו. שכן במכת צפרדע נאמר "ויצעק משה אל ה'", יוצא דופן משאר תפילותיו של משה רבינו.

ומדוע באמת צעק משה דווקא במכת צפרדע? שכן הצפרדעים קרקרו ועשו רעש איום במצרים כולה, ולהלכה נפסק שהמתפלל צריך שישמיע לאוזנו, לכך נאלץ משה לצעוק בתפילה זו. "אף אני הוכרחתי להגביה את קולי", סיים רבי אברהם לחצופים, "מפני קרקורן של צפרדעים..."

(במהשבה תחילה)

לכעוס וחמתם בערה בם, וכך בכל הכאה גברה בערת חמתם עליה והם הוסיפו להכותה ולהתנקם בה, והיא הוסיפה להתיז נחילין נחילין עד כי "ותכס את ארץ מצרים".

מוסר השכל גדול וחשוב לחיים אנו למדים מכך, כותב הברכת פרץ, שהאדם בשעת כעסו אם ישמע חרפתו וישתוק ולא ישיב ישתק וירגע הדבר לאט לאט, ותעלם חמתו וכעסו, אבל כשמשיב לשכנגדו הרי חברו מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה,

כל כמה שיוסיף להתנקם חבירו יוסיף להקניטו, והאש תגדל ותבער בין שניהם עד שתשרוף כל חלקה טובה.

א"כ הדעת נותנת שטוב לאדם לשתוק בשעת מריבה, אבל מדת הכעס אומרת איך אנכי אשתוק? מדוע שאעבור על פגיעה בכבודי? ומתחיל להשיב וחבירו כנגדו וכן חוזר חלילה.

מכאן נלמד כמה גרועה ומזקת מדת הכעס, ועד כמה מעולה וגדולה מידת ההתגברות והשתיקה בעת כעס.

(לקראת שבת)

"וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך" (ח, ז)

מדוע כאן, כשהעיתר משה לה' שיסורו הצפרדעים, הועילה תפלתו, ואילו במעשה הנחשים השרפים בפרשת חוקת, כשהתפלל שם משה לה' שיסיר מישראל את הנחשים, לא הועילה תפלתו, רק הקדוש ברוך הוא גילה לו כיצד יוכל לרפא את הנשוכים - על ידי שישים שרף על נס, ויסתכלו בו הנשוכים.

ההסבר הוא, שלכל דבר יש תרופה חוץ מלשון הרע. מדיבור לשון הרע נוצר מקטרג שקשה מאד להסירו ולהפסיק את קיטרוגו, מאחר ונוצר מקטרוגו

המצב קצת בעיתי, המשיח צריך רק עשו אחד שיבוא ויאמר לו אני עשו, המשיח יעשה לו טפול שרש והאור הזה נאיר על כל משפחתו ועל העיר שלו ועל כל עם ישראל ויוביל ל'הנה' ה' למלך על כל הארץ'.
כל עוד שעשו לא נמצא, אין ביאת המשיח, ואין תחית המתים.
"בשעה שמלך המשיח בא הנה עומד על גג ביהמ"ק ומשמיע לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאלתכם ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזורח" (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תצט)
מי הוא עניו, שמוכן לבוא ולהודות שהוא צריך תקון, מי מוכן לבוא ולהודות שיש לו יצרים וקשיים איומים, מי הוא האדם שלא התנאש מעצמו ומאמין שעדין יש בו יכלת להשתנות, והוא רודף אחרי רופא לשבורי לב שיבוא ויעזר לו, מי הוא האיש, שלמרות כל הנפילות והקשיים הוא ממשיך להאמין שהקב"ה רוצה ממנו משהו, מי ממשיך בקשר עם הבורא למרות הכל, מי מאמין שאין מה להתביש בעשו שלו, ואדרבה "אין אדם עומד על דבר הלכה אלא אם כן נכשל בה" (גטין מג, א).
מי הוא האיש החזק הזה? גש הלום ותגיד 'אני עשו' - וימות המשיח מתחילים...
הכל תלוי בצדיק אחד... באיש אמת יחיד ומיוחד.
מיהו איש האמת?

(א נקודה'ע - ספינקא)

{ אז נדברו }

פרשת וארא תשפ"ב | לסדר: "ולקחתי אתכם לי לעם" | גליון מספר: 540

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

0795319191

זה הזמן להצטרף לשותפות בה"ק
להחזקת העלון...
ותהפוך שותף קבוע בזכויות
החזקת העלון!!

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

מי שיוצא להשתתף בהוצאות הגדולות
(סופר ל' הספר וילאן) [מי] אפניו
אלפא: 0527683095

אם היום היו מציעים לנו לצאת ממצרים... היינו רוצים ???

בפרשיות האלו יש לי וורט קבוע ונצחי שאני חוזר עליו מסתמא כל שנה מחדש... מדובר בוורט מידי מהפכני שהצליח כבר להרגיז הרבה אנשים... והחידוש הגדול הוא שמשנה לשנה ככל שאנשים יותר מתעצבנים על החידוש הזה ככה ה' מכביד את ליבי יותר ומשנה לשנה אני משתכנע סופית שהוורט הזה הוא אמת לאמיתה... בהתחלה אני בעצמי הסתייגתי מהוורט הזה ולקחתי אותו בערבון מוגבל... אבל דווקא ככל שאנשים יותר לוקחים את זה ללב... זה גורם לי להשתכנע עד כמה שזה דווקא נכון... עד כאן ההקדמה המתישה...

ובכן מה תכל'ס הוורט ??? הרי כן: כולנו גדלנו על הציורים של ההגדות של פסח על המגלים שהמצרים מצליפים על הגב של היהודי הסחוף והדווי והשותת דם עד דכדוכה של נפש... ציורים מזויעים של עינויים ומכות רצח שהמצרי רוקד על הדם של היהודי... והיהודי יושב לו ברכבת המוות ושר אני מאמין בביאת המשיח. בקיצור: תיאור של שואה לכל דבר... מחנה אושוויץ במיטבו...

אז זהו!!! שאני טוען בתוקף שזה לא נכון!!! עם ישראל לא סבלו סוג כזה של סבל במצרים... שים לב: אני מדייק בלשוני: הם סבלו... מאוד סבלו... אבל לא **סוג** הסבל הזה... ומה הראיה הפשוטה ביותר?? ששמונים אחוז לא רצו לצאת ממצרים!!! **עשיתי מחקר:** שאלתי את סבתא שלי ועוד כמה ניצולי שואה... האם היו כאלו שרצו להישאר באושוויץ?? סבתא שלי ענתה לי: אושוויץ?? מי מדבר על אושוויץ... אף אחד לא רצה להישאר יום אחד על אדמת אירופה!!! היינו שנה שלימה אחרי המלחמה באירופה... אכלנו טוב... שיקמו אותנו... ובכל זאת חיינו לעוף מאירופה על טיל!!! ותכל'ס עם ישראל לא... לא רצו לצאת ממצרים... וגם כשהם יצאו כל הזמן הם רצו לחזור...

אז לתאר את זה כמו שואה??? זה פשוט לא נכון... כי משואה רצו לצאת וממצרים 80% לא רצו... ושמונים אחוז זה אומר שהסטטיסטיקה המלחיצה קובעת שאני ואתה לכאורה שייכים ל"רוב הטבעי" שלא רצה לצאת... **נו... אז מה כן קרה שם???** סו"ס הרי עם ישראל כן סבל במצרים... סו"ס הם היו עובדים בפרך מלפני הזריחה ועד לאחר צאת הכוכבים... וכן זרקו את הילדים שלהם ביאור... בקיצור: ברור שהם סבלו סבל נוראי... אז מה כן קרה שם? **התשובה היא:**

שזה בדיוק ההההנקודה של גלות מצרים!!! הסיבה שגלות מצרים הייתה יותר עמוקה מכל שואה ומכל "גולה וסורה" שעם ישראל עברו... שבגלות מצרים לשם שינוי זה לא היה **רק גלות** אלא **גם עבדות!!!** עבדות זה לא שם של שואה... עבדות זה **שם של אישיות!!!** עבד זה בן אדם שבכל האישיות שלו הוא עבד... שזה אומר שהוא מסכן... אומלל... עלוב החיים... עובד כפיה... **וטוב לו עם זה!!!** ה"וטוב לו עם זה" **זה!!! זה הסיפור!!!** האומללות של אזרחי צפון קוריאנה זה לא התת תזונה של הילדים שלהם ולא השפיכות דמים שאותו רודן טובח בהם ללא רחם... נקודת האומללות שלהם **שטוב להם עם זה!!!** הם גדלים על זה ומחונכים שהאיש הכי רע בעולם הוא פסגת הטוב... וטוב להם עם זה... וכל זמן שזה ככה... אילו לא יבא משהו מבחוץ ויוציא אותם מכח משם... הרי הם ובניהם ובני בניהם ימשיכו להיות משועבדים בגופם ובנשמתם לציר הרשע והרוע שמתעלל בהם בעצמם לא ירצו לצאת משם...

זה הסיפור של גלות מצרים!!! זו הסיבה שעם כל הכבוד לגלות בבל, ולגלות מדי ויוון ואינקוויזיציה ומסעי הצלב ושואה... כל הגלויות האלו ביחד לא מתקרבים למה שעם ישראל עברו בגלות מצרים... כי בכל הצרות שעם ישראל עברו... היה פה אויב שהציק לנו... ידענו שהוא אויב... ידענו שאנחנו במצב לא תקין... קיינו שזה יגמר... וכל כלב בא היום שלו... **אבל במצרים???** **אין סיכוי שזה יקרה!!!** כי זה הרבה יותר עמוק... אנחנו בעצמנו "חסידי של השיטה"... אנחנו עבדים בנשמתנו... כאן צריך לקחת גוי מקרב גוי... כאן צריך מערכת שלימה ומורכבת של יציאת מצרים והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי ועשרת המכות... וכולי האי ואולי שמונים אחוז לא זדים מילימטר מעמדתם!!! בקיצור: גלות מצרים זה משהו אחר לגמרי לגמרי מסגנון של שואה ומחנות ריכוז והשמדה... **והוורט הזה עקרוני אצלו!!! אוהו... אין לך מושג כמה שהוא עקרוני!!!**

כי לעניות דעתי כשלא קולטים את זה... אנחנו מפסידים את ההההלב של הנקודה!!! כשאתה הופך את גלות מצרים לאיזה שואה... אז יופי... ה' הציל אותנו מכל מיני אויבים... בחנוכה התפטרנו מאנטיוכוס... פורים התפטרנו מהמן... אז יופי... בפסח התפטרנו מפרעה... אבל לא!!! זה לא זה!!! במצרים היה לנו סיפור בעיקר בעיקר עם עצמנו... אנחנו היינו פה הבעיה המרכזית... היינו צריכים לצאת מהבועה ולא היה שום סיכוי שזה יקרה... **ותכל'ס: למה זה כ"כ עקרוני אצלי???** **כי... כי... כי... כי אמר לך שאנחנו לא נמצאים עכשיו בגלות מצרים???**

הרי גם בגלות מצרים... עם ישראל לא רצו לצאת... הם היו בטוחים שהם נמצאים במקום הכי טוב... ותעשה משהו... אני דווקא די משוכנע שאנחנו עכשיו, כעת ועכשיו נמצאים עמוק עמוק בגלות מצרים... אנחנו כעת בעיצומה של עבודת פרך במצרים... וטוב לנו עם זה!!!

לא נכנס כעת לכל הדוגמאות... רק דוגמא אחת: כידוע: עם ישראל במצרים הגיעו למ"ט שערי טומאה... **אף פעם לא הבנתי:** איך זה בדיוק עובד?? מה זה כ"ב שערי טומאה ואיך עוברים לשער כ"ג...?? כלומר: הרי ישראל בהתחלה היו רק ב-ד' שערי טומאה... ואז יום אחד הם התקדמו לח' ומשם לט'... וכן הלאה עד מ"ט... איך בדיוק יודעים מתי מתחלפים הספרות?

התשובה היא פשוטה מאוד: **מ"ט שערי טומאה זה בסה"כ מ"ט אפליקציות!!!**

המשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

היכוננו: לאור ימי השובבי"ם שאנו כבר בעיצומם, ימים המסוגלים להתחזקות וריענון ותעצומות נפש מול שלל ההתמודדויות בקדושה בדורנו, ניתן לקנות את הספר "וימאן"

עוסק בנושאים אלו ונותן כח ותעצומות נפש להתמודד בקדושה שמירת העיניים ושאר ניסיונות דורנו.

אי"ה בעוד שבוע וחצי (שבוע בשלח) תתקיים מכירה מיוחדת של הספר "וימאן" בדוכני המכירות של "בלוי"

בעניין זה תרשה לי להוסיף משהו בנימה אישית: ניסיתי כבר כמה וכמה פעמים להסביר לבחורים ולנשואים שאין בושה להודות בקיומם של דחפים ויצרים הקיימים בתוכנו!! אני באופן אישי לא התביישתי לכתוב ספר שלם בנושא הזה ואני מודה בפה מלא שזה מגיע אצלי ממגרש ההתמודדות האישי... דחפים יש... ניסיונות יש... מנוע חזק יש... כל מה שצריך זה רק ללמוד נהיגה... איך לשלוט על ההגה נכון... אדרבה ההכרה והעירנות והאי טיוח של דחפים שקיימים בנו הוא הערובה להצליח לשלוט בהם!!! ותכל'ס הסברתי והסברתי וניסיתי לשכנע שאין מה להתבייש בהכרה רשמית בהתמודדויות... **ואני מוכרח לומר שנכשלת בהסברה!!!** לא הצלחתי להשתכנע... לא השתכנעו ממני... עדיין מתביישים וממשיכים להתבייש בזה... ואיפה אני פוגש את זה בצורה ממש בולטת?? במאפיין המאוד בולט של מכירת הספר וימאן דייקא!! שכמעט תמיד הקונה מתקשר בחשש... מבקש שישומו לו בתוך שקית... והוא יבא בשעה כזו וכזו... כאילו מדובר פה בגנב שנתפס בקלקלתו... ועם כל הרצון למנוע את החוסר נעימות המיותר והמביך הזה... בסוף הגעתי למסקנה **שככל הנראה ככה זה צריך להיות!!!** הבושה הזו היא כנראה חלק בלתי נפרד מסימני ישראל אומה הקדושה... סו"ס רק זה היה חסר לנו שלא היו שום בושה והיינו פותחים נושאים כאלו בחופשיות לגמרי...

זאת אומרת: אני לא חוזר בי שלא צריך להתבייש בעצם ההכרה בהתמודדות... אבל בסופו של דבר טוב שהנושא נשאר צנוע ולא מוצף לגמרי בריש גלי...

וכאן הגיע יהודי יקר שחפץ בעילום שמו... והחליט לממן עכ"פ באופן חד פעמי את מכירת הספר "וימאן" כדי לאפשר לכה"פ באופן חד פעמי למי שרוצה לקנות ספר זה בלי לדפוק בבית של מישהו ובלי צורך להתקשר...

ואשר ע"כ ככל הנראה אם יובשלו כל התנאים (ונספיק להוציא את הספר) בעוד כשבוע וחצי... (פרשת בשלח) ספרים אלו יעמדו במוקדי דוכני המכירות של בלוי!!!

ומעתה: אבא יקר: תשמע לי... כמו חבר... תקנה אתה את הספר הזה לבן שלך!!! **במקום שהוא יקנה** ויסתכן איך מחביאים ממך את זה שלא תשאל אותו שאלות מיותרות... במקום שהוא יסתכן אם נאה לו ומתאים לו בא נחסוך את זה... אתה תהיה המוזר... אתה תקנה את זה... תן לו להרים עליך גבה... אבא... בשביל מה קנית את זה... בשביל מה אני צריך את זה... ואתה תגיד לו: מה איכפת לך... שיהיה... זה בסה"כ עלה לי 15 שקל... (אגב: אני מוכרח להסתייג: לאו דווקא הספר הזה... יש ב"ה עוד כמה ספרים טובים אחרים שעוסקים בעניינים אלו... סו"ס הנושא קיים... הרחוב היום מלא בתפיונות ואני לא צריך להגיד לך שצריך המון המון כח!!! המון תעצומות נפש בשביל לעמוד בניסיונות ובעיקר אין לצאת נכון מנפילות נקודתיות... ואני ואתה הרי לא נהיה בתנאי שטח בשעת מעשה כדי לתת גב תומך ברגע של ניסיון... אין לנו ברירה... צריך רקע מקדים... וחייבים את זה!!!)

מי הוא המתלונן הסידרתי שמצליח לשבור לב של העוסק בצרכי ציבור?

ה' מכין את משה ואהרן... תדעו לכם... עם ישראל טרחנים... סרבנים... מתלוננים... תהיו ערוכים... תנשמו עמוק... אבל!!! תרשה לי לומר חידוש... דווקא כשמשה רבינו ניגש לעם ישראל ופתאום "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה"... נו... מזה משה ואהרן לא התרגשו... לא לקחו ללב... הם הבינו את הכאב של כלל ישראל... אני חושב שלא על זה הקב"ה היה צריך להכין את משה רבינו... תתכונן... עמ"י סרבנים וטרחנים...

אז על מה כוון? על איזה סרבנות רשמית ה' הכין את משה תהיו ערוכים לכוננות ספיגה??

אתה יודע מה נראה לי?? הקב"ה הכין אותם לסוף הפרשה הקודמת!!! בסוף פרשת שמות שוטרי ישראל פוגשים את משה ואהרן בצאתם מפרעה... ואז הם שופכים על משה ואהרן אש וגפרית... "ירא ה' עליכם וישפוט אשר הבאתם את ריחוני... לתת חרב בידם להרגנו" זה!! המשפטים האלו... הם שברו את הלב של משה ואהרן לרסיסים!!! (אגב: זה לא סתירה שהשוטרים לגופו של עניין צדקו בהתפרצות הכאב שלהם... סו"ס הם לא ידעו את כל התמונה)

תחשוב... משה ואהרן אוהבי ישראל... כל המטרה שלהם זה טובת ישראל... גאולת ישראל... ופתאום פוגשים אותם לא סתם אנשים... אלא שוטרי ישראל... והם נוגעים להם בנקודה הכי כואבת: תדעו לכם!!! עשיתם רק נזק... אתם אשמים בכל הצרות והסבל של עם ישראל...

פה!!! פה משה רבינו נשבר לרסיסים... עד כדי כך שמשה רבינו הולך עם הטענה הזו לרבש"ע: למה הרעות לעם ישראל... משה רבינו כביכול לא יכול להשאיר את ההטחה הקשה הזו אצלו... הוא מוכרח לפרוק אותה אצל הקב"ה וה' נזוף בו... עתה תראה וכו'...

עם היהודי הקלאסי שמוכה... איתו משה רבינו איכשהו הסתדר... סו"ס וימאן העם... גם היהודי החבול לקח את הנשימה... גם אם לא שמע למשה מקוצר רוח ומעבודה קשה... אבל משה ואהרן יכלו להסתדר איתו... אבל כשמגיעים לפניך לא סתם אנשים אלא שופטי בני ישראל... והם מגיעים לפניך עם טענה איסטרטגית... תראה... רק נזקים עשית... פה משה רבינו צריך הכנה מראש... תדעו לכם עם ישראל סרבנים...

אתה לא חייב לקבל... זה חידוש שלי!!! אני טוען שהסרבנים והטרחנים זה לא היהודי הבודד עם הקושי הנקודתי שיש לו... אלא אותו אחד שמגיע עם טענות רטוריות... הוא הסרבן ואיתו צריך להסתדר... **כלפי מה הדברים אמורים???**

כשיש לך עסק עם ציבור... זיכוי הרבים או כל התעסקות בצרכי ציבור וכדו'... אז נכון... הציבור טרחן... סרבן... מתלונן מידי פעם... אבל בסדר... עם הציבור עצמו... אחד על אחד אפשר להסתדר... רוב גבאי הצדקה בסוף מסתדרים עם כל טענה לגופו של עניין... איפה מתחיל הבעיה האמיתית??? בשופטי בני ישראל!!!

יש כל מיני אנשים שהם מכתירים את עצמם לשופטי בני ישראל!! הוא מגיע עם טענה... לא... הטענה הזו היא לא אישית שלו... הוא החליט לשמש כ-פה לכל הציבור... והוא החליט שהציבור מאוד לא שבע רצון מההתנהלות הזו והזו... ואתה שואל אותו: רגע... לך זה מפריע? לא!!! הוא מתעקש לטעון שלא!!! ובדרך כלל הוא גם נוהג להוסיף... אני מצידי אפילו מרויח מזה... נו... אז מה אתה רוצה?? אני חושב שלציבור זה נזק לא יכופר...

מה פירוש? אני משופטי בני ישראל!!! אני זה שופט מה דעת קהל ומה הציבור מרגישים ומהמקום הזה אני מביע זעזוע שאט נפש ממה שנעשה כאן... **מוכר או לא מוכר???**

אני יכול להעיד בנימה אישית שאני גם פוגש את התופעה הזו בעלון שלי... כתבתי איזה מאמר בעלון... מאמר שאני עכ"פ חושב שזה מעורר ומחזק... היה בזה אמנם קצת רגישות אבל בכל זאת החלטתי לכתוב את זה... ואז לפתע מתקשר אלי מישהו עם קול בס: אתה לא יודע איזה נזק עשית... עשרות בחורי ישיבות כבר התקלקלו והורידו את הכיפה בגלל המאמר הזה... דורות שלימים עזבו את כור מחצבתם בגלל המאמר הזה שכתבת...

והלב שלי נופל לריצפה... סו"ס אני יודע על מה הוא מדבר... סו"ס אני גם קצת חששתי ממה שהוא מזכיר עכשיו... והנה זה הגיע!!! תראה מה שקרה... ישיבות שלמות נסגרו... משפחות התפרקו... ואני כבר לא יודע איפה לקבור את עצמי... אולי... אולי אפשר להציל משהו... אולי אפשר להשמיד חלק מהעלון... אולי הבהרה תעזור... ואז ברוב יאוש... ברגע האחרון אני פתאום שואל אותו: רגע... אותך המאמר הזה קלקל?? לא!!! ממש לא... אני דווקא הבנתי מצוין מה התכוונת לשלול... אני מדבר בעיקר לאלו שלא מבינים... הם התקלקלו... רגע... מישהו ניגש אליך ואמר לך שהוא קרא את זה ולא הבין נכון?? לא!!! לכה"פ אתה הלכת והראית למישהו ושאלת איך הוא הבין והתברר שהוא הבין שצריך להוריד את הכיפה לא!!! לא!!! אף אחד לא אמר לך... אז מה אתה רוצה?? מה פרצת עליך פרץ?? נו... רק מה?? **אני הכתרת את עצמי לאחד משופטי בני ישראל!! וכשראיתי את המאמר הזה כח השיפוט שלי הכריע לי שזה יחריב משפחות ודורות שלימים...**

אמרת לו... אה... אם ככה... אז עזבו... "כשיבא לידך הביאהו לידך" כשתפגוש מישהו שהמאמר הזה הזיק לו... תשלח אותו אלי ואני אסתדר איתו על אחד על אחד...

אני חושב שהמסר הזה יכול להועיל לכל מיני אנשים שעוסקים בצרכי ציבור באמונה בשלל נושאים... כשמגיעו מתלונן יותר מידי חזק ומדבר יותר מידי רהוט ומציג את הדברים בהיבט איסטרטגי של בכיה לדורות ומצליח לרסק אותך... תרגע... לפני שאתה מודיע על פרישה מכל התעסקות בזיכוי הרבים... לפני כן תשאל אותו האם הוא עצמו ניזוק אישית ממך... או שהוא החליט להיות הדובר של הציבור... אם הוא עצמו ניזוק אתה יכול לתקן את זה אחד על אחד... תסביר לו... תבהיר ותסתייג ואפילו תבקש סליחה... אבל אם הוא החליט להיות הדובר של הציבור תגיד לו שישלח את הציבור בעצמו אליך... (ועל הדרך תשאל אותו: איך הוא הגיע למסקנה שהציבור ככה חושב... ואם הוא יגיד לך שככה הוא מבין!! אז תגיד לו: שאתה משום מה הבנת אחרת... וזכותך!!!... אני כמובן לא מדבר כשהביקורת הזו מגיעה מאדם גדול...)

אם המסר הזה הגיע לך בדיוק בזמן... תקח את זה לגמרי אישי כי אין לי שמץ של מושג למה כתבתי את זה... כנראה בשבילך... ואסיים בוורט קצר: רב אחד סיפר לי שלפני שהוא בא לכהן בעיר... אדם גדול אחד הכין אותו ואמר לו: שבמכת צפרדעים... יצאה צפרדע אחת בסה"כ... אמנם מאוד גדולה אבל אחת!!! דא עקא שהתחילו להרביץ לה... וכל מכה שנתנו לה... יצאה ממנה נחילים נחילים... אמר לו אותו אדם גדול: אני מכין אותך... תמיד יש צפרדע אחת גדולה שיוצאת מהיאור ומקרקרת בקול רעש גדול ותתלונן עליך... והיה: אם תשתוק ולא תעשה כלום היא תיעלם והכל יבא על מקומו בשלום... אבל אם תתחיל להרביץ לה... על כל מכה שתריבץ יצא ממנה נחילים נחילים של קוטרס... ודו"ק.

המשך: האם שהיינו רוצים כיום לצאת ממצרים??

כן... מי שיש לו סמארטפון יש לו רשימה של כך וכך חלונות ואפשרויות איך לקחת הנאות מה' בלי רשות... איך להסתדר בלי ה'... רבש"ע: יש לי את הכל לבד... אני לא צריך אותך!!! אל תשכח... ה' מזמין את עם ישראל לחדר יחוד!!! בואו למדבר... ואני אקין אתכם בשבעה ענני כבוד... מכל הכיוונים... "יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו..." אני הבורא עולם- הכל יכול... שכל העולם שלי... כל האינטרנט שלי... כל מה שאתה יודע ובעיקר מה שאתה לא יודע... הכל זה אני... ואני רוצה להתייחד איתך... הכנתי לך חדר יחוד מיוחד... שבעה ענני כבוד... ואני רוצה להיות איתך שם לבד לבד... מתחשק לך?? אתה רוצה לבא איתי???

תשאיר את הסמארטפון פה... ותבא איתי... כדאי לך... כל ה-מ"ט אפליקציות שיש לך פה בטומאה... אני יכול להביא לך הרבה יותר בעוצמה ובשפע במ"ט שערי קדושה מידי המלאה הפתוחה והרחבה??

אאפססס... לא... לא בדיוק... תודה ה'... פעם אחרת תבא...

רגע... בעצם למה לא?? הרי ה' הראה לך בעיניים איך שהוא שולט על הכל... הוא הראה לך את עשרת המכות בעיניים... הראה לך שהוא אחראי על כל מה שיש ברשת... אז מה איכפת לך להשאיר את הרשת כאן וללכת לקבל את זה מהחברה המקורית?? מה התשובה???

לא יודע... ה' רוצה לשבת איתי בחדר יחוד... מה אני אעשה איתו שם?? משעמם לי איתו... כמה אני יכול לשבת עם ה'...?? יום יומיים... די...

למה?? למה באמת כ"כ משעמם לי עם הרבש"ע??

אז אני אספר לך איך הכל התחיל: בהתחלה!!! כשהייתי בחור בישיבה קטנה הייתי באמת מוקף בענני כבוד... הייתי שקוע בלימוד... היו לי המון חוויות עמוקות ומשותפות עם ה'... אבל יום אחד רציתי להרגיש שווה וקניתי פלאפון... כמובן כשר והכל בסדר... פלאפון זה שער טומאה אחד!!! אגב: שער טומאה אחד זה לא נורא בכלל... זה גלאט... בסדר לגמרי... לכולנו יש את זה... עכשיו: אם זה בסדר... אז למה אני קורא לזה שער טומאה? פשוט מאוד: כי פעם כשהייתי יושב שלוש שעות בניסיעה באוטובוס מכפר אתא לירושלים הייתי משועמם תתיתחן... לא היתה לי ברירה... הייתי מוכרח להעסיק את עצמי מול הרבש"ע... הייתי מדבר עם ה'... הייתי לומד גמ'... עושה חזרות... וככה רקמתי קשרים ממש נפלאים עם ה'... היה לי פשוט עם השי"ת עשרות שעות איכות בתוך ענני כבוד שלא היה לי מה לעשות חוץ בלפתח איתו מערכת יחסים... וממילא זה קרה... וכל מה שיש לי היום זה משם... הורדתי אפליקציות על ימין ועל שמאל... (אתה יודע מה זה אייפוניס משועמם?? מה הוא

לא מוריד למכשיר שלו?? אז אותו דבר אני... ישיבת מול ה'... וכל מה שהתחשק לי דיברתי איתו... צומי... כבוד... הבנה בלימוד... לדפוק כמה אנשים על הדרך...) זה כמו זוג שנה ראשונה שבכוונה תוקעים אותם באיזה יחידת דיור שנה תמימה בלי סדר ג' ובלי הכנסת אורחים... ואז אין להם ברירה... מרוב שעמום הם מוכרחים לרקום מערכת יחסים... אבל עדיין סו"ס קינאתי בכל האלו שיש להם פלאפון והנסיעה שלהם עוברת יותר מהר... הם לא משתעממים כמוני... ואז יום אחד קניתי פלאפון!!! מה... אסור?? מותר!!! ומאז ועד עצם היום הזה כבר לא משעמם לי בניסיעות... אני רק מתיישב על המקום... יש לי רשימה של שיחות שלא נענו שאני יכול לחזור אליהם... משעמם לי??? כבר לא!!! אבל הקשר הכ"כ קרוב שהיה לי פעם עם ה'... אני כעת רק חולם על זה... רק מתרפק בגעגועים על העבר הזה... ושים לב: לא קרה כלום!!! אין שום בעיה בפלאפון... ואני מודיע לך שאני גם לא הולך לנתק את הפלאפון שלי... כי... כי אלף ואחד סיבות... אבל דבר אחד שיהיה ברור: מ"ט שערי קדושה זה בן אדם שבונה את כל מערכת החיים והסיפוקים רק עם ה'!!! ומ"ט שערי טומאה זה בן אדם שבונה את כל המערכת החיים והסיפוקים רק לא עם ה'...

ואיפה אנחנו בסיפור הזה?? אנחנו נמצאים איכשהו באמצע... כל אחד והמקום שלי... אז פלאפון כשר יש לי... אבל אל תזלזל בי... כי זה בסה"כ שער טומאה אחד!!! זה בסייידר גמור... אבל חכה... החיים לא נגמרים בזה... בזמן האחרון יש לי גם מייל... מה קורה אם סיימתי לחזור לכל הצינתוקים בפלא'... ועכשיו שוב משעמם לי?? אז יש לי אפשרות נוספת... פותחים את הפרויז'ר של המייל לראות אם הגיע משהו... הנה לך עוד שער טומאה... אבל גם אחרי המייל... אל תראה אותי כזה... גם פלאפון וגם מייל זה בסה"כ שתי שערי טומאה ולא יותר!! גם אחרי הפלאפון והמייל עדיין נשארים לי הרבה שעות פנויות שבהם לא נותר לי אלא לרקום קשר עם ה'... אז אני עדיין במצב טוב... אבל מה תגיד על החבר שלי... שחץ מהפלאפון והמייל יש לו חיבור לכמה וכמה קוי נייעס... ומה תגיד על מעלים ב"קודש..." אותו יהודי שיש לו מכשיר חכם ומחובר חוץ מהקוי נייעס לכמה וכמה קבוצות וואצפ... אתה מבין לבד שמי שאוחז שם הוא כבר אף פעם לא יהיה משועמם... שזה אומר שאין לו כבר שום סיבה להישיר מבט מול ה' ולתקשר איתו!!! הנה לך עוד ועוד שערי טומאה... כל קבוצת וואצפ... וכל חיבור לעוד משהו שממלא את האישיות ותופס לך את הראש בלי שום קשר לה'...

ועד כאן דיברנו רק על תכני תעסוקה והעברת זמן... אבל יש עוד הרבה דברים קטנים נוספים... בא ניקח את הדוגמא הכי עדינה: (ואני כוונה משתמש בדוגמאות העדינות ביותר) תחזית מזג האוויר... האם יש בעיה להקשיב לחזאים? אין שום בעיה! אבל זה לא סתירה שפעם הגשם היה שער של קדושה!!! יהודי היה מסתכל בחורף בשמים... אנה ה' תוריד לנו גשם... ואילו היום כשאני קם בבוקר חסמו לי את השער של הקדושה הזה... כשאני מסתכל לשמים אני לא פוגש את הרבש"ע אלא את אורי בץ שאמר שהיום ירד גשם... הנה לך עוד שער טומאה!!! עוד מפגש פוטנציאלי עם רבש"ע שנלקח והוסט

למחוזות אחרים... עכשיו: שים לב: מאוד חשוב להדגיש: זה בעיה?? להאמין או להקשיב לחזאים זה אסור?? לא!! ממש לא!!! אני בעצמי לפעמים מקשיב לחזאים... (רק כשהם אומרים מה שאני רוצה לשמוע) תבין: יש שערי עבירה ויש שערי טומאה... טומאה זה לא בהכרח עבירה... אל תשכח שעם ישראל במצרים... אף אחד לא בא אליהם בטענות למה הם שקועים במ"ט שערי טומאה... כי טומאה זה נתון!!! רק מה כן?? מה הדבר היחיד שכן היה נדרש מעם ישראל...?? היכנו היכנו... אם יום אחד ה' יפנה אליכם ויציע לכם: בואו... בואו תצאו ממ"ט שערי טומאה... תנו לי לתת לכם את מה שעד עכשיו לקחתם לבד... תנו לי את עונג הנתינה... שאת כל מה שלקחתם עכשיו מהדלת האחורית של מ"ט שערי טומאה... תנו לי לתת לכם את זה במ"ט שערי קדושה... כל מה שנדרש מאיתנו זה רק להסכים!!!!!! שנענה להצעה!!!!

זה הדבר היחיד שהיה נדרש מעם ישראל בשעתו...

כעת שים לב: בדרך כלל כשמדברים בנושא של פגעי הטכנולוגיה אקדמיה ושאר המרעין בישין של דורנו... הגישה היא חריפה ותקיפה ואסור וכו'... וכך באמת צריך לגשת לכל מפגעי דורנו... אבל תרשה לי הפעם לשם שינוי לא להגיע מהזוית הזו... עזוב... אני עכשיו לא מדבר נגד!!! היום זה לא הנושא שלי... (שבוע שעבר דיברתי נגד... שבוע הבא גם אכתוב נגד, רק השבוע לא... שבוע אחד חופש...) אני עכשיו לא מדבר על המ"ט עבירות שיש בדורנו... עזוב כעת את העבירות... אני כעת מדבר על מ"ט שערי טומאה... וטומאה כפי שסיכמנו זה לא בהכרח עבירה!!! טומאה זה הנתונים כמות שהם!!! כמו שעם ישראל היו במצרים ושלא באשמתם הם שקועים במ"ט שערי טומאה... ככה מבחינה מסוימת שלא באשמתנו... גם אנחנו נמצאים בדור שיש בו מ"ט חלונות ואפליקציות איך לסדר לעצמנו את החיים בלי לפגוש את הרבש"ע... וכפי שסיכמנו אני עכשיו לא מדבר נגד!!!

אני עכשיו כאילו במצרים שאנחנו במ"ט שערי טומאה וכאילו זה מה שיש...

אבל הההלו: אל תשכח שיש דבר אחד שגם במצרים היה נדרש מעם ישראל!!! תהיו ערוכים לאופציה שיום אחד ה' יקרוץ לנו... בואו אחרי... תשאירו את כל המ"ט אפליקציות פה ותלכו אחרי בארץ לא זרועה... ונסכים!!! ונענה!!! ואנחנו לא נגיד לו... עזוב... אנחנו מסתדרים פה... אנחנו מעדיפים להיות מהשמונים אחוז שרוצים לראות את הקריעת ים סוף באמצעות הקישור לסמארטפון... לפחות את זה ה' מצפה מאיתנו!!! כשיום אחד אני אציע לכם בואו אחרי... תסכימו!!! אל תסרבו!

זה לא צחוק... כי בפעם האחרונה שמונים אחוז סירבו... ובינינו... גם עכשיו... אם ה' יבא אלינו... זה הרי יקרה... ובזמן הקרוב זה יקרה... ה' יפנה אלינו ויציע לנו בואו... "הנה אנוכי מפתיה והולכתיה המדברה" ה' יציע לנו תשאירו את כל הטכנולוגיה המתקדמת ובואו אחרי... אנחנו נסכים או לא נסכים? אנחנו ניתן אימון או לא ניתן??

לעשרים אחוז שיזכו לגאולה העתידה (גם אם עכשיו הם שקועים במ"ט שערי טומאה...) תתקשר לאמא שלך ותגיד לה: אמא... זה בסדר... עלי לא תצטרכי לבכות בגאולה העתידה... בסלקציה אני אהיה בצד שלכם... של העשרים אחוז... גם אם כל הקבוצה תשאר במצרים... אני אהיה איתכם... הנה... הוכחתי שיש לי את זה!!! אני יודע להיענות לפנייה של ה'...

כן... צריך להתאמן על זה... וחייבים להתאמן!!! כל אחד במקום שלו... כל אחד והחשיפה הנוספת שיש לו לקידמה של דורנו... זה יכול להיות בחור בן עליה שהתמכר לקריאת שבועון חרדי ובאותה מידה זה יכול להיות בחור שהתמכר לסרטים... גם אם יש ביניהם פער תהומי!! גם אם זה שער טומאה מספר ב'... זה שער טומאה מספר מ"ב... בסופו של דבר... יום אחד ה' יפנה לשניכם ויציע לכל אחד מכם בנפרד: אתה מוכן לעזוב את ה"מילוי הסיפוק" הזה ולתת לי למלאות אותך... ואנחנו צריכים להיות ערוכים להיענות לזה... ובשביל זה צריך להתאמן!!

זה לא יהיה כ"ף... אני לא מבטיח לך כלום... אני כן יכול להבטיח לך שזה יעשה לך איזשהו חלל!! יעשה אותך משועמם עכ"פ ביחס לאותו זמן שעד עכשיו מלאת אותו בהבל הזה... ובזמן הזה אתה תפנה לה' ותגיד לו: אנא ה'... את החלל הזה תמלא אותה... אתה יתברך!!!

ואם תתאזר בסבלנות זה יתמלא... וימלא בדברים טובים מאוד...

אני רוצה לחזור ולסיים במה שפתחתי... ה' הכביד את ליבי משנה לשנה ואני מתעקש לטעון שעם ישראל במצרים היו במצב מאוד מאוד דומה לאיך שאנחנו נראים היום... מצרים היתה מלאה בכשפים... אני לא יודע מה זה כשפים... אין לי מושג מה שזה... דבר אחד ברור לי: אם היו מבקשים מאליהו הנביא לפני 800 שנה שימחיש להם איך יראה דור 2022... אתה יודע מה הוא היה אומר?? שדור 2022 זה יהיה דור שמלא בכשפים!!! זה מה שהיה לו לומר להם... כי זה נכון... זו המילה... עכשיו: שלא תבין... אני לא חושב שבמצרים זה היה ממש הטכנולוגיה של דורנו... אבל לך תדע... אולי משהו מסוג אחר שהוא הרבה יותר משוכלל... מה שבטוח... היה שם!!! היו שם דברים שכשהיהודי היה צריך להתנתק מהם... זה היה לו נורא קשה... הוא לא האמין שהוא יסתדר בלי זה... ושמונים אחוז לא רצו... ואסור שזה יקרה לנו גם עכשיו!!! אין לנו ברירה אלא להתאמן... לתת מידי פעם לה' כל מיני סיפוקים... ה' - אני מכבד אותך לתת לי... למלאות אותי... אני מאמין שאתה יכול לתת לי פירמה יותר מקורית ממה שאני אקח לבד! ויהי רצון שיקוים בנו במהרה: וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות...

בהתמודדות היומיומית... אבל נקודת חיזוק נוספת שזה משהו קצת יותר גלובלי... או יותר נכון איסטרטגי... מה הוא??

עזוב... לא משנה מה שאתה... לא משנה כעת באיזה מספר אתה אוהז בשערי טומאה... האם רק בז' שערי טומאה. או כבר במ"ג שערי טומאה...

יום אחד ה' יפנה אליך וישיט לך יד, ויגיד לך: יוצאים מפה!!! משאירים את כל השמונצע'ס פה... ומעכשיו תן לי את עונג הנתינה!!! תן לי למלאות את הסיפוקים שלך במ"ט שערי קדושה... ואתה תסכים!!! אתה תושיט יד ותתן אימון... אני חושב שגם מי שמאוד קשה לו מול פגעי הטכנולוגיה... אבל לכה"פ בכונות הזו כולנו שוים!!! הרגע המכונן הזה הוא כבר לא קשור ליצרים ופיתויים ומילוי סיפוקים... פה זה כבר ניסיון באמונה... יהיה רגע שידרש מאיתנו לתת אימון בה'... האם להושיט לו יד וללכת אחריו ולתת לו לתת לנו את במ"ט שערי קדושה או לא...

וצריך לדעת שה' כבר עכשיו מבקש את זה!!! אמנם יום יבא וה' לא יבקש אלא ידרוש את זה... יום יבא וזה יהיה פרשת דרכים גורלית... זה יראה כמו מכת חושך שכל יהודי יהיה צריך לקבל החלטה שמאלה או ימינה... זה מה שיהיה בקרוב ממש...

אבל גם עכשיו!!! ה' פונה לכל אחד ואחד מאיתנו איפה שהוא נמצא ושואל אותנו: אתה מוכן לתת לי את עונג הנתינה, שאני אתן לך... או שאתה מתעקש לקחת רק לבד?? והפניה הזו פוגשת כל אחד מאיתנו איפה שהוא נמצא... זה פוגש אותי מול הפלאפון המיושן שלי שאני מנסה להעביר איתו את הזמן... וה' אומר לי: עזוב... אתה מוכן לתת לי להעביר לך את הזמן?? אז בא תסגור את הפלאפון ונהיה ביחד... תדבר איתי... תחשוב עלי ואני אשביע אותך מחכו ממתקים וכולו מחמדים זה דודי זה רעי... זה המקום שלי ושל אברך או בחור ישיבה... באותה מידה זה יכול להיות מישהו שכבר נמצא עמוק עמוק שם... ואני לא צריך לספר לך... שגם שם!!! יש יותר ויש פחות... גם בתוך הסמארטפון יש כ"ז שערי טומאה... ויש ל"ח שערי טומאה... ואיפה שאתה נמצא... לא משנה איפה!!! בכל מילוי סיפוקים נוסף שאתה נחשף אליו ושוב בא לקחת בלי רשות... תדע לך שה' פונה אליך באותו רגע ואומר לך: קובי שלי... מה דעתך לפרוש מזה... להתנתק מהקבוצה הזו... ותתן לי לתת ולספק לך את החסר והסיפוקים שהאתר הזה סיפק אותך!!! אתה טוען שאתה חייב להיות מחובר לקבוצה הזו לצרכי פרנסה... (מי כמון יודע כמה שהפרנסה שם זה הדבר הכי פחות מדובר שם...) בא... תן לי... תן לי לתת לך פרנסה ותתנתק מזה... ואז לפתע אתה מתכווץ... רגע... שאני אתנתק מזה...?? אבל מה אני אעשה... מאיפה יהיה לי את הצחוקים או את המידע... או את שריפת הזמן שזה סיפק לי... אז תן!! תן לבורא עולם... תן לו לעשות את זה... עכשיו: מה שכן!!! סו"ס אנחנו לא נמצאים בגאולה העתידה... ששם באמת ה' יתן וירעיף עלינו וכל מה שקבלנו במ"ט שערי טומאה... הרי נקבל בקדושה... עכשיו אנחנו עדיין לא שם!!! כך שעכשיו... יתכן שאתה תתנתק מאותה קבוצה ואתה באמת תרגיש חלל... לא בטוח שה' יפנק אותך כעת ועכשיו... אבל דבר אחד אני כן מבטיח לך: לכה"פ למדת להיענות לפנייה של ה'!!! התאמנת כעת על עצמך... והוכחת לעצמך שאתה יודע להיענות לפנייה של ה'... אם ככה... אפשר להיות רגוע... אתה כבר שייך

האם ישאר לנו מינימום של אימון וקשר עין עם הרבש"ע שנוכל לעשות את הצעד הזה וללכת אחריו... ולתת לאבא שבשמים את הצ'אנס להפתיע אותנו ולהוכיח לנו שהוא קצת יותר מבין ומשוכלל ושולט בשטח מכל מה שיש לדור שלנו להציע?? (תבין: פרעה הוא החזאי הגדול ביותר... הוא טוען שלצאת עכשיו ממצרים זה מסוכן... וה' אומר לעם ישראל... למרות שהחזאי כך אומר בואו אחרי זה יהיה בסדר... עשרים אחוז נתנו אימון... האם אנחנו נהיה מסוגלים לנתק את ההויז וללכת אחרי ה'... או שנפחד... איך אפשר ללכת בלי ווייז?? איך אני יכול לתת לרבש"ע את המושכות ולא לשלוט במצב ולבדוק שהכל ביידי??)

אז לפחות את זה שיהיה לנו!!! הבנת מה אמרתי??

זה ברור שאנחנו צריכים להתחזק מול פגעי הטכנולוגיה... כל אחד צריך לעשות צעד אחד אחורה כדי להישאר נאמן לה'... אבל במקביל!! במקביל להתמודדות הנקודתית היומיומית שיש לנו מול פגעי הטכנולוגיה... (שבזה לכל אחד יש את המקום שלו... כל אחד אוהז בשער טומאה אחר...) צריך במקביל להיות ערוך לפנייה הרבה יותר איסטרטגית ודרמטית מה'... שיום אחד הוא יפנה אל כל אחד ואחד מאיתנו ויציע לי... בני היקר: תקבל החלטה... אתה הולך אחרי או לא?? תשאיר את הכל פה... ותן לי!!! תן לי את המושכות... תן לי לנהל לך את החיים... תן לי למלאות לך את היום ולהעסיק אותך כמו שרק אני בורא עולם יודע... תן לי למלאות לך את הסיפוקים ואני אעשה את זה בגדול... תסמוך עלי...

ושנסכים!!! שניענה לפנייה הזו!!!

ותחשוב על זה... זה לא קל!!! ועזוב... אני כעת לא מדבר על מי שמכור לאינטרנט... אני מדבר על עצמי... על הפלאפון הכשר שלי... על המייל שלי... על הווייז... ואתה יודע מה... אפילו על הקפה והסיגריה והריטלין והנרגילה (ועוד כמה דברים קצת פחות חוקיים...) שהתרגלת שזה עוזר לך ויום אחד ה' יפנה אליך... עזוב... תן לי לתת לך את זה... תן לי להיות הניקוטין שלך!!! אני אעשה את זה ישירות... לא דרך הסיגריה... אני אמלא לך את כל היום בריגושים ובסקרנות ובמילוי סיפוקים בלי צורך במכשיר... אני אעשה את זה אורגנילי... תן לי... אני בורא עולם... ואנחנו נצטרך לנשום עמוק ולאשר את יציאתנו אחריו בארץ לא זרוקה.

וכבר נפלנו בזה פעם אחת!!! שמונים אחוז כבר נשארו במצרים... לא נתנו צאנ"ס לבורא עולם לתת להם את המ"ט טומאה, במ"ט קדושה...

ואסור שזה יקרה לנו שוב... אסור שיקרה ששמונים אחוז מאיתנו יגידו לה' מצטער... אני לא מאמין שאתה יכול לספק לי את מה שיש לי במכשיר... אני מוכן ללכת אחריו... אבל לא בעיניים עצומות... מצטער בורא עולם אני חייב את הווייז... אני לא יכול לגמרי לעזוב את המושכות... אסור שזה יקרה לנו!!! על הרגע העצוב הזה הנביא אומר: "ואשלם ינחומים לו ולאבליו" כתוב שבגאולה יהיה צריך נחמה... יהיו כאלו שישארו בגלות... הם לא יסכימו לאפשר לה' לתת להם בשפע... את מה שעד עכשיו הם לקחו לבד בקמצוץ... (תחזור על המשפט הזה עוד פעם... הוא קצת עמוק) ממילא כמה שאנחנו צריכים להתחזק נקודתית מול הפגעי הטכנולוגיה

מה הקשר בין שמירת הבריאות

לשובבי"ם??

אחת מהסוגיות העיקריות בימי השובבי"ם זה שפרה ופועה... לגדל את ילדי ישראל!!! לשפר את הוולד ולפעות לו... לגדל אותו... שיגדל טוב... הגדלות של שפרה ופועה זה לא שהם חינכו את משה רבינו הקדוש והנורא אלא שהם האכילו וטיפחו ועטפו את משה הקטן ושמו אותו בתוך תיבת גומא ותחמרה בחמת ובזפת... למה?? כדי לשמור עליו... על הגוף שלו... שיהיה בריא... וזה הקטן גדול יהיה...

בימי חורף אלו אנחנו לפעמים נאלצים להתמודד עם כל מיני וירוסים שונים... אם זה סופת רוח וקור שהייתה עכשיו... ובאמצע השטיינג והעבודה של ימי השובבי"ם... פתאום ה' מעמיד כל אחד ואחד מאיתנו מול התפקיד הבסיסי... ההלו... תשמור על משה הקטן!!! תשמור על הגוף שלך... תתלבש טוב... תסיק את הבית כמו שצריך... ותחמרה בחמר ובזפת... אל תקל ראש בגוף האדם... אדרבה... קדוש שרוי במעך... תדע לך שיוכד ומרים זכו למה שזכו לא בגלל שהם חינכו את ילדי ישראל לתורה ומצוות... אלא בגלל שהם החיו אותם... הם ידעו להעריך מה זה יהודי בריא... מה זה ילד יהודי שצריך לשפר אותו ולחמם אותו כדי שבבא היום יהיה לו כח לעבוד את ה'... והאמת היא: בנינו... אני חושב שהמשפט הזה לא מדויק!!! אני אוכל עכשיו ארוחת בוקר... בשביל מה?? בשביל שיהיה לי כח לעבוד את ה'?? אתה בטוח?? זו הסיבה שאני צריך לאכול?? אני חושב שהסיבה היא אחרת לגמרי: אני צריך לאכול ארוחת בוקר כי ה' רוצה אותי פה!!! אני בן שלו... בני בכורי ישראל... כן לעבוד את ה' או לעבוד את ה'... זה כבר שלב ב'... זה כבר מה אני עושה עם עצמי... אבל גם ילד שלא עושה כלום... אבא ואמא רוצים אותו חי ובריא ושלם כי הוא הבן שלהם... אני צריך לשמור על הבריאות שלי כי אני לא סתם... אני לא עוד כמה קילוגרמים אנושיים שמתובבים כאן בעולם הזה... אני בן של ה' והוא רוצה אותי פה בריא!

אז נא לא להקל ראש... הבריאות שלנו זה עבודת ה' לכל דבר!!! המעיל... הצעיף... השינה... הטיפול האנטיביוטי... מה שזה יהיה ומה שצריך לעשות ביחס לאחריות על בריאות גופנו זה רצונו יתברך וזו עבודת ה' לכל דבר!!! ישנם הרבה אנשים שמאוד מסתבכים עם זה... ואין כאן המקום להיכנס לסוגיה הרחבה הזו... אבל יש כאלו שרואים בהשתדלות בעיניי בריאות סוג של התחמקות מבטחון... וזה פשוט לא נכון!!! אדרבה... אם כבר זה התחמקות מלקבל באהבה... ה' רוצה אותך אצל הרופא... רוצה אותך לוקח כדור... למה אתה משתולל?? למה זה נאה לך?? אדרבה... תקבל אותו... תעשה את זה בשמחה... השתדלות זה מסוג הדברים שה' החליט שככה הדברים יתגלגלו בעולם... הדבר הכי לא נכון זה לגרום רגלים בזה ולהרגיש שזה מנוגד לאמונה והבטחון שלנו... אדרבה... האמונה שלנו אומרת שה' רוצה אותי לוקח אנטיביוטיקה... וככל שאני מוכן להיכנע לרצונו יתברך כך אני פחות מתנגד ועושה את זה בשמחה...

המשך... הגענו לירושלים... מעמד בר המצוה של כהן משרת...

כבר שבוע שלישי שארבעת הבחורים עושים דרכם לירושלים... שבוע שעבר התעכבו בדרך... בכרמים של רבי ושל ערלה... אבל תכלס... כעת הגיע הזמן להגיע לירושלים... להזכיר: הבה"ח יהונתן הלוי שהגיע תורו לזכות להיות מהשומרים בשערי העזרה... כמו כן אבייתר שמזרע בני פרעוש שיש למשפחה יו"ט של קרבן עצים, יענקי שמוכרח לנסוע לירושלים להשתתף במעמד ה'מנחת חינוך' של האחיין... ואחרון שליומי שנוסע להקריב חטאת ואשם תלוי... עד כאן תקציר משבוע שעבר...

והנה!!! סו"ס אנחנו מתקרבים לירושלים... היום יום חורפי במיוחד... רוחות עזות נושבות בהרי בנימין... אבל העשן של המערכה כבר ניתן לראות ניצב על עמדו מיתמר כמקל ולא מושפע משום רוח... זכינו להתפלל מנחה באופן מדויק מול בית המקדש!!! אתה פשוט רואה את עשן המערכה ויודע שזה הכיוון...

הגענו לירושלים בשעה 1.30 בצהריים... ככל הנראה אנחנו כבר לא נספיק להגיע תמיד של בין הערביים... והופ!! הנה נשמע קול המגרפה זה אומר שברגעים אלו מקריבים את התמיד... האמת היא שאנחנו לא מסהרים... כי ר' יהונתן מתחיל רק מתחילת הערב את מצוות השמירה שלו במקדש!!! וזה עוד שעתיים לפחות... יענקי שבא להשתתף במעמד המנחת חינוך של האחיין זה יהיה רק מחר בבוקר... לאחר תמיד של שחר!!! לאחר מנחת חביתין של כה"ג (שאבג: מנחת חביתין ומנחת חינוך זה אותו דבר בדיוק... כל ההבדל הוא שככה"ג מקריב את זה כל יום, וכך הדיוט מקריב את זה רק ביום הראשון לעבודתו)... בשעה שהלויים עומדים על הדוכן לשיר של יום!!! ברגעים אלו מופיעים בזה אחר זה כל פרחי הכהונה שהיום יום הבר מצוה שלהם...

יש לציין שדווקא יענקי הגיע לירושלים דרוך... לפי התוכנית המקורית בשעות אלו האחיין איציק אמור היה לעבור ביקורת בבית דין של ישראל שדנים את הכהנים האם הם לא בעלי מומין... כן... יש מאה ארבעים מומין שצריך לשלול את כולם ורק אז הכהן לובש לבנים ומתעטף לבנים... וזה ביקורת מלחיצה שצריך לעבור אותה... ויענקי ממחר... סמרה למפגש האכסניה לשמוע שהכל עבר בשלום... כשהוא רק התקרב לאכסניה... הוא כבר שמע את השירה ואת הקולות המוכרים ופרץ בבכי... אכן גולה מעל לבו... נראה שזה עבר... הוא רק נכנס... איזה התרגשות... "יו"ט היו עושים שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן..." סבא עמד ודיבר בהתרגשות... כבר שנים רבות שאני עומד בברכת כהנים ומכוין ב"אר ה' פניו אליך" שאזכה שיהיה לי צאצאים שיאירו את המזבח באש (כך מובאר בספרי) והנה... זכיתי היום לנכד שמחר יעלה בראש המזבח

בלילה אמא הלכה יחד עם איציק נער בר המצוה ללשכת פנחס המלביש ושם היא הוציאה את הכתונת פשתן המיוחדת שסבתא סרגה במיוחד לאיציק ע"מ למסור את זה יפה יפה לציבור... (כלומר: בגדי כהונה חייבים להיות הקדש!!! ואם מישהו רוצה לטהר לכן שלה... זה אפשרי בתנאי שזה מוקדש לציבור... הוא לובש את זה פעם אחת כי עכשיו הוא הראשון ש"תפס" אבל מכאן ואילך כל אחד יכול ללבוש את זה)... החייט המומחה מטעם לשכת המקדש מדד בקפידה לראות אם הכתונת באמת עומדת עליו... אח"כ הוא רצה לראות שאיציק יודע להלביש על עצמו את הכובע... (זה חבל הרבה יותר ארוך מהגראטל הכי ארוך שאתה מכיר... וצריך לקפל אותו באומנות ולעשות מסנו כובע) זה לא צחוק... בגדי כהונה צריכים להיות סימטריים... אם הם קצרים או ארוכים מידי הם פסולים... בקיצור: גם זה היה מעמד מרגש מאוד... לראות את איציק בן השלוש עשרה לובש ד' בגדי כהונה!!!

תחשוב: היום אנחנו יודעים שכל נער בר מצוה קונה כובע וחליפה ולא נותר לו אלא לריב עם ההורים איזה מותג של כובע ואיזה קולקציה מקושקשת של חליפה... אבל כשמדובר בכהן... אין פה מה לשחק!!! זה מדים של צבא ה'... זה בגדים לכבוד ולתפארת... פאורים לשרת במלך הכבוד...

טוב... מחר יהיה האות הזה... מחר בשעה 6.30 בבוקר בערך... חצי שעה אחרי תמיד של שחר... כשתשמע המגרפה והלויים ירוצו לדבר בשיר והכהנים יכנסו להשתחוות... אז תדע שבדקות הקרובות יש את מעמד המנחת חינוך... שעשרות פרחי כהונה בגיל 13 יעלו בזה אחר זה במעלות המזבח ויקיפו עד שיגיעו לקרן מערבית דרומית ושם יזקו את כ"ד חצאי המנחת חינוך ע"ג האישים וירדו... ובוזה הם מתחנכים ומוכשרים להתחיל לשרת במקדש!!! ומה אתה חושב... כל נער בר מצוה כזה שעולה שם במעלות המזבח... מחכה לו למטה כל המשפחה המורחבת שעומדים בהתרגשות עצומה לראות את בן המשפחה זוכה לשרת לפני ה'... אפילו העובד הזר של סבא מתרגש מהסיפור... הוא אמר שהוא רוצה לתפוס עמדה טובה כדי לראות את איציק... יש סיכוי!!! אמנם הוא לא יכול לעבור את החיל כי הוא גוי... הוא נשאר למטה מחוץ לעזרה... אבל סו"ס המזבח גבוה... וכבר מצאנו לו איזה נקודת תצפית מסוימת שיש סיכוי שהוא יוכל לראות...

יענקי קיבל את הזכות לספר את איציק נער בר מצוה... בטח... אסור להיכנס למקדש פרועי ראש!!! אגב: סבא הזכיר לאיציק: תדע לך שרק היום יש לך את הפריבילגיה הזו שאתה סמיג למקדש... בלילה אתה מסתפר ובבוקר אתה עובד... אבל כשתתחיל לעבוד בפועל... ויגיע השבוע של המשמרה כולה לעלות לירושלים... כאן חז"ל קנסו שמי שלא הסתפר לפני כן לא יכול להסתפר... (זה כמו שאסור להסתפר בחוה"ט)

לאחר שסיימתי לספר את איציק... הייתי חייב ללכת למקדש... לראות את ידידנו ר' יהונתן הלוי שהוא כעת בעיצומו של שמירה במקדש!!! דא עקא ששכחתי איפה הוא ממוקם... לא היתה ברירה... התחלתי לעשות את הסבב בכל העשרים וארבעה מקומות... ומצאתי אותו לא פחות ולא יותר באחורי בית הכפורת מבחוץ!!! אוה... מה נורא המקום הזה... זה ממש מטרים ספורים מקודה"ק... (אגב: גם הכותל המערבי עצמו ממוקם באחורי בית הכפורת)... כמוכן שלא התקרבת אליו... לא קרצתי ולא סימנתי לו... זה לא צחוק!!! זה שבט לוי שעומדים ושומרים שמירה של כבוד!!! אין פה קלות ראש ולא פטפוטים... דממה של כבוד!!!

נעמדתי גם אני באחת הפינות בהר הבית והתחלתי להתייחד עם ה'... ביקשתי ממנו סליחה על קיצורי בעבודת ה'... וקבלתי על עצמי בדמעות רותחות לשוב אליו באמת ובתמים... אני בעצמי- היות ואני בחור צעיר... הקדשתי פרידה אחת של עוף לעולה- 20 שקל... וגם מנחת סולת... שזה חמישים שקל, זה מה שאני יכול להרשות לעצמי... התפללתי לה' עם כל הלב... אנא... נפש כי תקריב מנחה... יהיה חשוב לפניך כאילו הקרבת את נפשי לפניך כי זה מה שאני יכול לתת... סו"ס על זה דרשו חז"ל: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיזכור לבו לשמים... לאחר שלוש שעות של שפיכת שיח בערגה ובכיסופים לה... לפתע נשמעו קולות... הנה... איש הר הבית הגיע לביקורת... כבר ניתן לראות את הכהנים עם בגדי כהונה... רצתי מהר... והנה... אני כבר רואה את איציק יוצא מבת המטבילה לובש בגדי כהונה... נראה כמו כהן משרת אמיתי!!! איציק נראה קצת רועד מקור... כן... לא לחינם סבתא סרגה לו כתונת... כי סוודר ומעיל אי אפשר ללבוש יחד עם הבגדי כהונה... (זה מרובה בגדים שמחלל עבודה)... לכן הדרך היחידה זה פשוט לעשות כתונת עבה שהיא בעצמה תהיה מספיק סחה... (אגב: נסתפקתי מה הדין בכך שרועד מקור באופן בלתי נשלט... האם הוא נפסל מדין "רותת" עד שיתחמם ויחזור לתמותוג) אשרי מי שראה כל אלה... ובעוה"ש מקרוב וזכה אף אנחנו... פודים לציין ברינה... ותחינה עינינו!!! יראו עינינו וישמחו לבנו בישועתך באמת...

גיליון מס' 455 פרשת וארא
תשפ"ב שנה עשירית

לזכות ידידינו החשוב
ממקרובי רבינו
הרה"ג רבי יצחק אוהב ציון שליט"א
לרגל הכנס בנו נ"י
לעול תורה ומצוות

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

עלי שיח

מה הדבר הכי חשוב

שגריר ארצות הברית בישראל. משפט זה אינו אומר הרבה עבור רוב קוראינו בני התורה, אבל עסקני הציבור יודעים כי לאיש הנושא בתפקיד זה ישנה השפעה רבה על יחסי המדינות.

ובימים האחרונים, הוא ביקש לבוא אל מפתן ביתו של רבינו שליט"א. אחרי שאנשיו תיאמו את מועד בואו, הוא נכנס מלווה במספר עסקני ציבור.

אם השגריר האמריקני סבר לתומו כי הרב שליט"א יושב וממתין לו כפי שמקובל בפגישות מעין אלו, הוא מהר מאוד הבחין שכאן זה שונה. השעה שנקבעה לו היתה שעת קבלת קהל קבועה, כי תלמוד תורה לא דוחה שום דבר בעולם. השעה הקבועה בבוקר שרבינו הקציב לעשיית חסד עם הציבור כוללת את כולם.

צוות האבטחה עמם הגיע, נדהמו. כשהם ראו מדרגות דחוסות באנשים הממתנים לתורם הם נחרדו. לבקשתם, המדרגות התפנו מטעמי בטחון, והודעה הועברה לממתנים שיאחרו בעשרים דקות.

סוף כל סוף האיש נכנס לבית פנימה וכעבור מספר מטרים הוא כבר מצא את עצמו ישוב ליד שר התורה רבינו שליט"א. בשיחה הקצרה שהתנהלה, נאמרו מספר דברים, ותייתי לו לידידינו נכד רבינו הר"ר יעקב ישראל שליט"א שסיפר לנו על מקצתם:

...בהמשך הדברים אמר השגריר לרבינו כי 'הודי ארצות הברית מסייעים הרבה ליהודי ארץ ישראל, בממון ועזרה בהרבה ענינים, בודאי אודות לתרומתם יכולים הרבה בני תורה ללמוד במנוחה...'

כתגובה אמר רבינו 'העיקר שהם עצמם ילמדו' --- השגריר לא הבין את הדברים, והמתרגם הסביר באנגלית שהרב סבור כי בודאי העזרה חשובה אך צריך לדעת כי העיקר הוא מה שהם עצמם לומדים... בהמשך בירכו רבינו בברכת 'ברכה והצלחה'.

מעניני הפרשה

"בא דבר אל פרעה מלך מצרים" (ו, יא)

הנה בפרשה זו יש דבר הנראה תמוה. הקב"ה מצווה את משה שיבשר לבני ישראל והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, ומשה חוזר עם קל וחומר להקב"ה 'הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה', אבל הקב"ה מצווהו בשנית (ו, ט): 'דבר אל פרעה מלך מצרים', ואז משה הולך. מה השתנה בציווי השני יותר מבראשון? ומדוע בפעם השניה משה לא חזר על הקל וחומר הראשון?

ובאר רבינו, שבצורת האמירה היה שינוי גדול מאד בין ב' הפעמים.

ובהקדם הגמרא במכות (יא, א) שלשון 'דיבור' מורה על לשון קשה וחזק, ואילו לשון 'אמירה' היא לשון רכה ונעימה. בפעם הראשונה (ו, ו) כשהקב"ה אמר לו: 'לכן אמור לבני ישראל אני ה'', הכוונה הייתה שיגיד להם בשפה רכה ונעימה, שיקל עליהם לקבל, אבל בפועל 'ידיבר משה כן אל בני ישראל', שאמר להם בצורת דיבור קשה ובחזק, וממילא 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה'.

לכן חזר הקב"ה ואמר לו: (ו, יג): 'ידיבר ה' אל משה... ויצוום אל בני ישראל'. וכמו שמבאר רש"י: 'וצוום, ציווה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם, והיינו, שאמר לו שמפני שלא אמרת בנחת ורכות, לכן לא שמעו!'

כל זה היה כלפי ישראל. אבל כלפי פרעה, ציווה לו הקב"ה (ו, יא): 'דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו'. דבר - שיהיה דיבור בלשון קשה ובחזק, וזהו הקל וחומר, דאם בני ישראל לא שמעו כשדיברו אליהם בלשון קשה וחזקה, איך ישמעני פרעה בלשון כזו.

(שבענו מטוביך)

בלעדי ומיוחד לגיליון 'דברי שי"ח'

שבוע הבא לסדר 'וקשרתם לאות על ידך', נביא יריעה מרתקת וחשיפה ראשונית, ראיון עם הרה"ח הישיש שליט"א שעסק בייצור התפילין, ועשה את התפילין לבקשת רבינו שליט"א בעת הגיעו בניו הגאונים רבי אי"ש, ורבי שלמה, ורבי יצחק שאול לגיל י"ג - בר מצוה.

חדש: ניתן לקבל הגיליון בפקס יש לחייג מדי שבוע למספר: 073-3518015

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדש! לא בא כבושם הזה!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת בשלח - מדברי רבינו על האי צדיק וקדוש רבי ישראל אבוהצירא 'באבא סאלי' (יו"ד ד' שבט)

פרשת משפטים - על רבו שלימדו תורה, הגר"י יעקב שניידמן זצ"ל מייסד ישיבת תפארת ציון (יו"ד כ"ו שבט)

פרשת תצוה - על הגאון רבי יואל קלופט זצ"ל מרבני 'היפה' (יו"ד ט' אדר)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

בערוב ימיו
בהתייעצות עם רבינו שליט"א

על הפרק כביכול יש לעודד את האברכים ללמוד הכשרת מקצוע תורני וכדו', ורוח הרחוב אז לא עודדה כלל את הבני תורה שנישאים להיות אברכים שתורתם אומנותם, ולכן הוא ערך ליקוט מפעים מגדולי התורה כדי להחזיר באנשים את החשיבות של ערך לימוד התורה והחיוב על כל אחד ואחד.

עם הכנת הספר לדפוס, הוא בא אל ביתו של רשכבה"ג הגרא"ל שטינמן, שגם הוא היה מבין המעודדים לחיבור ספר זה, שיעבור עמו על הספר לראות במה אפשר לתקנו יותר, כשסיימו לעבור יצאו יחד לרחובה של עיר. ובדיוק אז נתקלו ברבינו שליט"א שחלף במקום, אמר הגרא"ל לרבי שלמה 'כל מה שכתבת בספר, הכל נמצא בתלמיד חכם מופלג זה'... (דרכי שלמה, לזכרו של הגר"ש ברוודא עמוד 115).

עיצה מהשפעות זרות

אחד משומעי לקחו של הרב ברעוודא ביקש ממנו עיצה, איך לא להינזק ולהיות מושפע לרעה מעבודתו כפסיכולוג, ששומע כל הזמן סיפורים מחרידים ומזעזעים, הוא יעץ לו ללמוד תורה וספרי מוסר בעיון ובעומק רב, ולא בשטחיות, הלה לא הסתפק בעצתו והלך גם לשאול את רבינו שליט"א, והוא אמר לו בדיוק את אותם דברים... (דרכי שלמה, 407).

ניחום אבלים

כאשר ישב רבינו בעמק הבכא באבלו על פטירת הרבנית ע"ה התאמץ רבי שלמה ז"ל לנחמו ואמר לו דברים המתקבלים על הלב, ומסופר שרבינו נהנה מדבריו וחש כי הוא ניחם אותו (דרכי שלמה, 309).

ילך אצל חכם

בערוב ימיו חלה הגר"ש, והתקשר למקורבו הגר"י דרשוביץ ר"כ זכר יצחק, וביקשו באופן מיוחד שיזכיר אותו לישועה אצל רבינו שליט"א כי ברכתו עושות רושם, ואח"כ התקשר לברר אם עשה שליחותו, וביקש לדעת מה רבינו הגיב.

אם אין יראה אין תורה

בשלב מסוים (סיון תשע"ב) בתקופת חוליו, הריץ הגר"ש ברעוודא אגרת לרשכבה"ג הגרא"ל שטינמן ולהבחל"ח מרן רבינו שליט"א בו הוא כותב 'שהיות והוא חולה שיש בו סכנה ומחפש בנרות זכויות להישאר בחיים', לכן הוא פונה בעצה לתקן שבכל שיעור דף היומי יאמר המגיד שיעור בחמש רגעים אחרונים של השיעור, מוסר ויראת שמים, וכך כולם יתחזקו ביראת השם, ואכן גדולי ישראל קיבלו את דבריו וצירפו חתימה לנוסח כרוז המעורר את המגידי שיעורים להקדיש את סוף השיעור ללימוד המוסר.

הגה"צ רבי שלמה ברוועדא זצ"ל

(נלב"ע כ"ו טבת)

עליתו לארץ

רוב שנותיו התגורר הגר"ש זצ"ל בחוץ לארץ, (ארצות הברית ואנגליה) ובשנותיו האחרונות השתקע בארץ ישראל, תקופה בבני ברק ואח"כ בירושלים, וסיפר הגר"ש ישעי' אפשטיין שזוכר בפעם הראשונה שחזר לדור בבני ברק, נכנס לאחר מכן לרבינו לשוחח עמו.

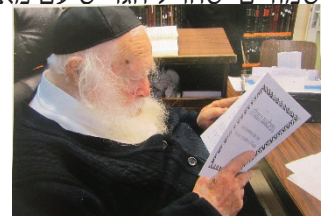
הגר"ש זצ"ל בצעירותו

ספריו ודרשותיו

ובשנים שהתגורר בא"י זיכה הרבה את הרבים בדרשותיו. פ"א הובא לרבינו חוברת משיחותיו (שהתחבר ע"י ר"י איזק). על אתר הגיב מיד, "את רבי שלמה אני מכיר מצוין" (כנראה מהתקופה בה למד הגר"ש אחרי נישואיו בכולל אברכים 'חזון איש')

רבינו נהנה מספריו של הגר"ש, שחיבר מתורת הגר"א על שיר השירים, גם במדף הספרים המיוחד לפסח שוכן ספרו 'ליל שמוריה' שהו"ל הגר"ש עם מאמריו הנפלאים על יציאת מצרים.

הגר"ש מצידו היה בקי בספרי רבינו, ובמספר מקומות הוא גם מציין לדבריו. ראה בשיר השירים במהדורתו, פרק א' ד' בשם רבינו, ובמפתחות בראש פרק ג' עמוד ט"ו מביא מ'טעם ודעת' לרבינו.

רבינו מעיין בקונטרס שי"ל משיחותיו של הגר"ש

בזמן שמביטים בברד

סיפר הגר"ש ברעוודא זצ"ל: בתקופה שהתגוררתי בבני ברק, התפללתי בשבת קודש בבית הכנסת 'לדרמן', פעם אירע שמיד בסוף התפילה כשיצא ציבור המתפללים מבית הכנסת החל לרדת ברד עז, וכיסה את כל הרחוב בלבן, רוב המתפללים עמדו והתבוננו במראה המרהיב בהתפעלות, תוך כדי שציפו, שהברד העז ייפסק, ויוכלו ללכת לביתם.

אחד המתפללים יצא מבית הכנסת יחד עם כולם, אך כשראה את הברד העז חזר לאחוריו ונכנס לבית הכנסת ולקח גמרא וישב ולמד, היה זה שר התורה בעל הדרך אמונה שליט"א.

וסיים: האם פלא הוא שהגיע לדרגתו להיות חד בדרא, מכיון שניצל כל כך את זמנו. (דרכי שלמה, עמוד 114)

הכל נמצא בו

בשנת תשכ"ד ערך הגאון רבי שלמה זצ"ל בעצת כמה מגדולי הדור, את הספר 'עמלה של תורה', היה זה בעקבות דיבורים שעמדו אז

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשידי 'קהילות' ו'נדרים פלוס' בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310